

USTAWA
O POSTĘPOWANIU KARNÉM

z dnia 23. maja 1873,

tudzież ustawy:

o tymczasowém zawieszeniu Sądów Przysięgłych,
i o układaniu list Przysięgłych

razem

z ustawami i rozporządzeniami uzupełniającemi
i objaśniającemi,

w przekładzie polskim

przez

Dra ALEKSANDRA BOJARSKIEGO

Profesora Uniw. Jagiell

Kraków,

NAKŁADEM DUKARNI UNIwersYTETU JAGIELL.

pod zarządem Ignacego Stelcła

1873.

111

4759²

4759

1967-K-49/A

Od tłumacza.

Zaledwie ogłoszono nową ustawę o postępowaniu karném z dnia 23. maja 1873, okazały się zaraz rozmaite jój wydania, w części rządowe, w części prywatne, a nawet komentarze, między którymi znajduje się także komentarz, znanego w kraju naszym Kryminalisty, ongi Profesora Uniwersytetu lwowskiego Dra FRYDERYKA RULFA. Komentarze te nie uczą na wszystkie strony motywa przez Rząd wydane i przydatne są dla praktyków, którym nie wiele zbywa czasu, aby mogli się poświęcić studjom historycznym i krytycznym przedmiotu tego.

Pracując od lat kilku nad systematycznym wykładem procesu karnego i mając go już na ukończeniu, byłem w kłopotcie, czy mam rę-

kopis przerobić według nowego procesu karnego austriackiego, czy też zająć się przekładem polskim do użytku uczniów moich, a może nawet i praktyków.

Wahanie się moje wzmogło się z chwilą, w której się dowiedziałem, iż tłumaczenie rzezonój ustawy do dziennika ustaw powierzono Mężowi, znanemu już z kilku tłumaczeń, nie tylko ustaw rozmaitych, ale i dzieł naukowych. Mógłem bowiem być spokojnym o wierność tłumaczenia i czystość języka, którego przestrzeganie głównym naszym jest obowiązkiem.

Pomimo to, postanowiłem, odkładając wykończenie systematycznego wykładu na czas późniejszy, jąc się tłumaczenia z tego powodu, aby uciérać drogę temu wyrazownictwu, na które się po kilkoletniej pracy zgodziła Komisya terminologiczna prawnicza byłego Towarzystwa naukowego, a dzisiejszej Akademii umiejętności.

Byłem więc w mém tłumaczeniu wiernym zwolennikiem téj terminologii, a życzyóby należało, aby ona stała się powszechną, abyśmy wszyscy nawzajem rozumieć się mogli.

Prawda, iż nie jeden nieprawnik możeby się swobodniej nieraz wyraził, ale każda umiejętność ma to do siebie, iż w wyrazach naukowych niekiedy musi być sztywniejszą i cięższą.

Przedewszystkiē używałem zawsze wyrazu „przestępstwo“ w znaczeniu najogólniejszē każdego czynu karogodnego, zachowując nazwy „zbrodnia“, „występek“, „przekroczenie“, na pojęcia, oznaczające gatunki przestępstwa te same, które Niemcy oznaczają wyrazami „*Verbrechen*“, „*Vergehen*“, „*Uibertretung*“. Nigdzie nie utwarzałem sobie wyrazów, brałem je z języka już znanego, a nawet w kilku miejscach podałem ich źródła.

Chcąc wydanie moje sposobniejszē uczynić do użytku praktycznego, dodałem do wielu paragrafów te rozporządzenia i ustawy, które mają styczność z ustawą o postępowaniu karnē.

W Krakowie, podczas feryj letnich 1873 r.

T R E Ś Ć .

	str.
Ustawa o postępowaniu karném	8
Ustawa o tymczasowém zawieszeniu Sądów Przysięgłych	311
Ustawa o układaniu list Przysięgłych	314
Spis alfabetyczny	327

Ustawa z dnia 23. maja 1873, wprowadzająca ustawę o postępowaniu karném.

Umieszczona w dzienniku ustaw Państwa, w zeszytcie XLIII,
Nrze 119, wydanym i rozesłanym w d. 30. czerwca 1873.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanowiem i stanowią, co następuje:

Art. I.

Następująca ustawa o postępowaniu karném wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od jój ogłoszenia we wszystkich Sądach dla osób stanu cywilnego jako przepis jedyny o postępowaniu względem zbrodni, występków i wszystkich innych czynów karogodnych, Sądom do osądzenia przydzielonych.

Art. II.

Z początkiem wejścia w życie niniejszój ustawy o postępowaniu karném, stósowane być mogą dotychczasowe ustawy o postępowaniu karném tylko wedle artykułów następujących.

Art. III.

Jeżeli uchwała zaniechania albo uchwała oskarżenia albo orzeczenie ostateczne zapadły przed wejściem w życie niniejszej ustawy, Trybunały drugiej instancyi i Trybunał najwyższy rozstrzygają wniesione przeciw takowym środki prawne według ustaw dotychczasowych.

Art. IV.

Jeżeli odbyć się ma rozprawa ostateczna na podstawie uchwały oskarżenia, zapadłej przed chwilą wspomnianą według §. 200 ustawy o postępowaniu karném z dnia 29. lipca 1853, stosować należy do niej i do postępowania następnego ustawy dotychczasowe.

Gdyby zaś później zapasć była powinna nowa uchwała oskarżenia na zasadzie §§. 220 i 251 ustawy o postępowaniu karném z dnia 29. lipca 1853, postępowanie dalsze stosuje się do ustawy nowój.

W sprawach drukowych postępować należy według dotychczasowych ustaw, jeżeli rozprawa główna już zarządzoną została wedle §. 12 ustawy z dnia 9. marca 1869, l. 32 dz. u. P., w przypadku zaś innym. według niniejszej ustawy o postępowaniu karném.

Art. V.

Dopuszczalność znowienia postępowania na drodze karnój względem czynu karogodnego nowo wykrytego i dopuszczalność ścigania czynu takiego wtedy tylko ocenione być powinny według niniejszej ustawy o postępowaniu karném, gdy ustawa dawniejsza, według której postępowanie poprzednie było ukończone, dla obwinionego nie jest korzystniejszą.

Do orzeczenia o znowieniu właściwymi są te Sądy, które wstępują w miejsce dotychczasowych Sądów karnych.

Znowione zaś postępowanie przeprowadzić mają według niniejszej ustawy o postępowaniu karném te Sądy, które według téjże są właściwymi.

Art. VI.

Z początkiem działalności niniejszej ustawy o postępowaniu karném należy przed Sądy Przyśięgłych rozprawa główna na wszystkie oskarżenia:

A. o zbrodnię i występki, popełnione osnową pisma drukowego:

B. o zbrodnię i występki następujące:

1. o zradę główną (§§. 58 — 61 ustawy karnej z dnia 27. maja 1852. l. 117 dz. u. P. i Art. I. ustawy z dnia 17. grudnia 1862 r., l. 8 dz. u. P. z 1863 r.):

2. o zaburzenie spokojności publicznej (§§. 65 i 66 ust. kar. i Art. II. ustawy z dnia 17. grudnia 1862, l. 8 dz. u. P. z 1863 r.);

3. o bunt i rozruch (§§. 68 — 73 i 75);

4. o gwałt publiczny:

a) przez działanie gwałtowne przeciw zgromadzeniu, powołanemu przez Rząd do załatwienia spraw publicznych, przeciw Sądowi albo jakiegś innéj Władzy publicznej (§§. 76, 77 i 80);

b) przez działanie gwałtowne przeciw stowarzyszeniom ustawami uznanym albo przeciw zgromadzeniom, odbywanym ze współdziałaniem albo pod nadzorem jakiegś Władzy publicznej (§§. 78, 79 i 80);

c) przez złośliwe uszkodzenie obcej własności (§§. 85 i 86), albo przez inne złośliwe działania lub opuszczenia wśród szczególniej nie-

bezpiecznych okoliczności (§§. 87 i 88); wszakże w tych przypadkach wszystkich wtedy tylko, gdy albo nastąpiła jedna z okoliczności, wymienionych w §. 86, ustępie 2 ust. kar., albo gdy w przypadkach §. 85, lit. *b*) i *c*) i §. 87 wyraźny w akcie oskarżenia uczyniono wniosek osądzenia na większą niż pięcioletnią karę więzienia, a to z powodu wielkiej złośliwości albo wielkiego niebezpieczeństwa;

- d*) przez porwanie człowieka (§§. 90 i 91);
- e*) przez trudnienie się ciągłym handlem niewolnikami (ustęp końcowy §. 95);
- f*) przez uwiedzenie (§§. 96 i 97), jednak tylko wtedy, gdy według ustawy wyrok wydać należy najmniej na pięcioletnią karę więzienia;

5. o nadużycie władzy w urzędzie (§§. 101—103);

6. o fałszowanie publicznych papierów kredytowych (§§. 106 — 117);

7. o fałszowanie monety (§§. 118 — 121);

8. o obrazę religii (§§. 122 i 123), jednak tylko wtedy, gdy w akcie oskarżenia wyraźny uczyniono wniosek wymierzenia kary według §. 123 z powodu wielkiej złośliwości, albo wielkiego niebezpieczeństwa większej niż pięcioletniego więzienia;

9. o zgwałcenie niewiasty (§§. 125 — 127);

10. o zesromocenie (shańbienie) (§. 128), jeżeli nastąpił jeden ze skutków, wspomnianych w §. 126 ust. kar., albo jeżeli w akcie oskarżenia wyraźny uczyniono wniosek wymierzenia z powodu bardzo obciążających okoliczności kary większej niż pięcioletniego więzienia;

11. o nierząd naturze przeciwny (§. 129), jednak tylko wśród okoliczności, wymienionych w §. 130 ustępie 2;

12. o morderstwo i zabójstwo (§§. 134 — 143);
13. o spędzenie płodu wbrew wiedzy i zezwoleniu matki (§§. 147 i 148), jeżeli według ustawy karę więzienia wymierzyć należy między pięciu i dziesięciu latami;

14. o porzucenie dziecka (§§. 149 i 150), jeżeli według ustawy karę więzienia wymierzyć należy między pięciu i dziesięciu latami;

15. o ciężkie uszkodzenie ciała (§§. 152 do 157), jeżeli według ustawy karę więzienia wymierzyć należy między pięciu i dziesięciu latami;

16. o pojedynek (§§. 158 — 162), jeżeli według ustawy wymierzyć należy karę najmniej pięcioletniego więzienia;

17. o podpalenie (§§. 166 — 169), jeżeli według ustawy wymierzyć należy karę najmniej pięcioletniego więzienia;

18. o kradzież (§§. 171 — 176), jeżeli według §. 179 karę więzienia wymierzyć należy między pięciu i dziesięciu latami;

19. o przewierzenie się (§§. 181—184), jeżeli według ustawy wymierzyć należy karę najmniej pięcioletniego więzienia albo jeżeli w akcie oskarżenia na zasadzie §. 184 ust. kar. uczyniono wnioski wymierzenia z powodu szczególnie obciążających okoliczności. kary większej niż pięcioletniego więzienia;

20. o rabunek (§§. 190 — 195):

21. o oszustwo (§§. 170, 197 do 204), jeżeli według ustawy wyrok wydać należy najmniej na pięcioletnią karę więzienia;

22. o oszczerstwo (§§. 209 i 210), jeżeli w akcie oskarżenia wymieniono jedną z okoliczności, podanych w §. 210 lit. *a)* — *c)*, i z tego powodu uczyniono wnioski osądzenia na karę większą niż pięcioletniego więzienia;

23. o zbrodnią dania pomocy, jednak tylko w tym przypadku, kiedy według §. 218 osądzić należy na karę więzienia między pięciu i dziesięciu latami;

24. o poniżenie rozporządzeń Władz i o podburzenie (§. 300 ust. kar. i Art. III. i IV. ustawy z d. 17. grudnia 1862 r., l. 8 dz. ust. P. z 1863);

25. o podniecenie do nienawiści (§. 302 ust. kar.).

Za zbrodnie, które według poprzednich postanowień nie należą przed Sądy Przysięgłych, Sąd wyrokujący nie powinien w żadnym przypadku na większą skazywać karę, jak na pięcioletnie więzienie.

Art. VII.

Jeżeli działalność Sądów Przysięgłych zawieszoną zostanie tymczasowo w pewnym obrebie, w sposób zgodny z układem Państwa, stósować należy do rozprawy głównej i do środków prawnych przeciw wyrokom na takowej zapadłym, postanowienia XVIII. rozdziału, następnie postanowienia §. 338, ustępu 2 i 3 tudzież §§. 339 i 341 ustawy o postępowaniu karném.

Patrz ustawę z dnia 23. maja 1873, Nr. 120 dz. u. P.

Art. VIII.

Postępowanie względem przekroczeń wszystkich, przewidzianych ustawą karną z d. 27. maja 1852 r., jako téż względem wszystkich innych przekroczeń wyraźnie przydzielonych Sądom do osądzenia, tudzież wyrokowanie o nich należą do Sądów powiatowych.

Art. IX.

Ministrowi sprawiedliwości porucza się wykonanie niniejszej ustawy. Tenże ma wydać w po-

rozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych potrzebne w tym względzie rozporządzenia.

W Wiedniu dnia 23. maja 1873 r.

Franciszek Józef w. r.

Auersperg w. r.

Glaser w. r.

USTAWA O POSTĘPOWANIU KARNÉM.

I. ROZDZIAŁ.

Przepisy ogólne.

§. 1. Ukazanie za czyny, przydzielone Sądom do osądzenia, nastąpić może tylko po uprzedniém postępowaniu karném, przeprowadzoném według przepisów ustawy o postępowaniu karném i w skutek wyroku, wydanego przez właściwego Sędziego.

§. 2. Ściganie sądowe czynów karogodnych następuje tylko na wniosek oskarżyciela.

Wniesienie oskarżenia prywatnego o czyny, które według ustaw karnych tylko na żądanie strony interesowanej ścigane być mogą, do niej należy.

Wszystkie inne czyny karogodne są przedmiotem oskarżenia publicznego, które przedewszystkiém wnosić powinna Prokuratorya rządowa, a w jej miejsce podjąć się go może (§. 48) strona interesowana prywatna według niniejszej ustawy o postępowaniu karném.

Oskarżenie publiczne upada, skoro Césarz nakaze, aby względem jakiegoś czynu karogodnego postępowania karno-sądowego nie wytaczano, albo wytoczonego znowu zaniechano.

1. Art. 10 ustawy zasadniczej z d. 21. grudnia 1867, Nr. 144 dz. u. P. opiewa: Rozprawy przed Sędzią wyro-

kującym odbywają się w sprawach cywilnych i karnych ustnie i jawnie.

O wyjątkach stanowi ustawa. W postępowaniu karném obowiązuje proces skargowy.

2. Na żądanie strony interesowanej obecnie działa się tylko w przypadkach, przewidzianych w §§. 463, 467, 487 do 494, 496, 497, 502, 504, 505, 524 i 525 ustawy karnéj.

§. 3. Wszystkie Władze, czynne w postępowaniu karném, uwzględniać mają z równą starannością okoliczności. służące do potępienia i do obrony obwinionego, i są one obowiązane oświecić obwinionego w jego prawach nawet wtedy. gdy tego wyraźnie nie przepisano.

§. 4. Roszczenia cywilne z czynów karogodnych razem załatwiane być mają na wniosek poszkodowanego w postępowaniu karném, chybaby konieczność dalszego wyводу nieodzownie wymagała odesłania takowych przed Sądy cywilne.

§. 5. Dochodzenie i ocenienie karno - sądowe rozciągają się także do pytań wstępnych z prawa prywatnego.

Sędzia karny nie jest obowiązany trzymać się orzeczenia, wydanego o takowém przez Sędziego cywilnego, o ile rozchodzi się o ocenienie karogodności obwinionego.

Tylko, jeżeli pytanie wstępne tyczy się ważności małżeństwa, orzeczenie właściwego w téj sprawie Sędziego cywilnego, służyć ma za podstawę rozstrzygnięcia karno-sądowego. Jeżeli orzeczenie takie jeszcze nie zapadło, ale sprawa się już toczy, albo jeżeli Sędzia karny sam takową wywołał, ponieważ okazały się fakty, stanowiące przeszkodę małżeństwa, która z urzędu ma być uwzględnioną: czekać należy na rozstrzygnięcie właściwego Sędziego cywilnego, a w razie potrzeby, nalegać na przyspieszenie onegoż.

Wyroki katolickich Sądów małżeńskich duchownych, wydane według patentu z dnia 8. października 1856, Nr. 85 dz. u. P., nie utraciły swój mocy. (Ustawa z d. 25. maja 1868 r., Nr. 47 dz. u. P., Art. IV, § 3.)

§. 6. Terminy wyznaczone w niniejszej ustawie nie mogą być przedłużane, chyba wyraźnie inaczej było postanowiono. Jeżeli takowe się poczynają od jakiegoś dnia oznaczonego, obliczane być powinny w ten sposób, iż tego dnia się nie wlicza. Niedziele i dni świąteczne, jako też te dni, w których pismo jakieś, przeznaczone dla Sądu, w drodze było, będą wliczane.

§. 7. Kary pieniężne, postanowione w niniejszej ustawie, które ściągnięte być nie mogą od osób podpadających takowym, zamienione być powinny na karę aresztu, licząc jeden dzień za każde pięć złotych austryackich. Według tej samej miary kary pieniężne na żądanie osoby skazanej zamienione być mają na areszt, jeżeliby takowe jej majątkowi albo jej utrzymaniu dotkliwy sprawiały uszczerbek. Wszystkie kary pieniężne użyte być mają do wsparcia więźniów ubogich w chwili ich uwolnienia z więzienia, zwłaszcza w celu postarania się dla nich o jakiś uczciwy zarobek. Użycie to uregulowane będzie w drodze rozporządzenia.

Kary pieniężne przechodzą także na spadkobierców skazanego, jeżeli umarł po prawomocności orzeczenia. (Rozp. Min. z dnia 3. kwietnia 1859 r., Nr. 52 dz. u. P.)

II. ROZDZIAŁ.

O Sądach.

§. 8. Do orzecznictwa w sprawach karnych są powołane:

1. Sądy powiatowe,
2. Trybunały pierwszej instancji,
3. Sądy Przysięgłych,
4. Trybunały drugiej instancji,
5. Trybunał najwyższy jako Trybunał kasacyjny.

Orzecznictwo każdego Sądu karnego rozciąga się na cały jego okręg i obejmuje wszystkie tamże znajdujące się osoby, względem których w niniejszej ustawie wyraźnego nie uczyniono wyjątku. Każdy jest obowiązany stawić się na wezwanie przed Sądem karnym, temuż na wszystko odpowiadać i nakazom onegoż być posłusznym.

1. Art. 2. ustawy zasadniczej o władzy sędziowskiej z dnia 21. grudnia 1867, N. 144 dz. ust, P. opiewa: Organizacya i właściwość Sądów ustawami określone będą. Sądy wyjątkowe są dopuszczalne tylko w przypadkach, oznaczonych z góry ustawami.
2. Ustawa z dnia 23. maja 1873, N. 120 dz. u. P. o tymczasowém zawieszeniu Sądów Przysięgłych (zawarta w tym zbiorze na końcu).

I. Sądy powiatowe.

§. 9. Do Sądów powiatowych jako Sądów pojedynczych należy:

1. postępowanie karne względem przekroczeń, przydzielonych im do osądzenia ustawą wprowadzającą;
2. współdziałanie w dochodzeniach przygotowawczych i w śledztwach wstępnych względem

zbrodni i występków, stósownie do niniejszej ustawy o postępowaniu karném.

Jeżeli w jedném mieście kilka ustanowiono Sądów powiatowych, ten albo te z nich wyłącznie wykonywają orzecznictwo w sprawach karnych, które osobnemi rozporządzeniami do tego przeznaczone zostaną.

II. Trybunały pierwszej instancyi.

§. 10. Trybunały pierwszej instancyi wykonywają orzecznictwo:

1. jako Sądy śledcze (§. 11):
2. jako Izby radne względem dochodzeń przygotowawczych i śledztw wstępnych (§. 12);
3. jako Sądy wyrokujące (§. 13 l. 1);
4. jako Sądy apelacyjne względem przekroczeń (§. 13, l. 2).

§. 11. W każdym Trybunale pierwszej instancyi postanawia się jednego lub kilku jego członków Sędziami śledczymi.

Do Sędziego śledczego należy śledztwo wstępne względem wszystkich zbrodni i występków.

§. 12. Wydział Trybunału pierwszej instancyi dozoruje jako Izba radna stósownie do §. 9, l. 2 i §. 11 nad wszystkimi na jego obręb przypadającymi śledztwami wstępnymi, tudzież dochodzeniami przygotowawczymi i wpływa na takowe w sposób, wskazany mu niniejszą ustawą o postępowaniu karném.

Izba radna może w pojedynczych przypadkach, wysłuchawszy wniosków oskarżyciela, należące do Sędziego śledczego przedsięwzięcie dochodzeń przygotowawczych albo śledztwo wstępne względem zbrodni i występków, zdać i to

całkiem albo w części na jakiś Sąd powiatowy w obrebie Trybunału się znajdujący. Może ona jednakże każdego czasu czynności te przejąć znowu na siebie, a uczynić to musi, jeżeli oskarżyciel albo obwiniony wniosek w tym względzie uczynią.

Uchwały Izby radnej zapadają w zgromadzeniach trzech Sędziów.

§. 13. Do Trybunałów pierwszej instancji należy:

1. rozprawa główna i orzeczenie o wszystkich zbrodniach i występkach, nie należących przed Sądy Przysięgłych;

2. rozprawa i orzeczenie względem środków prawnych, które wniesione będą przeciw orzeczeniom i rozporządzeniom Sądów powiatowych w sprawach względem przekroczeń.

W obu przypadkach (1 i 2) wykonywają swe czynności w zgromadzeniach czterech Sędziów.

We wszystkich przypadkach, w których Trybunał pierwszej instancji wydać ma według niniejszej ustawy o postępowaniu karném jaką uchwałę poza rozprawą główną w postępowaniu względem zbrodni lub występkę, uchwała ta zapada, jeżeli nic innego wyraźnie nie przepisano, w zgromadzeniach trzech Sędziów.

III. Sądy Przysięgłych.

§. 14. Do Sądów Przysięgłych, złożyć się mających według przepisu rozdziału XIX. należy rozprawa główna i orzeczenie o zbrodniach i występkach, przydzielonych im ustawą wprowadczą.

IV. Trybunały drugiej instancyi.

§. 15. Trybunały drugiej instancyi rozstrzygają zażalenia przeciw uchwałom Izby radnej (§. 114), sprzeciwienia się poddaniu pod oskarżenie i odwołania się, dopuszczalne podług §§. 283 i 345; mają one następnie sprawować nadzór nad Sądami karnymi w swym obrębie i rozstrzygać zażalenia przeciw takowym. jeżeli tok instancyi wyraźnie nie jest zakazany lub inaczéj urzędzony. Uchwały Trybunałów drugiej instancyi zapadają w zgromadzeniach pięciu Sędziów.

V. Trybunał najwyższy, jako Trybunał kasacyjny.

§. 16. Trybunał najwyższy jako Trybunał kasacyjny orzeka o wszystkich zażaleniach nieważności, dopuszczalnych według niniejszój ustawy o postępowaniu karném.

Uchwały jego zapadają w zgromadzeniach siedmiu Sędziów.

VI. Skład i głosowanie zgromadzeń sędziowskich.

§. 17. Do rozstrzygnięcia spraw karnych liczba głosujących w zgromadzeniach sędziowskich łącznie z Przewodniczącym nie powinna być ani większą ani mniejszą od téj, jaką postanowiono w §§. 12 do 16.

§. 18. Przełożeni Trybunałów muszą z początkiem każdego roku na cały jego przeciąg złożyć stale te wydziały (senaty) Trybunałów, które przeznaczone są w sprawach karnych do rozpraw i rozstrzygnięć, wymienionych w §§. 12, 13 (l. 1 i 2) i 15, a zarazem mają dla każdego z tych wydziałów sądowych wyznaczyć stale zastępców tak

Przewodniczącego, jakoteż członków, tudzież wskazać kolój ich wstępowania. Jeżeli byt jednego lub kilku tych (stałych) wydziałów sądowych w skutek zmian. zaszłych w składzie osobowym Trybunału, stał się niemożliwym, wolno Przewodzonemu Sądu na resztę roku przedsięwziąć zmiany niezbędne w składzie tych wydziałów.

§. 19. We wszystkich zgromadzeniach sędziowskich przed głosowaniem odbywa się narada. Sprawozdawca, jeżeli takowy według ustawy jest postanowiony, najpiérw głośnie. Przewodniczący zaś, który zarówno z każdym innym Sędzią w głosowaniu udział brać powinien. na ostatku. Zresztą głośnie Sędziowie stopniem starsi przed młodszymi.

§. 20. Gdzie ustawa wyraźnie nie stanowi nic innego. wymaga się do każdój uchwały bezwzględnej większości głośnie. t. j. więcej. niż połowę wszystkich głośnie.

Jeżeli głośnie podzielone są na więcej niż dwa różne zdania. a to tak. iż żadne z tych zdań nie ma za sobą wymaganój większości, natenczas Przewodniczący próbuje. azali się nie da osiągnąć bezwzględnej większości przez rozdzielenie kwestyj i przez powtórne zdań zbieranie. Jeżeli i ta próba pozostanie bez skutku, dolicza się głośnie dla obwinionego najniekorzystniejsze do głośnie mniej niekorzystnych tak długo. aż się okaże bezwzględna większość głośnie.

W razie równości głośnie zapada uchwała w każdym przypadku według zdania dla obwinionego korzystniejszego.

Jeżeli zapatrywania się pod tym względem są różne. które z dwóch zdań dla obwinionego jest mniej niekorzystne, należy nad tém, jako nad

pytaniem wstępném, osobno głosować. Gdyby się zdania w głosowaniu nad pytaniem wstępném równo podzieliły, głos Przewodniczącego rozstrzyga co do pytania wstępnego.

§. 21. Zawsze najpiérw głosować należy nad właściwością Sądu, nad koniecznością uzupełnień postępowania i nad innymi pytaniami wstępnymi. Jeżeli się zgodzi większość głosów na to, iż pomimo wątpliwości, podnoszonych przeciw pytaniu wstępnemu, przystąpić należy do rozprawy głównej, Sędziowie pozostali w mniejszości również są obowiązani także w sprawie głównej głosować.

§. 22. Rozstrzygając rzecz główną zawsze rozłączyć należy pytanie, czy oskarżony winien jest zarzuczonego mu czynu, od pytania o karę. i pierwój nad owém, niż nad tém głosować należy. Jeżeli oskarżony zostaje pod zarzutem kilku czynów karogodnych, względem każdego czynu z osobna zapasć powinna uchwała, czy oskarżony jest winien lub nie winien. Naradzanie się nad karą ogranicza się do tych czynów karogodnych, których oskarżonego winnym uznano. Sędziom, którzy oskarżonego nie uznali winnym zarzuczonego mu jakiegoś czynu karogodnego, wolno na podstawie uchwały, zapadłej co do winy, głosować nad karą albo się od głosowania wstrzymać. W ostatnim przypadku ich głosy w ten sposób liczone będą, jak gdyby oni przystąpili byli do zdania dla oskarżonego najkorzystniejszego pomiędzy zdaniami, wypowiedzianymi przez innych głosujących.

VII. Osoby przyboczne w Sądach.

§. 23. Na każdém posiedzeniu sądowém obecnym być musi Pisarz, który na takowém proto-

kół ma prowadzić. Tak ci Pisarze, jakoteż osoby użyć się mające do prowadzenia protokółów przy dochodzeniach przygotowawczych i śledztwach wstępnych względem zbrodni i występków, zobowiązani być muszą przysięgą do prowadzenia protokółów.

VIII. Stósunek Sądów karnych do Władz innych.

§. 24. Władze bezpieczeństwa, do których zalicza się także Naczelników gminnych, mają śledzić wszystkie zbrodnie i występkę, o ile się takowych nie dochodzi wyłącznie na żądanie osoby interesowanój i powinny, jeżeli Sędzia śledczy niezwłocznie działać nie może, zarządzić środki przygotowawcze, zwłoki nie cierpiące, które mogą służyć do wyjaśnienia rzeczy, albo do zapobieżenia usunięciu śladów czynu karogodnego albo ucieczce sprawcy. Władzom bezpieczeństwa i ich podwładnym wolno celem wymiaru sprawiedliwości karnój przedsięwziąć bez wezwania rewizye domowe i tymczasowe przytrzymanie osób tylko w przypadkach, przewidzianych niniejszą ustawą o postępowaniu karném, i są one obowiązane o swém wkroczeniu i tegoż wypadku, natychmiast zawiadomić właściwego Prokuratora rządowego albo Sędziego śledczego.

§. 25. Wzbroniono jest pod najsurowszém skarceniem tak Władzom bezpieczeństwa, jakoteż wszystkim publicznym urzędnikom i sługom wpływać w ten sposób na pozyskanie poszlaków albo na przekonanie osoby podejrzanój, iż się ją skłania do przedsiębrania, do dalszego ciągu albo dokonania czynu karogodnego albo wyłudza od niój za pośrednictwem ludzi potajemnie pod-

stawionych wyznania, o których następnie Sądowni uczynione być ma doniesienie.

§. 26. Sądy karne mają prawo znosić się bezpośrednio we wszystkiém, co do ich postępowania należy, za pomocą odezwoz ze wszystkiemi Władzami rządowemi, krajowemi i gminnemi, leżącemi w krajach, reprezentowanych w Radzie Państwa. Wszystkie Władze rządowe, krajowe i gminne są obowiązane dawać pomoc Sądom karnym i jak można najrychlej zadosyć czynić ich żądaniom, albo téż natychmiast zawiadomić Sądy karne o trudnościach na przeszkodzie stojących. Również z Władzami królewsko-węgierskiemi, jakoteż z Władzami Państw obcych znosić się mogą Sądy karne bezpośrednio, jeżeli pod tym względem osobnemi przepisami nic innego nie postanowiono.

Przepisy szczególne pod względem znoszenia się z Sądami obcymi zawarte są w §. 202 powszechnej instrukcy sądowej z dnia 3. maja 1853, N. 81 d. u. P.

§. 27. Jeżeli Sąd karne spostrzeże opieszałość lub zwłokę w wykonaniu żądania swojego do innej Władzy wystósowanego, zawiadomić ma o tém albo Władzę bezpośrednio nad nią przełożoną, albo uczyni doniesienie Trybunałowi drugiej instancyi, w którego obrebie sam się znajduje, aby na drodze właściwej temu zaradzono. Gdyby Sąd karne obowiązku tego nie dopełnił, opieszałość Władzy innej nie może mu służyć do usprawiedliwienia się.

Powyższy przepis stosuje się w szczególności także i wtedy, kiedy Prokuratorja rządowa nie wypełnia ściśle obowiązku w przypadkach, w których według ustawy jest obowiązana uczynić w terminie oznaczonym oświadczenie jakies lub wniosek.

§. 28. Sądy karne mają prawo w razie potrzeby wzywać wprost siłę zbrojną na pomoc, bez pośrednictwa jakiegós innej Władzy.

III. ROZDZIAŁ.

O Prokuratorji rządowej.

§. 29. Przy każdym Trybunale pierwszój instancyi ustanawia się Prokuratora rządowego. przy każdym Trybunale drugiej instancyi Prokuratora rządowego starszego, a przy Trybunale najwyższym, jako przy Trybunale kasacyjnym, Prokuratora jeneralnego z potrzebną liczbą Podprokuratorów. Podprokuratorowie każdego stopnia mają prawo z ustawy do wszystkich czynności bezpośrednich Przełożonych swoich, gdziekolwiek zamiast nich występują *).

*) W tém miejscu, pozwoliłem sobie tłómaczenia nieco wolniejszego, z tego powodu, iż ustawa niniejsza zna w czynnościach Prokuratorji rządowej prócz właściwych jój urzędników, jeszcze zastępców, którzy nie koniecznie będą urzędnikami, czynności Prokuratorji rządowej spełniać będą. Ma to miejsce w przekroczeniach, w których według §. 448 czynności rzeczonye powierzone będą pośrednikom, postanowionym w drodze rozporządzenia. Chcąc więc na każde pojęcie mieć właściwe wyrażenie, wprowadzam wyraz polski dawny: „Podprokurator“, zatrzymując wyraz „zastępca“ jedynie dla pośredników, wymienionych w §. 448. Dla tych jednak, którzyby się gorszyli tłómaczeniem, aczkolwiek dokładném co do myśli, ale nieco wolniejszém, dodaję tłómaczenie ustępu tego dosłowne, które brzmi: „Zastępcy Prokuratorów rządowych, Prokuratorów rządowych starszych, tudzież zastępcy Prokuratora jeneralnego, mają prawo z ustawy

§. 30. Członkowie Prokuratury rządowej broń mają interesu Państwa w poruczonem sobie zakresie działania; w swych czynnościach urzędowych są oni niezawisli od Sądów, przy których są ustanowieni.

Prokuratorowie rządowi przy Trybunałach pierwszej instancyi podlegają bezpośrednio Prokuratorom rządowym starszym przy Trybunałach drugiej instancyi, a ci, jakoteż Prokurator jeneralny przy Trybunale kasacyjnym, Ministrowi sprawiedliwości.

§. 31. Do zakresu czynności Prokuratora rządowego przy Trybunale pierwszej instancyi, należy udział we wszystkich do tegoż Trybunału należących dochodzeniach przygotowawczych, śledztwach wstępnych i rozprawach głównych względem zbrodni i występków, jakoteż w rozprawach apelacyjnych, odbywających się przed Trybunałem pierwszej instancyi względem orzeczeń Sądów powiatowych, i udział w posiedzeniach Sądu Przysięgłych, odbywać się mających w obrebie Trybunału pierwszej instancyi. Ma on także prawo brać udział osobiście, albo przez zastępcę w rozprawach, należących przed Sądy powiatowe.

On składa co miesiąc Prokuratorowi rządowemu starszemu sprawozdanie o sprawach karnych załatwionych, jakoteż o wiszących jeszcze i o ich stanie.

Do tegoż odnosi się on także w przypadkach wątpliwych, gdy się rozchodzi o wytoczenie lub zaniechanie śledztwa, albo także tylko o pojedyn-

do wszystkich czynności Przełożonych swoich, gdziekolwiek zamiast nich występują.“

cze ważne czynności śledcze i według jego poleceń postąpić sobie powinien.

§. 32. Prokurator rządowy starszy przy Trybunale drugiej instancji pełni swój urząd na rozprawach przed tymże Sądem się odbywających.

Oprócz tego ma nadzór nad wszystkimi członkami Prokuratury rządowej, postanowionymi w obrębie tegoż Sądu przy Trybunałach pierwszej instancji i przy Sądach powiatowych. Ma on prawo brać udział osobiście albo przez zastępcę w każdej sprawie karnej należącej do zakresu czynności Prokuratury rządowej.

§. 33. Rozprawy przed Trybunałem kasacyjnym należą do zakresu czynności ustanowionego przy tymże Prokuratora jeneralnego albo Podprokuratorów jego.

Prokurator jeneralny przy Trybunale kasacyjnym wniesć może celem obrony ustawy z urzędu lub w skutek nakazu Ministra sprawiedliwości zażalenie nieważności przeciw wyrokom Sądów karnych, które polegają na pogwałceniu lub mylném stósowaniu ustawy, jakoteż przeciw każdej do jego wiadomości doszłej bezprawnej uchwale lub takiemuż postąpieniu Sądu karnego, a to nawet i wtedy, gdy oskarżony albo oskarżyciel nie korzystali w terminie ustawowym ze środka prawnego zażalenia nieważności. Obowiązkiem jest Prokuratorów rządowych przedkładać Prokuratorom rządowym starszym te przypadki, które uznają za sposobne do takiego zażalenia nieważności, a ci mają oceniać, czy o takowych doniesić należy Prokuratorowi jeneralnemu przy Trybunale kasacyjnym.

§. 34. Prokuratorowie rządowi mają ścigać z urzędu wszystkie czyny karogodne, o których się dowiedzą, a które nie wyłącznie tylko na żądanie osoby interesowanej dochodzone i ukarane być powinny, a zatem powinni za pośrednictwem Sądu właściwego zarządzić, co należy względem ich dochodzenia i ukarania.

Baczyć oni powinni na to, ażeby należycie użyto wszystkich środków, służących do zbadania prawdy. Mają prawo przezierając akta, lub żądając ich udzielenia, zasięgać w każdym czasie wiadomości o stanie śledztw wiszących, czynić wnioski odpowiednie, byleby przez to postępowanie karne nie było wstrzymane. Jeżeli spostrzeżę nieprawidłowości lub przewłoki, żądać mogą ich usunięcia w drodze ustawowej.

Na wykonanie kary wpływają Prokuratorowie w sposób, wskazany im niniejszą ustawą o postępowaniu karném.

§. 35. Prokuratorowie rządowi czynią swe wnioski ustnie albo pisemnie, a względem każdego z nich nastąpić musi sędziowskie rozporządzenie albo uchwała. Podobnie oznajmniają swe zdania na wnioski obwinionego, albo na zapytania Sądu.

Mogą oni znajdować się na naradzie Trybunału, jeżeli ta nie ma za przedmiot orzeczenia, które zapaść powinno na rozprawie głównej albo na terminie wyznaczonym w skutek odwołania się lub zażalenia nieważności; nie mają jednak prawa być obecnymi podczas głosowania i wydawania uchwały.

§ 36. Prokuratorowie rządowi mają prawo znosić się bezpośrednio z Władzami bezpieczeństwa, albo téż z innymi Władzami rządowymi,

krajowemi albo gminnemi i żądać od nich poparcia, jakoteż w razie potrzeby wzywać siłę zbrojną na pomoc, bez pośrednictwa jakiegś innej Władzy. Władze bezpieczeństwa i podwładni onym słudzy, obowiązani są zadosyć uczynić postanowieniom Prokuratorów rządowych.

§. 37. Prokurator generalny przy Trybunale kasacyjnym i Prokuratorowie rządowi starsi, mają składać Ministrowi sprawiedliwosci z upływem każdego roku sprawozdanie o sprawach karnych w ciągu tegoż roku załatwionych i jeszcze wiążących, o stanie i toku wymiaru sprawiedliwości, jakoteż o wadach spostrzeżonych w ustawodawstwie i w biegu czynności.

IV. ROZDZIAŁ.

O obwinionym i jego obronie.

§. 38. Ten, na którego pada podejrzenie czynu karogodnego, wtedy dopiero za obwinionego uważany być może, gdy przeciw niemu wniesiono akt oskarżenia, albo uczyniono wniosek wytoczenia śledztwa wstępnego.

Oskarżonym jest, przeciw komu rozprawę główną zarządzono.

O ile jednak przepisy niniejszej ustawy, tyjące się obwinionego, z natury swój nie ograniczają się do śledztwa wstępnego, stósują się one także do oskarżonego tudzież do tego, kogo przesłuchano jako podejrzanego o jakiś czyn karogodny, albo celem takiego przesłuchania wezwano, albo przytrzymano lub uwięziono.

§. 39. Obwiniony może we wszystkich sprawach karnych używać obrońcy i wybrać każdego, kto wpisany jest do wykazu obrońców w jednym z krajów, reprezentowanych w Radzie Państwa.

Małoletniemu albo w pieczę oddanemu, nawet wbrew jego woli może ojciec, opiekun albo kurator ustanowić obrońcę.

Każdy Trybunał drugiej instancyi ma ułożyć wykaz obrońców w obrębie swoim, powinien takowy odnowić z początkiem każdego roku i przelać wszystkim Sądom karnym, w których tenże każdemu do przejrzenia ma być przystępnym. Do tego wykazu wpisani być mają najprzód wszyscy adwokaci, rzeczywiście wykonywający adwokaturę w obrębie Trybunału drugiej instancyi. Na żądanie zaś wpisani być mogą także prawnicy, którzy złożyli egzamin sędziowski, adwokacki albo notaryalny, jakoteż wszyscy doktorzy prawa, którzy są członkami ciała nauczycielskiego w Wydziale prawa i administracyi, jeżeli nie zachodzą okoliczności, które według ustawy pociągają za sobą wykluczenie od urzędu sędziowskiego, adwokatury albo notaryatu. Kto mniema, że jest pokrzywdzonym pominięciem w tym wykazie, może się o to żalić przed Ministrem sprawiedliwości.

Urzędnicy rządowi wtenczas tylko wpisani być mogą do wykazu obrońców, gdy złożą pozwolenie przełożonej swój Władzy służbowej.

Okoliczności, które pociągają za sobą wykluczenie od sędstwa, adwokatury lub notaryatu, podane są:

- a) Względnie Sędziów w §§. 2, 3 i 4 patentu cesarskiego z d. 3. maja 1853, Nr. 81 dz. u. P.
- b) Względnie Adwokatów w ordynacyi adwokackiej z dnia 6. lipca 1868, Nr. 96 dz. u. P. tudzież w statucie dyscyplinarnym z dnia 1. kwietnia 1872, Nr. 49 dz. u. P.

c) Względnie Notaryuszów w ordynacyi notaryalnej z d. 25. lipca 1871, Nr. 75 dz. u. P.

§. 40. Bronić nie mogą na rozprawie głównej, którzy jako świadkowie do takowej wezwani zostali. O ile pewne osoby wyłączone być mają od obrony w postępowaniu uprzedniem z tej przyczyny, że ich jako świadków słuchano, lub uczyniono wnioski wezwania ich do rozprawy głównej, ocenia Izba radna.

Obwinionemu wolno przybrać sobie kilku obrońców; ale niewolno w skutek tego pomnażać przemówień, dozwolonych oskarżonemu w rozprawie głównej.

§. 41. Udzielając akt oskarżenia obwinionemu, należy go oświecić w jego prawie przybrania sobie obrońcy.

Do rozprawy głównej przed Sądem Przysięgłych obrońca z urzędu przydany być powinien oskarżonemu, chociaż go mieć nie chce.

Jeżeli obwiniony, według swych, Sądowi znanych stosunków nie jest w stanie ponosić kosztów obrony z własnego majątku, Sąd powinien mu przydać na jego żądanie obrońcę ubogich, do wyvodu pewnych, przez niego założonych środków prawnych, do uzasadnienia założonego sprzeciwienia się aktowi oskarżenia. jakoteż do rozprawy głównej.

§. 42. We wszystkich przypadkach, w których Sąd ustanawia obrońcę, wybrać ma go, o ile to być może, z liczby obrońców (§. 39), mieszkających w siedzibie Sądu.

W miejscach, w których się znajduje Wydział adwokacki, wymienienie obrońców. ustanowić się mających z pomiędzy adwokatów i kandydatów adwokackich, do niego należy.

Dla kilku równocześnie obwinionych, ustanowiony być może wspólny obrońca; ale postarać się należy na wniosek jednego z obwinionych albo obrońcy a nawet z urzędu, o zastępstwo osobne tych obwinionych, u których pokazuje się sprzeczność ich interesów.

§. 43. Każdy do wykazu obrońców zapisany, jest obowiązany przyjąć obrony, polecone mu w miejscu jego zamieszkania, chyba przytoczył wyliczające go powody, o których ważności Izba radna rozstrzyga.

Urzednicy sądowi, do urzędu sędziowskiego uzdatnieni, podjąć się mają obron, które im Przełożony Sądu w braku innych obrońców zleci, chociażby do wykazu obrońców zapisani nie byli.

§. 44. Obrońca raz ustanowiony nie potrzebuje osobnego pełnomocnictwa do przedsięwzięcia pojedynczych czynności procesowych, ani nawet do czynienia wniosku znowienia postępowania karnego.

Obwiniony przenieść może każdego czasu obronę, poruczoną wybranemu przez siebie samego obrońcy, na innego. Zlecenie ustanowionego z urzędu obrońcy gaśnie także, jeżeli obwiniony innego ustanawia obrońcę. Atoli w takich przypadkach zaszłej zmiany w osobie obrońcy, postępowania wstrzymywać nie wolno.

§. 45. Obwiniony może także podczas dochodzeń przygotowawczych i śledztwa wstępnego przybrać sobie z liczby obrońców doradcę prawnego celem przestrzegania praw swych w tych czynnościach sądowych, które się tyczą bezpośrednio ustalenia istoty czynku a później powtórzone być nie mogą, jakoteż do wyvodu pewnych przez niego założonych środków prawnych, a jeżeli jest

uwięziony, rozmawiać się z nim może w obecności osoby sądowej. Jeżeli Sędzia śledczy, a w przypadku zażalenia, Izba radna uznają to za zgodne z celem postępowania, dozwolone być może doradcy prawnemu przejrzenie aktów wszystkich lub ich części; w każdym zaś razie udzielić mu należy na jego żądanie odpisu nakazu przyaresztowania i jego powodów, jakoteż odpisu tego rozporządzenia sądowego, przeciw któremu obwiniony zapowiedział środek prawny.

Po udzieleniu zaś aktu oskarżenia może obwiniony rozmawiać się z obrońcą bez obecności osoby sądowej, i obaj mają prawo, akta, z wyjątkiem protokółów obrad Trybunału, pod dozorem przeziierać i takowe odpisywać. Na żądanie udzielić im należy bezpłatnie odpisów protokółów oględzin, zdań znawców i dokumentów oryginalnych, które stanowią przedmiot czynu karogodnego.

V. ROZDZIAŁ.

O oskarżycielu prywatnym i stronie interesowanej prywatnej.

§. 46. Gdy się rozchodzi o przestępstwo, które według ustaw karnych sądownie ścigać wolno tylko na żądanie pokrzywdzonego w swém prawie, służy temuż, jako oskarżycielowi prywatnemu prawo, żądać od Sądu karnego pisemnie lub ustnie ścigania sądowego.

Oskarżyciel prywatny ma prawo, dostarczać Sądowi podczas dochodzeń przygotowawczych i śledztwa wstępnego tego wszystkiego, co tylko wesprzec może jego oskarżenie, ma prawo prze-

zierać akta i wszystkie do przeprowadzenia swęj skargi w Sądzie poczynić kroki, do których zwykle Prokurator rządowy jest uprawniony.

Jeżeli oskarzyciel prywatny nie wniósł w terminie ustawowym aktu oskarżenia albo w ogóle wniosków potrzebnych do utrzymania skargi w swęj mocy, jeżeli do rozprawy głównej nie stanął, albo na takowej nie uczynił wniosków ostatecznych, przyjąć należy, iż od ścigania odstąpił.

Prokurator rządowy może na życzenie oskarżyciela prywatnego przyjąć jego zastępstwo.

Jeżeli sierżant lub inny żołnierz stopniem od niego niższy obrażeni zostaną przez osobę, podlegającą Sądowi cywilnym w ten sposób, iż według zdania Dowódcy, posiadającego prawo karania i ułaskawiania, naruszony został honor stanu wojskowego, Dowódca może żądać ścigania obraźciela, a wymienić ma Sądowi oficera, któremu służą prawa oskarżyciela prywatnego. (Rozp. ces. z d. 27. października 1853, Nr. 228 dz. u. P.)

§. 47. Każdy pokrzywdzony w swych prawach jakąś zbrodnią albo występkiem z urzędu ściganym, może się aż do rozpoczęcia rozprawy głównej przyłączyć do postępowania karnego względem swych pretensyj cywilnych i staje się przez to stroną interesowaną prywatną.

Stronie interesowanej prywatnej służą prawa następujące:

1. Ona może dostarczać Prokuratorowi rządowemu i Sędziemu śledczemu tego wszystkiego, co przydać się może do przekonania obwinionego albo do uzasadnienia roszczeń do wynagrodzenia.

2. Ona może przezierać akta, i to, jeżeli szcze-gólniejsze przyczyny nie stoją na zawadzie, już w czasie dochodzeń przygotowawczych i śledztwa wstępnego.

3. Do rozprawy głównej wzywa się stronę interesowaną prywatną z tym dodatkiem, iż, gdyby się nie stawiała, rozprawa pomimo to się odbędzie, a wnioski jój z aktów odczytane zostaną. Ona może zapytywać oskarżonego, świadków i znawców, albo zabierać głos już podczas rozprawy, celem czynienia uwag innych. W końcu rozprawy zabiera ona głos bezpośrednio po wniosku ostatecznym, uczynionym i uzasadnionym przez Prokuratora rządowego, ażeby swoje roszczenia wywieść, uzasadnić i te poczynić wnioski, które według jój życzenia w orzeczeniu główném rozstrzygnięte być mają.

§. 48. Oprócz tego służy stronie interesowanej prywatnej prawo wniesienia i popierania oskarżenia publicznego w miejsce Prokuratora rządowego, a to według przepisów następujących:

1. Jeżeli Prokurator rządowy odrzuci doniesienie pokrzywdzonego i odeprze ściganie sądowe, bądźto zaraz, bądź po przedsięwzięciu dochodzeń przygotowawczych (§. 90), powinien onego o tém zawiadomić.

Pokrzywdzony ma prawo w tym przypadku, o ile oświadcza, iż do postępowania karnego się przyłącza, uczynić wnioski w Izbie radnej, wytoczenia śledztwa wstępnego, a ta, zarządziwszy dochodzenia, jeżeli potrzeba, względem tego wniosku wydać ma uchwałę.

2. Jeżeli Prokurator rządowy odstępuje od ścigania jakiegoś czynu karogodnego, zanim obwiniętego o takowy prawomocnie poddano pod oskarżenie, zawiadomić o tém należy stronę interesowaną prywatną, a ta ma prawo, w przeciągu trzech dni po jój zawiadomieniu oświadczyć ustnie albo pisemnie Sędziemu śledczemu, iż sama

utrzymuje ściganie w swój mocy. Gdyby pokrzywdzonego czynem karogodnym nie zawiadomiono urzędownie o odstąpieniu Prokuratora rządowego, oświadczenie to uczynić on może w przeciągu trzech miesięcy po zaniechaniu postępowania.

W obu przypadkach oświadczenie to, w którym tak obwiniony, jakoteż czyn jemu zarzucony dokładnie oznaczony być musi, przedłożyć należy razem ze wszystkimi aktami Trybunałowi drugiej instancyi, który zarządzi wytoczenie albo znówienie śledztwa wstępnego. o ile nie uważa, iż nie ma żadnej podstawy do dalszego ścigania obwinionego. Gdyby obwiniony był już przesłuchany względem zarzutów przeciw niemu wniesionych, to Trybunał drugiej instancyi może natychmiast już na zasadzie oświadczenia strony interesowanej orzec poddanie pod oskarżenie.

3. Jeżeli Prokurator rządowy odstępuje od oskarżenia w czasie, w którym poddanie pod oskarżenie jest już prawomocne, zawiadomić o tém należy stronę interesowaną z tym dodatkiem, iż ma ona prawo utrzymać oskarżenie w swój mocy, ale oświadczyć to powinna Trybunałowi pierwszej instancyi w przeciągu dni trzech. Oświadczenie późniejsze uwzględnione nie będzie.

§. 49. Chociaż strona interesowana prywatna występuje jako oskarżyciel, wolno Prokuratorowi rządowemu zasięgać wiadomości o toku postępowania karnego i służy mu prawo w każdym czasie przejąć ściganie sądowe znowu na siebie.

Wreszcie przepisy niniejszej ustawy o postępowaniu karném, które się tyczą oskarżyciela prywatnego, stósują się do strony interesowanej prywatnej, popiérającej oskarżenie zamiast Prokuratora rządowego. z ograniczeniami następującymi:

1. Nie pozostawia się jój uznaniu wniesienia aktu oskarżenia bez poprzedniego śledztwa wstępnego.

2. Przeciw uchwałam Izby radnej nie służy jój żaden środek prawny, oprócz zażalenia przeciw zaniechaniu śledztwa wstępnego.

3. Nie ma ona prawa wnoszenia zażalenia nieważności przeciw uchwałam Trybunału drugieji instancyi albo przeciw wyrokowi, zapadłemu na rozprawie głównej; może ona się przeciw temu ostatniemu odwołać o tyle, o ile odwołanie się w ogóle stronie interesowanej prywatnej jest przyznane (§§. 283, 345, 465). Nie ma ona prawa czynić wniosku znowienia postępowania karnego.

4. Przeniesienie obwinionego na wolną stopę nie ma być wstrzymywane prawem, służącym stronie interesowanej prywatnej według §. 48 l. 2.

W przypadku §. 48 l. 3 rozstrzyga Izba radna według swego uznania, czy wypuszczenie uwięzionego oskarżonego na wolność ma być odwleczone.

§. 50. Oskarżyciel prywatny i strona interesowana prywatna, jakoteż ustanowieni ich zastępcy mogą sprawę swoją popierać sami albo przez pełnomocnika i mogą przybierać sobie doradcę prawnego z liczby tych, którzy są zapisani do wykazów obrońców.

Jeżeli Sąd uzna za rzecz stósowną, może polecić nieobecny w siedzibie Sądu oskarżycielowi prywatnemu albo stronie interesowanej prywatnej, aby wymienili mieszkającego tamże pełnomocnika, również jednemu i drugiemu może nakazać, aby sobie przybrali doradcę prawnego z liczby tych, którzy są zapisani do wykazu obrońców.

VI. ROZDZIAŁ.

O właściwości Sądów karnych i łączeniu kilku spraw karnych.

I. Sądy właściwe w szczególności. *)

§. 51. Postępowanie karne zwyczajnie do tego Sądu należy, w którego obrębie czyn karogodny popełniony został, a to nawet wtedy, gdy skutek do istoty uczynku należący, w inném nastąpił miejscu.

Jeżeli czyn karogodny popełniony został w kilku okręgach albo na granicy dwóch okręgów sądowych, albo jeżeli jest rzeczą niepewną, w którym z kilku oznaczonych okręgów sądowych go popełniono, rozstrzyga wyprzedzenie pomiędzy Sądami, o które się tu rozchodzi.

Wyprzedził zaś Sąd, który najprzód przedsięwziął jakąś czynność śledczą.

Gdyby niepewność co do miejsca popełnionego czynu uchyloną została jeszcze przed poddaniem pod oskarżenie, dalszy ciąg postępowania karnego należy do Sądu miejsca popełnionego czynu.

§. 52. Gdyby uczyniono doniesienie o czynie karogodnym w Sądzie, w którego obrębie obwiniony mieszka albo przebywa, lub ujęty został, tenże Sąd jest właściwym, jeżeli go już nie wyprzedził Sąd okręgu popełnionego czynu. Jednakowoż sprawa ta temu ostatniemu Sądowi ma

*) W polskim języku znany jest wyraz „przysąd“, którego jednak nie wprowadzam, aby nateraz nie być niezrozumiałym.

być odstąpiona, gdyby tego żądał Prokurator rządowy jednego lub drugiego obrebu, oskarżyciel prywatny albo obwiniony, a gdyby ich kilku było, nawet z nich jeden.

Jeżeli postępowanie karne, wytoczone przeciw aresztowanemu obwinionemu o zbrodnię lub występki zaniechane zostało przed rozprawą główną, wówczas względem czynu karogodnego, jemu jeszcze zarzuconego a przed Sąd powiatowy należącego, właściwym jest ów Sąd, w którego okręgu obwiniony zostaje w areszcie. Wszakże i w tym przypadku żądać mogą tak oskarżyciel, jakoteż obwiniony odstąpienia sprawy do Sądu miejsca popełnionego czynu.

§. 53. Do Sądu karnego, który się najprzód dowiędzie o czynie karogodnym, popełnionym w krajach, reprezentowanych w Radzie Państwa, należy postępowanie względem niego tak długo, dopokąd nie sprawdzono okoliczności, która uzasadnia według przepisów §§. 51 i 52 właściwość Sądu innego.

§. 54. Jeżeli czyn karogodny popełniony został poza krajami, w Radzie Państwa reprezentowanymi, właściwym jest ten Sąd w granicach tych krajów położony, w którego okręgu obwiniony mieszka albo przebywa, a gdyby i takiego nie było, ten Sąd, w którego obrebie został ujęty.

Gdyby Państwo jakieś zagraniczne albo Władza jakaś w krajach, należących do korony węgierskiej, ofiarowały wydanie jakiegoś obwinionego, albo gdyby wydanie dopiéro żądane być miało, a właściwość jakiegoś Sądu tutejszego jeszcze uzasadnionąby nie była, właściwym będzie ten Sąd, który przeznaczony zostanie przez Trybunał kasacyjny po wysłuchaniu Prokuratora jeneralnego.

1. Poddani austriacy, którzy popełnili czyn karogodny na Węgrzech, nie powinni być wydani Sądom karnym tamtejszym, lecz Sądy karne austriackie wytoczyć mają przeciw nim postępowanie karne. (Rozp. Min. spraw. z d. 6. października 1869, l. 12,131.).

2. Poddani austriacy, którzy popełniają zbrodnią na Wołoszczyźnie, po przeprowadzonym tam śledztwie wydani być powinni ze wszystkimi aktami Władzom austriackim właściwym, które dalej postępować mają. (Rozp. Min. spraw. z d. 9. listopada 1855, l. 22,386.).

§. 55. Właściwość Sądu dla sprawcy, uzasadnia także właściwość dla wszystkich współwinnych i udział biorących.

§. 56. Jeżeli obwiniony zostaje pod zarzutem kilku czynów karogodnych, albo jeżeli kilka osób brało udział w tym samym czynie karogodnym. albo jeżeli jedna z tych ostatnich popełniła także jeszcze czyn karogodny w połączeniu z innymi osobami: zwyczajnie przeprowadzić należy postępowanie karne równocześnie przeciw wszystkim tym osobom i względem wszystkich tych czynów karogodnych w tym samym Sądzie i względem wszystkich zbiegających się spraw karnych jeden wyrok ostateczny ma być wydany.

Do tego postępowania właściwym jest ten Sąd, z pomiędzy tych, o które się tu rozchodzi, który inne wyprzedził. Wszakże gdyby jedna ze spraw karnych, zbiegających się, należała przed Sąd Przysięgłych, według niej stósuje się właściwość, chociażby wyprzedził Sąd dla innej sprawy karnej właściwy. Podobnie stósuje się właściwość według zbrodni albo występku przed Trybunał należących, chociażby Sąd powiatowy wyprzedził pod względem jakiegoś czynu karogodnego, do niego należącego.

§. 57. Sąd właściwy według §. 56 dla kilku zbiegających się spraw karnych, może na wnio-

sek albo z urzędu zarządzić, ażeby postępowanie karne względem pojedynczych czynów karogodnych albo pojedynczych obwinionych osobno przeprowadzono i ukończono, jeżeli tym sposobem zapobiedz można przewłocę lub utrudnieniu postępowania albo przyczynić się obwinionemu do skrócenia jego aresztu.

W każdym takim przypadku oskarżyciel jest obowiązany natychmiast oświadczyć, czy sobie zastrzega ściganie reszty, przeciw temu samemu obwinionemu podniesionych zarzutów. Jeżeli się to stanie, natenczas należy postępowanie względem tych ostatnich bez zwłoki niepotrzebnej dalej prowadzić i ukończyć; w przeciwnym razie ściganie tychże nastąpić może tylko pod temi warunkami, pod któremi dopuszczalne jest znowienie procesu karnego, zaniechanego przed rozprawą główną.

Jeżeli oświadczenie to nie wspomina o czynie karogodnym, który był przedmiotem sądowych dochodzeń przygotowawczych albo śledztwa wstępnego, obwiniony może żądać, ażeby oskarżyciel i pod tym względem objawił swe zdanie, gdyż w razie przeciwnym przyjąćby należało, iż zrzekł się ścigania.

Gdy się rozchodzi o występki lub przekroczenia, które się ściga nietylko na żądanie strony interesowanej, żądać zawsze należy oświadczenia Prokuratora rządowego.

§. 58. Jeżeli zarządzono, aby jedną ze spraw w związku będących osobno wniesiono na rozprawę główną, albo, ażeby względnie jednego z obwinionych, śledztwo wstępne osobno przeprowadzono, sprawa karna wyłączona, oddana być może temu Sądowi, któryby był dla niej właściwym, bez względu na zbieg z innymi sprawami karnymi.

§. 59. Gdy obwiniony wydany być ma Władzy królewsko - węgierskiej albo Władzy zagranicznej, ocenienie tego i znoszenie się z Władzą ową należy do Trybunału pierwszej instancji, w którego okręgu wydać się mający mieszka albo przebywa, a w braku takiego do owego Trybunału, w którego okręgu został ujęty. Na takie żądanie wydania albo w skutek rozpisanych listów gończych należy wprawdzie zarządzić co potrzeba, aby zapobiedz ucieczce obwinionego; jednak względem wydania jego Izba radna, wysłuchawszy Prokuratora rządowego, wtedy tylko uczyni wniosek do Trybunału drugiej instancji, gdy Władza żądająca wydania zaraz lub w czasie odpowiednim takie przywiedzie dowody albo poszlaki, z których się obwiniony, będąc słuchanym, natychmiast usprawiedliwić nie może. W każdym przypadku Trybunał drugiej instancji przedłożyć ma Ministrowi sprawiedliwości piérwój do zatwierdzenia uchwałę swoją, zapadłą po wysłuchaniu zdania Prokuratora rządowego starszego.

Względem wydania zbrodniarzy Władzom zagranicznym przejrzeć należy istniejące traktaty, których tu, jako należących do prawa materyalnego, nie przytaczam.

II. Sądy właściwe osobne.

§. 60. Postępowanie karne przeciw osobom, które według ustawy ulegają w sprawach karnych orzecznictwu Sądów wojskowych, zastrzega się i nadal Sądom wojskowym. Jednakowoż ustanowienie istoty czynku, względem takich czynów karogodnych, które podług ustaw karnych powszechnych ocenione być powinny, należy wtedy tylko do Sądów wojskowych, gdy obwiniony ulega oczywiście orzecznictwu Sądów wojskowych. Gdyby

się to okazało dopiero w ciągu śledztwa, prowadzonego przez Sąd karny dla osób stanu cywilnego, Sąd tenże powinien postępowanie przerwać i Sądowi wojskowemu odstąpić.

1. Artykuł 3. ustawy zasadniczej z d. 21. grudnia 1867, o władzy sędziowskiej, Nr. 144 dz. u. P. opiewa: Zakres działania Sądów wojskowych oznaczy się ustawami osobnemi.

2. Ustawa o służbie wojskowej z d. 5. grudnia 1868, N. 151 dz. u. P.

§. 53. Urlopnicy w czasie urlopu swego, tudzież nie znajdujący się w czynnej służbie oficerowie i żołnierze z rezerwy i obrony krajowej podlegają we wszystkich swych stósunkach cywilnych, jak niemniej w sprawach karnych i policyjnych, Sądom i Władzom cywilnym i podpadają tylko tym ograniczeniom, które w ustawie niniejszej są uzasadnione i do utrzymania ewidencji konieczne.

Zostający w służbie czynnej w armii, marynarce wojennej i obronie krajowej podlegają wojskowemu ustawom karnym i dyscyplinarnym, pod względem zaś swych stósunków cywilnych, nieodnoszących się do służby wojskowej, podlegają ustawom i Władzom cywilnym.

Bliższe szczegóły w tym względzie określili osobna ustawa.

Wszyscy za granicą bawiący oficerowie i żołnierze z rezerwy i obrony krajowej, dowiedziawszy się na drodze publicznej, że Monarchii zagraża wojna bliska, i że powołano rezerwę i obronę krajową, powinni bezzwłocznie wracać do kraju rodzinnego i zgłosić się do Władzy odpowiedniej, nie czekając dopiero na osobne wezwanie.

3. Ustawa z dnia 20. maja 1869, N 78 dz. u. P. o zakresie działania Sądów wojskowych.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa stanowią, co następuje:

§. 1. Orzecznictwu Sądów wojskowych w sprawach karnych podlegają

1. osoby, zostające w służbie czynnej w armii stałej i w marynarce wojennej,

2. osoby, przytoczone w spisie, umieszczonym na końcu niniejszej ustawy, które w administracji wojskowej zaj-

§. 59. Gdy obwiniony wydany być ma Władzy królewsko - węgierskiej albo Władzy zagranicznej, ocenienie tego i znoszenie się z Władzą ową należy do Trybunału pierwszej instancji, w którego okręgu wydać się mający mieszka albo przebywa, a w braku takiego do owego Trybunału, w którego okręgu został ujęty. Na takie żądanie wydania albo w skutek rozpisanych listów gończych należy wprowadzić zarządzić co potrzeba, aby zapobiedz ucieczce obwinionego; jednak względem wydania jego Izba radna, wysłuchawszy Prokuratora rządowego, wtedy tylko uczyni wniosek do Trybunału drugiej instancji, gdy Władza żądająca wydania zaraz lub w czasie odpowiednim takie przywiedzie dowody albo poszlaki, z których się obwiniony, będąc słuchanym, natychmiast usprawiedliwić nie może. W każdym przypadku Trybunał drugiej instancji przedłożyć ma Ministrowi sprawiedliwości piérwój do zatwierdzenia uchwałę swoją, zapadłą po wysłuchaniu zdania Prokuratora rządowego starszego.

Względem wydania zbrodniarzy Władzom zagranicznym przejrzyć należy istniejące traktaty, których tu, jako należących do prawa materyalnego, nie przytaczam.

II. Sądy właściwe osobne.

§. 60. Postępowanie karne przeciw osobom, które według ustawy ulegają w sprawach karnych orzecznictwu Sądów wojskowych, zastrzega się i nadal Sądom wojskowym. Jednakowoż ustanowienie istoty czynku, względem takich czynów karogodnych, które podług ustaw karnych powszechnych ocenione być powinny, należy wtedy tylko do Sądów wojskowych, gdy obwiniony ulega oczywiście orzecznictwu Sądów wojskowych. Gdyby

się to okazało dopiero w ciągu śledztwa, prowadzonego przez Sąd karny dla osób stanu cywilnego, Sąd tenże powinien postępowanie przerwać i Sądowi wojskowemu odstąpić.

1. Artykuł 3. ustawy zasadniczej z d. 21. grudnia 1867, o władzy sędziowskiej, Nr. 144 dz. u. P. opiewa: Zakres działania Sądów wojskowych oznaczy się ustawami osobnemi.

2. Ustawa o służbie wojskowej z d. 5. grudnia 1868, N. 151 dz. u. P.

§. 53. Urlopnicy w czasie urlopu swego, tudzież nie znajdujący się w czynnej służbie oficerowie i żołnierze z rezerwy i obrony krajowej podlegają we wszystkich swych stósunkach cywilnych, jak niemniej w sprawach karnych i policyjnych, Sądom i Władzom cywilnym i podpadają tylko tym ograniczeniom, które w ustawie niniejszej są uzasadnione i do utrzymania ewidencji konieczne.

Zostający w służbie czynnej w armii, marynarce wojennej i obronie krajowej podlegają wojskowym ustawom karnym i dyscyplinarnym, pod względem zas swych stósunków cywilnych, nieodnoszących się do służby wojskowej, podlegają ustawom i Władzom cywilnym.

Bliższe szczegóły w tym względzie określi osobna ustawa.

Wszyscy za granicą bawiący oficerowie i żołnierze z rezerwy i obrony krajowej, dowiedziawszy się na drodze publicznej, że Monarchii zagraża wojna bliska, i że powołano rezerwę i obronę krajową, powinni bezzwłocznie wracać do kraju rodzinnego i zgłosić się do Władzy odpowiedniej, nie czekając dopiero na osobne wezwanie.

3. Ustawa z dnia 20. maja 1869, N 78 dz. u. P. o zakresie działania Sądów wojskowych.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa stanowią, co następuje.

§. 1. Orzecznictwu Sądów wojskowych w sprawach karnych podlegają

1. osoby, zostające w służbie czynnej w armii stałej i w marynarce wojennej,

2. osoby, przytoczone w spisie, umieszczonym na końcu niniejszej ustawy, które w administracji wojskowej zaj-

mują posady, lub pełnią tam obowiązki, a w czynnej zostają służbie, jeżeli poddanie ich pod orzecznictwo Sądów wojskowych nie ma być ocenione wyłącznie według tych postanowień, które się odnoszą do osób w ustępie poprzedzającym (l. 1) przytoczonych (§. 53 ustawy o służbie wojskowej z dnia 5. grudnia 1868, Nr. 151 dz. u. P.);

3. wszystkie osoby, które się znajdują w orszaku jakiegos na stopie wojennej stojącego albo poza granicami Monarchii zostającego oddziału wojskowego, albo które należą do załogi jakiegos okrętu wojennego;

4. jeńcy i zakładnicy, zostający pod dozorem wojskowym;

5. korsarze (rozbójnicy morscy), ujęci przez marynarkę wojenną.

§. 2. Oficerowie, którzy zatrzymując stopień wojskowy, wystąpili z armii stałej lub marynarki wojennej, czy pobierają płacę, czy takowej nie pobierają, tudzież oficerowie z rezerwy, którzy nie zostają w służbie czynnej, podlegają względem zbrodni i występków wojskowych, jeżeli w czasie popełnienia takich czynów karogodnych nosili mundur wojskowy, orzecznictwu Sądów wojskowych.

Osoby te ulegają również w tym czasie, w którym noszą mundur wojskowy, przepisom dyscyplinarnym wojskowym.

Kiedyindziej podlegają w sprawach karnych wyłącznie powszechnej ustawie karniej i orzecznictwu Sądów cywilnych.

§. 3. Urlopnicy, tudzież oficerowie i żołnierze z rezerwy, niezostający w służbie czynnej, podlegają orzecznictwu Sądów wojskowych od dnia, w którym nakaz ich zwołujący, będzie im doręczony, lub należycie ogłoszony.

Od téj chwili postąpić z nimi należy według ustaw wojskowych, jeżeli pierwój poza służbą czynną popełnili zbrodnią wojskową lub takiż występek dezercyi lub kactwa własnowolnego (§§. 183 — 215 i 293 — 298 ustawy kar. wojsk.).

Jeżeli osoba wojskowa, należąca do wojska liniowego lub do rezerwy, popełni w czasie służby czynnej jakąbądź zbrodnią wojskową lub takiż występek (§§. 142 — 303 ust. kar. wojs.), a takowe wyszły na jaw dopiero po odejściu na urlop, albo po wstąpieniu do rezerwy, choćby powtórnie, wówczas Sądy wojskowe działać mają przeciw téj osobie wojskowej względem tego czynu karogodnego według ustaw karnych wojskowych, lecz dopiero wtedy, gdy

po zwołaniu jój, poddaną została orzecznictwu Sądów wojskowych.

§. 4. Względem czynów karogodnych, nienależących do zbrodni lub występków wojskowych, a popełnionych w czasie, kiedy sprawca podlegał orzecznictwu Sądów wojskowych, jeżeli te czyny wyszły na jaw po wystąpieniu ze służby czynnej i przed powtórnym wstąpieniem do takowej albo po zupełném wystąpieniu z armii stałej lub marynarki, Sądy cywilne działać powinny. Sądy te stósować mają ustawy karne powszechne, jeżeli one nie są surowsze od ustaw karnych wojskowych, w innych zaś przypadkach ustawy wojskowe.

§. 5. Jeżeli ktoś popełnił czyn karogodny przed chwilą, w której się dostał pod orzecznictwo Sądów wojskowych, dochodzenie czynu należy do Sądu cywilnego.

Jednak, jeżeli z tym czynem karogodnym, schodzi się czyn karogodny, popełniony już po tej chwili, wówczas śledztwo, które Sąd wojskowy przeprowadzić ma względem czynu ostatniego, poprzedzić powinno śledztwo, należące do Sądu cywilnego, chyba że czyn karogodny, popełniony w czasie orzecznictwa Sądu cywilnego, zagrożony był karą śmierci lub więzienia dożywotniego, czyn zaś karogodny, popełniony pod orzecznictwem Sądu wojskowego, karą łagodniejszą od tamtej.

Jeżeli ktoś w przypadku takim tak przez Sąd wojskowy, jak przez Sąd cywilny, uznany będzie winnym czynu karogodnego, wówczas ten z tych dwóch Sądów karnych, który późniejszy wydaje wyrok, powinien, wymierzając karę, należyty brać wzgląd na karę, na którą skazano wyrokiem poprzednim.

§. 6. W przypadku §. 5 delegowany być może według przepisu ustawy o postępowaniu karném do przeprowadzenia śledztwa, należącego do orzecznictwa Sądu cywilnego, inny Sąd cywilny, znajdujący się w tej samej połowie Państwa, co Sąd cywilny właściwy.

Jeżeli obwiniony tak przez Sąd cywilny, jak przez Sąd wojskowy skazany został na karę, natenczas ta kara najprzód ma być wykonaną, na którą skazał ten Sąd, który pierwój orzekał.

§. 7. Śledztwo względem zbrodni szpiegowania i innych porozumień z nieprzyjacielem (§. 67 ust. kar.), względem werbunku nieupoważnionego (§. 92 ust. kar.) i nawodzenia żołnierza do nadwreżenia obowiązków służby wojskowej lub pomocy do zbrodni wojskowych (§. 222 ust. kar.), na-

leży do Sądów cywilnych przeciw osobom, podlegającym orzecznictwu Sądów cywilnych.

Karą na te zbrodnie jest więzienie ciężkie od roku jednego do lat pięciu.

W przypadku wojny wypowiedzianej lub wybuchłej podlegają także osoby cywilne za te zbrodnie orzecznictwu Sądów wojskowych. Dzień, w którym to rozszerzenie właściwości nastąpi lub ustanie, Minister sprawiedliwości wyznaczy i urzędownie ogłosi.

§. 8. Postanowień ustawowych o rozciągnięciu postępowania doraźnego w Sądzie cywilnym, na osoby wojskowe, nie zmienia się ustawą niniejszą,

§. 14. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, Sądy cywilne wstępują w miejsce Sądów wojskowych, jeżeli orzecznictwo tychże według ustawy niniejszej nie ma trwać dalej i postępować powinny, wyjąwszy przypadki, wymienione w ustawie niniejszej, według ustaw o właściwości i postępowaniu obowiązujących w Sądach cywilnych.

(Inne paragrafy należą albo do sądownictwa cywilnego, albo jako przejściowe, utraciły znaczenie.)

Wykaz osób należących do administracji wojskowej, które podlegają orzecznictwu Sądów wojskowych.

A. Armii stałej:

- I. Duchowieństwo wojskowe: Proboszcz wojskowy; sprawujący pieczę dusz; Kapelan wojskowy; Kaznodzieja wojskowy.
- II. Audytorowie: Jenerał audytor; Pułkownik audytor, Podpułkownik audytor, Major audytor, Kapitan audytor; Porucznik audytor.
- III. Lekarze wojskowi: Jenerał lekarz sztabowy, Lekarz sztabowy starszy I. klasy; Lekarz sztabowy starszy II. klasy; Lekarz sztabowy; Lekarz pułkowy; Lekarz starszy. Lekarze podrzędni: chirurg starszy; chirurg.
- IV, Rachmistrze wojskowi: Rachmistrz-Kapitan (rotmistrz) I i II klasy; Rachmistrz-porucznik; Rachmistrz-podporucznik.

Urzednicy wojskowi:

- V. Urzednicy Intendantury wojskowej: Naczelnik sekcji i Naczelnik Intendantury wojskowej;

Jenerał-Intendant; Intendant wojskowy starszy; Intendant wojskowy; Podintendant wojskowy. Komisarze wojenni i Komisarze zaopatrzenia o ile w czynnej zostają służbie.

- VI. Urzędnicy zaopatrzenia wojska. Zarządca zaopatrzenia starszy; Zarządca zaopatrzenia; Oficyał zaopatrzenia; Akcesista zaopatrzenia.
- VII. Urzędnicy weterynaryi: Weterynarz starszy; Weterynarz; Podweterynarz.
- VIII. Urzędnicy techniczni w Artyleryi, Inżynieryi i u Powózek: Dozorca starszy; Dozorca; Asystent dozorczy.
- IX. Służba dozorcza w zakładach karnych wojskowych: Profos sztabowy starszy; Profos sztabowy; Profos.
- X. Pomocnicy techniczni: Dozorca w Zakładach zaopatrzenia wojska i u Powózek.

B. Marynarki wojennej.

- I. Duchowieństwo w Marynarce: Proboszcz Marynarki, Sprawujący pieczę dusz w Marynarce; Kapelan Marynarki;
- II. Audytorowie Marynarki wszystkich stopni,
- III. Lekarze Marynarki wszystkich stopni;
- IV. Urzędnicy Marynarki każdej kategorii i każdej klasy dyet;
- V. Służba dozorcza w Zakładach karnych Marynarki: Profos sztabowy starszy w Marynarce; Profos sztabowy w Marynarce; Profos Marynarki.

4. Ustawa z dnia 23. maja 1871 o wykonaniu władzy sądowej nad obroną krajową, N. 45. dz. u. P.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Z osobami należącymi do obrony krajowej, a w skutku powołania i uruchomienia zarządzonego na rozkaz Césarza (§. 2. ustawy o obronie krajowej z dnia 13. maja 1869, dz. u. P. Nr. 68) w czynnej służbie pozostającymi, postępować się ma w sprawach karnych według ustaw wojskowych. Jednakowoż te postanowienia, które zagrażałyby scieżnieniem praw i czynności obywatelskich, lub przedłużeniem przepisanego czasu służby, nie będą do nich stosowane.

Nadto w razie skazania za zbrodnie i występki nie wojskowe, skutki wyroków wspomnianych w §§. 45 do 48, 50 i 87 ustawy karnéj wojskowej, przytoczone w §. 45 lit. *b* i *c*), tudzież w §§. 50, 54 i 87 téjże ustawy, tylko o tyle i tak długo dotykać ich będą, jakby to musiało także nastąpić według ustaw karnych cywilnych.

W podobny sposób ustawy wojskowe mają być stósowane także do tych osób, do obrony krajowéj należących, które pozostają w czynnéj służbie dla zawiadywania całym stanem, utrzymywania ewidencji i dla zarządu zapasami magazynowemi (§. 10, ustęp 3 ust. o obr. kraj.) lub stale pełnią obowiązki przy komendach obrony krajowéj, przy wyższéj władzy obrony krajowéj tyrolsko-vorarlbergskéj, przy wyższéj komendzie obrony krajowéj i w Ministerstwie obrony krajowéj; do tych zaś osób, które powołane zostały dla wykształcenia się pod względem wojskowym, dla odbycia ćwiczeń wojskowych peryodycznych, lub do zgromadzenia się dla kontroli (§§. 14 — 16 ust. o obr. kr.) tylko o tyle, o ile odnoszą się do zbrodni i występków wojskowych.

Osoby należące do obrony krajowéj, dopóki podlegają władzy sądowéj wojskowéj, ulegają także wojskowym przepisom porządkowo-karnym.

§. 2.

Stósowanie ustaw wojskowych zaczyna się w razie powołania i uruchomienia zarządzanego na rozkaz Césarza, z dniem doręczenia rozkazu powołania, lub ogłoszenia tegoż według przepisów; w wszystkich innych przypadkach, z dniem osobie powołanéj do stawienia się wyznaczonym.

Od odnośnego terminu, osoby należące do obrony krajowcj mają być karane według ustaw wojskowych także za zbrodnią wojskową zbiegostwa lub umyślnego okaleczenia się, popełnioną przed tym terminem.

§. 3.

Oficerowie obrony krajowéj, oprócz przypadków wspomnianych w §. 1 i 2 ustawy niniejszéj, ulegają także pod względem zbrodni i występków wojskowych, wojskowéj władzy sądowéj, jeżeli w czasie popełnienia czynu karnego tego rodzaju, nosili mundur wojskowy.

Podobnież dopóki noszą mundur wojskowy, ulegają wojskowym przepisom porządkowo-karnym.

§. 4.

Władzę sądową wojskową nad osobami należącemi do

obrony krajowej, wykonywają w sprawach karnych w pierwszej instancji Sądy wojskowe, ustanowione według przepisów dla armii stałej obowiązujących, i złożone z członków obrony krajowej.

Sądom tym służy prawo karania według §. 25 ust. o obr. kraj. za nieposłuszeństwo w obec rozkazu powołującego, nawet wtedy, gdy z nieposłuszeństwem tym nie ma się postąpić według prawa wojennego.

Czynności Audytorów przy Sądach mają być poruczone oficerom obrony krajowej, uzdolnionym do pełnienia urzędu sędziowskiego; jeżeli zaś to nie jest możliwem, należy je poruczyć Audytorom najbliższego Sądu dla armii stałej lub marynarki wojennej.

Przy przesłuchiowaniu winnych w ciągu śledztwa, obecni są oprócz Audytora dwaj oficerowie obrony krajowej jako świadkowie sądowi.

Kara więzienia ma być odsiadywana w zakładach karnych istniejących dla stanu cywilnego.

§. 5.

W razie powołania i uruchomienia zarządzonego na rozkaz Césarza (§. 2 ust. o obr. kraj.) wykonywanie władzy sądowo-karnej pierwszej instancji nad osobami należącymi do zmobilizowania oddziałów obrony krajowej, porucza się osobnym Sądom wojskowym, ustanowionym w sposób wskazany w pierwszym ustępie §. 4.

Postanowienia ustępów 2 i 3 w §. 4 mają być także i do tych Sądów zastosowane.

§. 6.

W sprawach karnych, dotyczących się osób do obrony krajowej należących, a podlegających sądownictwu wojskowemu, rozstrzygają w drugiej i trzeciej instancji te Sądy drugiej i trzeciej instancji, które istnieją dla armii stałej i marynarki wojennej.

§. 7.

Jeżeli osoba należąca do obrony krajowej popełniła zbrodnią wojskową, lub występkiem wojskowym, w czasie, gdy podlegała sądownictwu wojskowemu, ale ten karogodny czyn został odkryty dopiero po jej wyjściu z pod władzy sądowej wojskowej, natenczas Sądy wojskowe (§§. 4 i 5) dopiero wtedy rozpocząć mają postępowanie przeciw tej osobie, gdy powróci pod władzę wojskową.

§. 8.

Z powodu czynów karogodnych, nie należących do rzędu zbrodni i występków wojskowych, a popełnionych przez

osobę, należącą do obrony krajowej, w czasie, gdy osoba ta, pod względem tych czynów, podlegała sądownictwu wojskowemu, ale odkrytych dopiero wtedy, gdy przynależność do wojskowej władzy sądowej już ustała, postępowanie mają prowadzić zawsze Sądy cywilne,

Sądy cywilne mają w tych przypadkach trzymać się ustaw karnych powszechnych, ile te nie są surowsze od ustaw karnych wojskowych, w którym to razie stosowane będą ustawy wojskowe.

§. 9.

Jeżeli osoba należąca do obrony krajowej, popełni czyn karogodny przed czasem wejścia pod wojskową władzę sądową, natenczas postępowanie karne prowadzą Sądy cywilne (wyjąwszy przypadek przewidziany w ustępie 2gim §. 2.

§. 10.

Gdy czyn karogodny, należący do Sądów cywilnych, zejdzie się z czynem karogodnym, który należy do Sądów wojskowych, natenczas postępowanie, które Sądy wojskowe z powodu ostatniego czynu przeprowadzić mają, winno nastąpić przed postępowaniem należącym do Sądu cywilnego, jeżeli zbrodnia należąca pod jurysdykcją Sądu cywilnego, nie jest zagrożona karą śmierci lub dożywotniego więzienia, czyn zaś, który mają sądzić Sądy wojskowe, mniejszą karą jest zagrożony. Jeżeli Sądy karne, tak cywilny jak wojskowy, uznają obżałowanego winnym czynu karogodnego, natenczas ten z tych dwóch Sądów karnych, który później wyrok wydaje, powinien przy wymiarze kary uwzględnić karę, na którą winny był zasądzony poprzednim wyrokiem. Ta kara ma być wykonana pierwiej, która pierwiej zawyrokowaną została.

§. 11.

Dla przeprowadzenia w przypadkach §§. 9 i 10 postępowania karnego należącego do właściwości Sądu cywilnego, może być inny Sąd cywilny wydelegowany według przepisu ustawy powszechnej o postępowaniu karném.

§. 12.

W razie powołania i uruchomienia skutecznego z rozkazu Césarza, procesy karne, toczące się w Sądach wojskowych, ustanowionych według §. 4. mają być w tychże Sądach ukończone.

Gdy zaś Sądy wojskowe według §. 5. ustanowione, czynności swoje zawieszają, sprawy karne, toczące się w tych-

ze Sądach, jeżeli w ogóle nie mają być dalej prowadzone przez Sądy wojskowe, przechodzą do Sądów wskazanych w §. 4.

§. 13.

Ustawa niniejsza nie narusza postanowień prawnych względem rozciągania na osoby wojskowe postępowania doraznego, mającego miejsce w Sądzie cywilnym.

§. 61. Posłowie zagraniczni, uwierzytelnieni przy dworze austriacko-węgierskim i właściwy tychże poczet osób poselstwa, nie ulegają orzecznictwu Władz krajowych. Podobnie nie ulegają Sądom austriackim domownicy i słudzy tychże Posłów, tudzież przebywających w Austrii obcych Panujących, jeżeli są zarazem poddanymi tego Państwa, do którego Panujący albo Poseł należy. Gdyby więc z takimi osobami, przedsięwziętą być miała czynność urzędowa z powodu jakiegoś czynu karogodnego, Władza zapewnić się powinna według okoliczności o osobie obwinionego, jednakowoż natychmiast ma o tém donieść Najwyższemu Urzędowi Marszałkowskiemu, celem dalszego oznajmienia Panującemu albo Posłowi, aby sobie obwinionego zabrali.

1. Konsulowie Mocarstw obcych i poczet osób Konsulatu ulegają bez względu na ich narodowość ustawom i Sądom austriackim. (Dekret nadzwrotny z dnia 23. września 1817, N. 1373 Zb. ust. sąd.).

2. Francuscy Konsulowie jeneralni, Konsulowie, Wicekonsulowie i ich Kanclerze, jeśli są poddanymi Państwa ich mianującego, są nietykalnymi, chybaby rozchodziło się o te czyny karogodne, które według ustaw krajowych stanowią zbrodnią. (Umowa z dnia 11. grudnia 1866, N. 167, Art. 2).

3. Konsulowie Césarstwa niemieckiego (Związku północnego) mają w Austrii te same przywileje, upoważnienia i swobody, które służą Konsulom Państw trzecich. (Umowa z dnia 9. marca 1868, N. 51 dz. u. P.)

III. Prawo delegowania.

§. 62. Trybunały drugiej instancyi mają prawo, wysłuchawszy wniosków Prokuratora rządowego starszego, odbierać wyjątkowo sprawy karne Sądowi właściwemu ze względu na bezpieczeństwo publiczne, albo z innych ważnych powodów i takowe przydziałać w swoim obrebie innemu Sądowi tego samego rodzaju.

§. 63. To samo prawo ma Trybunał kasacyjny w całym obrebie krajów, reprezentowanych w Radzie Państwa.

Na delegacyą innego Sądu zarządzoną przez Trybunał drugiej instancyi według §. 62, tak oskarżyciel, jakoteż obwiniony żalić się mogą przed Trybunałem kasacyjnym. Zażalenie to wniesione być powinno w przeciągu trzech dni po oznajmieniu uchwały w Sądzie oznajmującym.

IV. Spory o właściwość Sądów.

§. 64. Jeżeli właściwość sporna jest między Sądami powiatowymi, które podlegają temu samemu Trybunałowi pierwszej instancyi, rozstrzyga jego Izba radna. Gdyby się zgodzić nie mogły dwa Trybunały pierwszej instancyi względem właściwości własnej, albo względem właściwości dwóch, im podlegających Sądów, rozstrzyga Trybunał drugiej instancyi. Spór o właściwość między Sądami, które nie podlegają temu samemu Trybunałowi drugiej instancyi, albo spór między dwoma Trybunałami drugiej instancyi, rozstrzyga Trybunał kasacyjny. Orzeczenia takie zapadać mogą tylko po wysłuchaniu Prokuratorji rządowej, a przeciw nim nie służy żaden osobny środek prawny.

Tymczasem każdy ze spierających się Sądów przedsięwziąć ma w swoim okręgu czynności potrzebne do rozpoczęcia śledztwa i ustanowienia istoty czynku, a w szczególności te wszystkie poczynić ma kroki śledcze, które nie cierpią zwłoki.

V. Czynności urzędowe Sądów niewłaściwych.

§. 65. Wszystkie Sądy, choćby niewłaściwe, w których okręgu zjawia się ślady zbrodni albo występku, mają prawo, a nawet są obowiązane, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, przedsiębrać te czynności, które służyć mogą do ustanowienia istoty czynku albo do ujęcia obwinionego. Wszelakoż muszą o tém natychmiast zawiadomic Sądy właściwe albo Prokuratorów rządowych i tymże przesłać uskutecznione przez siebie dochodzenia.

§. 66. Czynności śledcze, które przedsięwziął Sąd karny niewłaściwy w przypadku innym, a nie tym, o którym wspomina paragraf poprzedzający, z tego tylko powodu nie są jeszcze nieważne, jeżeli się tylko do śledztwa wstępnego odnoszą; atoli Sąd właściwy oceni, o ile zarządzi należy powtórzenie albo uzupełnienie téjże czynności.

VII. ROZDZIAŁ.

O wyłączeniu i wykluczeniu osób sądowych tudzież Prokuratorów rządowych

I. Wyłączenie osób sądowych.

§. 67. Każdy Sędzia i Pisarz wyłączony jest od przedsiębrania czynności sądowych w spra-

wach karnych, jeżeli on sam jest pokrzywdzonym przez czyn karogodny, albo jeżeli osoba obwiniona lub pokrzywdzona zostaje z nim w związku małżeńskim, albo jeżeli obwiniony, pokrzywdzony, Prokurator rządowy, oskarżyciel prywatny, lub obrońca są z nim spokrewnieni lub spowinowaceni w linii wstępnej lub zstępnej, albo są jego braćmi stryjecznymi, wujecznymi, ciotecznymi lub siostrami stryjecznymi, wujecznymi, ciotecznymi, albo jeżeli są z nim jeszcze bliżej spokrewnieni, lub w takimże stopniu spowinowaceni, albo jeżeli względnie niego są przysposobicielami lub dziećmi przysposobionymi albo wychowawcami lub wychowawcami, opiekunami lub pupilami.

§. 68. Wyłączonym jest następnie jako Sędzia lub Pisarz we wszystkich instancjach, kto

1. poza swemi czynnościami służbowemi był świadkiem czynu, o który się rozchodzi, albo w tej sprawie był słuchanym jako świadek lub znawca;

2. w tej sprawie współdziałał jako obrońca, jako zastępca oskarżyciela prywatnego, albo jako strona interesowana prywatna albo jako Prokurator rządowy.

Od współdziałania i orzekania w rozprawie głównej wyłączony jest, kto w tej samej sprawie był Sędzią śledczym, albo brał udział w orzeczeniu o sprzeciwieniu się poddaniu pod oskarżenie (§§. 211 do 214). Gdyby rozprawa główna w skutek odwołania się lub w skutek zażalenia nieważności powtórzoną być musiała, wyłączeni są od nowej rozprawy głównej ci Sędziowie, którzy w pierwszej udział brali.

§. 69. Członkowie Sądów instancyj wyższych wyłączeni są także w szczególności:

1. od rozprawy względem wszystkich spraw karnych, w których jako Sędziowie śledczy byli czynnymi;

2. od rozprawy względem środków prawnych przeciw wszystkim tym orzeczeniom, w których sami w instancyi niższej głosowali;

3. od zdawania sprawy i przewodnictwa w rozprawie względem przestępstw, w których, w Sądzie niższym, czynną była jako Sędzia śledczy lub jako sprawozdawca osoba, zostająca z nimi w jakichkolwiek stósunkach, w §. 67 wymienionych.

§. 70. Sędzia jest obowiązany donieść niezwłocznie Przełożonemu Sądowi, którego jest członkiem, o tej okoliczności, która stanowi powód jego wyłączenia. Wyłączony Naczelnik Sądu powiatowego uczynić powinien doniesienie Naczelnikowi Trybunału pierwszej instancyi.

Pisarz donosi o tém Sędziemu, u którego ma protokół prowadzić.

§. 71. Każda osoba sądowa, wstrzymać się ma z chwilą, w której się dowiedziała o jakimś powodzie ją wyłączającym, od wszystkich czynności sądowych a to pod nieważnością tych aktów. Tylko, gdyby zwłoka groziła niebezpieczeństwem, a ustanowienie innego Sędziego lub Pisarza natychmiast uskutecznione byłoby nie mogło, wówczas też osoba sądowa przedsięwziąć ma sama czynności sądowe nagle potrzebne, wyjąwszy ten przypadek, w którymby wystąpić należało przeciw małżonce Sędziego, albo przeciw osobom z nim spokrewnionym lub spowinowaconym (§ 67), gdyż w takim razie, czynność urzędową niezwłocznie odstąpić należy najbliższemu Sędziemu.

II. Wykluczenie osób sądowych.

§. 72. Prokurator rządowy, strona interesowana prywatna, oskarżyciel prywatny i obwiniony mogą wykluczyć członków Sądu i Pisarzów, jeżeli oprócz przypadków wymienionych w §§. 67 — 69 podać i wykazać mogą inne przyczyny, zdatne do powątpiewania o zupełném nieuprzedzeniu tego, który ma być wykluczonym.

§. 73. Prośba, za pomocą której strona chce wykluczyć Sędziego, podaną albo do protokołu wniesioną być powinna zawsze w Sądzie, do którego wykluczony należy, a mianowicie, jeżeli się rozchodzi o wykluczenie członka Sądu orzekającego, najdalej w dwudziestu czterech godzinach przed rozpoczęciem rozprawy, a gdyby się rozchodziło o wykluczenie całego Trybunału, najdalej w przeciągu dni trzech po wezwaniu do rozprawy. W prośbie téj muszą być przyczyny wykluczenia dokładnie wymienione i o ile można poświadczone.

§. 74. O dopuszczalności wykluczenia jakiegós osoby sądowej stanowi zwyczajnie Przełożony Sąd, do którego ona należy.

Jeżeli Sędzia powiatowy ma być wykluczonym, orzeka Izba radna Trybunału pierwszej instancyi; jeżeli cały Sąd pierwszej instancyi albo jego Naczelnik mają być wykluczeni, orzeka Trybunał drugiej instancyi, a jeśliby Trybunał drugiej instancyi albo jego Prezydent mieli być wykluczonymi, orzeka Trybunał kasacyjny.

Przeciw tym orzeczeniom żaden nie służy środek prawny. Naczelnik, a względnie Trybunał, który orzeka o wykluczeniu, przychylając się do

takowego, wyznaczyć ma zarazem Sędziego albo Sąd, któremu sprawa ma być przydzieloną.

III. Wyłączenie Prokuratorów rządowych.

§. 75. Od wdania się w sprawy karne, wyłączeni są ci członkowie Prokuratoryi rządowej, z którymi obwiniony lub jego obrońca, albo osoba pokrzywdzona zbrodnią lub występkiem, albo prywatny oskarżyciel, zostają w jakichkolwiek stosunkach, wymienionych w §. 67; następnie ci, którzy w sprawie słuchani byli jako świadkowie albo jako znawcy, albo byli czynni jako obrońcy, jako zastępcy oskarżyciela prywatnego lub strony interesowanej prywatnej, albo jako Sędziowie.

§. 76. Każdy członek Prokuratoryi rządowej jest obowiązany wstrzymać się z chwilą, w której się dowie o jakiegoś przyczynie jego wyłączonej, od wdania się w sprawę, w której jest wyłączonej, i powinien takową powierzyć swemu zastępcy, donosząc o tém bezpośrednio swojemu Przełożonemu. Zażalenia stron, na wdanie się Prokuratora rządowego, który według ustawy wstrzymać się miał od działania, nie zatrzymują postępowania.

VIII. ROZDZIAŁ.

O obwieszczeniu rozporządzeń sądowych i zezwoleniu na prezieranie aktów.

§. 77. Rozporządzenia sądowe obwieszcza się, ogłaszając je albo ustnie w Sądzie, albo dorę-

czając takowe w oryginale lub w odpisie, urzędownie za zgodność poświadczonym.

Ogłoszenie ustne poświadczone być musi w protokóle. Na żądanie udzielić należy odpis rozporządzenia temu, komu takowe ustnie ogłoszone było.

§. 78. Rozporządzenie sądowe doręcza się Prokuratury rządowej, przez udzielenie jój oryginału (referatu). Urzędnik Prokuratury rządowej potwierdza na oryginale (referacie), iż takowy przejrzał i dodaje datę. Na żądanie odpis wydać mu należy.

§. 79. Pozew*) do rozprawy głównej piérwszój instancyi, doręczony być musi obwinionemu samemu.

Pozew taki wydany do oskarżyciela prywatnego i strony interesowanój prywatnej, tudzież wszystkie akta, od których doręczenia liczy się stronie termin do wniesienia środka prawnego lub do sprzeciwienia się poddaniu pod oskarżenie, doręczone być powinny albo stronie samej, albo ustanowionemu jój zastępcy.

Jeżeli się strona chce ukryć przed doręczeniem jój osobistém, pomimo iż jój pobyt jest znanym, rozporządzenie mające być doręczone, oddać należy Naczelnikowi gminy, zawiadamiając o tém stronę obwieszczeniem, przybitém w jój mieszkaniu i w urzędzie gminnym.

§. 80. Jeżeli rozchodzi się o doręczenie w innych przypadkach, nie wspomnianych w §. 79, a tego, co mu jakies rozporządzenie sądowe wręczyć należy, w jego mieszkaniu nie zastano, do-

*) Pozew znaczy w języku polskim tyle co wezwanie sądowe, a błędnie przeniesiono go do pojęcia skargi.

ręcza się takowe jakiemuś dorosłemu jego domownikowi. Gdyby takiego nie było, oddaje się dokument, doręczyć się mający, jakiemuś sąsiadowi, a jeźliby się nie znalazł, ktoby dokument ten chciał przyjąć, takowy złożony być powinien u Naczelnika gminy, a zawiadomienie o tém ma być pozostawione w mieszkaniu, na jakimś ła-two w oczy wpadającym miejscu, albo, gdyby mieszkanie zamknięte było, na drzwiach je przy-bić należy.

Gdyby mieszkanie tego, co mu doręczyć na-leży rozporządzenie, wyszukane być nie mogło, doręczenie uskutecznia się przez przybicie w urzędzie gminnym, a jeżeli Sąd uzna za rzecz od-powiednią, przez obwieszczenie w gazetach.

§. 81. Jeżeli strona, której doręczyć należy rozporządzenie, znajduje się poza okręgiem Sądu, od którego ono wyszło, wezwać należy o dorę-czenie Sąd powiatowy miejsca doręczenia. Podo-bnież postępuje się z rozporządzeniami Trybunału pierwszej instancji, jeżeli mają być doręczone poza okręgiem Sądu powiatowego, znajdującego się w siedzibie Trybunału.

W tych przypadkach służy stronie prawo wnieść środki prawne według przepisu niniejszej ustawy o postępowaniu karném w Sądzie powia-towym, o doręczenie wezwanym.

§. 82. Pozostawia się uznaniu Sądów, azali stronie jakiegóś lub jej wywodzącemu się zastępcy zezwolić można oprócz przypadków, podanych w szczególności w niniejszej ustawie o postępo-waniu karném, na przezieranie aktów karno-są-dowych albo na wydanie odpisów takowych, je-żeli te osoby wiarogodnie wykazują, iż im to jest potrzebne do wyvodu roszczonego sobie wyna-

grodzienia, albo w celu żądania znowienia, albo z innych powodów.

§. 83. O zarządzeniu i ukończeniu postępowania karnego przeciw osobom stanu wojskowego i obrony krajowej, jakoteż przeciw osobom, które zostają w służbie rządowej albo innej publicznej, a zatem też w urzędzie krajowym lub gminnym, lub w takiéjże służbie, przeciw członkom zastępstwa gminnego lub też innego, powołanego do załatwiania spraw publicznych, albo przeciw osobom, które posiadają tytuły publiczne, ordery lub oznaki honorowe swojskie albo obce, zawiadomić należy przełożoną ich Władzę, względnie Naczelnika ciała reprezentacyjnego, tudzież odnośne Urzędy dworskie albo Izby orderów.

Co do tych zawiadomień obowiązują przepisy następujące:

1. O wytoczeniu postępowania karnego zawiadomić należy:

1. względem c. k. radców tajnych, podkomorzych i stolników, odnośny Najwyższy Urząd Nadworny. (Rozp. Min. spraw. z dnia 24. czerwca 1852, l. 8902, z dnia 4. kwietnia 1853, l. 202 i z dnia 2. lutego 1858, l. 2130);

2. względem kawalerów orderów austriackich, Kancelaryą orderu. (Rozp. Min. spraw. z dnia 21. lutego 1863, l. 195 pr.);

3. względem członków Rady Państwa lub Sejmów, Ministerstwo sprawiedliwości. (Rozp. Min. spraw. z dnia 9. października 1861, l. 9361);

4. względem urzędników sędziowskich, Przełożonego bezpośredniego. (Ustawa z dnia 21. maja 1868, N. 46, dz. u. P. §. 30);

5. względem urzędników rządowych, stanowych lub gminnych i takichże sług, względem nauczycieli publicznych, adwokatów, notaryuszów, naczelników gmin i wydziałowych, Przełożonego bezpośredniego, albo tę Władzę, która ma nad nimi władzę dyscyplinarną, albo która czuwa nad ich czynnościami urzędowymi (Rozp. Min. z dnia 8. listopada 1858, N. 207 dz.

u. P.), co powtórzono względem notaryuszów w §. 167 ustawy z dnia 25. lipca 1871, N. 75 dz. u. P., a względem adwokatów w §. 18. ustawy z dnia 1. kwietnia 1872, N. 40 dz. u. P.;

6. względem oficerów, którzy zatrzymując stopień wojskowy, bądź z płacą, bądź bez płacy wystąpili z armii stałej lub marynarki wojennej, tudzież względem oficerów w rezerwie, nie zostających w służbie czynnej, Komendę jenerałą, względnie wojskową. (Rozp. Min. spraw. z dnia 12. stycznia 1870, l. 215);

7. względem księży katolickich, biskupa (Art. XIV. konkordatu, patent z dnia 5. listopada 1855, N. 195, dz. u. P.); względem duchownych wyznania ewangelickiego obu obrządków, Superintendenturę. (Pat. z dnia 8. kwietnia 1861, N. 41, dz. u. P. §. 15);

8. względem uczniów w jakiegobądź zakładzie publicznego, Przełożonego zakładu. (Rozp. min. z dnia 27. lutego 1855, N. 39 dz. ust. P., tudzież Rozp. Min. spraw wewnętrznych z dnia 14. sierpnia 1872, l. 12213);

9. względem osób, zostających w obronie krajowej, Komendę obrony krajowej, w której okręgu mieszka zostający pod śledztwem. (Rozp. Min. spraw. z dnia 28. lipca 1870, l. 8977);

10. względem rekrutów w nieprzydzielonych, urlopników lub rezerwistów, bez różnicy, czy odpowiadają za areszt lub z wolnej nogi, — Władze utrzymujące ewidencją — t. j. Starostwo i wojskową Komendę uzupełnienia (Rozp. Min. spraw. z dnia 24. sierpnia 1860, l. 10071).

II. O wypadku śledztwa karno-sądowego należy uczynić doniesienie następujące:

1. Względem orderów należy ordery krajowe odesłać Kancelaryi orderu: zagraniczne zaś Ministerstwu spraw zagranicznych, które zwraca ordery te Rządowi obcemu.

2. Względem c. k. radców tajnych, podkomorzonych lub stolników przesłać należy orzeczenie zapadłe na zbrodnią lub inny czyn karogodny razem z potrzebnym wyjaśnieniem Najwyższemu Urzędowi Marszałkowskiemu, Najwyższemu Urzędowi podkomorskiemu i Wielkiemu Mistrzowi Dworu (Rozp. Min. spraw. z dnia 24. czerwca 1852, l. 8902).

3. Jakiegokolwiek orzeczenie, zapadłe w śledztwie przeciw urzędnikom rządowym, stanowym lub gminnym, takiemuż słudze lub urzędnikowi gminnemu, przeciw publicznemu nauczycielowi, ad-

wokatowi, notaryuszowi, naczelnikowi gminy lub wydziałowemu przesłać należy w odpisie wierzitelny z powodami, bezpośrednio Przełożonemu lub właściwej Władzy nadzorczej. Mają oni prawo przejrzenia aktów. (Rozp. Min. z dnia 8. listopada 1858, N. 207 dz. u. P., a względnie notaryuszów §. 167 ustawy z dnia 25. lipca 1871, N. 75 dz. u. P., tudzież względnie adwokatów §. 18 ustawy z dnia 1. kwietnia 1872, N. 40 dz. u. P.).

4. Jeżeli urzędnik sądowy lub sługa popadnie w śledztwo względem jakiegobądź czynu karogodnego, przesłać należy akta po ukończeniu śledztwa, bez względu na jego wypadek, Prezydentowi przełożonej Władzy sądowej, a względnie Sądowi dyscyplinarnemu (§§. 75, 76 patentu z dnia 3. maja 1853, N. 81 i §. 33 ustawy z dnia 21. maja 1868, N. 46 dz. u. P.).

5. W przypadkach wszystkich, w których wytoczono śledztwo względem zbrodni, występku lub przekroczenia przeciw urzędnikom kolei żelaznej rządowej lub prywatnej, lub przeciw komukolwiek względem czynów karogodnych przeciw bezpieczeństwu publicznemu na kolejach żelaznych rządowych lub prywatnych, zawiadomić należy nietylko c. k. Inspekcją jeneralną kolej żelaznych austriackich, lecz także odnośną Dyrekcyą kolei (Rozp. Min. spraw. z dnia 31. maja 1856, l. 10624).

6. Oskazaniu urzędników i służ leśnych, jakoteż o skazaniu wszystkich osób, postanowionych do ochrony lasów, bez względu na to, czy zostają w służbie publicznej, czy prywatnej, zawiadomić należy Władzę przełożoną (Reskr. Min. z dnia 24. sierpnia 1859, N. 157 dz. u. P.).

7. O wypadku śledztwa, wytoczonego oficerowi, który zatrzymując stopień, wystąpił z armii stałej lub marynarki wojskowej, czy to z placą, czy bez takowej, tudzież przeciw oficerowi z rezerwy, nie zostającemu w służbie czynnej, zawiadomić należy Komendę jeneralną, względnie wojskową (Rozp. Min. spraw. z d. 12. stycznia 1870, l. 215).

8. O wyrokach zapadłych przeciw duchownym ewangelickim obu obrządków, zawiadomić należy Superintendenturę, udzielając jej odpisu wyroku z powodami (Patent z dnia 8. kwietnia 1861, N. 41 dz. u. P. § 15).

Orzeczenia, mocą których osoby, trudniące się przedsiębiorstwem handlowém lub przemysłowém, skazane zostały za zbrodnią w ogólności; lub występki takie, który pochodzi z chęci zysku, lub wykracza przeciw obyczajności publicznej; albo za przekroczenie inne, na ka-

re na wolności najmnień półroczną, udzielić należy z urzędu Izbie handlowej lub przemysłowej, w której okręgu skazany mieszka (Rozp. Min. spraw. z dnia 10. września 1852, N. 179 dz. u. P., tudzież rozp. Min. spraw. z dnia 9. maja 1860, l. 552).

10. Jeżeli otworzono konkurs do majątku domokrażcy, a on w śledztwie karném nie będzie uznany za niewinnego, o wypadku śledztwa zawiadomić należy tę Władzę administracyjną, która dała pozwolenie na handel obnośny (Rozp. Min. z dnia 28. września 1853, Nr. 187 dz. u. P.).

11. O wyroku prawomocnie zapadłym przeciw uczniowi jakiegoś zakładu naukowego publicznego, czy to za zbrodnią, czy za występki, czy za przekroczenie, nie wstrzymując wykonania, zawiadomić należy Przełożonego zakładu, w którym uczeń jest zapisany (Rozp. Min. z dnia 27. lutego 1855, Nr. 39 dz. u. P.).

12. O treści wyroku prawomocnego, zapadłego przeciw osobie, należącej do obrony krajowej, tudzież o miejscu wykonania kary na wolności, zawiadomić należy Komendę obrony krajowej, w której okręgu skazany mieszka (Rozp. Min. spraw. z d. 28. lipca 1870, l. 8977).

13. O treści wyroku prawomocnego, zapadłego przeciw rekrutowi nieprzydzielonemu, przeciw urlopnikowi lub rezerwiście, zawiadomić należy Komendę jeneralną, w której obrębie skazany mieszka (Rozp. Min. spraw. z dnia 3. marca 1867, Nr. 52 dz. u. P., §. 4; rozp. Min. spraw. z dnia 24. sierpnia 1870, l. 10071).

14. Sądy karne mają przesłać odpis wyroku prawomocnego, mocą którego skazany został inwalida patentowy na karę więzienia ciężkiego, dołączając patent jego, Władzy wojskowej krajowej, w której okręgu skazany mieszka (Rozp. Min. z dnia 13. listopada 1854, Nr. 294 dz. u. P.). Względem inwalidów takich w strazy policyjnej wojskowej zawiadomić należy Władzę administracyjną krajową okręgu tego, w którym skazany mieszka (Rozp. Min. z dnia 26. stycznia 1864, l. 678).

15. O wypadku postępowania karnego przeciw poddanemu austriackiemu, którego odstawić kazał lub o którym doniósł c. k. Konsulat w Państwie otomańskim, zawiadomić należy tenże Konsulat, przesyłając mu odpis wyroku prawomocnego (Rozp. Min. spraw. z dnia 4. września 1863, l. 7741). Postanowienie to ponowiono rozp. Ministra spraw. z dnia 23. stycznia 1872, l. 693 i dodano, aby o wyroku prawomocnym lub uchwale zaniechania doniesienie

uczyniono Władzom administracyjnym w tym celu, aby umożliwić Władzom administracyjnym porozumienie się z Konsulatem na ten przypadek, jeżeli osoby te żądają paszportów, chcąc wrócić do Państwa otomańskiego (Rozp. Min. spraw. z dnia 3. kwietnia 1872, l. 3632).

16. O wyroku, zapadłym na poddanego bawarskiego, zawiadomić należy Władzę nadzorczą bawarską w miejscu tém, do którego skazany przynależy (Rozp. Min. spraw. z dnia 13. stycznia 1859, l. 165).

17. Jeżeli skazanym zostanie prawomocnie poddany Państwa francuskiego, przesłać należy Sądowi krajowemu wyższemu w każdym przypadku z osobna odpis tabeli wykazawczej. uwidoczniającej miejsce urodzenia skazanego i Departament, w którym takowe leży (Rozp. Min. spraw. z dnia 28. marca 1857, l. 6696 i z dnia 21. grudnia 1867, l. 14008).

18. O wyroku prawomocnie zapadłym za zbrodnie lub występki przeciw poddanemu Państwa włoskiego zawiadomić należy przez Sąd krajowy wyższy Ministra sprawiedliwości według osobnego wzoru tabeli wykazawczej (Rozp. Min. spraw. z dnia 28. maja 1872, l. 4850).

19. W przypadkach, w których się rozchodzi o fałszowanie publicznych papierów kredytowych na większe rozmiary lub przez sprawcę szczególniejszego, Sądy o wypadku śledztwa donieść powinny Ministrowi skarbu, przesyłając odpis wyroku z powodami, a na żądanie nawet także śledcze (Rozp. Min. z dnia 16. maja 1855, Nr. 89 dz. u. P.). Nawet w przypadkach innych, odsyłając przedmioty sfałszowane, zawiadomić należy Ministerstwo skarbu o wypadku śledztwa (Rozp. Min. spraw. z dnia 24. października 1866, l. 10432). Również w śledztwach, które mają za przedmiot podrabianie papierów kredytowych za pomocą fotografii, przesłać należy przez Prezydium Sądu krajowego wyższego Ministrowi sprawiedliwości odpis orzeczenia z powodami, tudzież tę część aktów, z których powziąć można wiadomość o technicznej stronie podrabiania i użytych w tym celu środkach (Rozp. Min. spraw. z dnia 24. maja 1854, l. 8082). W przypadkach, w których rozchodzi się o fałszowanie papierów kredytowych, względem których opinią składał Bank narodowy, zawiadomić go należy o wypadku postępowania karnego, powołując odezwę, w której nadesłał opinią swoją (Rozp. Min. spraw. z dnia 24. stycznia 1867, l. 931).

20. W przypadkach oporu przeciw żandarmerji i obrażenia jój, donieść należy Komendzie pułkowej o wy-

padku postępowania karnego (Rozp. Min. spraw. z d. 12. listopada 1851, l. 13373, tudzież z dnia 30. kwietnia 1856, l. 7650). Aktów śledczych zaś tylko wtedy udzielić trzeba, jeżeli żandarmerya dopuściła się nadużyć (Rozp. Min. spraw. z dnia 12. grudnia 1852, l. 18779).

21. Jeżeli osoba skazana za czyny karogodne z §§. 122 i 304 ustawy karnéj lub z rozp. z dnia 5. kwietnia 1859, Nr. 53 dz. u. P. (za sekciarstwo), własne ma dzieci lub obce na wychowaniu, odpis wyroku z powodami przesłać należy Władzy opiekuńczej (Rozp. Min. spraw. z dnia 24. maja 1859, l. 7058):

22. Orzeczenia opiewające na karę pieniężną przesłać należy Przełożonemu zakładu dla ubogich (§. 7 rozp. min. z dnia 11. lutego 1855, Nr. 30 dz. u. P.). Rozporządzenie to odnosi się jednak tylko do kar pieniężnych z ustawy karnéj materyalnéj, bo kary takie, wypływające z ustawy o postępowaniu karném, według §. 7 téjże ustawy inne mają przeznaczenie.

23. W koncu Sądy są obowiązane donosić co miesiąc Komendzie skrzydła żandarmeryi o złoczyncach przez żandarmeryą dostawionych i na karę skazanych, a w doniesieniach tych uwidocznic należy: czyn karogodny, karę, na którą skazano, przyczynę uwięzienia, tudzież wzmiankę, czy takowe było usprawiedliwione. W tym wykazie wymienić należy także te osoby, ścigane listami gończemi, które dostawiła żandarmerya (Rozp. min. z dnia 28. lipca 1851, Nr. 185; 24. stycznia 1854, Nr. 20; 12. kwietnia 1856, Nr. 56 dz. u. P., tudzież rozp. Min. spraw. z dnia 24. kwietnia 1873, l. 4512).

IX. ROZDZIAŁ.

O poszukiwaniu czynów karogodnych tudzież o dochodzeniach przygotowawczych względem zbrodni i występków.

§. 84. Wszystkie Władze i Urzędy publiczne są obowiązane donieść natychmiast Prokuratorowi rządowemu przy Sądzie właściwym o czynach karogodnych, które bądźto same spostrzegły, bądźto

o nich się dowiedziały, jeżeli ony tylko nie wyłączenie na żądanie strony interesowanej dochodzone być mają.

Gdyby zachodziła obawa zwłoki, doniesienie o popełnionym czynie karogodnym uczynione być może także w tym Sądzie powiatowym, w którego obrebie Władza się znajduje.

W tym względzie obowiązują jeszcze postanowienia następujące:

1. Sprawy cywilne, których rozstrzygnięcie zawisło od dowodu lub poczycania zbrodni, występku lub przekroczenia, nie mogą być wnoszone do Sądów w cywilnych przed zapadłym wyrokiem Sądu karnego. Jeżeli dopiero w ciągu procesu zarzucono jakięs osobie zbrodnią, występkiem lub przekroczenie w sposób taki, iż zarzut ten uważać należy za dostateczny poszlak do wytoczenia śledztwa, wówczas Sąd cywilny, jeżeli wypadek śledztwa tego, wpływ istotny mieć może na rozstrzygnięcie sprawy spornej, zawiesić musi postępowanie, oczekując orzeczenia Sądu karnego. Jeśli zaś wypadek śledztwa obojętnym jest do rozstrzygnięcia procesu, Sędzia cywilny powinien wprawdzie bez przerwy postępować i według aktów orzec, zawsze jednak według przepisu z urzędu zawiadomić ma Sąd karny o zaszyłych poszlakach prawnych zbrodni, występku lub przekroczenia. (Dekret nadworny z dnia 6. marca 1821, Nr. 1743 Zb. ust. sąd.).

Ten sam obowiązek włożono na Sądy przemysłowe (§. 55 ust. z dnia 14. maja 1869, Nr. 63 dz. u. P.).

2. Jeżeli Sąd dyscyplinarny (porządkowo-karny) tego jest zdania, iż zarzucone urzędnikowi sędziowskiemu przekroczenie obowiązku, karane być powinno według powszechnej ustawy karnęj, doniesić ma o tem właściwemu Sądowi karnemu. Sąd karny jest obowiązany po prawomocności orzeczenia swego, przesłać akta Sądowi dyscyplinarnemu (§. 33 ustawy z d. 21. maja 1868, Nr. 46 dz. u. P.).

Ten sam obowiązek ciąży na Sądzie dyscyplinarnym co do czynu karogodnego, zarzuconego c. k. notaryuszowi (ustawa z d. 25. lipca 1871, Nr. 71 dz. u. P., §. 167), tudzież Senatowi dyscyplinarnemu, jeśli się taki przypadek zdarzy względem adwokata (ustawa z dnia 4. kwietnia 1872, Nr. 40 dz. u. P., §. 16).

3. Jeżeli Władza publiczna, Urząd lub jakiś podwładny u osób prywatnych lub w obiegu przydybią lub spozstrzegą przedmioty, które pochodzą z publicznych archiwów, registratur, bibliotek, muzeów, gabinetów naturalnych, fizycznych, astronomicznych, geognostycznych, ze zbiorów w naukowych lub artystycznych, ze skarbców, galerij obrazów itp., i jeżeli pochodzenie tych przedmiotów wpada w oczy już z ich jakości, z oznaki zewnętrznej lub z innych okoliczności, a przejście tychże w posiadanie prywatne natychmiast udowodnione być nie może, zabrać należy przedmioty te natychmiast, zarządzając co wypada z ustawy (Rozp. min. z dnia 16. grudnia 1858, Nr. 233 dz. ust. P.).

4. Jeżeli akty prawne, podane do wymierzenia opłaty, zawierają w sobie czyn karogodny, Urzędy, trudniące się wymierzeniem opłaty donieść mają o tém Sądowi karnemu, wstrzymując czynność swoją, jeśliby rozstrzygnięcie Sądu karnego na nią wpływało (Rozp. Min. skarbu z dnia 8. lutego 1852, l. 3028).

5. Jeżeli z uszyrków, wykrytych względem przesyłki pocztowej, powstaje podejrzenie zbrodni, Dyrekcyja poczty, nie wytaczając śledztwa dyscyplinarnego, donieść o tém powinna Sądowi karnemu (Rozp. Min. spraw. z dnia 12. stycznia 1858, l. 29,325).

6. Kasy rządowe i wszystkie inne Władze przesłać powinny Sądom karnym fałszowane papiery kredytowe publiczne i monety tylko wtedy, gdy przeciw pewnym osobom istnieją poszlaki fałszowania lub podstępnego rozszerzania (Rozp. Min. spraw. z dnia 12. lipca 1852, l. 40492, z dnia 12. marca 1856, l. 3566, z dnia 24. czerwca 1860, l. 8998).

7. O każdym przypadku śmierci nienaturalnym, jeśli istnieje podejrzenie, iż takowy polega na czynie karogodnym, albo jeśli się nie okazuje zaraz z pierwszego dochodzenia i z pierwszego zewnętrznego obejrzenia zwłok, przedsięwziętego przez Władzę administracyjną, iż śmierć nastąpiła tylko przez przypadek albo w skutek samobójstwa, uczynić należy natychmiast doniesienie do Sądu karnego (Rozp. Min. z dnia 8. kwietnia 1857, Nr. 73 dz. ust. P.).

8. O każdym przypadku nieszczęśliwym, wydarzającym się na kolei żelaznej, niezwłocznie zawiadomić należy odnosną Władzę sądową w celu dochodzenia istoty uczynku (Rozp. Min. z d. 13. sierpnia 1856, l. 18247).

9. Członkowie Komisji asenterunkowych powinni o każdym ofiarowanym im podarunku zawiadomić natychmiast Sąd, powołany w tym przypadku do wytoczenia śledztwa (Instrukcyja do ustawy o służbie wojskowej §. 53 l. 7). Jeżeli, badając popisowego na ciele, powezmą podejrzenie, iż on się sam skaléczył, zarządzić mają śledztwo sądowe przez Władzę powiatową (Instrukcyja do ustawy o służbie wojskowej §. 61).

§. 85. Sąd, który uznaje upadłość za otwartą, albo który stanowi, iż otwarcie upadłości nie ma miejsca tylko z powodu mało znaczącego majątku, albo tylko z powodu, iż jeden tylko znajduje się wierzyciel osobisty, zawiadomić ma natychmiast Prokuratora rządowego przy tym Trybunale pierwszej instancji, w którego obrębie dłużnik ma swoją siedzibę: Sąd cywilny nadto jest obowiązany, Prokuratorowi rządowemu jakoteż Sędziemu karnemu wszystkich potrzebnych dostarczyć wyjaśnień i udzielić aktów, których oni potrzebują, albo w oryginale albo w odpisie wierzytelnym.

Sądy upadkowe donieść powinny Prokuratorowi rządowemu: o wzbranianiu się dłużnika upadłości, złożenia przysięgi na to, iż na terminie, wyznaczonym z powodu skargi o pokrycie, nic z majątku swego nie zataił (§. 66); o wzbranianiu się dłużnika upadłości, złożenia przysięgi na to, iż w podanym przez siebie stanie czynnym nic nie zataił, a w stanie biernym nic nie zmyślił (§. 99); o zniesieniu aresztu, zarządzonego przeciw dłużnikowi upadłości z powodu obawy ucieczki (§. 101); nakoniec o otwarciu każdej upadłości (§. 102 ustawy o upadłości z dnia 25. grudnia 1868, Nr. 1 dz. u. P. z r. 1869).

§. 86. Ktokolwiekbądź się dowié o czynie karogodnym, z urzędu ściganym, ma prawo o takim donieść. Doniesienie przyjąć jest obowiązany nietylko Prokurator rządowy, ale także Sędzia śledczy, Sędzia powiatowy i Władza bezpieczeństwa, którzy doniesienie przesłać mają Prokuratorowi rządowemu.

1. Obowiązek donoszenia wkłada ustawa karna na osoby prywatne w §§. 61, 67, 92, 287 lit. g., 349, 359, 372, 442, 443, 475, 476, 477, tudzież w §. 9 patentu z dnia 21. maja 1805, Nr. 731 Zb. u. sąd. o występkach podczas zarazy.

2. Ktokolwiek wie o jakimś niebezpieczeństwie w użyciu kotła parowego, ma prawo donieść o tém komu należy. Obowiązane zaś do tego doniesienia są osoby, które pełnią służbę przy kotle parowym, jeżeli zawiadomienie z ich strony tego, co kotła używa, nie spowodowało usunięcia stanu niebezpiecznego (Rozp. z dnia 7. lipca 1871, Nr. 113 dz. u. P. § 11).

§. 87. Prokurator rządowy jest obowiązany badać wszystkie do niego przesłane doniesienia o czynach karogodnych, które z urzędu ścigane być mają, jakoteż dochodzić ma podawanych do jego wiadomości śladów takich czynów karogodnych. Ma on także współdziałać do wykrycia nieznanomych sprawców, wywiadując się o poszlakach do tego wiodących.

Jeżeli doniesienia bezimienne, albo pochodzące od osoby zupełnie nieznanój, zawierają okoliczności pewne, czyn karogodny wiarogodnie oznaczające, takowe wprawdzie zbadać trzeba; jednak unikając wszelkiego rozgłosu, postępować przy tém należy o ile tylko można z największym poszanowaniem czci osób obwinionych.

Jeżeli dojdzie do Prokuratora rządowego pogłoska o czynie karogodnym, który nie wyłącznie na żądanie strony interesowanój ma być dochodzony, jest on obowiązany zarządzić przesłuchanie osób, które pogłoskę rozpowszechniły, śledzić ją za pomocą Władz bezpieczeństwa aż do jej początku i przekonać się o ile tylko można o zasadności lub bezzasadności takowój.

Pod względem pytania: „czy Władze rządowe i gminne są obowiązane wymieniać nazwiska osób, które im donoszą o czynie karogodnym albo inne wyjawiają odkrycia

w celu ścigania sądowego“, c. k. Ministerstwo sprawiedliwości w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych i Najwyższą Władzą policyjną, oświadczyło, iż w myśl §. 112 lit. b. (w ustawie nowej §. 151 l. 2) ustawy o postępowaniu karném ani Władze rządowe lub gminne, ani téż urzędnicy pojedynczy nie są obowiązani wymienić na ządanie Sądu karnego tych donosicieli czynów karogodnych, którzy znani im są tylko pod warunkiem milkliwości urzędowej, lub którym przyrzeczono zachowanie nazwiska w tajemnicy. Wyjątki od tego stanowią tylko przypadki: jeżeli przeciw donosicielowi uzasadnione istnieje podejrzenie, iż on sam stał się winnym jednego z czynów karogodnych, wymienionych w §§. 209 i 487 ustawy karnej, wówczas każda Władza publiczna wymienić powinna Sądowi karnemu obwinionego według §. 71 (teraz §. 84) ustawy o postępowaniu kar.; albo jeżeli rozchodzi się o doniesienie względem zdrady głównej, w którym to przypadku każdy jest obowiązany w myśl § 61 ustawy karnej, pod własną odpowiedzialnością, do uczynienia doniesienia, a zatem oprócz przypadku §. 62 zarazem do wymienienia także nazwiska swojego. Jeżeli w przypadkach takich wzbraniano się wymienić Sądowi karnemu nazwisko donosiciela, Sąd karny poradzić sobie powinien w myśl §. 27 (i teraz 27) ustawy o postępowaniu karném (Rozp. Min. z dnia 8. listopada 1855, Nr. 194 dz. u. P.).

§. 88. W ogóle ma on prawo zlecić Sędziemu śledczemu, Sądom powiatowym albo Władzom bezpieczeństwa odbycie dochodzeń wstępnych w tym celu, aby pozyskać punkty oparcia, potrzebne do zarządzenia postępowania karnego przeciw jakiejś oznaczonej osobie, albo potrzebne do odrzucenia doniesienia.

Sędziowie śledczy i Sędziowie powiatowi mają także w tych dochodzeniach wstępnych te prawa i obowiązki, które przynależą Sędziemu śledczemu w śledztwie wstępném.

Prokurator rządowy może za pośrednictwem Władz bezpieczeństwa kazać przesłuchać, bez odbierania przysięgi osoby, które mogłyby dać wyjaśnienia względem popełnionych czynów karogo-

dnych, i może także być obecnym na tych przesłuchaniach. Odbycie oględzin i rewizji domowej wtedy tylko zlecić im może, gdyby się w nieobecności osoby sądowej, powołanej do czynności urzędowej, okazała konieczność wdania się niezwłocznego; przy tych czynnościach śledczych, w których przestrzegane być mają wszystkie do tego rodzaju czynności sądowych przepisane formalności, może on także sam się znajdować. Spisane z tych czynności protokoły mogą jednak pod nieważnością wtedy tylko być używane za środki dowodowe, gdy niezwłocznie przesłane zostały Sędziemu śledczemu, który badać ma ich formę i dokładność, a w razie potrzeby zarządzić powtórzenie albo uzupełnienie takowych.

§. 89. Sędzia śledczy w Trybunale pierwszej instancji, dopóki Prokurator rządowy żadnego nie uczynił wniosku, te tylko przedsięwzięcie czynności urzędowe, które bez narażenia celu na niebezpieczeństwo albo bez przekroczenia terminu ustawowego, odwołane być nie mogą. O tém, co zarządził, zawiadomić ma Prokuratora rządowego, oczekując następnie jego wniosków.

Sądy powiatowe zaś mają wprawdzie także donosić niezwłocznie Prokuratorowi rządowemu o zbrodniach i występkach z urzędu ściganych, o których się dowiedzą, ale zarazem, nie czekając na jego wnioski, mają przedsięwziąć dochodzenia przygotowawcze (§. 88, ustęp 1 i 2). Wszelakoż czynności śledcze, któreby zatrzcć mogły ślady czynu karogodnego i nie dozwolnić obejrzenia powtórnego, wtedy tylko mają przedsięwziąć, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem; w innym przypadku powinni tylko w doniesieniu, uczynić się mającém, zwrócić uwagę na konieczność takiej

czynności śledczej i postarać się o to, aby ślady czynu utrzymane były tak długo, dopokąd Sędzia śledczy nie przybędzie, albo nie zażąda przedsiębiorania tych czynności śledczych.

Protokoły, spisane z tych dochodzeń wstępnych, przesłać ma Sąd powiatowy, jak można najspieszniej, a w razie, gdyby aresztowanie nastąpiło, najpóźniej w przeciągu dni ośmiu, Prokuratorowi rządowemu, który w przypadku ostatnim, najpóźniej w trzech dniach po nadejściu takowych, aresztowanego ma od ścigania uwolnić, albo swe wnioski, względem osoby i postępowania, do Sędziego śledczego poczynić (§. 27, ustęp 2).

§. 90. Jeżeli Prokurator rządowy, zbadawszy doniesienie lub akta dochodzeń przygotowawczych, które w razie potrzeby na jego zlecenie uzupełnione być powinny, znajdzie dostateczne podstawy do zarządzenia postępowania karnego przeciw jakiejś oznaczonej osobie, uczyni wniosek wytoczenia śledztwa wstępnego, albo poda akt oskarżenia (§. 91). W przeciwnym razie ~~zwroci~~ *wróci* przesłane sobie doniesienie, wymieniając w krótkości te pobudki, które go do tego skłoniły, tudzież prześle Sędziemu śledczemu akta dochodzeń przygotowawczych z tym dodatkiem, iż nie widzi żadnego powodu dalszego ścigania. Sędzia śledczy powinien w tym przypadku zaniechać dochodzeń przygotowawczych, a obwinionego, jeżeli był aresztowanym, natychmiast puścić ma na wolność.

X. ROZDZIAŁ.

O śledztwie wstępniem względem zbrodni i występków w ogólności.**I. Wytoczenie śledztwa wstępnego i stanowisko Sędziego śledczego w takowem.**

§. 91. Przed poddaniem pod oskarżenie (XVI. rozdział), przeprowadzone być musi śledztwo wstępne, jeżeli się rozchodzi o zbrodnię, której osądzenie należy do Sądu Przysięgłych, albo jeżeli postępowanie karne wytoczone być ma przeciw nieobecnemu. We wszystkich innych przypadkach pozostawia się uznaniu Prokuratora rządowego, względnie oskarżyciela prywatnego, czy chcą uczynić wniosek śledztwa wstępnego.

Śledztwo wstępne ma cel przedstanowczego zbadania zarzutu, uczynionego osobie oznaczonej, względem czynu karogodnego i wyjaśnienia sprawy o tyle, o ile potrzeba, aby ustalić te okoliczności, które są zdadne uzasadnić zaniechanie postępowania karnego, albo przygotować poddanie pod oskarżenie i zebranie dowodu w rozprawie głównej.

§. 92. Sędzia śledczy może wytoczyć śledztwo wstępne tylko względem takich czynów karogodnych i tylko przeciw tym osobom, względem których uprawniony oskarżyciel uczynił wniosek w tym celu.

Jeżeli Prokurator rządowy czyni wniosek wytoczenia śledztwa wstępnego, powinien udzielić Sędziemu śledczemu doniesienia, jakoteż środków dowodowych, do swój wiadomości podanych, tudzież wypadków dochodzeń przygotowańczych, jeżeli takowe był zarządził.

Jeżeli Sędzia śledczy się waha przystąpić do wniosku wytoczenia śledztwa wstępnego, udać się powinien w tym celu po uchwałę do Izby radnej. Sędzia śledczy bierze udział w naradzie, ale nie we wydaniu uchwały. O takich naradach Prokuratora rządowego zawsze naprzód zawiadomić należy, aby mógł swe zdania objawić, pisemnie lub ustnie.

§. 93. Sędzia śledczy przeprowadza zwykle osobiście i bezpośrednio śledztwo wstępne. Jednakowoż może on upraszać Sądy powiatowe, tak w obrębie jakoteż poza obrębem swego Trybunału się znajdujące, o przedsięwzięcie pojedynczych czynności sądowych.

Sądy powiatowe są obowiązane zadosyć czynić żądaniu, przestrzegając przepisów, obowiązujących Sędziego śledczego, a jeźliby się przy tej sposobności okazała konieczność dalszych czynności śledczych, przypadających w ich okręgu, przedsięwziąć je natychmiast.

§. 94. Sędzia śledczy ustnie zdaje sprawę Izbie radnej o stanie wszystkich wiszących śledztw wstępnych raz w miesiącu, albo także w ciągu miesiąca, jeżeli to uważa za potrzebne ze względu na ważność sprawy, albo jeżeli ma się udać po orzeczenie do Izby radnej. Na posiedzeniach, na których Izba radna tych sprawozdań słucha, obecny jest Prokurator rządowy i ma prawo czynienia wniosków.

§. 95. Jeżeli Izba radna uchwali powierzyć przeprowadzenie śledztwa wstępnego Sądowi powiatowemu (§. 12), przestrzegać on ma wszystkich przepisów, obowiązujących Sędziego śledczego. Sąd powiatowy składa na piśmie sprawozdanie miesięczne o stanie wszystkich wiszących

śledztw wstępnych; również w ten sposób udaje się po orzeczenia do Izby radnej. W tych przypadkach zleca się sprawozdanie ustne na posiedzeniu Izby radnej jednemu z jej członków. Także na tych posiedzeniach obecnym być ma Prokurator rządowy.

II. Tok czynności w śledztwie wstępném.

§. 96. Jeżeli śledztwo wstępne wytoczone zostało, Sędzia śledczy, nie czekając na dalsze wnioski oskarżyciela, działa z urzędu w celu ustalenia istoty czynku, wysledzenia sprawcy, a w celu ustalenia środków dowodowych, służących do przekonania lub do obrony obwinionego o tyle, o ile tego cel śledztwa wstępnego wymaga.

§. 97. Oskarżyciel ma prawo czynić u Sędziego śledczego także wnioski przedsiębrania pojedynczych czynności śledczych, a Sędzia gdyby na nie zgodzić się nie chciał, powinien udać się po orzeczenie do Izby radnej (§. 94).

Czynności śledczych nie wykonywa Prokurator rządowy pod nieważnością tegoż aktu. W czasie, kiedy się odbywa formalne przesłuchanie obwinionego albo świadków przez Sędziego śledczego, niewolno być obecnymi ani oskarżycielowi ani obrońcy. Mają oni jednak prawo uczestniczenia w oględzinach, w rewizyi domowej i w przetrząsaniu papierów tudzież wskazywania przedmiotów, do których te czynności śledcze rozciągnąć należy. Sędzia śledczy powinien w tym celu zwykle naprzód zawiadomić oskarżyciela o tych uskutecznić się mających czynnościach, może je jednak i bez poprzedniego jego zawiadomienia przedsiębrać, jeżeli zachodzi obawa zwłoki.

§. 98. Jeżeli zbrodnia lub występki pozostały ślady, takowe zbadane być powinny w sposób odpowiedni, zwłaszcza przez oględziny, według przepisów, zawartych w rozdziale następującym.

Przedmioty, na których lub za pomocą których czyn karogodny spełniony został, albo któreby sprawca na miejscu czynu pozostawił, w ogólności przedmioty, które obwiniony albo świadkowie mają rozpoznawać albo które w inny sposób służyć mogą do ustanowienia dowodu, o ile to być może, zabrane być powinny w zachowanie sądowe. Należy je zawinąć i pieczętką sądową opieczętować albo położyć na nich znak sądowy, któryby zapobiegał podsunięciu lub przemianie.

Jeżeli pomiędzy znalezionymi przedmiotami znajdują się rzeczy, poświęcone służbie Bożej, Sąd postarać się powinien o ich oddzielenie od wszystkich innych przedmiotów i o odpowiednie ich przechowanie.

§. 99. Jeżeli szkoda, zrzędzona zbrodnią lub występkiem, albo zysk stracony niewątpliwie zbadane być nie mogą ze zeznania osoby poszkodowanej, albo, jeżeli uzasadnione jest domniemanie, iż ona swą szkodę za wysoko oszacowała, wysokość takowej zbadaną być powinna przez świadków albo znawców w tych przypadkach, w których ona wywiera wpływ na poczytanie czynu za zbrodnią, na wymierzenie kary, albo na przyznanie wynagrodzenia.

§. 100. Pisma, spisane w języku w Sądzie nieużywanym a dla śledztwa ważne, Sędzia śledczy każe przysięgiemu Tłómaczowi przetłómaczyć i razem z tłómaczeniem złożyć je do aktów.

Ponieważ ani ustawa niniejsza, ani ustawa z dnia 3. maja 1868, Nr. 33 dz. u. P. nie podają roty przysięgi dla Tłómacza, wziąć ją przeto należy z §. 356, części I. oddziału 2, ustawy karnéj z 1803 r., która taką stanowi rotę: „jako wszystkie pytania z ust urzędnika (Sędzięgo), i odpowiedzi z ust pytanego pochodzące, bez odmienienia wiernie i dokładnie przetłómaczę, nic nie opuszczając, ani dodając, lecz wszystko tak, jak słyssałem, zapiszę (podam)“.

§. 101. Na wszystkie czynności sądowe do śledztwa należące, spisane być mają protokóły; a oprócz urzędnika, który czynność przedsiębiorze lub nią kieruje, zawsze obecnym być powinien Pisarz przysięgły.

§. 102. Jeżeli do czynności śledczej przybrać potrzeba świadków sądowych, muszą oni być pełnoletnimi, nieposzlakowanymi, w sprawie nieinteresowanymi mężami, którzy albo w ogólności albo w tym pojedynczym przypadku podaniem ręki ślubowali, iż, aby w razie potrzeby przed Sądem złożyć mogli świadectwo, zwracać będą ścisłą uwagę na wszystko, co w ich obecności przedsiębiorane lub wypowiedziane będzie, iż będą czuwać nad wierném zapisaniem tego wszystkiego do protokołu, tudzież, iż wszystko, o czém się z okazji czynności śledczej dowiedzą, aż do rozprawy głównej w tajemnicy zachowają.

§. 103. Spełnianie bezpłatne obowiązku świadka sądowego w czynnościach śledczych, jest powszechnym obowiązkiem obywatelskim. Obowiązek ten ciąży przedewszystkiém na mieszkańcach gminy, w której czynność śledcza ma być przedsiębiorziana.

Uwolnieni są:

1. duchowni stowarzyszeń religijnych, w ustawach uznanych;

2. osoby wojskowe i do obrony krajowej należące, jeżeli zostają w służbie czynnej, tudzież w rzeczywistej służbie zostający publiczni urzędnicy i słudzy;

3. nauczyciele publiczni, osoby należące do służby zdrowia, jeśli powołanie swe rzeczywiście wykonywają, adwokaci, notaryusze, osoby pełniące służbę przy kolejach żelaznych i przy żegludze parowej, tudzież wszyscy, których służba połączona z ich powołaniem, bez naruszenia interesu publicznego przerwana być nie może, na koniec

4. osoby, które żyją z zarobku dziennego lub tygodniowego.

§. 104. Protokoły czynności sądowych spisuje się zaraz w czasie ich przedsięwzięcia, a gdzie to nie jest możliwe, bezpośrednio po takowem.

Każdy protokół zawiera w sobie oznaczenie miejsca, roku i dnia spisania, tudzież osób obecnych.

Pytania o tyle tylko zapisać należy, o ile tego potrzeba do zrozumienia odpowiedzi. Odpowiedzi spisane być mają zwykle tylko według istotnej swój treści i to w sposobie opowiadającym. Tylko tam, gdzie to ważnem być może do ocenienia sprawy, albo gdzie spodziewać się należy, iż trzeba będzie protokół na rozprawie głównej odczytać, przytoczyć trzeba osobę słuchaną mówiącą, zatrzymując jej własne wyrazy.

Sędzia dyktuje protokół głośno, iżby go obecni słyszeli. Słuchany ma jednak prawo podyktować swe odpowiedzi Pisarzowi. Jeżeli słuchany prawa tego nadużywa, Sędzia mu takowe odjąć może.

§. 105. Każdy protokół osobom słuchanym albo tylko przybranym powinien być odczytany, nawet

na żądanie do przeczytania podany, a w protokóle wzmiankę uczynić należy, iż takowy był odczytany lub do przeczytania podany, tudzież, iż został potwierdzony. Następnie podpisują go osoby słuchane, kładąc na każdym arkuszu podpis lub znak ręczny, a na końcu urzędnicy obecni, Pisarz i przybrani świadkowie sądowi. Jeżeli słuchany podpisu odmówi, zapisać to należy w protokóle, podając zarazem przyczynę odmówienia.

§. 106. W tém, co raz spisano, nie wolno nic ważnego wymazać, dodać albo zmienić. Ustępny przekręślone muszą być jeszcze czytelne. Dodatki ważne albo sprostowania, które słuchany do swych zeznań robi, zapisane być mają na brzegu protokółu albo w dopisku i powinny być potwierdzone i podpisane w sposób podany w §. 105.

§. 107. Jeżeli protokół składa się z kilku arkuszy, takowe razem zeszywa się nitką, której końce pieczętką sądową przymocowane być mają.

Sędzia śledczy utrzymuje dziennik, w którym dokładnie mają być zapisane wszystkie akta śledztwa wstępnego.

§. 108. Tych, którzy, pomimo uprzednich upomnień, zachowują się burzliwie lub w sposób ubliżający podczas jakiejś czynności Sędziego śledczego, skazać może Sędzia śledczy na karę pieniężną aż do pięćdziesięciu złotych austryackich albo na karę aresztu aż do dni ośmiu. a jeżeli mający być ukaranym i tak już jest aresztowany, na twarde łoże, na zatrzymanie w celi odosobnionej, na zamknięcie samotne w ciemnicy (przestrzegając ograniczeń, zarządzonych w §§. 255—257 ustawy karnéj), albo, na odjęcie ciepłej strawy przez cały tydzień. Świadków sądowych,

znawców i prawnych doradców stron skazać można tylko na karę pieniężną.

Każde takie zarządzenie uwidocznic należy w aktach i podać natychmiast do wiadomości Izbie radnej, której służy prawo, kary przez Sędziego śledczego wymierzone nawet z urzędu znieść albo złagodzić (§. 113).

III. Zaniechanie albo zakończenie śledztwa wstępnego.

§. 109. Śledztwo wstępne ma być zaniechane postanowieniem Sędziego śledczego, skoro oskarżyciel cofnie żądanie karno-sądowego ścigania albo uczyni wniosek zaniechania śledztwa wstępnego, albo skoro oświadczy, iż nie ma powodu do dalszego sądowego ścigania (§. 112).

Oprócz tych przypadków śledztwo wstępne zaniechane być może tylko uchwałą Izby radnej albo uchwałą Trybunału drugiej instancji.

§. 110. Jeżeli śledztwo wstępne zaniechane zostanie, zawiadomić o tém należy oskarżyciela, stronę interesowaną prywatną i obwinionego, który, jeżeli był aresztowanym, natychmiast uwolniony być powinien.

Na jego żądanie wydać mu należy świadectwo urzędowe, iż żadnego nie ma powodu do dalszego jego ścigania sądowego.

Jeżeli pokrzywdzony w swém prawie zbrodnią albo występkiem do postępowania się nie przyłączył, wydać mu należy na jego prośbę poświadczenie zapadłego zaniechania.

§. 111. Śledztwo wstępne zakończy się, skoro tylko przeprowadzone dochodzenia dostateczną dają podstawę do zarządzenia rozprawy głównej

i skoro zarazem zrobiono sobie obraz środków dowodowych, potrzebny do dokładnego ich przedstawienia na rozprawie głównej.

§. 112. Po skończoném śledztwie wstępniém Sędzia śledczy udziela aktów Prokuratorowi rządowemu. Tenże jest obowiązany (§. 27), w ośmiu dniach po otrzymaniu aktów albo wnieść akt oskarżenia do Sędziego śledczego, albo zwrócić mu akta z tém oświadczeniem, iż nie ma żadnego powodu do dalszego sądowego ścigania.

Oskarżyciela prywatnego zawiadomić należy o zakończeniu śledztwa wstępnego, wzywając go, aby w czternastu dniach wniósł akt oskarżenia, a zarazem oświecając go w tem, iż niedotrzymanie tego terminu równa się odstąpieniu od oskarżenia (§. 109).

W terminie, zakreślonym do wniesienia aktu oskarżenia, uczynić można także wniosek uzupełnienia śledztwa wstępnego. Jeżeliby ten wniosek odrzucony został, nowy termin do wniesienia aktu oskarżenia rozpoczyna się od obwieszczenia odnośnej uchwały Izby radnej.

IV. Środki prawne przeciw postanowieniom Sędziego śledczego tudzież Izby radnej.

§. 113. Ktokolwiek sądzi, iż jest uciążonym postanowieniem jakiéms lub zwłoką Sędziego śledczego, bądź w czasie dochodzeń przygotowawczych bądź w czasie śledztwa wstępnego, bądź w postępowaniu, następującém po wniesieniu aktu oskarżenia, ma prawo żądać w tym względzie rozstrzygnięcia Izby radnej i wnieść swe żądanie albo pisemnie albo ustnie do Sędziego śledczego lub bezpośrednio do Izby radnej. Zażalenie takie

wstrzymuje wykonanie postanowienia Sędziego śledczego tylko w przypadkach, przewidzianych w §. 108.

Izba radna orzeka na posiedzeniu niejawném po wysłuchaniu Sędziego śledczego i Prokuratora rządowego.

§. 114. Przeciw temu orzeczeniu Izby radnej zwykle żadnego nie ma dalszego środka prawnego. Jednakże żalić się mogą na takowe w Trybunale drugiej instancyi tak Prokurator rządowy albo oskarżyciel prywatny, jakoteż obwiniony, jeżeli zażalenie to tyczy się wyłączenia pojedynczych spraw karnych z postępowania karnego, łącznie prowadzić się mającego, albo zarządzenia lub zniesienia aresztu albo oznaczenia sumy zabezpieczenia. Następnie żalić się mogą w Trybunale drugiej instancyi Prokurator rządowy albo oskarżyciel prywatny na orzeczenia, któremi odrzucono wnioski wytoczenia śledztwa wstępnego, albo któremi postanowiono śledztwo wstępne zaniechać.

Zażalenie to zwyczajnie (§. 197) nie ma skutku odwołującego. Ma ono być wniesione do Izby radnej w przeciągu dni trzech po oznajmieniu uchwały, przeciw której jest wymierzone. Trybunał drugiej instancyi rozstrzyga to zażalenie stanowczo na posiedzeniu niejawném po wysłuchaniu Prokuratora rządowego starszego.

Trybunał, rozstrzygając takie zażalenia, nie może nigdy zmienić na niekorzyść obwinionego rozporządzeń i uchwał, na które się nie żalono; zresztą ma on prawo zarządzić usunięcie spostrzeżonych wad postępowania nawet wtedy, gdy na takowe żalić się nie było można, albo się nie żalono.

Jeżeli on uzna zażalenie na zaniechanie śledztwa wstępnego za uzasadnione, może natychmiast orzec poddanie pod oskarżenie obwinionego względem tych czynów, których ścigania żądał uprawniony oskarżyciel (§. 92) i względem których obwiniony już był słuchanym.

§. 115. O ile można, starać się o to należy, ażeby w skutek przedłożenia aktów z powodu wniesionych środków prawnych, tok postępowania nie był wstrzymany; w razie potrzeby odpisać należy te akta, które są niezbędnymi do dalszego prowadzenia sprawy.

XI. ROZDZIAŁ.

O oględzinach i znawcach.

I. O oględzinach i przyzwaniu znawców w ogólności.

§. 116. Oględziny mają być przedsięwzięte, ilekroć okaże się potrzeba wyjaśnienia ważnej w śledztwie okoliczności. Zawsze przyzwać należy dwóch świadków sądowych, a jeżeliby to odpowiadało celowi rozpoznania przedmiotów, badać się mających, lub celowi osiągnięcia wyjaśnień, przyzwać należy także obwinionego. Obrońcy obwinionego odmówić nie można udziału w przedsięwzięciu oględzin; a nawet zawiadomić należy obrońcę już ustanowionego o oględzinach, przedsiębrać się mających, jeżeli żadna szczególniejsza w tym względzie nie zachodzi obawa.

W razie jakiegoś nieszczęśliwego przypadku na kolei żelaznej nie należy przed zbadaniem istoty

uczynku uprzątać i usuwać przedmiotów lub śladów, potrzebnych do oględzin sądowych, ani też zmieniać tych przedmiotów w jakikolwiek bądź sposób, o ile to stać się może bez szkody większej; ci, którzy działają przeciw temu przepisowi, mogą być według okoliczności karani według §. 214 ustawy karnéj (Rozp. Min. spraw. z dnia 23. sierpnia 1856, l. 18247). To samo odnosi się do eksplozyi kotła parowego (Rozp. Min. z dnia 7. lipca 1871, N. 113 dz. u. P. §. 12).

§. 117. Protokół z oględzin spisać się mający, tak dokładnie i szczegółowo ułożony być powinien, aby dawał zupełny i wierny obraz przedmiotów oglądanych. W razie potrzeby dołączyć do niego należy rysunki, plany czyli szkice; miary, wagi, stósunki ilościowe i miejscowe podać należy według oznaczeń znanych i niewątpliwych.

§. 118. Jeżeli do oględzin potrzebni są znawcy, Sędzia śledczy zwyczajnie ich dwóch przyzwać powinien.

Wystarcza przyzwanie jednego, jeżeli przypadek jest mniej ważnym, albo jeżeli wyczekiwanie przybycia znawcy drugiego dla celu śledztwa okaże się niebezpiecznym.

§. 119. Wybór znawców należy do Sędziego śledczego. Jeżeli takowych do pewnego zawodu stale w Sądzie ustanowiono, innych wtedy tylko ma wzywać, jeżeli zachodzi obawa zwłoki, albo jeżeli tamci w skutek szczególnych okoliczności doznają przeszkody, albo w jakimś pojedynczym przypadku są podejrzanymi.

Jeżeli się znawca na wezwanie nie stawi, albo odmówi uczestniczenia w oględzinach, skazać go może Sędzia śledczy na karę pieniężną od pięciu do stu złotych austriackich.

1. Profesorów Wydziału lekarskiego, jeżeli tego nie wymagają ważność przypadku lub inne okolicz-

ności szczególne, nie należy przybierać na znawców do śledztw karnych, albo przynajmniej nie należy ich dłużej zatrzymywać, jak tego koniecznie potrzeba. (Rozp. Min. z dnia 21. października 1853, N. 219 dz. ust. P.).

2. Przepis ten odnosi się także do profesorów chemii w Wydziale filozoficznym. (Rozp. Min. spraw. z dnia 24. marca 1855, l. 2115).

3. W razie wątpliwości, czy srodek jakiś uważać należy za srodek leczniczy, Sądy udać się mają do Władzy krajowej administracyjnej. (Rozp. Min. z d. 19. czerwca 1855, N. 107 dz. ust. P.).

4. O zdanie względem prawdziwości lub nieprawdziwości znaczków wstępowych, Sądy udać się mają do c. k. Drukarni nadwornej i rządowej, która składa zdanie swoje według formularzów osobno przepisanych (Rozp. Min. z dnia 3. stycznia 1856, N. 66 dz. u. P.).

5. Do otwarcia zwłok używać można w przypadkach nagłych także lekarzów wojskowych (Rozp. Min. z dnia 10. września 1856, N. 167 dz. u. P.).

6. Ustanowienie stałe znawców należy do zakresu działania Sądów, przy których mają być ustanowieni. (Rozp. Min. z dnia 1. czerwca 1858, l. 9744).

§. 120. Osoby, które w jakiéms śledztwie jako świadkowie słuchane być nie mogą, albo od których przysięga odebraną być nie może, albo które do obwinionego albo do pokrzywdzonego zostają w stósunkach. wspomnionych w §. 152, l. 1, przyzwanemi być nie mogą na znawców pod nieważnością aktu. O wyborze znawców zwyczajnie zawiadomić należy tak oskarżyciela jakoteż obwinionego przed przystąpieniem do oględzin: jeżeli ważne wniesione będą zarzuty a nie zachodzi obawa zwłoki, przyzwać należy innych znawców.

§. 121. Znamcom, którzy, będąc stale ustanowionymi, w ogólności już złożyli przysięgę, Sędzia śledczy przypomnieć ma przed rozpoczęciem czynności urzędowej, świętość wykonanej już przez nich przysięgi.

Inni znawcy przed przystąpieniem do oględzin

złożyć muszą przysięgę, iż przedmiot takowych starannie zbadają, spostrzeżenia zrobione wier- nie i zupełnie wyjawią, tudzież, iż wywód oglę- dzin, jakoteż swe zdanie według najlepszej wie- dzy i sumienia i według zasad swój umiejętności albo sztuki podadzą.

Rota przysięgi dla znawców brzmi: „Przysięgam szcze- rze Panu Bogu Wszechmocnemu i Wszechwiedzącemu, iż wywód oględzin i zdanie swoje według najlepszej wiedzy i sumienia i według zasad umiejętności (sztuki, rzemiosła) podam; tak mi Panie Boże dopomóż!”

Sposób odbierania przysięgi jest ten sam, co u świad- ków, o czém przy §. 171. (Ustawa z dnia 3. maja 1868, N. 33 dz. u. P.).

§. 122. Znawcy obejrzyć i badać mają przed- mioty oględzin w obecności osób sądowych, wy- jawwszy, jeżeli te uważają za rzecz stósowną od- dalić się ze względu na przyzwoitość, albo jeżeli wymagane spostrzeżenia, jakto w dochodzeniu trucizny, robione być mogą tylko przez ciągłe uważanie, albo przez dłużej trwające doświad- czenia.

Jednakowoż zawsze w razie takiego oddalenia się osób sądowych z miejsca oględzin, postarać się o to należy w sposób odpowiedni, aby zapewnio- na była wiarogodność badań, przez znawców przedsięwziąć się mających.

Jeżeli spodziewać się należy, iż przedmiot przez znawców badać się mający w ich postępowaniu ule- gnie zniszczeniu lub zmianie, część tegoż o ile to być może, zostawić należy w przechowaniu sądowém.

§. 123. Sędzia śledczy kieruje oględzinami. On, uwzględniając o ile tylko można, wnioski oskarżyciela i obwinionego lub jego obrońcy, wskazuje te przedmioty, na które znawcy uwa- gę swoje zwracać mają, i zadaje pytania, któ-

rych odpowiedzi uznaje za potrzebne. Znawcy mogą żądać, aby im dano z aktów albo z przesłuchania świadków te wyjaśnienia co do punktów przez nich wyraźnie oznaczyć się mających, które uważają za potrzebne do objawienia swego zdania.

Jeżeli znawcom niezbędném się okaże przejrzanie aktów śledczych w celu złożenia gruntownego zdania, nawet akta udzielone im być mogą, o ile szczególne nie zachodzą obawy.

§. 124. Oświadczenia znawców względem poczynionych przez nich spostrzeżeń (wywód oględzin), Pisarz natychmiast powinien zapisać. Zdanie razem z jego powodami, mogą albo zaraz podać do protokołu albo zastrzedz sobie wniesienie zdania na piśmie, do czego termin odpowiedni wyznaczyć należy.

§. 125. Jeżeli oświadczenia znawców różnią się znacznie między sobą co do okoliczności przez nich spostrzeżonych, albo jeżeli ich wywód oględzin jest ciemny, niepewny, sam z sobą lub z okolicznościami zbadanemi sprzeczny, a wątpliwości tych usunąć nie można w powtórném przesłuchaniu znawców, powtórzyć należy oględziny, o ile to jest możliwe, przybierając tych samych lub innych znawców.

§. 126. Jeżeli się okażą takie sprzeczności lub wady w zdaniu, albo, jeżeli się okaże, iż zdanie zawiera wniośki, nieloicznie wyprowadzone z podanych przesłanek, a wątpliwości tych usunąć nie można w powtórném przesłuchaniu znawców, zasięgnąć należy zdania innego albo kilku innych znawców.

Jeżeli znawcy są lekarzami lub chemikami, zasięgnąć można w takich przypadkach zdania

Wydziału lekarskiego w krajach, reprezentowanych w Radzie Państwa. Również postąpić sobie należy, jeżeli Izba radna uzna potrzebę zasięgnięcia zdania Wydziału, z powodu ważności lub zawilosci przypadku.

II. Postępowanie w śledztwach o zabójstwa i uszkodzenia ciała w szczególności.

§. 127. Gdy w przypadku śmierci powstanie podejrzenie, iż takowa jest skutkiem zbrodni lub występku, przed pogrzebaniem muszą być przedsięwzięte oględziny pośmiertne i otwarcie zwłok.

Jeżeli zwłoki są już pogrzebane, w tym celu muszą być znowu odgrzebane, jeżeli według okoliczności zdają spodziewać się jeszcze można skutku ważnego a nie zachodzi groźne niebezpieczeństwo dla zdrowia osób, które udział brać muszą w oględzinach pośmiertnych.

Zanim się przystąpi do otwarcia zwłok, należy takowe dokładnie opisać i ich tożsamość niewątpliwą uczynić przez przesłuchanie osób, które zmarłego znały. Od tych osób żąda się w razie potrzeby przed rozpoznaniem dokładnego opisu osoby zmarłej. Jeżeli zaś zmarły jest wcale nieznanym, dokładne opisanie zwłok gazetami obwieścić należy.

W oględzinach pośmiertnych Sędzia śledczy na to ma zważać, aby położenie i stan zwłok, miejsce gdzie, i odzież, w której je znaleziono, dokładnie były spostrzegane i aby staranną dawano baczność na wszystko, co według okoliczności w śledztwie ważnym być może. W szczególności powinny być rany tudzież inne zewnętrzne ślady doznanego gwałtu, dokładnie według ich liczby i jakości spisane, środki i narzędzia, któremi je prawdopodobnie zrządzono,

wymienione, a narzędzia, jeźliby je znaleziono i jeźli prawdopodobnie były użyte, z obrażeniami znachodzącemi się porównane.

Pod względem oględzin pośmiertnych i otwierania zwłok, obowiązuje rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych i sprawiedliwości z dnia 28. stycznia 1855, N. 26 dz. u. P. Podają je tu w paragrafach, których znajomość prawnikowi w szczególności przydać się może:

§. 2.

Sądowe oględziny zwłok, t. j. obejrzenie i otwarcie tychże, powinny być uskutecznione przed pogrzebaniem zmarłego w każdym przypadku śmierci nienaturalnej, jeźliby już z okoliczności nie wynikało z pewnością, że śmierć nastąpiła nie z powodu czynu karogodnego, lecz przypadkiem lub przez samobójstwo.

Jeźli zwłoki już pochowano, natenczas należy je do tego celu odgrzebać z przezornościami, wymaganemi dla zdrowia osób, udział biorących w oględzinach sądowych (§. 86 teraz 127 procedury karnej), pod tym warunkiem, jeźli według okoliczności spodziewać się jeszcze można skutku ważnego.

§. 3.

Pod warunkiem przeto wyz wymienionym, odbycie oględzin sądowych na zwłokach koniecznym jest w szczególności w przypadkach następujących:

1. Jeźli kto umarł w czasie dłuższym lub krótszym po odniesionym wprzód gwałcie zewnętrznym, przez ugodzenie, cięcie, bicie i t. d., tępemi, ostremi, rznącemi, kłującemi narzędziami, lub przez użycie narzędzi palnych, lub przez spadnięcie z wysokości znacznej i t. p.

2. Jeźli kto po użyciu potrawy, napoju, leku, lub téż tylko po zewnętrznym używaniu maści, kąpieli, wód do mycia służących, pudru i t. p. umarł wśród przypadłości nagle następujących, dających powód do podejrzenia otrucia.

3. U wszystkich nieżywo znalezionych osób, które już zewnątrz mają takie na sobie oznaki, lub które znaleziono pod takimi okolicznościami, iż prawdopodobną jest rzeczą, że nie zmarły śmiercią naturalną.

4. W razie znalezienia pojedynczych części ciała ludzkiego na jakim bądź miejscu.

5. Na wszystkich noworodkach, nieżywo znalezionych i na dzieciach nieżywych takich, względem których podejrzenie nie jest bezzasadnym, iż dopuszczono się gwałtownego spędzenia płodu lub czynu gwałtownie zabijającego.

6. Jeżeli śmierć nastąpiła po leczeniu przez partaczy lekarskich i lekarzy pokątnych.

7. Kiedy okaże się podejrzenie poprzednio przedsięwziętego leczenia błędnego, lekarskiego, chirurgicznego lub położniczego.

8. We wszystkich przypadkach śmierci, wynikających z czynów lub zaniechań, z których działający już według naturalnych, przez każdego łatwo ocenić się dających skutków, lub według przepisów osobno obwieszczonych, lub téż według stanu, urzędu, zawodu, przemysłu, zatrudnienia swojego, lub w ogóle według rozmaitych stosunków swoich, poznać może, że takowe zdatne są do wywołania lub powiększenia niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia lub cielesnej bezpieczeństwa ludzi.

Tu należą w szczególności przypadki, w których śmierć nastąpiła z powodu jednego z przewinień następujących:

- a) przez zaniechanie przechowania nabitój broni palnej;
- b) przez nieostrożne utrzymywanie węgla gorejących w miejscach zamkniętych;
- c) przez nieostrożność w kadzeniu siarką i użyciu środków odurzających (usypiających);
- d) przez nieprzestrzeganie osobnych przepisów, dotyczących wyrabiania, przechowania, przedaży, przewozu i używania ciał ogniomistrzowskich, przyrządów piorunujących, kapsulek strzelniczych, zapalek do pocierania i innych, tudzież wszystkich przedmiotów, prochu strzelniczego i ciał wybuchających (bawelny strzelniczej);
- e) przez niezachowanie przepisanych ostrożności przy robotach górniczych, fabrycznych, przemysłowych i przedsiębiorstwach innych;
- f) przez zaniechanie ustawienia przepisanych znaków ostrzegających;
- g) przez zawalenie się budynku lub rusztowania;
- h) przez zaniechanie lub złe przechowanie zwierzęcia szkodliwego lub zjadliwego;
- i) przez pożywanie pokarmu lub napoju niezdrowego, umyślnie sfałszowanego, albo w naczyńiach zdrowiu szkodliwych przyrządzonego lub zachowanego;

- k) przez srogie obejście się w domowej karności;
- l) przez zaniechanie należytego dozoru nad dziećmi lub nad osobami, które nie są w stanie ochronić się same od niebezpieczeństw;
- m) przez nieostrożne lub prędkie jeżdżenie wierzchem lub wozem;
- n) przez spadnięcie przedmiotów z pomieszczeń, okien, ganków i t. p., lub przez zaniechanie przymocowania przedmiotów także ustawionych lub wywieszonych. Toż samo tyczy się przypadków, w których ludzie z przyczyn dotąd wymienionych, szkodę ponieśli na zdrowiu, i po jakimś czasie, krótszym lub dłuższym w skutek tego umierają; tudzież, jeżeli względem zmarłego istnieją powody, z których domyślać się można, że osoby, które z powinności przyrodzonej lub podjętej zająć się byli powinni chorem, podczas słabości jego zostawiły go zupełnie bez potrzebnej pomocy lekarskiej, chociaż o takową można było się postarać; wreszcie, tyczy się toż samo wszystkich, wedle podania życie sobie odbierających, jeżeli nie można z pewnością się przekonać z dochodzeń policyjnych poprzedzających i z skutecznego zewnętrznego obejrzenia zwłok, że śmierć nastąpiła przez samobójstwo.

§. 4.

Sądowe oględziny zwłok w ogólności, przedsięwzięte być mogą tylko na rozkaz Sądu śledczego właściwego.

Z powodu potrzebnego jednak często w podobnych przypadkach przyspieszenia, każdy téż Urząd powiatowy jako Sąd powiatowy upoważnionym jest do uskutecznienia sądowych oględzin, we wszystkich w powiecie swoim wydarzających się przypadkach śmierci, które są rodzajów wzmiankowanych w §§. 2 i 3. Zawsze jednak, jeżeli sam nie jest Sądem samoistnym, uwiadomić ma o tém niezwłocznie Sąd śledczy właściwy.

§. 5.

Oględziny sądowe zawsze uskutecznione być powinny przez dwie osoby lekarskie. Wyjątki od tego, n. p. gdy w razie nadto rozwiniętej już zgnilizny zwłok, lekarz z powodu większego oddalenia nie mógł być dość szybko powołany, lub gdy jedna z osób lekarskich nie stawiała się w godzinie oznaczonej, lub gdy się oględziny przedsięwzięte tylko z powodu przekroczenia i t. p., jakotóż, gdy nie przywołano drugiej osoby lekarskiej, muszą być

w protokóle zawsze w szczególności wymienione i uzasadnione.

§. 6.

Temi dwiema osobami lekarskimi są zwyczajnie:

- a) albo lekarz sądowy osobno do tego przez Władzę sądową postanowiony, lub lekarz urzędowy przydzielony Władzy administracyjnej;
- b) zaprzysięgły oględznik umarłych, jeżeli jest zarazem lekarzem lub chirurgiem tój gminy, w której oględziny mają mieć miejsce; w innym razie zaś inny lekarz lub chirurg.

Innym biegłym w sztuce lekarskiej, prócz wymienionych, poruczyć należy odbycie oględzin tylko wtedy, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, gdy jeden z wymienionych z powodu szczególnych okoliczności przyjść nie może, lub w danym razie zdaje się być podejrzanym.

Osoby lekarskie nie postanowione stale, lub téż w ogóle nie przysięgłe, jeszcze przed rozpoczęciem oględzin muszą złożyć przysięgę.

§. 7.

Lekarz lub chirurg, który zmarłego leczył w chorobie, jeżeli jaka poprzedzała śmierć, wezwanym być powinien, aby, jeżeli to bez zwłoki stać się może, był obecnym na oględzinach i aby go wysłuchano co do okoliczności poprzedzających. W przypadkach ważniejszych należy od niego zażądać historii choroby.

Atoli dla bezstronności zdania, lekarz zmarłego nie ma być użytym do oględzin, gdziekolwiek się to da uskutecznić.

§. 8.

Lekarzy, wyznaczonych do odbycia oględzin, na piśmie wezwać należy. Wezwania te zawierać mają przedmiot oględzin, miejsce, gdzie, i czas, kiedy takowe przedsiębrane będą, tudzież nazwiska osób sądowych, w których obecności, i znawców, przez których uskutecznione będą.

§. 9.

Każdy Przełożony gminy odpowiedzialnym jest za bezpieczne przechowanie zwłok, na których, według przepisu §§. 2. i 3. sądowe oględziny staćby się mogły koniecznymi, a w razie, gdy takowe na miejscu znalezienia pozostaćby nie mogły, wystarać się powinien o inne miejsce

zdatne do ich przechowania, jeźliby zaś to ostatnie nie było przydatne do odbycia oględzin, natenczas jeszcze przed zejściem się komisji wystarczy wystarać się powinien w tym celu o inną izbę, jasną, obszerną, którąby w razie zimna mocnego opalić można, tudzież zamówić ma oprócz świadków sądowych człowieka, zdatnego do pomocy przy oględzinach, jakotóż zarządzić w ogóle wszelkie do tego celu przygotowania.

§. 10.

Oględziny same uskutecznić należy w przytomności osób sądowych i świadków sądowych. Sędzia śledczy lub zastępca jego, oględzinami kieruje, wskazuje przedmioty, na które szczególniej uwagę zwrócić trzeba, i zadaje pytania, których odpowiedzi uznaje za potrzebne.

Świadków sądowych zaś zobowiązać ma podaniem ręki, iż, aby przed Sądem złożyć mogli świadectwo, jeźli będzie potrzeba, na wszystko, co przed ich oczyma przedsiębioraném lub wypowiedzianém będzie, całkowitą zwrócić uwagę, że czuwać będą nad prawdziwém zapisaniem tegoż do protokołu, i że aż do rozprawy ostatecznej o wszystkim, czegoby się w ciągu śledztwa dowiedzieli, milczenie zachowają. Tenże oraz czuwać powinien nad tém, żeby oględziny przedsiębiorzone były z zupełną swobodą, bez przypuszczania widzów bezczynnych, na miejscu do tego przydatném, jakotóż, żeby osobom badającym podano wszelką w działaniu wolność. Zresztą służy prawo Prokuratorowi rządowemu, podczas oględzin oznaczyć przedmioty, na które czynności śledcze rozciągnąć należy.

§. 11.

Nim się przystąpi do utworzenia zwłok, należy w celu udowodnienia tożsamości uskutecznić obejrzenie takowych, a to przez osoby, które znały zmarłego, jakotóż przez wiadomego już może obwinionego. Jeźli zmarły jest całkiem nieznanym, i nie ma jeszcze opisu osoby, sukien i znalezionych przedmiotów, natenczas jeszcze przed utworzeniem zwłok, takowy zrobić należy, uzupełniając, gdyby była potrzeba opis przez oględownika zmarłych przedłożony.

§. 12.

Osoby lekarskie, przyzwane do przedsiębiorania oględzin, obowiązane są badać z wszelką przezornością i ostrożnością, z uwagą, porządkiem i najściślejszą sumiennością, zupełnie według zasad i prawideł umiejętności, uwzględ-

dniając każdą okoliczność, któraby tylko do wyjaśnienia istoty czynu przyczynić się mogła.

Znawcy przeto w tym celu zażądać mogą, aby im z aktów lub przez wysłuchanie świadków potrzebne dano wyjaśnienia, co do punktów, ściśle przez nich oznaczonych. W szczególności rany i inne zewnętrzne ślady gwałtu zadanego, powinny być co do liczby i jakości ich, dokładnie opisane, środki i narzędzia, któremi uskutecznione zostały lub być mogły, oznaczone, a znalezione narzędzia, jeżeli możliwie były użytymi, z istniejącymi skaleczeniami porównane.

§. 13.

Z lekarzy, przedsiębiorających oględziny sądowe, powinien lekarz sądowy lub urzędowy, a w razie, gdy tylko dwóch innych przywołano lekarzy, starszy z nich, w razie zaś, gdy oględziny uskutecznione będą przez lekarza i chirurga, powinien pierwszy z nich uporządkować badanie ze względu lekarskiego, i takowém zarządzać, a najpierw podać do protokołu powzięty z czynności wywód w tym samym porządku, jak na jaw wychodzi, wszakże podczas badania, w żadnym zaś razie dopiero po uskuteczionych oględzinach; drugi znawca zaś ma się starać o przysposobienie potrzebnych narzędzi, sam przedsiębrać otworzenie zwłok, po ukończeniu tegoż powinien zwłoki znowu porządnie złożyć, dalej zaś także i wywód z czynu podpisać, a w razie, jeżeli mniema, że inaczej podać musi fakta, niż pierwszy znawca, zdanie swoje odmiennie do protokołu wnieść powinien.

W razie, gdyby obaj znawcy sądzili, że muszą powzięte przez siebie fakta odmiennie podać, natenczas już podczas spisywania wyводу czynu, jeżeli to uczynić się da, przywołać należy lekarza trzeciego albo chirurga, albo postępować według §. 21.

§. 14.

Podczas wszelkich oględzin sądowych, już podczas badania i w miarę, jak ono postępuje, prowadzić należy z starannością, oględnością i po właściwej formie, protokół szczegółowy, który zawierać ma czas, miejsce, przedmiot i cel śledztwa, dalej nazwiska osób obecnych i jak najdokładniejszy opis wszelkich badań, mających wpływ na wykrycie istoty czynu.

§. 15.

Forma protokołu przepisana jest następująca :

Napis umieszczony w srodku wzdłuż zgiętego arkusza

papiéru, składa się z wyrazów: „Protokół sekcyjny,“ pod którym oznacza się dzień badania.

Potém pisze się w szerz całej strony arkusza wstęp, który najpiérw nadmienia, na czyj rozkaz odbywają się oględziny sądowe, kiedy i pod którą liczbą rozkaz pisemnie wydany i wręczony został, tudzież prócz oznaczenia miejsca gdzie, i czasu, kiedy odbywano oględziny, zawierać ma opisanie trupa, tudzież okoliczności, wśród których znaleziony został, lub które dały powód do odbycia oględzin, następnie także inne dochodzenia, z któremi obznajmiono lekarzy oglądających, uznanie tózsamości trupa, wzmiankę o odebranej od znawców przysiędze, lub o przypomnieniu im takowej, jakotéż o zobowiązaniu świadków sądowych. Potém wymieniają się pod wyrazem „w przytomności“ w środku strony arkuszowej napisanym, obecni członkowie komisji podając ich nazwę całkowitą i godność.

Część właściwą główną protokółu, pisze się na przedziałce papiéru, leżącej po prawej ręce Pisarza, według pojedynczych części osnowy, mianowicie co do opisu osoby, sukien i przedmiotów, narzędzi, jakieby wykazane i użyte były przy zranieniu, co do historii słabości i t. p., potem w szczególności co do wyvodu zewnętrznego i wewnętrznego, poczynić należy podziały, oznaczone literami wielkimi lub cyframi rzymskimi, przyczém znowu te podziały oddzielić potrzeba na krótsze ustępy małemi literami lub cyframi arabskimi z porządku następującymi, aby w zdaniu lekarskiém odwołać się można do punktów odnośnych, i aby prawdziwość wyjętych z protokółu części łatwo uwidoczną być mogła. Koniec protokółu, po przeczytaniu przez Protokółistę, zawierać będzie skręsloną znowu wszérsz całej strony arkusza uwagę: „wszystkim przytomnym przeczytano, a ponieważ nikt nie miał nic do dodania, zakończono o téj lub o téj godzinie.“

Potém nastąpić mają podpisy w ten sposób, iż przytomni członkowie Sądu i świadkowie sądowi podpisują się po lewej, lekarze zaś obdukujący, tudzież inne osoby lekarskie, jeżeliby takowe przybrane były, po drugiej kolumnie papiéru.

§. 16.

Dalsze przepisy, tyczące się protokółu, są. aby Protokółista był według przepisów przysięgły, aby w spisaniu protokółu nic ważnego nie było wymazaném, dodaném lub zmienioném, aby miejsca przekręslone były jeszcze czytel-

nemi, aby zmiany i poprawki ważne przez lekarzy wyraźnie podane, tudzież na brzegu lub w dodatku wymienione zostały, jakoteż przez członków komisji według przepisu podpisane były.

Jeżeli protokół składa się z kilku arkuszy, natenczas należy takowy zeszyć nitką i końce téjże pieczęcią sądową w taki sposób przymocować, aby bez uszkodzenia pieczęci, żaden z arkuszy nie mógł być wyjęty.

§. 17.

Po zakończeniu badania znawcy porozumiawszy się, ułożyć mają zdanie lekarskie na zasadzie wypadku pozyskanego ze śledztwa, i odwołując się zawsze do pojedynczych punktów wyводу. Takowe można albo zaraz z powodami wciągnąć do protokołu, pisząc je w szerz całej strony arkuszowej pod wyrazy „Zdanie lekarskie,“ umieszczone w środku strony arkusza, lub téż mianowicie w przypadkach trudniejszych podać takowe później na piśmie wypracowane, do czego termin stósowny wyznaczyć należy.

§. 18.

Wstęp zdania lekarskiego, na piśmie później wypracowanego, składać się ma z przytoczenia rozkazu na piśmie wydanego przez Sędziego śledczego lub zastępcę jego, który zarządził oględziny sądowe, z podania miejsca, gdzie, i czasu, kiedy badanie przedsięwzięto, i z dat zawartych na wstępie protokołu, o ile się odnoszą do złożenia zdania lekarskiego. Poczém następuje zdanie właściwe.

§. 19.

Jeżeli znawcy są zdania różnego, natenczas każdy z osobna oddać powinien Władzy sądowej zdanie swoje należycie uzasadnione, lub téż dodać ma takowe pisemnie na końcu protokołu.

§. 20.

W przypadkach, w których znawcom do oddania uzasadnionego zdania osobiste wejście w akta sądowe niezbędnem się wydaje, można im akta same udzielić, jeżeli nie zachodzą przytém szczególne jakie wątpliwości.

§. 21.

Jeżeli się przekonano, że zdanie znawców jest ciemne, niezupełne, niepewne, że zostaje w sprzeczności z sobą samém lub z okolicznościami zbadanemi, albo że wnioski,

wyprowadzone z przytoczonych przesłanek nie są konsekwentne, lub też, że podania znawców w odnoszeniu się do faktów przez nich spostrzeżonych, bardzo się od siebie różnią, natenczas wysłuchani być mają w tój mierze przez Sędziego śledczego, a jeżeliby wątpliwości w skutek tego jeszcze nie były usunięte, oględziny, o ile to się stać może, przybierając tychże samych lub innych znawców, powtórzyć należy.

§. 22.

(Paragraf ten nieco zmieniono §. 129 nowój ustawy o postępowaniu karném, a zdania lekarskie odtąd według §. 129 tójże ustawy układać należy.)

§. 23.

W uzasadnieniu zdania lekarskiego, zyskane podczas śledztwa wypadki powinny być wyjaśnione wedle zasad, wyjętych z anatomii, fizyologii i patologii, nadto mają być poparte wnioskami, wynikającymi z istoty rzeczy i wiarogodnemi spostrzeżeniami, jakotéż stwierdzone doświadczeniami uznaniami.

Własne lub cudze przypuszczenia i mniemania nie dają żadnego dowodu; niemniej przytaczania powagi, użyte być mogą tylko do potwierdzenia dowodu, prowadzonego w sposób oznaczony.

§. 24.

Ponieważ przez każde dochodzenie sądowe prawdę wykryć należy, dla tego też w zdaniu lekarskiém o skutecznionych oględzinach sądowych wszystko, co dowodami lekarsko-fizycznymi z pewnością osądzić się daje, ściśle odróżnić należy od tego, co tylko z domysłu podaném być może. Obowiązkiem jest przeto lekarza, w przypadkach, które jemu samemu są wątpliwe i które dla braku szczegółów wyjaśniających wątpliwymi także zostają, aby otwarcie wyznał niezdatność swoją do wydania orzeczenia stanowczego, aby przeto według stanu rzeczy tylko częściowo wyraził się z dokładnością, lub też, jeżeli inaczej być nie może, podał zdanie całkiem wątpliwe.

§. 25.

Zakończenie zdania lekarskiego stanowi formułka:

„Co po ściśle przedsięwziętém badaniu i po dojrzałej rozwadze, zgodnie z zasadami umiejętności lekarskich do wiadomości sądowej podajemy i podpisami naszymi jako wiarogodne stwierdzamy.“

Poczem, przytacząc jeszcze zwrócenie aktów, jeżeliby takowe były udzielone, następują data i podpisy osób zdaniem wydających. Nareszcie na piśmie tém, należycie złożoném, wypisuje się zewnątrz tytuł Władzy sądowej, do której odesłane być ma zdanie lekarskie, imię i godność składających takowe, oraz krótką wzmiankę o przedmiocie, którego się tyczy.

§. 26.

Obowiązkiem jest lekarzy, użytych do sądowych oględzin, stawić się do rozprawy ostatecznej na skutek otrzymanego według przepisów wezwania, i tak długo po przesłuchaniu pozostać na posiedzeniu, dopóki Przewodniczący ich nie uwolni lub nie wezwie do ustąpienia. Tak temuz jakotóż Prokuratorowi rządowemu, tudzież innym członkom Sądu, równie jak oskarżycielowi prywatnemu, oskarżonemu, poszkodowanemu i ich zastępcom, w miarę jak do tego otrzymali głos od Przewodniczącego, na zadane pytania odpowiadać powinni według najlepszej wiedzy i sumienia swego, wyjąwszy, gdyby Prezydujący pytanie zadane odrzucił jako niestósowne.

Niezważanie znawców na takie wezwanie pociągnęłoby za sobą, iżby natychmiast ich sprowadzono, a jeżeliby się to skutecznie nie dało, iżby ich skazano na karę pieniężną od złotych reńskich pięciu do pięćdziesięciu, a oprócz tego na ponoszenie kosztów posiedzenia udaremnionego, i nadto wydanoby rozkaz dostawienia, zapewniający ich stawienie się następnę.

Przeciw osądzeniu takiemu mogą w ciągu dni ośmiu po doręczeniu dotyczącego orzeczenia wnieść przedstawienie do Sądu skazującego. Jeżeli da się udowodnić, że lekarzowi wezwanie nie było doręczone należycie, lub że przeszkoda jakaś nieprzewidziana i nieuchronna wstrzymała go od stawienia się, natenczas może być zupełnie uwolniony od kary przeciw niemu wyrzeczonej.

Zmniejszenie kary wyrzeczonej lub wynagrodzenia kosztów, jakie ma ponieść, może mieć miejsce w tym razie, kiedy udowodnić zdoła, że kara ta lub skazanie na kosztu nie zostaje w żadnym stósunku do zaniedbania popełnionego.

Przeciw takim orzeczeniom Sądu niedopuszczalny jest żaden środek prawny.

§. 27.

Aby zapobiedz niepotrzebnej przewłoce sprawy takiej komisyjnej, obowiązkiem jest przeznaczonego obducenta,

osobliwie w miejscach, gdzie nie ma stałych zakładów dla sądowych oględzin zwłok, udać się, jeżeli można jeszcze przed czasem wyznaczonym, na miejsce do odbycia obdukcji przeznaczone i przekonać się, czy też ze strony Przełożonego gminy postarano się należycie o dostarczenie stołu lub innego przydatnego przyrządu do sekcji, podkładek potrzebnych pod głowę trupa z drzewa, cegły lub z przydatnych kamieni, kilku naczyń wodą napełnionych, kilku ręczników, jakoteż o stół dla Pisarza na miejscu, razem z niezbędnymi materiałami do pisania. Obowiązkiem jest obducenta zaopatrzyć się w całkowity przyrząd sekcyjny, lub przynajmniej przyrząd kieszonkowy sekcyjny dostateczny, w przypadku ostatnim zaś nadto jeszcze w piłę łukowatą i blat drugi piły, jakoteż w gąbki. Inne przyrządy, któreby poniekąd mogły być potrzebne, jakoto: młot, dłuto, wagi większe i mniejsze z ciężarkami do nich potrzebnymi t t. p., mają gminy miast większych, w których odbywają się częściej podobne śledztwa, stale sprawić, w innym razie wypożyczać je można od rzemieślników, albo z aptek prywatnych lub publicznych.

Każdy zaś lekarz sądowy zaopatrzony być powinien w miarę calową 4 stopy długości mającą, i do składania urządzoną, którąć całe podzielone są według układu dziesiętkowego na linie, prócz tego w średnicomierz i w lupę dobrą.

§. 28.

Gdy zwłoki, przeznaczone do oględzin sądowych, zyczajnie nie mogą pozostać na miejscu ich znalezienia, po miastach zaś większych na miejsce osobno do tego przeznaczone przeniesione być muszą, więc rzadko zdarzy się przypadek, aby oględziny na miejscu znalezienia odbywano, lub aby dopiero ze strony Komisji obdukcyjnej przewóz trupa na miejsce do oględzin zdadne zarządzone być musiał. Lekarzy zatem sądowych w sposób już wymieniony (§. 11) uwiadomić należy o miejscu, stanie i położeniu trupa, gdzie i w jakim stanie go znaleziono, jakoteż o sposobie, w jaki przewóz uskuteczniono, podając te przestrogi, jakie przytém zachowano, przyczém samo przez się rozumie się, że Przełożeni gmin lub ci, którzy mają prawo taki przewóz zarządzić, o to się starać powinni, aby trupa z wszelką ostrożnością na mary lub na podobny przyrząd, zabezpieczony od rozpadania się, złożono, od upadku uchroniono, wiekiem lub dostatecznie wielkiem okrywadłem przykryto i przez ilość potrzebną tragarzy, w odległości zaś znaczniejszej z tą samą przestrogią wozem, na miejsce

przeznaczenia przeniesiono. Innego sposobu przewozu nie należy dozwalać.

§. 29.

Lekarzom sądowym jeszcze przed rozpoczęciem oględzin, jeżeli tego nie uczyniono już w piśmie im doręczoném, oznajmić należy imię, wiek, rzekniosło i sposób życia osoby, której zwłoki badane być mają, jakoteż powód śmierci, jeźliby był znany, oraz czas wpływu tegoż i śmierci z niego wynikłej, jakoteż wszystko, co się w tym okresie czasu zdarzyło, zawiadomić ich téż należy o narzędziu, którego użyto w zranieniu, lub które powód dało do tego, o rodzaju i sposobie użycia lub działania tegoż, jakoteż o położeniu i postawie osób, udział w tém mających; prócz tego do ich wiadomości podaném być powinno: czy zmarły do ostatniej swój chwili zostawał na miejscu uczynku lub zdarzenia, czy téż sam nie udał się gdzieindziej, lub czy został tam przyniesiony z pomocą cudzą i jaką, lub czy téż dopiero po śmierci dostał się na to miejsce, w jaki sposób to się stało i co téż zresztą przy tém się wydarzyło; czy jeszcze za życia nie dano jakiej pomocy zranionemu, przez kogo i kiedy, na czém pomoc ta polegała, jakie były objawy słabości i czy téż próbowano zmarłego lub téż już martwo znalezionego przywieść do życia, jakie próby, przez kogo i przez jak długi czas były przedsiębranemi.

§. 30.

Lekarz, wszystkie te okoliczności towarzyszące, wyjaśniające istotę uczynku, o których się dowiedział, powinien do protokołu podyktować i uczynić wzmiankę o tém, w jaki sposób się o nich dowiedział; toż samo należy uczynić z podaniami obecnego może lekarza, który zmarłego leczył podczas ostatniej jego choroby, albo téż historią słabości przez tegoż dostarczoną należy jeszcze przed oględzinami przeczytać i załączając ją potem do protokołu, do niej się odwołać.

§. 31.

Potém przystępuje się do zbadania i opisanie odzieży, co téż już z tego względu nie małej jest wagi, iż takowe obok zbadania i opisanie reszty, przy nieznanomych znalezionych przedmiotów, daje wyjaśnienia do udowodnienia tożsamości osoby, tudzież, iż w skaléczeniach, które zdarły suknie, z rodzaju otworów na nich widzieć się dających, które mają być zostawione bez zmiany, często prawdopodobniejszy uczynić można wnioski co do użytych na-

rzędzi, niż z jakości ran, ulegających już podczas życia różnym zmianom.

Rozebranie trupa z odzieży ma się stać z przezornością i bez użycia gwałtowności. Suknie niedające się ściągnąć łatwym sposobem, należy w szwach, które nie są ważne w opisanu, unikając każdego skaléczenia trupa, nożem anatomicznym rozpruć i potem zdjąć.

§. 32.

Opisanie odzieży skutecznie można tym samym porządkiem, w jakim na ciele noszoną bywa, przyczém trzeba zwrócić uwagę na materią, barwę jej, krój, podszewkę, kieszenie, jeźli są, na to, co się w nich znajduje, jakotéż na to, czy już jest starą i znoszoną, czy téż w nowym i dobrym znajduje się stanie. Na częściach odzieży, opatrzonych zazwyczaj znaczkami, należy tychże poszukiwać, i znalezione, upodabiając je, o ile możności, i przytaczając ich barwę i rodzaj, do protokołu wciągnąć, gdzie zaś takowych nie ma i ta okoliczność ma być wymienioną. Jeźli odzież jest zanieczyszczona krwią, ziemią, piaskiem, ilem, gnosem i t. p., natenczas i to, jako i miejsce, w którém jest zanieczyszczoną, opisać należy. Jeźli pokazują się na niej rozdarcia lub inne uszkodzenia, natenczas trzeba osądzić, czy takowe nie powstały może z powodu walki odpornej. Szczególnie starannego badania wymagają znalezione na niej dziury, które zrządzone zostały narzędziami, użytymi przy zranieniu. Siedlisko ich, wymieniając odnosną część odzieży, jakotéż ich kierunek dokładnie należy zbadać, długość i szerokość ich miarą calową wymierzyć, brzegi ostre lub ząbkowane, kąty rozwarte, ostre lub kształtu innego dokładnie rozważyć i z nazwą odnosnej części odzieży przytoczyć; jeźli w różnych, na sobie leżących kawałkach odzieży, któreby naraz przedziurawione być musiały, znajdzie się sprzeczność jaka co do liczby lub wielkości otworów, natenczas należy osądzić, czyli nie można takowej wyjaśnić obecnością byłego jakiegos fałdu.

§. 33.

Okazane narzędzia, które według podania użytymi były do zranienia, starannie należy opisać pod względem rodzaju i kształtu ich, jakotéż wymierzyć miarą calową ich długość i szerokość. Jeźli szerokość narzędzia z długością się zmniejsza, natenczas takową potrzeba osobno oznaczyć w miejscu najwęższém, środkowém i najszerszém, podając dokładnie odległość jego od końca lub trzonka, tożsamo podać należy objętość tylca narzędzia, jeźli grubość jego

jest rozmaita, ciężkość zaś wagą oznaczyć potrzeba; prócz tego trzeba zważać na jakość ostrości lub tępości ostrza lub końca, szczyrby znalezione potrzeba dokładnie wyliczyć, i opisać widoczne plamy krwiste, jeżeli co do nich żadna nie zachodzi wątpliwość; a gdzie plamy te są wątpliwe, o tém równie należy wzmiankę uczynić, starcia ich zaś zawsze unikać, niemniej téż postarać się o zachowanie kształtu ich pierwotnego.

§. 34.

W przypadku znalezienia trupów zmarłych przedsięwziąć z nimi trzeba zaraz po ich znalezieniu przepisane próby w celu przywrócenia życia. Jeżeli ze stanu ich poznać można bezskuteczność prób takich, natenczas oględzin zmarłych, jeżeli trupa uważa za zdatnego do przedsięwzięcia oględzin sądowych, zarządzić ma powolne tegoż odtajenie. Jeżeli, jak to przepis nakazuje, podczas przechowania zabezpieczono trupów od wpływu zimna, natenczas z pewnością nie wydarzy się, że trup zmarznięty Komisji obdukcyjnej przedłożonym będzie, wyjąwszy te tylko nader rzadkie przypadki, w których z powodu mrozu niespodzianie mocnego, zmarznięcie przez noc nastąpiło. W mniejszym stopniu, jeżeli skóra ustępuje jeszcze ugniatającemu palcowi, trup, przy zachowaniu należytej ostrożności, do sekcji jeszcze jest zdatnym, nigdy zaś w razie całkowitego jego stężenia. W ostatnim zatem przypadku oczywiście czekać należy, aż powoli odtaje.

§. 35.

Jeżeli zachowane będą przepisy obowiązujące, tém mniej wydarzyć się może przypadek, aby lekarze, przeznaczeni do odbycia sekcji sądowej, musieli przedsiębrać próby przywracania życia; gdzieby zaś, pomimo to, potrzeba tego zachodziła, obowiązani są do tego, i zakazuje się im jak najsurowiej, przedsiębrać oględziny na trupie, na którym nie okazują się wyraźne ślady śmierci, dłaczego téż w protokóle wyrazić należy, że znaleziono oznaki, zapewniające śmierć. Nawet w razie skalceń, które wcale nie przypuszczają wątpliwości o śmierci zaszłej, nigdy sekcji uskutecznić nie należy przed całkowitem skrzepnieniem także i części wewnętrznych, a zatem nigdy przed upływem 24 godzin.

§. 36.

Spostrzeganie i wymienienie zaś znajdujących się znaków zgnilizny potrzebnem jest także, do oznaczenia pewności

co do pozyskanych wypadków. Albowiem tylko w początku téjże wydać można osądzenie pewne i należycie uzasadnione, im zaś więcej postąpiła zgnilizna, tém trudniejszym będzie osądzenie, czy znalezione w organach zmiany, przypisać należy poprzedzającym działaniom chorobowym, czy skaléczeniu, czy téż zgniliznie na nie już wpływ wywierającej, czy téż li tylko téj ostatniej.

Atoliż skaléczenia, chociażby i doszły nawet do części wewnętrznych, mogą być z dostateczną pewnością ocenione, jeżeli rodzaj przewodu rany i jego najbliższego otoczenia porównany będzie ze stanem innych części narządu skaléczonego i jeżeli w przypadku znachodzących się wynaczonego nie uważać się zwróci na obecne skrzepliny i na tę okoliczność, iż przy znaczniejszej zgniliznie łatwo znajdować się mogą wypociny cieczy krwawo ubarwionej nawet bez poprzedzającego skaléczenia.

Tak samo téż i otrucia istotami mineralnemi, często przy zgniliznie daleko już rozwiniętej wykazać, a złamania kości każdego czasu rozpoznać się dają.

§. 37.

Jeżeli badane być mają zwłoki już pogrzebane i w wysokim stopniu zgniłe, natenczas, aby zmniejszyć uciążliwość członkom Komisyi, należy na kilka godzin przed wyjęciem takowych grób otworzyć, trumnę wyjętą po zdjęciu wieka przez czas niejaki na wolne powietrze wystawić, i jeżeli bez szkody dla badania przekłuć można brzuch i piersi, należy wypuścić gazy w tychże jamach zebrane. Jeżeli takowe po największej części się ulotniły, natenczas potrzeba poleć zwłoki roztworem chlorku wapna, przenieść je z trumny na miejsce do tego przeznaczone, które także wprzód polewa się wodą chlorową, odzież należy jak najstósowniej usunąć i potem przedsięwziąć obejrzenie i badanie, polewając zwłoki powtórnie wodą chlorową.

§. 98.

W przypadkach śmierci, w których zachodzi podejrzenie poprzedzającego otrucia, do zbadania istoty czynu przywołać należy prócz lekarzy jeszcze, jeżeli można, dwóch chemików.

W takich przypadkach zjawiska, jakie na ustroju żywotnym osoby domniemalnie otrutej się okazały, muszą być należycie zbadane, zmiany chorobowe na zwłokach dokładnie ocenione, i z największą starannością szukać należy trucizny w trupie, a w tym celu wszystkie téż ciała, w któ-

rychby się takowa znajdować mogła, zebrać i zachować trzeba do poszukiwania chemicznego, jeźliby takowe za potrzebne uznano.

§. 99.

Jeżeli Sędzia śledczy uważa za rzecz odpowiednią zbadać istotę czynu jeszcze przed rozpisaniem obdukcji, natenczas przywołać trzeba do tego celu najmniej jednego z lekarzy, wezwać się mających do oględzin, który według zasad umiejętności dokładnie dowiadywać się powinien u krewnych i znajomych zmarłego, jakoteż w ogóle u wszystkich, którzy temuż pomoc dawali, o przypadłościach śmierci poprzedzających, i pomieszkaniu otrutego dokładnie ma przeszkukać, czy też w szklankach, pudełkach, papierach, w naczyniach do potraw i do picia, w kuchni, w piwnicy i t. d. nie znajduje się cokolwiek, coby się okazało ze swęj natury trucizną, lub co jako podejrzone szczególnemu poszukiwaniu poddaćby należało. Jeżeli można otrzymać także to, co otruty przed śmiercią swoją wywomitował, natenczas także i to, jako i wszystko, co otrzymać można z bielizny, którą wymioty osuszono i starto, zebrać, potem każde osobno schować i należyście oznaczyć należy. Jeżeli zmarłego leczył lekarz lub chirurg, natenczas i tenże co do biegu choroby i środków użytych, powinien być przesłuchany, a jeźliby choroba poprzedzająca dłużej trwała, historią słabości zażądać należy. W szczególności każdego lekarza jest obowiązkiem, w przypadkach tych, gdzie podejrzenie o otrucie zachodzi, zebrać wszystkie istoty, które odeszły przez wymioty lub przez stolce do naczyń stósownych, należyście je przechować, aby tym sposobem mógł poddać takowe badaniu dokładnemu. Samo przez się rozumie się, że wszystkie wypadki podać należy stósownie do ustaw do protokółu, tudzież, że podczas dochodzenia tego, jeżeli takowe uskutecznią się na miejscu i w dniu oględzin, obydwaj lekarze wezwani obecnymi być mają.

§. 101.

Jeżeli ze strony Sądu jużto z zeznań poprzednich zmarłego przed śmiercią uczynionych, jużto z zeznania świadków lub z protokółów przesłuchiwanego zrobiono jeszcze inne, istotę czynu wyjaśniające odkrycia, natenczas takowe lekarzom sądowym także udzielone być mają. Wszystkie te okoliczności, które doszły do wiadomości, jakoteż sposób, w jaki się o nich dowiedziano, przytoczyć należy w protokóle sekcyjnym w miejscu należytem, i dopiero potem przedsięwziąć trzeba oględziny zwłok.

§. 114.

Z dochodzeń przygotowawczych, już wprzód zarządzo-nych, wywieźć się trzeba, czy niema jakich wiadomości o czasie, rodzaju i sposobie porodu dziecka, czy takowy był łatwy czy ciężki, czy trwał krótko czy długo, czy nagle nastąpił, w którym miejscu i w jakim położeniu matki, czy matka nie doznała krwotoków znacznych, lub innych przypadłości niezwykłych, w jakim stanie zostawała po porodzie, czy nie jest udowodniono, że dziecko po urodzeniu się krzychało, czy oczami i członkami ruszało, pokarm przyjmowało, czy też nie było odchodów moczowych i stolcowych, czy inne jeszcze osoby przy porodzie nie były obecne, czy takowe nie dawały pomocy, w jaki sposób, i w jakim one stoją stósunku do matki.

§. 115.

Jeżeli niczego dowiedzieć się nie można o porodzie dziecka, natenczas lekarz musi się wywiadywać, kiedy i gdzie trupa najpiérw znaleziono, czy i w jaki był sposób odziany, okryty lub inaczej otulony, czy znajduje się jeszcze w tym samym stanie, lub też czy na nim nieco, i co też zmieniono, czy pod gołém niebem, na miejscu oddalonym lub często odwiedzanem, w ziemi, we wodzie lub gdzieindziej i pod jakimi okolicznościami wykryty został. W ogóle nie trzeba też spuszczać z uwagi stósunków powietrza i wszystkich wpływów, przez które życie dziecięcia zostającego bez pomocy, mniej lub więcej narażone, lub gnicie trupa opóznione lub przyspieszone zostaćby mogło.

§. 116.

Wymieniwszy wszystkie te okoliczności w protokóle, i opiszawszy znalezione jeszcze przy trupie przedmioty, przystępuje się do obejrzenia zewnętrznego, a potém do badania wewnętrznego. W paragrafach następnych przytacza się tylko prawidła takie, które polegają na ustroju dziecięcym, i których potrzeba do zbadania życia pozamacicznego i do zbadania żywotności, dla tego też zresztą postąpić sobie należy według przepisów, podanych w paragrafach poprzednich.

§. 128. Oględziny pośmiertne i otwarcie zwłok przedsięwzięte być mają, według osobnych w téj mierze istniejących przepisów, przez dwóch lekarzy, z których jeden może być tylko chirurgiem.

Lekarz, który leczył zmarłego w chorobie, gdyby takowa śmierć jego poprzedzała, przyzwany być powinien do oględzin pośmiertnych, jeżeli się to do wyjaśnienia sprawy przydać i bez zwłoki stać może.

§. 129. Zdanie wypowiadać powinno, co było w danym przypadku najbliższą przyczyną śmierci i co tę przyczynę wywołało.

Jeżeli spostrzeżga się obrażenia, rozebrać należy w szczególności:

1. czy takowe zadane były zmarłemu czynem osoby drugiej, a w razie potwierdzenia pytania tego,

2. czy ten czyn sprowadził śmierć

- a) już z powodu ogólnej swój natury,
- b) z powodu właściwego ustroju osobistego, albo z powodu szczególnego stanu obrazonego,
- c) z powodu okoliczności przypadkowych, wśród których został spełniony, albo
- d) z powodu przyczyn pośrednich, które przypadkowo nastąpiły, ale czynem tym były spowodowane lub z niego powstały, i czy na koniec
- e) śmierci zapobiedz można było wcześniej i odpowiednią pomocą.

Jeżeli zdanie nie wyłuszcza wszystkich okoliczności do orzeczenia ważnych, Sędzia śledczy zadawać ma znawcom osobne pytania.

§. 130. Gdy zachodzi podejrzenie dzieciobójstwa, oprócz dochodzeń według przepisów poprzedzających, zbadać także należy, czy dziecko urodziło się żywem.

§. 131. Jeżeli istnieje podejrzenie otrucia, przyzwać należy do badania istoty uczynku, oprócz

lekarzy, jeżeli to być może, jeszcze dwóch chemików. Jednak zbadanie trucizny samęj przedsięwzięte być może według okoliczności także przez chemików osobno w miejscu do tego stosowném.

Jeżeli przesłać należy przedmioty do badania chemicznego, przestrzegane być muszą ostrożności następujące: 1. każdy przedmiot, np. narząd jakiś, część narządu, trucizna itp. zapakowany być musi odrębnie w naczyniu osobném; 2. do tego używać należy przede wszystkim naczyń szklanych lub porcelanowych, ochraniając je od uszkodzenia przez odpowiednie opakowanie zewnętrzne; 3. naczynia zatkać należy szkłem tartém lub korkiem dobrze oczyszczonym, a potem takowe oblepić lakiem w ten sposób, aby od wewnątrz nic nie wyszło na zewnątrz, ani téż nic nie weszło z zewnątrz do naczynia; 4. materiał użyty do opakowania musi być zupełnie czysty, aby przedmiot, mający być zbadany, nie został zanieczyszczonym lub zatrutym; 5. opakowaniem zając się powinien znawca, jeżeli być może, chemik doświadczony (Rozp. Min. z dnia 2. sierpnia 1856, Nr. 145 dz. u. P.).

§. 132. Również w przypadkach uszkodzeń cielesnych, obejrzenie obrażonego przedsięwzięte być powinno przez dwóch znawców, którzy opisaawszy dokładnie obrażenia, oświadczyć mają także w szczególności, które ze znachodzących się obrażeń ciała lub nadwreżeń zdrowia same przez się, albo w związku z innemi, bezwzględnie albo ze względu na szczególne okoliczności przypadku, uważać należy za lekkie, ciężkie lub dla życia niebezpieczne: jakie skutki uszkodzenia takie zwyczajnie za sobą pociągają zwykły, i jakie w danym przypadku pojedynczym ztąd nastąpiły, tudzież jakimi środkami albo narzędziami i w jaki sposób takowe zadane były.

§. 133. Jeżeli zachodzi potrzeba obejrzenia kobiety na ciele, takowe zamiast lekarzom lub

chirurgom. poruczone być może według okoliczności także akuszerom, lub w przypadkach mniej ważnych akuszerkom.

III. Postępowanie w przypadku wątpliwości co do zbroczeń umysłowych albo co do pocztyności.

§. 134. Jeżeli powstaną wątpliwości, czy obwiniony włada rozumem swoim, lub czy ulega zbroczeniu umysłowemu, któreby znosiło jego pocztyność, zarządzić należy badanie stanu ducha i umysłu obwinionego, a to zawsze przez dwóch lekarzy.

Ci złożyć powinni sprawozdanie o wypadku swych spostrzeżeń, zestawiając wszystkie fakty wpływające na ocenienie stanu ducha i umysłu obwinionego, tudzież roztrząsając takowe pod względem ich znaczenia tak pojedynczo jakoteż w związku, a spostrzegłszy, iż zbroczenie umysłowe istnieje, oznaczyć powinni naturę choroby, gatunek i stopień jej, oraz wypowiedzieć zdanie swoje, oparte na aktach i własnem spostrzeżeniu, jaki wpływ choroba ta wywierała i jeszcze wywiera na wyobrażenia, popędy i działania obwinionego, tudzież czy i w jakim stopniu istniał ten obalamucony stan ducha w czasie popełnionego czynu.

IV. Badanie pisma.

§. 135. Jeżeli zajdą wątpliwości co do prawdziwości dokumentu, albo jeżeli wy badać trzeba, czyjej ręki jest pismo, można takowe przez znawców porównać z innemi niewątpliwie prawdziwemi pismami.

V. Postępowanie w śledztwach o fałszowanie lub podrabianie publicznych papierów kredytowych, tudzież o fałszowanie monety.

§. 136. W przypadkach podrobienia lub fałszowania publicznych papierów kredytowych, Sędzia śledczy przesłać ma te okazy, które przedmiot śledztwa stanowią, zwyczajnie do Ministerstwa skarbu w celu zasiągnięcia zdania o ich prawdziwości lub nieprawdziwości, tudzież w celu dalszego wyjaśnienia, w jaki sposób fałszowania dokonano, czy używano narzędzi przygotowanych, które powielenie ułatwiają, a w końcu, czy i gdzie takie fałszowane okazy się już pojawiły.

Tamże odesłać także należy po zupełnem ukończeniu postępowania karnego przedmioty fałszowane razem ze wszystkimi, z czynu karogodnego pochodzącymi narzędziami, materiałami i innymi do tego należącymi przedmiotami. Skoroby te przedmioty potrzebne były do ponownej karnosądowej czynności urzędowej, mają być napowrót żądane.

W razie fałszowania biletów lub papierów kredytowych uprzywilejowanego austriackiego Banku narodowego, Sędziowie śledczy udawać się mają wprost do niego, a w razie fałszowania pieniędzy kruszcowych krajowych, do urzędu menniczego w tym celu przeznaczonego, a po ukończeniu postępowania, tamże odsyłać także mają przedmioty fałszowane.

Po zdanie co do fałszowanych pieniędzy zagranicznych albo takichże papierów kredytowych, udać się powinien Sędzia śledczy wprost do Ministerstwa sprawiedliwości.

1. Świadczenia nieprawdziwości biletów bankowych, które wydaje uprzywilejowany Bank narodowy, nie są związane formalnościami ustawy o postępowaniu karném, a wydanie takowych następuje bez udziału urzędników sądowych, i bez wymienienia znawców do tej czynności używanych przez Dyrekcją Banku narodowego, która występuje w takowej jako Władza publiczna. (Rozp. Min. spraw. z dnia 12. sierpnia 1860, l. 10711).

2. W obrębie krajów, reprezentowanych w Radzie Państwa, istnieje obecnie jedna tylko mennica, a mianowicie c. k. Urząd menniczy główny we Wiedniu. (Rozp. Min. skarbu z dnia 15. lutego 1873, Nr. 22 dz. ust. P.), a przeto do niego wyłącznie i bezpośrednio udawać się należy po zdanie i tamże przysyłać fałszyfikaty do przechowania. (Rozp. Min. spraw. z d. 15. maja 1867, l. 5321).

VI. Postępowanie w śledztwach o podpalenia.

§. 137. W przypadkach podpalenia w szczególności śledzić należy, w jaki sposób ogień podłożono, czy i jakiego użyto materiału palnego; następnie trzeba wy badać, miejsce, w którym, i czas, kiedy podpalono, czy w dzień czy w nocy i czyli się to stało pod takimi okolicznościami, iż ztąd rzeczywiście powstała pożoga na własności obce albo przynajmniej obawa takowej, albo iż życie ludzkie narażone było na niebezpieczeństwo, tudzież, czy ogień, gdyby był wybuchnął, łatwo się mógł szerzyć; nakoniec, jeżeli ogień rzeczywiście wybuchnął, dochodzić należy wysokości szkody ztąd wynikłej.

Aby uniknąć niepotrzebnych sądowych oględzin miejscowości, poleciło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskrytem z dnia 16. czerwca 1871, do l. 2489 Władzom administracyjnym i gminnym, aby swe dochodzenia policyjne, przeprowadzone w przypadku podpalenia, przysyłały Sądowi do postąpienia dalszego. (Rozp. Min. spraw. z dn. 20. czerwca 1871, l. 6932).

VII. Postępowanie w śledztwach o inne uszkodzenia.

§. 138. W razie zbrodni lub występków, które w sposób inny, niż właśnie wspomniony, pociągnęły za sobą szkodę, albo niebezpieczeństwo dla życia lub majątku, zbadać należy przez oględziny przede wszystkim jakość użytego gwałtu lub podstępu, jakość użytych środków lub narzędzi, tudzież wysokość szkody zrzędzonej lub zamierzonej i zysku straconego, albo wielkość niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, lub bezpieczeństwa cielesnej ludzi i dla obcej własności.

XII. ROZDZIAŁ.

O rewizyi domu i osoby, tudzież o zatrzymaniu.

I. Rewizya domu i osoby.

§. 139. Rewizyą domu, to jest przeszukanie mieszkania lub innych miejscowości, należących do gospodarstwa domowego, wolno wtedy tylko przedsięwziąć, gdy uzasadnione istnieje podejrzenie, iż się tam ukrywa osoba, o zbrodnią lub występkiem podejrzana, albo iż się tam znajdują przedmioty, których posiadanie lub obejrzenie w pewnym śledztwie ważnym być może.

U osób, względem których wielkie istnieje prawdopodobieństwo, iż przedmioty takie posiadają, albo które są podejrzane o zbrodnią lub występkiem, albo zkażiną są osławione, nastąpić także może rewizya osoby i ich odzieży.

1. Art. 9. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, N. 142, o ogólnych prawach obywateli Państwa, opiewa Prawo domowe jest nietykalne. Istniejąca ustawa z dnia 27. października 1862 (dziennik ustaw Państwa N. 88) o ochronie prawa domowego, ogłasza się niniejszemu za część składową niniejszej ustawy zasadniczej.

2. Ustawa z dnia 27. października 1862, N. 88 o ochronie prawa domowego.

Na wniosek obu Izb Mojej Rady Państwa, rozporządzam celem ochrony prawa domowego przeciw nadużyciom pośredników Władzy publicznej, co następuje:

§. 1.

Przetrząsanie czyli rewizya domu, t. j. przeszukanie mieszkania lub innych do gospodarstwa domowego należących miejscowości, nastąpić może w regule tylko na mocy rozkazu sędziowskiego, wyjaśnionego powodami. Rozkaz ten stronom dotyczącym doręczonym być ma natychmiast, lub przynajmniej w przeciągu następujących 24 godzin.

§. 2.

Celem wymiaru sprawiedliwości karniej zarządzoną być może rewizya domu, w razie niebezpieczeństwa ze zwłoki, nawet bez rozkazu sądowego, przez urzędników sądowych, urzędników Władzy bezpieczeństwa, lub Przełożonych gminy. Ten, co do przedsiębrania rewizyi został wysłanym, ma być zaopatrzonym w upoważnienie na piśmie, które stronie dotyczącej ma ukazać.

W tym samym celu mogą także i pośrednicy Władzy bezpieczeństwa przedsiębrać rewizyą domu z własnej swój mocy, jeżeli przeciw komu wydanym został rozkaz przystawienia lub przyaresztowania, albo jeżeli kto na uczynku został schwytanym, przez publiczną pogoń lub publiczne rozsławienie o karogodny uczynek był podejrzanym, lub w posiadaniu takich przedmiotów był przydybanym, które na udział w takowym uczynku wskazują.

W obydwu przypadkach stronie dotyczącej wydanem być ma na żądanie jej, natychmiast, albo przynajmniej w następujących 24 godzinach, poświadczenie odbycia rewizyi razem z powodami.

§. 3.

Celem nadzoru policyjnego i skarbowego mogą Władze dotyczące przedsiębrać rewizyą domu tylko w przypadkach ustawą wskazanych. Wszelako i tu obowiązują przepisy poprzedzającego paragrafu co się tyczy upoważnienia do przedsiębrania rewizyi i poświadczenia tegoż.

§. 4.

Każda w wykonywaniu urzędu lub służby wbrew powyższym postanowieniom przedsiębrana rewizya domu karana być ma w razie złego zamiaru jako zbrodnia nadużycia władzy urzędowej (§. 101 ustawy karnéj), krom tego przypadku zas jako przekroczenie przeciw obowiązkom publicznego urzędu, wedle przepisu §§. 331 i 332 ustawy karnéj.

§. 5.

Rewizye domu celem nadzoru policyjnego przedsiębrane być powinny, podobnie jak rewizye celem sądownictwa karnego, wedle przepisów procedury karnéj.

Przedsiębranie rewizyi domu celem nadzoru skarbowego nastąpić ma wedle postanowień ustawy karnéj co do dochodów skarbowych.

§. 6.

Jezeli przy rewizyi domu nie odkryto nic podejrzanego, udzieloném być ma stronie dotyczącej na jej żądanie poswiadczenie o tej okolicznosci.

Naczelnik Mego Ministerstwa sprawiedliwosci, tudziez Ministrowie policyi i skarbu mają sobie polecone wykonanie téj ustawy.

3. Ustawa z dnia 5. maja 1869, N. 66, mocą której upoważnia się na zasadzie Art. 20 ustawy zasadniczej z dnia 21 grudnia 1867, dz. u. P. N 142 odpowiedzialną Władzę rządową do zarządzenia tymczasowych i miejscowych wyjątków od ustaw obowiązujących.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanawiam co następuje :

§. 1. W przypadku wojny, jakoteż wtedy, gdy grozi bezpośrednio rozpoczęcie działań wojennych, następnie w przypadku niepokoїв wewnętrznych, jakoteż kiedy się szerzą knowania, mające na celu zdradę główną, albo knowanie inne, zagrażające układowi Państwa lub bezpie-

czeństwu osobistemu, można tymczasowo i miejscowo według ustawy niniejszej na zasadzie Art. 20 ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, dz. u. P. N. 142 o ogólnych prawach obywateli, zawiesić w całości lub w części postanowienia Art. 8, 9, 10, 12 i 13 téjże ustawy zasadniczej i wydać, stósownie do §§. 8 i 9 niniejszej ustawy rozporządzenia wyjątkowe z mocą obowiązującą w celu wykonywania władzy policyjnej i karniej.

Takie rozporządzenia wyjątkowe, dopuszczalne są, o ile w niniejszej ustawie nic innego nie postanowiono, tylko na zasadzie uchwały całego Ministerstwa, po zasięgnięciu przyzwolenia Césarza.

Takowe muszą być ogłoszone według przepisu niniejszej ustawy.

W ogłoszeniu oznaczyć należy obręb, w którym obowiązywać mają rozporządzenia wyjątkowe.

§. 4. Zawieszenie Artykułu 9. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, dz. u. P. N. 142 ma ten skutek, iż Władze bezpieczeństwa w celu wykonywania sprawiedliwości karniej, z powodu czynów karogodnych, wymienionych w dodatku do ustawy niniejszej, zarządzić mogą każdego czasu rewizyą domu bez nakazu sędziowskiego.

Dodatek. Czyny karogodne, do których się odnoszą §. 3 lit. b) i §. 4, są następujące:

Zdrada główna (§§. 58 — 62 ust. kar.), obraza Majestatu i Członków domu césarskiego (§§. 63 i 64), naruszenie spokojności publicznej (§. 65), bunt i rozruch (§§. 68 — 75), gwałt publiczny w przypadkach §§. 76 — 94, 98 i 99 ust. kar., morderstwo (§§. 134 — 138), zabójstwo w przypadku §. 143, ciężkie uszkodzenie ciała w przypadku §. 157, podpalenie (§§. 166 — 169), rabunek (§. 190 — 196), zbrodnia dania pomocy (§§. 212 — 221), następnie występki i przekroczenia przeciw spokojowi i porządkowi publicznemu (§§. 278 — 310), przekroczenia przeciw zakładom i urządzeniom publicznym, które należą do bezpieczeństwa publicznego (§§. 312 — 330), tudzież przekroczenia §§. 478 — 484 ust. kar.; następnie czyny karogodne według ustawy z dnia 17. grudnia 1862 (dz. u. P. z roku 1863, N. 8), tyczącej się uzupełnień niektórych ustawy karniej powszechnej i wojskowej, czyny z patentu o posiadaniu broni z dnia 24. października 1852 (dz. u. P. N. 223), jakotéz czyny karogodne z ustawy niniejszej.

§. 140. Rewizya zwyczajnie ma miejsce tylko po uprzedniem przesłuchaniu osoby, u której albo na której ma być przedsięwzięta i to tylko o tyle, o ile w skutek przesłuchania jęj nie nastąpi ani dobrowolne wydanie tego, czego się szuka, ani usunięcie tych przyczyn, które do rewizyi dają powód.

Od przesłuchania tego odstąpić można u osób osławionych, jakotęż wtedy, gdy zachodzi obawa zwłoki, albo kiedy się przetrząsa miejscowości, otwarte dla publiczności.

Rewizyą odbyć wolno zwyczajnie tylko na mocy rozkazu sędziowskiego, powodami uzasadnionego. Rozkaz ten stronie interesowanej doręczony być ma natychmiast lub przynajmniej w przeciągu następnych dwudziestu czterech godzin.

O rewizyach z powodu zbrodni lub występków, względem których potrzebne być mogą dalsze policyjne poszukiwania lub środki zapobiegające w interesie bezpieczeństwa publicznego, zawiadomić poprzednio należy, jeżeli to bez zwłoki stać się może, najbliższą Władzę bezpieczeństwa, ażeby jęj wysłaniec mógł być obecnym i nie wpływając na śledztwo, mógł zebrać potrzebne wiadomości do zarządzeń, jakie będą potrzebne.

Jeżeli rewizya ma być przedsięwzięta w budynku wojskowym, lub przez wojsko (obronę krajową) zajęтым, doniesć o tém należy Dowódcy i przybrać dodaną od niego osobę wojskową (z obrony krajowęj).

§. 141. W przypadku niebezpieczeństwa ze zwłoki, celem wymiaru sprawiedliwości karnęj, urzędnicy sądowi lub Władz bezpieczeństwa zarządzić mogą rewizyą domu nawet bez rozkazu sędziowskiego. Wysłany do wykonania takowęj

ma być zaopatrzony w upoważnienie pisemne, które stronie interesowanej okazać powinien.

W tym samym celu także Władze bezpieczeństwa przedsiębrać mogą rewizyą domu z własnej mocy, jeżeli przeciw komu wydano rozkaz dostawienia albo uwięzienia, albo jeżeli kogo na uczynku ujęto, albo w skutek pogoni publicznej lub głosu publicznego wskazano jako podejrzanego o jakiś czyn karogodny, albo przydybano w posiadaniu przedmiotów, które wskazują na udział w takim uczynku.

W obu przypadkach stronie interesowanej na jej żądanie doręczyć należy natychmiast, albo przynajmniej w następnych dwudziestu czterech godzinach poświadczenie dokonanej rewizyi domu i jej powody.

§. 142. Rewizye domu i osoby przedsięwzięć zawsze należy bez niepotrzebnego rozgłosu, bez wszelkiej niezbędnie niepotrzebnej przykrości lub przeszkody dla osób interesowanych, z poszanowaniem, o ile tylko można, ich sławy i ich tajemnic prywatnych, nie mających związku z przedmiotem śledztwa, jakoteż z najstaranniejszym przestrzeganiem przyzwoitości i powagi.

Osobę, zajmującą miejscowość, która ma być przeszukaną, wezwać należy, aby była obecną podczas przetrzaśnienia; a jeżeli ona doznaje przeszkody albo nie jest obecną, wezwać należy jakąś dorosłą osobę z jej rodziny, albo jeżeli takiej nie ma, jakiegoś domownika lub sąsiada.

Oprócz tego przybrać zawsze należy do rewizyi Pisarza i dwóch świadków sądowych.

Protokół z rewizyi spisać się mający, podpisać mają wszyscy obecni. Jeżeli nic podejrzanego nie znaleziono, wydać należy stronie interesowanej na jej żądanie poświadczenie tej okoliczności.

II. Zatrzymanie.

§. 143. Jeżeli znalezione będą przedmioty, które w śledztwie mogą być ważnymi, powinny być spisane i wzięte w przechowanie sądowe, albo przynajmniej pod dozór sądowy albo powinny być zatrzymane (§. 98).

Każdy jest obowiązany wydać na żądanie przedmioty takie, zwłaszcza także dokumenty. Jeżeliby się wzbraniało wydać przedmiot, którego dzierżenie przyznano lub w inny sposób udowodniono, i jeżeliby odebranie przez rewizją domu skutecznie się nie dało, posiadacz, jeżeli sam nie jest podejrzany o czyn karogodny albo jeżeli nie jest ustawą uwolniony od obowiązku składania świadectwa, zmuszonym być może do tego karą pieniężną aż do pięćdziesięciu złotych austryackich, a w razie dalszego oporu w przypadkach ważniejszych, aresztem aż do szesciu tygodni.

§. 144. Jeżeli podczas rewizyi domu lub osoby znalezione będą przedmioty, z których wnosić można o popełnieniu czynu karogodnego innego, niżeli tego, względem którego rewizją przedsięwzięto, zatrzymać je wprawdzie należy, jeżeli czyn ten z urzędu ma być ściganym; jednakowoż osobny na to spisany być musi protokół, który natychmiast Prokuratorowi rządowemu udzielony być powinien. Jeżeli on nie uczyni wniosku wytoczenia postępowania karnego, przedmioty zatrzymane niezwłocznie zwrócone być mają.

III. Przetrząszenie i zatrzymanie papierów.

§. 145. Przetrząsając papiery starać się o to należy, aby ich osnowa nie doszła do wiadomości osób nieupoważnionych.

Jeżeli dzierżyciel papierów nie chce zezwolić na ich przetrząszenie, powinny być opieczetowane i w Sądzie złożone a natychmiast udać się należy do Izby radnej po orzeczenie, czy one mają być przetrząszone, czy zwrócone.

Nadto i te papiery, które zabrano w przechowanie sądowe a których natychmiast spisać nie było można, powinny być zawinięte i pieczęcią sądową opieczetowane. Stronie interesowanej, podczas przetrząszenia obecnej, wolno także swoje przyłożyć pieczęć. Gdy się przystępuje do odpieczętowania, wezwać trzeba stronę interesowaną, aby przy takowem była obecna. Jeźliby się na takie wezwanie nie stawiała, albo jeźliby jej takowe z powodu nieobecności doręczonem być nie mogło, pomimo to odpieczętowanie przedsięwziąć należy.

IV. Zatrzymanie i otwarcie listów tudzież innych przesyłek.

§. 146. Gdy obwiniony o zbrodnią lub występki jest już uwięzionym, albo gdy z powodu takowych wydano przeciw niemu rozkaz dostawienia lub uwięzienia, Sędzia śledczy zatrzymać może telegramy, listy lub inne przesyłki, które obwiniony wysyła, lub które do niego są wystósowane i żądać może ich wydania od urzędów pocztowych, telegraficznych lub innych zakładów, trudniących się przesyłką.

Te następnie są obowiązane, wstrzymać na żądanie Prokuratora rządowego takie przesyłki aż do nadejścia rozporządzenia sądowego; jednakowoż, jeżeli Sędzia śledczy takiego rozporządzenia nie wyda w przeciągu dni trzech, nie wolno im dłużej zwlekać przesłania.

1. Artykuł 10. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, Nr. 142 dz. u. P. o ogólnych prawach obywateli Państwa opiewa: Tajemnica listowa nie może być naruszoną, a zatrzymanie listów, wyjąwszy przypadek ustawowego uwięzienia lub rewizji domowej, może być tylko w razie wojny lub na podstawie rozkazu sędziowskiego, według istniejących ustaw przedsiębrane.

2. Opłatę pocztową, przypadającą za listy zatrzymane, uiścić należy z funduszu rezerwowego sądowego i ściągnąć razem z innymi kosztami postępowania karnego. (Rozp. Min. spraw. z dnia 17. kwietnia 1859, l. 4484).

3 Ustawa z dnia 6. kwietnia 1870, Nr. 42 dz. u. P. o ochronie tajemnicy listów i pism.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanawiam, co następuje:

§. 1. Umyslnie naruszenie tajemnicy listów i innych pism opieczętowanych przez bezprawne takowych otwarcie lub usunięcie, jeżeli naruszenie to nie podpada pod surowsze postanowienie ustawy karniej powszechnej, karane być ma jako przekroczenie. Przekroczenie to, jeżeli je popełnia urzędnik albo sługa albo inna w służbie publicznej zostająca osoba, w czasie wykonywania swego urzędu lub służby, karane być powinno aresztem aż do szesciu miesięcy, w przypadkach innych zas karą pieniężną do 500 złotych austryackich albo aresztem aż do trzech miesięcy. W przypadku ostatnim sciganie karno-sądowe ma miejsce tylko na żądanie pokrzywdzonego w swych prawach.

§. 2. Urzędowe zatrzymanie lub otwarcie listów albo innych pism opieczętowanych, oprócz przypadków rewizji domowej i uwięzienia, wolno przedsiębrać tylko na podstawie nakazu Sędziego. Nakaz należy stronie interesowanej doręczyć bezzwłocznie z przytoczeniem powodów.

§. 3. Zatrzymanie lub otwarcie, przedsięwzięte wbrew postanowieniom §. 2. niniejszej ustawy, karane będzie jako przekroczenie aresztem aż do trzech miesięcy.

§. 4. W skutek zawieszenia Art. 10. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, Nr. 142 dz. u. P., zarządzonego na podstawie ustawy z dnia 5. maja 1869, Nr. 66 dz. u. P. tracą, w czasie tego zawieszenia, §§. 2 i 3 ustawy niniejszej moc obowiązującą.

§. 5. Postanowień ustawy o postępowaniu karném co do zatrzymania i otwierania listów osób obwinionych, jakoteż przepisów ustawy o poczcie listowej co do obchodzenia się z listami, które nie mogą być doręczonymi, wreszcie postanowień ustawy konkursowej co do ostrożności w razie otwarcia upadłości, ustawa niniejsza nie wzrusza.

§. 6. Wykonanie niniejszej ustawy, obowiązującej od dnia jej ogłoszenia, poleca się Ministrom sprawiedliwości i handlu.

4. Ustawa z dnia 5. maja 1869, Nr. 66, mocą której upoważnia się na zasadzie Art. 20. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, dz. u. P. Nr. 142, odpowiedzialną Władzę rządową do zarządzenia tymczasowych i miejscowych wyjątków od ustaw obowiązujących.

§. 5. Jeżeli zawieszonym zostanie Art. 10. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, dz. u. P. Nr. 142, można listy zatrzymywać i otwierać także oprócz przypadków rewizyi domowej i uwięzienia i bez nakazu sędziowskiego.

§. 147. Tylko Sędzia śledczy otworzyć może przesyłki zatrzymane i to zaraz, jeżeli się obwiniony na to zgadza. Gdy się obwiniony nie zgadza, Sędzia śledczy udać się ma poprzednio, o ile zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem, po zezwolenie do Izby radnej.

Otwieranie, z czego protokół spisać należy, powinno być skuteczzone bez uszkodzenia pieczęci; okładki i adresy mają być zachowane.

§. 148. O zatrzymaniu przesyłek zawiadomić należy obwinionego natychmiast, a najpóźniej w dwudziestu czterech godzinach, albo, jeżeli on jest

nieobecnym, kogoś z jego rodziny. Skoro przesyłkę otworzono, listy i telegramy, o ile z udzielenia ich treści obawiać się nie można szkodliwego wpływu na śledztwo, udzielić należy obwinionemu lub temu, do kogo są wystósowane, w oryginale lub w odpisie, w całości lub w wyciągu. Jeżeli obwiniony jest nieobecnym, udzielenie to nastąpić ma komuś z jego rodziny. Jeżeli nie ma nikogo z rodziny obwinionego i jeżeli Sędzia mniema, iż tego wymaga interes wysyłającego, list temuż ma być zwróconym albo też donieść mu należy o zatrzymaniu, gdyby list lub telegram w aktach pozostać musiały.

§. 149. Przesyłki zatrzymane, których otworenie uznano za niepotrzebne, wydać należy niezwłocznie tym, do których są wystósowane, albo też zwrócić zakładowi, trudniącemu się przesyłką.

XIII. ROZDZIAŁ.

O przesłuchaniu świadków.

§. 150. Każdy, kogo na świadka wezwano, zwyczajnie jest obowiązany wezwaniu zadosyć uczynić i złożyć w Sądzie świadectwo na to, co mu o przedmiocie śledztwa wiadomo.

1. Francuscy Konsulowie jeneralni, Konsulowie i ich Kanclerze, jakoteż Vice-Konsulowie i Ajenci Konsulatu, jeżeli są poddanymi Państwa ich mianującego, nie mogą być przed Sąd na świadków wzywani. Jeżeli Władza sądowa miejscowa mniema, iż zeznanie ich sądowe jest potrzebne, udać się ma do ich mieszkania w celu przesłuchania, albo zażądać ma od nich oświadczenia na piśmie. (Umowa Państwowa z dnia 11. grudnia 1866, Nr. 197, dz. u. P. Art. 3).

2. Północno-amerykańskich Konsulów jeneralnych, Konsulów i ich Kanclerzy, jeżeli są obywatelami Państwa, które ich mianowało, nie wolno wzywać do stawienia się w Sądzie, chyba by według ustaw świadectwo Konsula potrzebne było do obrony osoby, oskarżonej o zbrodnią. Oprócz tych przypadków, Władza sądowa miejscowa, jeżeli zeznania ich uważa za potrzebne, udać się ma do mieszkania, w celu przesłuchania ich ustnego, albo zażądać ma od nich oświadczenia na piśmie (Art. III. Konwencji z dnia 11. lipca 1870, Nr. 116. dz. u. P. z 1871).

3. Konsulowie Césarstwa niemieckiego mają te same przywileje, upoważnienia i swobody, jakie służą Konsulom innego Państwa (Umowa z dnia 9. marca 1868, Nr. 52 dz. u. P. Art. 20).

4. Te same przywileje służą Konsulom hiszpańskim, japońskim, portugalskim i siamskim.

§. 151. Jako świadków słuchać nie wolno pod nieważnością ich zeznań:

1. duchownych względem tego, co im powierzone na spowiedzi albo pod warunkiem milkiwości urzędu duchownego;

2. urzędników rządowych, jeżeli by świadectwem swoim zdradzić mieli tajemnicę urzędową, której przestrzegać są obowiązani, o ile Przełożeni nie uwolnili ich od tego obowiązku;

3. osób, które nie są w stanie, z powodu stanu cielesnego lub umysłowego, zeznać prawdę w czasie, w którym składać mają świadectwo.

§. 152. Uwolnieni są od obowiązku składania świadectwa:

1. krewni i powinowaci obwinionego w linii wstępnej i zstępnej, jego małżonek i tegoż rodzeństwo, jego rodzeństwo i tegoż małżonkowie, rodzeństwo jego rodziców i dziadostwa, jego siostrzeńce i brataniki, siostrzenice i bratanice, bracia stryjeczni, wujeczni i cioteczni, siostry stryjeczne, wujeczne i cioteczne, przysposobiciele i

wychowawcy, przysposobieńcy i wychowańcy, jego opiekun i pupil;

2. obrońcy względem tego, z czém się im zwierzył obwiniony w tym ich przymocie.

Jeżeli osoba na świadka wezwana zostaje w jednym z poprzód wymienionych stósunków tylko do jednego z kilku obwinionych, uwolnić się może od świadectwa względem drugich tylko wtedy, gdy niemożliwe jest odłączenie zeznań, które się tych ostatnich tyczą.

Sędzia śledczy powinien osoby pod 1. wspomniane, jeżeli na świadków są wezwane, oświecić w ich prawie uwolnienia się od świadectwa przed ich przesłuchaniem, albo przynajmniej, skoro się tylko o ich stósunkach do obwinionego dowie, i zapisać ma do protokołu oświadczenie ich w tym względzie wyjawione. Jeżeli świadek nie zrzekł się wyraźnie prawa uwolnienia się od świadectwa, zeznanie jego jest nieważne.

Adwokat obowiązany jest do milkiwości względem spraw jemu powierzonych. Ustawa o postępowaniu cywilném i karném postanawia, o ile adwokat pod względem tego, co mu strona jako swemu zastępcy i obrońcy powierzyła, uwolnionym jest od składania świadectwa w postępowaniu cywilném lub karném. (Ordynacya adwokacka z dnia 6. lipca 1868 Nr. 96 dz. u. P. §. 9.).

§. 153. Jeżeliby świadectwo złożone albo odpowiedź na jakieś pytanie pociągały za sobą pośrednią i znaczną dla świadka szkodę majątkową, albo ściągałyby hańbę na niego lub na kogoś z jego rodziny (§. 152. l. 1.), a on z tego powodu odmówiłby świadectwa, tylko w nader ważnych przypadkach do tego zmuszony być powinien.

§. 154. Osoby, które z powodu choroby lub ułomności przed Sądem stawić się nie są w stanie, przesłuchane być mogą w swém mieszkaniu.

Jeżeli przesłuchać wypadnie osoby, znajdujące się w publicznych zakładach dla chorych, Sędzia śledczy udać się ma na krótkiej drodze do Dyrekcji zakładu po wyjaśnienie, czy przesłuchanie miejsce mieć może, a tylko w tym przypadku, gdyby Sędzia powątpiewał o prawdziwości odmownego oświadczenia Dyrekcji, zarządzić powinien dochodzenie sądowo-lekarskie. (Rozp. Min. spraw. z dnia 22. września 1857, l. 19966).

§. 155. Członków Domu Césarskiego słucha jako świadków najwyższy Marszałek Dworu, albo poza Wiédniem, Prezes Trybunału pierwszej instancyi miejsca Ich pobytu w Ich mieszkaniu.

Ponieważ Członkowie Domu Césarskiego w myśl §. 30 statutu rodzinnego tylko przez Najwyższy Urząd Marszałkowski, a przez inne Władze sądowe tylko w drodze delegacyi, w imieniu Najwyższego Urzędu Marszałkowskiego przesłuchane być mogą, przeto Naczelnicy Trybunałów w przypadkach takich wyraźnie nadmienić powinni nie tylko w odezwie, wystósowanej do Członka Domu Césarskiego, w której upraszają o wyznaczenie czasu i miejsca przesłuchania, ale także w akcie, spisany względem przesłuchania, iż przesłuchanie to nastąpiło tylko w drodze delegacyi, w imieniu Najwyższego Urzędu Marszałkowskiego. (Rozp. Min. spraw. z dnia 14. maja 1854, l. 8346).

§. 156. Jeżeli miejsce pobytu świadka leży poza obrębem Sądu powiatowego, znajdującego się w siedzibie Sędziego śledczego, przesłuchanie jego zwyczajnie zarządzić należy przez ów Sąd powiatowy, w którego okręgu świadek się znajduje. Gdy jednak Sędzia śledczy sądzi, iż zachodzi potrzeba, żeby świadka sam przesłuchał, celem osiągnięcia zeznania wyczerpującego lub celem przyspieszenia sprawy, wezwać go może do osobistego stawienia się bezpośrednio, albo

przez ten Sąd powiatowy, któremu świadek podlega. Jeżeli stawienie świadka przed Sędzią śledczym, połączone jest z trudnościami zanadto wielkimi, lub z kosztami zanadto wielkimi, Sędzia może onego także sam przesłuchać w miejscu jego pobytu, jednak równocześnie donieść o tém powinien Trybunałowi właściwemu, jeżeli to miejsce nie leży w obrębie Trybunału, któremu sam podlega.

Jeżeli przesłuchanie świadka, o ile przewidzieć można, nastąpi w języku, nieużywanym w Sądzie, który o przesłuchanie uprasza, i jeżeli w tymże Sądzie upraszającym niema tłumacza ani urzędnika, którzyby znali ten język, żądać można zarazem przysłania tłumaczenia wierzytelnego, a żądaniu temu bez oporu zadosyć uczynić należy; koszt tłumaczenia ponosić ma Sąd o nie wezwany z własnego funduszu rezerwowego. (Rozp. Min. spraw. z dnia 15. kwietnia 1858, l. 25948).

§. 157. Jeżeli przesłuchani być mają świadkowie, którzy się znajdują poza obszarem krajów, reprezentowanych w Radzie Państwa, zwyczajnie właściwego Sędziego obcego wezwać należy o ich przesłuchanie. Udzielone mu być mają przedmioty i pytania, względem których nastąpić ma przesłuchanie, a zarazem należy go upraszać o rozciągnięcie przesłuchania, według składu okoliczności, także do takich pytań, które się nasuną z osnowy zeznań przez świadka złożonych. Gdyby jednak osobiste stawienie się takiego świadka przed Sądem karnym okazało się koniecznym, a świadek dobrowolnie się nie stawił, sprawozdanie o tém złożyć należy Ministrowi sprawiedliwości.

§. 158. Jeżeli osoba przesłuchaną być mająca piastuje urząd publiczny lub pełni takąż służbę, a w czasie, gdy ją zajdzie przeszkoda, zarzą-

dzone być musi zastępstwo celem przestrzegania bezpieczeństwa publicznego lub innych interesów publicznych, o jej wezwaniu zawiadomić należy równocześnie bezpośredniego Przełożonego.

Przepis ten i wtenczas obowiązuje, gdy wezwane być mają osoby, zajmujące posady przy kolejach żelaznych i okrętach parowych, robotnicy przy kopalniach, hutach, hamerniach i walcowniach, osoby, należące do służby zdrowia rządowej lub gminnej, tudzież osoby, zostające w służbie leśnej publicznej albo prywatnej.

§. 159. Jeżeli świadek nie uczyni zadosyć wezwaniu, jemu doręczonemu, wzywa się go ponownie pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do stu złotych austryackich na przypadek niestawienia się, i z dodaniem dalszej groźby, że nakaz dostawienia go wydanym będzie. Gdyby się świadek pomimo to bez ważnych przyczyn, jego usprawiedliwiających, nie stawił, Sędzia śledczy powinien karę pieniężną na niego rozciągnąć i nakaz dostawienia wydać. W przypadkach nagłych Sędzia śledczy może wydać nakaz dostawienia już po pierwszym, nieusprawiedliwioném niestawieniu się. Koszta dostawienia ponosić ma świadek.

§. 160. Jeżeli świadek się stawi, ale odmawia bez przyczyny ustawowej złożenia świadectwa lub przysięgi, Sędzia śledczy może go do tego przymusić karą pieniężną aż do stu złotych austryackich, a w razie oporu dalszego w przypadkach ważniejszych aresztem do sześciu tygodni, chociaż nie musi z tego powodu wstrzymać dalszego toku lub zakończenia śledztwa wstępного.

§. 161. Świadków, którzy podlegają orzecnictwu Sądów wojskowych, słuchać ma Sędzia śled-

czy w ciągu śledztwa wstępnego, według uznania swego albo sam, tak jak świadków innych, albo też przez ów Sąd wojskowy, do którego należy orzecnictwo nad nimi. Sędzia śledczy udać się ma w przypadku pierwszym o doręczenie pozwu do przełożonej Komendy świadka albo do najbliższej miejscowej Komendy wojskowej, w przypadku zaś ostatnim o przesłuchanie świadka do do Sądu wojskowego, któremu tenże podlega.

Z członkami żandarmerji, straży policyjnej wojskowej i straży bezpieczeństwa, jeżeli mają być słuchani jako świadkowie, postępować należy zawsze jako z osobami stanu cywilnego. Pozwy jednak doręczone być powinny bezpośrednio, tylko Komendantom samodzielnym, innym zaś członkom tych ciał, zawsze przez ich Przełożonych, którzy są obowiązani, zarządzić stawienie się wezwanego przed Władzą cywilną.

Jeżeliby świadek, podlegający orzecznictwu Sądów wojskowych, nie chciał się stawić przed Sędzią śledczym, albo nie chciał złożyć żadanego zeznania lub przysięgi, Sędzia śledczy udać się ma bezpośrednio do jego Przełożonego, który jest obowiązany zniewolić świadka, aby ustawie był posłusznym.

§. 162. Sędzia śledczy słucha każdego świadka z osobna, w nieobecności oskarżyciela, strony interesowanej, prywatnej, obwinionego lub innych świadków. Świadcowi wolno podczas przesłuchania siedzieć.

§. 163. Jeżeli świadek nie zna języka sądowego, przesłuchanie jego bez tłumacza wtedy tylko nastąpić może, gdy tak Sędzia śledczy, jakoteż Pisarz język jego dostatecznie znają; wedle

potrzeby załączyć należy do aktów protokół wiarogodnie na język sądowy przetłómaczony.

W innym zaś przypadku przesłuchanie odbyć się powinno z przybraniem tłumacza przysięgłego, a zeznania zapisane być mają do protokołu tak w języku, w którym się świadka słucha, jakoteż w tłumaczeniu na język sądowy. Tłómacz może być także oraz Pisarzem.

1. Na tłumaczów wzywać należy o ile możności urzędników sądowych. (Rozp. Min. spraw. z dnia 24. listopada 1853, l. 20064). Jezliby nie można było znaleźć tłumacza, umiającego także pisać, pomimo wezwania publicznego, pisać należy protokół w języku sądowym, ale zarazem nadmienić, iż się to stało tylko z braku tłumacza, któryby umiał także pisać. (Rozp. Min. spraw. z dnia 29. sierpnia 1850, l. 11412, z dnia 29. października 1850, l. 14553; i z dnia 19. lutego 1851, l. 108.).

2. Co do przysięgi tłumacza patrz uwagę przy §. 100.

§. 164. Jeżeli świadek jest głuchym, zadaje mu się pytania na piśmie, a jeżeli jest niemym, wzywa się go, aby odpowiadał pisemnie. Gdyby jeden lub drugi sposób przesłuchania był niemożliwym, słuchać należy świadka, przybierając jedną lub kilka osób, które znaki jego rozumiały, albo wreszcie mają wprawę w porozumiewaniu się z głuchoniemymi, i od onych, jako od tłumaczów poprzednio odebrać należy przysięgę.

§. 165. Przed przesłuchaniem upomina się świadka, iżby na zadane mu pytania szczerą wyjawiał prawdę według najlepszej swój wiedzy i sumienia, niczego nie zamilczał i zeznanie swoje tak złożył, żeby je w razie potrzeby mógł potwierdzić przysięgą.

§. 166. Następnie świadka zapytać należy o imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, religią,

stan, rzemiosło lub zatrudnienie, miejsce zamieszkania, a w razie potrzeby o inne stósunki osobiste, zwłaszcza o jego stósunki do obwinionego lub do innych osób w śledztwie udział biorących.

Jeżeli Sędzia śledczy według szczególnych okoliczności przypadku uważa za rzecz niezbędnie potrzebną, może się także świadka zapytać, czyli już kiedy zostawał pod śledztwem karnosądowém i jak się takowe skończyło.

§. 167. Słuchając świadka co do rzeczy samej, skłonić go najprzód należy do zwięzłego opowiedzenia faktów, stanowiących przedmiot świadectwa, następnie zaś do uzupełnienia takowego i do usunięcia tego wszystkiego, co jest niezrozumiałe lub sprzeczne. W szczególności świadek wezwany być powinien do wyjawienia podstawy swój wiedzy. Unikać należy, o ile tylko można, pytań, w których przedstawia się świadkowi okoliczności, jakie dopiero przez jego odpowiedź ustalone być powinny, a gdyby zadane być musiały, w protokóle mają być uwidocznione.

§. 168. Jeżeli zachodzi potrzeba rozpoznania osób lub rzeczy przez świadka, zarządzić należy przedstawienie albo przedłożenie w sposób odpowiedni; jednakże świadka pierwój wezwać potrzeba do dokładnego opisanie i podanie znamion rozróżniających.

Jeżeli zeznania świadków nie zgadzają się między sobą co do okoliczności ważnych, Sędzia śledczy zarządzić może stawienie onych do oczu.

Stawienie do oczu zwyczajnie odbywać się nie powinno jednocześnie między więcej, niż dwiema osobami. Stawieni do oczu zapytani być mają z osobna o każdą szczególną okoliczność, względem

której między sobą się różnią, a odpowiedzi obustronne do protokołu zapisać należy.

Jeżeli rozchodzi się o przedłożenie rzeczy, która znajduje się w c. k. urzędzie zastawowym, postąpić sobie należy według ustawy, żądając jej wydania od urzędu zastawowego; jeźliby wydania tego odmówiono, udać się należy przez Sąd wyższy do Władzy przełożonej urzędu zastawowego, a jeźliby i to nie skutkowało, do Ministerstwa sprawiedliwości. (Rozp. Min. spraw. z dnia 23. lutego 1857, l. 2395).

§. 169. W śledztwie wstępném wolno wtedy tylko od świadków odebrać przysięgę, gdy obawiać się trzeba, iż świadek z powodu choroby, dłuższy czas będzie nieobecny, iż z powodu braku pewnego miejsca pobytu lub z przyczyn innych, nie będzie mógł być przytomnym na rozprawie głównej, gdy oskarżyciel lub obwiniony z ważnych powodów uczynią wniosek odebrania przysięgi od świadka, albo gdy Sędzia śledczy mniema, iż prawdy szczerzej dowiedzieć się może, tylko żądając potwierdzenia zeznań przysięgą.

Członkowie Domu Césarskiego uwolnieni są od obowiązku składania przysięgi na zeznania swoje, a według §. 31 statutu rodzinnego z 1839 r. zapewnienie pisemne, uczynione w miejsce przysięgi, znaczy tyle, co przysięga rzeczywiście wykonana i ma wszystkie jej skutki. (Rozp. Min. spraw. z dnia 14. maja 1854, l. 8346).

§. 170. Niewolno odbierać przysięgi pod nieważnością takowej, od osób następujących:

1. którym udowodniono, albo które są podejrzane, iż czyn karogodny, względem którego były słuchane, popełniły, albo w takowym udział brały;
2. które znajdują się w śledztwie o zbrodnię, albo osądzone zostały za takową na karę uwięzienia, którą jeszcze odsiedzieć mają;

3. które już raz osądzone były za świadectwo fałszywe lub przysięgę fałszywą;

4. które w czasie ich przesłuchania nie skończyły jeszcze cztertnastego roku życia;

5. które cierpią znaczne osłabienie władzy spostrzegania albo przypominania sobie;

6. które żyją w nieprzyjaźni z obwinionym, przeciw któremu zeznają, jeżeli ta nieprzyjaźń zdolną jest ze względu na osobistości i ze względu na okoliczności, wykluczyć zupełną wiarogodność świadków;

7. które w swém zeznaniu istotne podały okoliczności, jeżeli nieprawdziwość tychże jest udowodnioną, a one wykazać nie mogą, iż prosta tylko zaszła pomyłka.

§. 171. Sędzia śledczy odbiera przysięgę od świadka dopiero po przesłuchaniu tegoż, przestrzegając ustawy z dnia 3. maja 1868, Nr. 33 dz. u. P.

1. Rota przysięgi świadków opiewa: „Przysięgam szczerze Panu Bogu Wszechmocnemu i Wszechwiedzącemu, iż na wszystko, o co w Sądzie pytany byłem (pytany będę), szczerą i zupełną zeznałem (zeznam) prawdę i nic, jak tylko prawdę; tak mi Panie Boże dopomóż!“

Co do formalności składania przysięgi postanawia ustawa z dnia 3. maja 1868, Nr. 33 dz. u. P. co następuje:

§. 3. Przed złożeniem przysięgi Sędzia przypomnieć powinien temu, kto ją ma składać, w sposób, odpowiedni jego wykształceniu i pojmowaniu, świętość przysięgi ze stanowiska religijnego, ważność takowej dla porządku prawnego, kary za krzywoprzysięstwo doczesne i wieczne, i ma jemu nadmienić, iż przysięgę składać należy w rozumieniu Sądu, a zatem bez wszelkiego zastrzeżenia i bez dwuznaczności.

§. 4. Osoby, wyznające religią chrześcijańską, o ile nie zajądą wyjątki, podane w §. 5, powinny, przysięgając, podnieść w górę palec wielki i dwa pierwsze palce ręki prawej, i składać mają przysięgę przed Ukrzyżowanym i dwiema palącemi się świecami.

Żydzi, składając przysięgę, powinni głowę nakryć i prawą rękę położyć na torę, drugą księgę Mojżesza, 20. rozdział, 7 wiersz.

(„Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego na daremno: bo nie będzie miał za niewinnego Pan tego, któryby wziął imię Pana Boga swego na daremno.“)

§. 5. Postanowień dekretu nadwornego z d. 10. stycznia 1816, Nr. 1201 zbioru ustaw sądowych: co do osób, którym według nauki ich religii składania przysięgi zabroniono; przepisów dekretu nadwornego z dnia 21. grudnia 1832, zbioru ustaw sądowych Nr. 2582: co do składania przysięgi przez osoby, które należą do wyznania helweckiego; nakoniec przepisów dekretu nadwornego z dnia 26. sierpnia 1826, zbioru ustaw sądowych Nr. 2217, względem odbierania przysięgi od Mahometanów, jakoteż postanowień ustawowych, względem składania przysięgi przez niemych i głuchoniemych, niniejsza ustawa nie wzrusza.

Wszystkie inne ustawy, omawiające formę odbierania przysięgi, a w szczególności dekret nadworny z dnia 1. października 1846, zbioru ustaw sądowych Nr. 987, tyczący się przysięgi żydowskiej, znosi się ustawą niniejszą.

2. Postanowienia, utrzymane w mocy obowiązującej paragrafem 5. ustawy powyższej, są następujące:

- a) U osób, które według nauki swjej religii uważają składanie przysięgi za niedozwolone, uroczyste zas zapewnienie mają za tak święte, jak inni wyznawcy przysięgę, np. Mennonici, poprzestać można na zapewnieniu, uczynioném przed Sądem, po poprzedniém upomnieniu do zeznania prawdy, a potwierdzoném przez podanie ręki (Dekret nadworny z d. 10. stycznia 1816, Nr. 1201 zb. ust. sąd.).
- b) Przepis, według którego, w czasie składania przysięgi, postawić trzeba krucyfiks z dwiema palącemi się świecami, nie stósuje się do przysięgi, którą składac mają osoby, należące do wyznania helweckiego (Dekret nadworny z dnia 21. grudnia 1832, Nr. 2582 zb. ust. sąd.).
- c) Świadkom, którzy wyznają religią mahometanńską, przypomnieć ma Sędzia przed odebraniem przysięgi ważność takowej, Wszechwiedzę Boga, przed którym składac mają przysięgę i karę na krzywoprzysięstwo.

Następnie świadek powtarzać powinien za Sędzią ogólną rotę przysięgi, iż na wszystko, o co był

- pytany, szczerą i zupełną zeznał prawdę, i nic, jak tylko prawdę. Potém pyta się Sędzia: „Przysięgasz przed Bogiem?“, przysięgający odpowiada: „*Jemin ederim*“ (przysięgam), dodając jedną z formułek następujących, albo nawet wszystkie trzy: *Bullahi Taala* (przed Bogiem Najwyższym), albo *Wallahi* (przed Bogiem), albo *Bismillahi* (w imię Boga). Celem wzmocnienia przysięgi dodać może przysięgający jeszcze jedną lub drugą własność Boską np. miłosiernego, litującego się i może powiedzieć: *Bismillahi Erahman Erahim* (w imię Boga miłosiernego, litującego się). Do ważności zaś przysięgi wystarczy wypowiedzenie jednej z formułek powyższych, mianowicie: *Bismillahi*, *Bullahi Taala* albo *Wullahi*. Jeżeli Sąd posiada Koran, polecić może przysięgającemu, aby w czasie składania przysięgi, prawą rękę na nim położył. Użycie jednak Koranu do ważności przysięgi nie jest konieczne potrzebne. Żadną miarą dozwolnić nie można, aby przysięgający w czasie składania przysięgi palca wskazującego u jednej ręki nie trzymał do góry (Dekret nadworny z dnia 26. sierpnia 1826, Nr. 2217 zb. ust. sąd.).
- d) Odbierając przysięgę od głuchoniemych, tak sobie postąpić należy: Jeżeli świadek umie czytać i pisać, podać mu należy rotę przysięgi do odczytania, którą po poprzedniém upomnieniu pisemném co do krzywoprzysięstwa, podpisać powinien. Jeżeli można się z nim porozumieć przez tłumacza przysięgłego za pomocą znaków, należy w ten sposób jego upomnieć i oznajmić mu formę przysięgi i również w ten sposób przysięgę odebrać. Jeżeli żaden z tych sposobów nie jest możliwy, przysięgi odbierać nie można (Rozp. Min. spraw. z dnia 23. września 1850, l. 12926).
- e) U osób duchownych w upomnieniu ograniczyć się trzeba do krótkiej wzmianki o skutkach krzywoprzysięstwa pod względem ustawy karnéj, dodając, iż znaczenie religijne i świętość przysięgi, mającemu przysięgać znane są już z jego stanowiska; przepisu tego przestrzegać należy zwłaszcza wtenczas, jeżeli przysięgę odbiera osoba sądowa wyznania innego (Rozp. Min. spraw. z dnia 18. lipca 1857, l. 14748).

§. 172. Słuchając jako świadka tego, co w swych prawach zbrodnią lub występkiem pokrzywdzonym

został, zapytać należy w szczególności o to, czyli przyłącza się do postępowania karnego.

Podobnie i w tym przypadku, tudzież jeżeli on występuje jako oskarżyciel, stósują się także do niego wszystkie przepisy, wydane o przesłuchaniu świadków.

XIV. ROZDZIAŁ.

O wezwaniu, dostawieniu, przytrzymaniu tymczasowém i uwięzieniu obwinionego.

I. Wezwanie.

§. 173. Obwinionego wzywa się najprzód tylko do przesłuchania, jeżeli ustawa nic innego nie przepisuje.

Wezwanie to skutecznia się, doręczając wezwać się mającemu, wystósowany doń pozew pisemny i opieczętowany, a przez Sędziego śledczego podpisany. Pozew ten zawierać musi nazwisko Sądu i wezwanego, ogólne wskazanie przedmiotu śledztwa, miejsce, dzień i godzinę stawienia się, oraz dodatek, iż wezwany przesłuchanym ma być jako obwiniony, tudzież, iż w razie niestawienia się, osobiscie przed Sąd dostawiony będzie.

II. Dostawienie, przytrzymanie tymczasowe i areszt śledczy zwyczajny.

§. 174. Jeżeli wezwany się nie stawi, nie doniówszy o przyczynie dostatecznie jego usprawie-

dliwiającej, wydany być ma przeciw niemu nakaz dostawienia pisemny.

§. 175. Sędzia śledczy, nawet nie wzywając poprzednio, zarządzić może dostawienie i tymczasowe przytrzymanie podejrzanego o zbrodnią lub występku:

1. Jeżeli tegoż na gorącym ujęto uczynku, albo bezpośrednio po czynie uznano za podejrzanego o zbrodnią lub występku w skutek pogoni urzędowej lub głosu publicznego, albo też przydybano z bronią lub innymi przedmiotami, pochodzącymi ze zbrodni lub występuku, lub wskazującymi w ogóle na udział w takowych.

2. Jeżeli tenże czynił przygotowania do ucieczki albo podejrzanym jest o takową, z powodu wielkości domniemalnie czekającej go kary, z powodu włóczęgostwa, albo z powodu, iż w tej okolicy jest nieznanym, iż nie ma legitymacyi albo jest luźnym, albo też z innych ważnych powodów.

3. Jeżeli starał się wpływać na świadków, znawców lub współwinnych, w sposób zbadaniu prawdy przeszkadzający, albo też starał się utrudnić śledztwo przez zniszczenie śladów zbrodni lub występuku, albo jeżeli uzasadniona istnieje obawa, że to się stać może.

4. Jeżeli szczególne okoliczności usprawiedliwiają obawę, iż obwiniony czyn dokonany powtórzy, albo iż dokona czynu usiłowanego lub zagrożonego.

Jeżeli się zaś rozchodzi o zbrodnią, na którą według ustawy zapasć powinna kara śmierci lub kara więzienia najmniej dziesięcioletniego, Sędzia śledczy natychmiast wydać ma nakaz uwięzienia osoby, o taką zbrodnią podejrzaną.

1) Art. 8 ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, N. 142 opiewa: Wolność osoby jest zagwarantowaną.

Istniejąca ustawa z dnia 27. października 1862, (dz. u. P. N. 87) o ochronie wolności osobistej ogłasza się niniejszem za część składową niniejszej ustawy zasadniczej.

Każde bezprawnie zarządzone albo przydłużone uwięzienie obowiązuje Państwo do dania poszkodowanemu wynagrodzenia.

2) Ustawa zasadnicza z dnia 21. grudnia 1867, N. 141 dz. u. P. §. 16. Żaden członek Rady Państwa nie może być w ciągu trwania sesyi za czyn karogodny—wyjąwszy schwytańnię go na gorącym uczynku — bez przyzwolenia Izby ani uwięzionym, ani sądownie ściganym.

Nawet w razie schwytańnięcia go na gorącym uczynku, Sąd powinien Prezydenta Izby natychmiast uwiadomić o zaszkłēm uwięzieniu.

Na żądanie Izby areszt musi być zniesionym, a ściganie ma być zawieszonēm na cały czas trwania sesyi. Równe prawo służy Izbie w razie uwięzienia lub śledztwa, wytoczonego przeciw jednemu z członków poza sesyą.

Ustawa zasadnicza z dnia 21. grudnia 1867, N. 146, dz. u. P.

§. 23. Delegowani z Rady Państwa używają jako tacy tēj samėj nietykalności i nieodpowiedzialności, która im się należy jako członkom Rady Państwa, na mocy §. 16 ustawy zasadniczej o reprezentacyi Państwa.

Atrybucye, przyznane w tym paragrafie dotyczącej Izbie, służy co do delegowanych, Delegacyi, jeżeli jednocześnie nie jest zbraną Rada Państwa.

Ustawa z dnia 3. października 1861, N. 98 dz. u. P. o nietykalności i nieodpowiedzialności członków Rady Państwa i Sejmów krajowych.

§. 2. Żaden członek Rady Państwa lub Sejmów krajowych, podczas trwania sesyi, nie może być bez zezwolenia Izby za czyn karogodny więziony lub sądownie ścigany, wyjąwszy ujęcie na gorącym uczynku,

Nawet w razie ujęcia na gorącym uczynku Sąd zawiadomić powinien Prezydenta Izby natychmiast o przedsięwziętēm uwięzieniu.

Jeżeli tego Izba żąda, uwięzienie musi być zniesionēm, lub ściganie na cały przeciąg sesyi odroczonēm.

To samo prawo służy Izbie względem uwięzienia lub śledztwa, jeźliby takowe przeciw jej członkowi poza pe-ryodem posiedzen było zarządzoném.

3) Ustawa z dnia 27 października 1862, N. 87 dz. u. P. o ochronie wolności osobistój.

Na wniosek obu Izb Mojej Rady Państwa rozporząd-
zam celem ochrony wolności osobistój przeciw naduży-
ciom pośredników Władzy publicznej, co następuje:

§. 1.

Nikt nie może swego prawnego Sędziego być pozba-
wionym.

§. 2.

Uwięzienie osoby może nastąpić tylko na mocy sądo-
wego, powodami zaopatrzonego rozkazu.

Rozkaz ten musi być doręczonym uwięzionemu zaraz
w czasie jego uwięzienia, albo przynajmniej w przeciągu
następnych 24 godzin.

§. 3.

Z powodu wielkiego zgorzenia publicznego, czynem
karogodnym wywołanego (ustawa o postępowaniu karném
§. 156, lit. d), i §. 424) nie może być zarządzone ani
areszt tymczasowy, ani areszt śledczy.

§. 4.

Pośrednicy Władzy publicznej, mający prawo do przy-
aresztowania, mogą wprawdzie w oznaczonych ustawą przy-
padkach kogoś przytrzymać, muszą atoli każdego, którego
pod straż oddali, w przeciągu następnych 48 godzin albo
na wolność wypuścić, albo do Władzy właściwej odstawić.

Przez Władzę właściwą należy rozumieć tę Władzę,
której w miarę przypadku służy prawnie dalsze postępo-
wanie co do osoby do aresztu wsadzonej.

§. 5.

Bez uzasadnionego prawnie zobowiązania nikt nie
może do pobytu w pewnym oznaczonym miejscu lub okre-
gu być zmuszanym (internowanym, konfinowanym).

Równie też nie może nikt wydalonym być z pewnego
miejscia lub okręgu, prócz przypadków ustawą oznaczonych.

§. 6.

Wszelkie w wykonywaniu urzędu lub służby przeciw
powyższym postanowieniom przedsięwzięte ograniczenie

osobistój wolności, ze złego zamiaru wynikłe, traktowaném być winno jako zbrodnia nadużycia władzy urzędowej (§. 101 ustawy karnej), krom tego przypadku zaś jako przekroczenie karane będzie aresztem aż do trzech miesięcy, a w razie powtórnego osądzenia równie długo trwającym aresztem scisłym.

§. 7.

Areszt tymczasowy lub sledczy, orzeczony z powodu podejrzenia o ucieczkę (ustawa postępowania karnego §. 151, lit. a), §. 156, lit. c), §. 424) musi na żądanie być zaniechanym lub zniesionym za złożeniem kaucyi lub zaręczeniem za pewną sumę, oznaczyć się mającą przez Sąd odpowiednio skutkom czynu karogodnego, stósunkom osoby uwięzionego i majątkowi zaręczyciela. Obwiniony atoli podaniem ręki przyrzec ma, iż się aż do prawomocnego rozstrzygnięcia ani oddać ani ukrywać nie będzie, ani też się starać będzie sledztwo udaremnić.

Kaucya lub suma zaręczenia złożoną być powinna w Sądzie gotówką, albo w austryackich zapisach długu Państwa na okaziciela opiekujących, a według kursu giełdowego w dniu złożenia obliczonych, lub téż zabezpieczona być ma hipoteką na nieruchomościach, albo przez zdolnych ręczycieli (§. 1374 powszechnój księgi ustaw cywilnych), którzy się zarazem jako płatnicy zobowiązują.

§. 8.

Kaucya lub suma zaręczenia będą za przepadłe przez Sąd uznane, jeżeli się obwiniony bez pozwolenia z miejsca zamieszkania swego oddał, lub na wystósowane doń wezwanie, które w razie nieznaleszenia onegoż w pomieszkaniu przybitém być powinno, w przeciagu dni trzech przed Sąd nie stawi.

Orzeczenie to, skoro tylko stanie się prawomocném, będzie mieć równie, jak kazdy wyrok cywilny, moc egzekucyjną. Przepadłe sumy zabezpieczenia mają być wniesione do kasy rządowej; wszelakoż w skutek czynu karogodnego poszkodowany ma prawo żądać, aby z sum tych przedewszystkiém jego pretensye co do wynagrodzenia szkody zaspokojone zostały.

§. 9.

Jeżeli obwiniony, na wolnej stopie zostawiony, do ucieczki przygotowania czyni, albo gdy nowe zajdą okoliczności, wymagające uwięzienia jego, wówczas, mimo danego zabezpieczenia, uwięzienie jego musi być zarządzoném,

a skoro tylko w przypadkach takich uwięzienie nastąpiło, kaucya lub suma zaręczenia wolne się stają.

To samo dzieje się wtedy, skoro decyzya stanie się prawomocną.

§. 10.

Z zachowaniem powyższych, złożenia kaucyi lub dania zaręczenia dotyczących przepisów, dozwoloném być może, a to li tylko przez wyższy Trybunał sądowy, pozostawienie obwinionego na wolnej stopie, lub wypuszczenie go na wolność, nawet w razie mocnych poszlaków zbrodni, zagrożonej najmniej pięcioletniém więzieniem.

4) Ustawa z dnia 5. maja 1869, N. 66 dz. u. P.

§. 3. Zawieszenie Art. 8 ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, Nr. 142 dz. u. P. ma ten skutek, iż

- a) wyznaczony w §. 4. ustawy z dnia 27. października 1862 (dz. u. P. Nr. 87) termin 48 godzin, na ten przypadek, jeżeli posrednicy Władzy publicznej przedsięwzięli bez nakazu sędziowskiego uwięzienie osoby, podejrzanej o czyn karogodny, rozszerza się do dni osmiu:
- b) u osób, które uwięziono z powodu jednego z czynów karogodnych, wymienionych w dodatku do ustawy niniejszej (patrz uwagi przy §. 139), wypuszczenie za kaucyą lub zaręczeniem niema miejsca (§§. 7 — 10 ustawy z dnia 27. października 1862, Nr. 87 dz. u. P.);
- c) osoby, które narazają na niebezpieczeństwo porządek publiczny, mogą być przez Władzę bezpieczeństwa wydalone z okręgu, w którym zawieszenie nastąpiło, albo z jakiegos miejsca tego okręgu, o ile nie przynależą do miejsca lub okręgu tego; następnie, iz osobom, które przynależą do jakiegos miejsca w tym okręgu, nakazać można, aby bez zezwolenia Władzy miejsca tego nie opuszczały.

§. 176. Sędzia śledczy wydać powinien w takich przypadkach (§. 175) pisemny, na powodach oparty nakaz uwięzienia, który doręczony być ma obwinionemu natychmiast podczas jego uwięzienia, albo przynajmniej w przeciągu najbliższych dwudziestu czterech godzin.

Jeżeli ma być uwięziona jedna z osób, w §. 158 wspomnianych, zawiadomić o tém należy niezwłocznie bezpośredniego jój Przełożonego, a o ile żadna szczególniejsza nie zachodzi obawa, jeszcze przed wykonaniem nakazu uwięzienia. Jeżeliby areszt znowu zniesiono, również o tém natychmiast zawiadomić należy.

O uwięzieniu urzędnika sędziowskiego zawiadomić należy bezpośredniego jego Przełożonego (ust. z d. 21. maja 1868, Nr. 46 dz. u. P., §. 30); o uwięzieniu adwokata lub kandydata adwokackiego właściwy Senat dyscyplinarny (ust. z dnia 1. kwietnia 1872, Nr. 40 dz. u. P., §. 80); o uwięzieniu notaryusza Izbę notaryalną i dotyczący Sąd krajowy wyższy (§. 167 ordynacyi notaryalnej z dnia 25. lipca 1871, Nr. 75 dz. u. P.); o uwięzieniu urzędnika lub sługi leśnego, czy rządowego, czy prywatnego, następujących do straży leśnej Władzę przełożoną (Rozp. min. z dnia 24. sierpnia 1859, Nr. 157 dz. u. P.).

§. 177. Wyjątkowo także Sędzia do śledztwa niewłaściwy i pośrednicy Władzy bezpieczeństwa, przedsięwziąć mogą, nawet bez nakazu pisemnego, ściganie przez pogoń i tymczasowe przytrzymanie podejrzanego o zbrodnią lub występkiem, celem dostawienia go przed Sędziego śledczego:

1. w przypadkach §. 175, l. 1 i

2. w przypadkach §. 175, l. 2, 3 i 4, o ile udanie się poprzednie po nakaz sędziowski jest niemożliwe z powodu niebezpieczeństwa ze zwłoki.

Sędzia albo Władza policyjna niezwłocznie przesłuchać powinni przytrzymanego, a jeżeli się okaże, iż żadnej nie ma przyczyny do dalszego przytrzymania jego, natychmiast mają go puścić na wolność, w przeciwnym zaś razie w przeciągu cztyrdziesiętu ośmiu godzin odstawić do Sędziego śledczego.

Straż leśna i polna ma prawo w przypadku szkodnictwa leśnego i kradzieży w polach, lub w przypadku szkody polnej, przydybane lub o szkodnictwo leśne podejrzane osoby, jeżeli są nieznané, lub stałego nie mają mieszkania przytrzymać natychmiast, inne zaś osoby znane, tylko wtedy, jeżeli stawiają opór, wyzywają albo jeżeli szkoda jest znaczną. Przytrzymanych odstawić należy natychmiast do Władzy. (§. 57 patentu z dnia 3. grudnia 1852, N. 250, i §. 14 rozp. Min. z d. 30. stycznia 1860, N. 28 dz. u. P.).

W tych krajach, w których obowiązują umowy słowe, straż skarbową przytrzymać może osoby, które się sprzeciwiają czynnościom jej urzędowym, lub jej grożą, albo ją słownie lub czynnie obrażają. (Rozp. Min. z d. 15. października 1853, N. 209 dz. u. P.).

§. 178. Sędzia powiatowy właściwy do dochodzeń przygotowawczych (§. 89), może postanowić, aby obwiniony aż do dalszego polecenia Sędziego śledczego był przytrzymany, jeżeli po przesłuchaniu jego ciąży na nim podejrzenie zarzuczonego mu czynu, a zachodzi jeden z przypadków wspomnianych w §. 175.

Postanowienie to z powodami ogłosić należy obwinionemu ustnie; o tém oznajmieniu w protokóle wzmianka uczyniona będzie. Jednak, gdy obwiniony żąda, aby go przed Sędzią śledczego stawiono, odstawiony mu być powinien najpóźniej w przeciągu czterdziestu ośmiu godzin.

§. 179. Sędzia śledczy powinien przesłuchiwać w przeciągu dwudziestu czterech godzin każdego do Sądu odstawionego lub dostawionego mu w skutek nakazu swego. Jeżeliby to było niemożliwe, obwinionego można wprawdzie tymczasowo przytrzymać, jednakowoż przesłuchiwać go należy jak tylko można najrychlej i to najpóźniej w trzech dniach, przytaczając w protokóle przy czynę, z powodu której przesłuchanie piérwój nastąpić nie mogło.

Sędzia śledczy natychmiast po przesłuchaniu ma postanowić, czy obwinionego znowu na wolną nogę wypuścić, czy téż areszt śledczy zwyczajny przeciw niemu zarządzić należy.

§. 180. Areszt śledczy zwyczajny zarządzony być może tylko przeciw obwinionemu, który nawet po przesłuchaniu przez Sędziego śledczego zostaje podejrzanym o zbrodnią lub występki i u którego znachodzi się jedna z okoliczności w §. 175, l. 2, 3 i 4 wskazanych.

Areszt śledczy zarządzony być musi, jeżeli rozchodzi się o zbrodnią, na którą według ustawy orzec należy karę śmierci, albo najmniej pięcioletniego więzienia.

Postanowienie Sędziego śledczego, zarządzające areszt śledczy, oznajmić należy obwinionemu ustnie razem z powodami, czyniąc w protokóle wzmiankę o tém oznajmieniu. Na żądanie postanowienie to razem z powodami, w przeciągu dwudziestu czterech godzin obwinionemu także na piśmie doręczone być powinno.

Sądom karnym dla osób stanu cywilnego, areszt śledczy przeciw osobom wojskowym (z obrony krajowej), zwołanym w czasie pokoju do ćwiczenia rekrutów, albo do ćwiczeń wojskowych, podczas zwołania tego, wtedy tylko zarządzić wolno, gdy się rozchodzi o zbrodnią, albo gdy zajdzie jeden z przypadków wspomnianych w §. 175, l. 3. Jeżeli nastąpiło wypowiedzenie wojny albo wojna wybuchła, a osoby wspomniane do służby zwołano, areszt śledczy przeciw nim wtedy tylko ma miejsce, gdy się rozchodzi o zbrodnią zagrożoną karą śmierci lub karą więzienia więcej niż pięcioletniego.

§. 181. Jeżeli w przypadkach buntu albo rozruchu, gwałtu publicznego, albo jakiegoś czynu karogodnego innego, przez wielką liczbę osób popełnionego, niemożliwą jest rzeczą winnych natychmiast wysledzić, uwięzić można tymczasowo wszystkich, którzy byli obecnymi przy zajściu, a nie są zupełnie wolnymi od podejrzenia, iż w oném brali udział.

Sędzia właściwy musi ich jednak najpóźniej w trzech dniach przesłuchać a dłużej więzić ich nie wolno, z wyjątkiem tych, przeciw którym areszt śledczy zwyczajny już mógł być zarządzone.

§. 182. Jeżeli Sędzia śledczy celem zbadania istoty uczynku, udaje się na miejsce zaraz po spełnieniu zbrodni lub występku, nakazać może każdemu, względem którego uzna tę potrzebę, aby w tym samym dniu albo też jeszcze w dniu następującym nie opuszczał miejsca pobytu swego. Sprzeciwiającego się temu nakazowi, Sędzia śledczy skazać może według okoliczności na karę pieniężną do pięćdziesięciu złotych austriackich i wydać może przeciw niemu nakaz uwięzienia.

III. Obchodzenie się z uwięzionymi w czasie śledztwa.

§. 183. Areszt śledczy, jakoteż przytrzymanie tymczasowe obwinionego, wykonywać należy z największém, o ile można, poszanowaniem osoby i czci jego. Uwięziony znosić powinien takie tylko ograniczenia, jakie są potrzebne, aby się

zapewnić o jego osobie i aby przeszkodzić znowom śledztwu szkodliwym.

Uwięzionych ubogich zaopatrywać należy w ten sposób, aby ich nie trzymano surowiej niż osądzonych na karę najmniejszą. (Dekret nadworny z dnia 31. stycznia 1821, N. 1734 zb. ust. sąd.). Żydom, jeżeli są chorzy, lub w czasie świąt n. p. Wielkiej nocy, współwyznawcy ich mogą strawę przyprawiać i przynosić. (Dekret nadw. z dnia 3. sierpnia 1790, N. 48 zb. ust. sąd.).

§. 184. Uwięzionych zamykać należy, o ile można, każdego osobno. Gdzie takie osobne zamknięcie każdego uwięzionego jest niemożliwe, Sąd starać się powinien, aby nie zamykano razem w jedném więzieniu osób płci różnej, udział mających w téj samej zbrodni i występku, zbrodniarzy niewprawnych albo młodocianych z wprawnymi albo dorosłymi. Rozdzielając w ten sposób uwięzionych w śledztwie, uwzględnić także należy ich wykształcenie i gatunek zarzuconych im zbrodni lub występków.

§. 185. Uwięzionemu wolno postarać się na własne koszta o wygody i zatrudnienia, odpowiadające stanowi i majątkowi jego, o ile one pogodzić można z celem uwięzienia, i o ile nie męszają ani porządku domowego, ani nie zagrażają bezpieczeństwu.

§. 186. Jeżeli uwięziony żąda, aby go odwiedził wybrany przez niego lekarz lub duchowny wyznania jego, albo jeżeli chcą go odwiedzić krewni lub osoby, mające z nim interesa, albo z któremi on chce się naradzić, zezwolić na to należy, przestrzegając warunków, wskazanych porządkiem domowym. Odwiedziny takie odbywają się tylko w przytomności jakiejś osoby sądowej, a Sędzia śledczy może je zupełnie zakazać, je-

zeli według okoliczności przypadku obawiać się trzeba wpływu na śledztwo szkodliwego.

§. 187. Uwięzionemu wolno tylko z wiedzą Sędziego śledczego odbierać i wysyłać do osób innych telegramy, listy i przesyłki podobne, a jeżeli obawiać się trzeba wpływu na śledztwo szkodliwego, tylko wtedy, gdy je Sędzia śledczy przeczytał i uznał, iż takowe bez obawy mogą być wysłane albo uwięzionemu doręczone. Nie wolno nigdy uwięzionemu zabraniać wysyłania podań do wyższych Władz sprawiedliwości.

§. 188. Okować wolno uwięzionego w areszcie śledczym tylko w razie zachowania się szczególnie opornego, gwałtownego lub innych podburzającego, jakoteż z powodu usiłowanej lub przygotowanej ucieczki, i to tylko na czas pewien, a nigdy dłużej, jak tego najściślejsza wymaga potrzeba.

Przepisy, odnoszące się do okowania, a utrzymane w swój mocy według §. 4 ustawy z dnia 15. listopada 1867, N. 131 dz. u. P. zawarte są w dekrete nadwornym z d. 13. lipca 1834 i rozporządzeniu minist. z dnia 22. listopada 1855, N. 201 dz. ust. P., według których kajdany są czworakie: 1) dla ludzi młodych lub starców i dla kobiet *a*) kajdany na nogi pojedyncze, ważące 17 łutów, aż do 1 funta i 12 łutów, *b*) kajdany podwójne, ważące 1 funt 7 łutów, aż do 1 funta 27 łutów razem z nitami i łańcuchem 1', łokcia długim; 2) dla mężczyzn silnych *a*) kajdany na nogi pojedyncze, ważące 1 funt 28 łutów, aż do 2 funtów i *b*) kajdany na nogi podwójne, ważące 4 funty razem z łańcuchem. Kajdany nituje się na zimno i zdejmuje przez rozbicie nitu, obrączkę na nodze przymocować należy rzemykiem do paska, a nogę pod nią obwinąć szmatką.

Kajdan zdejmować nie wolno z powodu przyjmowania sw. sakramentów. (Dekret nadworny z dnia 22. maja 1818, N. 1458 zb. ust. sąd.).

§. 189. Sędziowie powiatowi, jakoteż Naczelnicy Trybunałów pierwszej instancji są obowiązani, przybrawszy jakąś osobę sądową, zwidzać niespodzianie przynajmniej raz w tydzień podległe sobie więzienia, zapytać uwięzionych w nieobecności dozorców więziennych o zaopatrzenie ich potrzeb, tudzież obchodzenie się z nimi i zarządzić, co potrzeba, celem usunięcia ustyryków spostrzeżonych.

IV. Zabezpieczenie (kaucya), zniesienie przytrzymania tymczasowego i aresztu śledczego.

§. 190. Areszt śledczy, jakoteż przytrzymanie tymczasowe natychmiast uchylone być powinny, skoro tylko ustaną ich powody. Wszystkie Władze, biorące udział w postępowaniu karném, są obowiązane działać w ten sposób, aby uwięzienie to, o ile można, było skrócone.

Jeżeli obwiniony uwięziony jest tylko z powodu wspomnionego w §. 175, l. 3, zwyczajnie nie wolno uwięzienia tego przeciągać nad dwa miesiące. Trybunał drugiej instancji w skutek wniosku Prokuratora rządowego albo Sędziego śledczego, z przyczyn nader ważnych i w śledztwach szczególnie rozwlekłych, zezwolić może na wyjątek w tym względzie, jednakowoż także tylko na czas najwięcej trzech miesięcy, licząc od dnia uwięzienia.

§. 191. Jeżeli obwiniony zostaje uwolniony i na wolną nogę puszczony, Sędzia śledczy żądać może od niego przyrzeczenia, iż się przed prawomocnym ukonczeniem postępowania karnego bez zezwolenia Sędziego śledczego z miejsca pobytu swego nie wydali, ani ukrywać, ani też o udaremnienie śledztwa starać się nie będzie. Niedotrzymanie tego przyrzeczenia pociąga za

sobą zarządzenie aresztu śledczego przeciw obwinionemu.

Osobom ubogim, zostającym na wolnej nodze i nie mieszkającym w siedzibie Sądu, można przyznać na czas koniecznego ich pobytu w siedzibie Sądu karnego, na utrzymanie dzienne kwotę 5 krajcarów mon. konw. z sądowego funduszu razerwowego. (Dekret nadworny z dnia 16. kwietnia 1831, N. 2511 zb. ust. sąd., i rozp. Min. spraw. z dn. 28. listopada 1850. l. 15867).

§. 192. Jeżeli nie rozchodzi się o zbrodnią, zagrożoną według ustawy, karą śmierci albo karą więzienia najmniej pięcioletniego, uwięzienie, zarządzane z powodu obawy ucieczki, na żądanie musi być zaniechane albo zniesione za kaucją lub za poręką kwoty mającej się wymierzyć przez Izbę radną z uwzględnieniem skutków czynu karogodnego, stósunków osobistych uwięzionego i majątku zabezpieczenie dającego, tudzież za złożeniem przrzeczenia wspomnionego w §. 191.

§. 193. Kaucją lub sumę zaręczenia złożzyć należy w Sądzie albo w gotówce, lub w takich według kursu giełdowego z dnia złożenia obliczonych papierach wartościowych, których wolno używać w moc ustaw obowiązujących do umieszczenia na procent pieniędzy osób małoletnich lub w pieczę oddanych, albo téż zabezpieczyć ją należy przez danie zastawu na dobrach nieruchomości, lub przez ręcycieli zdatnych (§. 1374, powszechnéj księgi ustaw cywilnych), którzy się zarazem jako płatnicy zobowiązują.

Sąd uznaje kaucją lub sumę zaręczenia za przypadłą, jeżeli obwiniony bez zezwolenia oddał się z miejsca zamieszkania swojego, albo na wystósowany doń pozew, który w razie nieznaledzenia onegoż, przybić należy w jego mieszkaniu, w przeciągu trzech dni przed Sądem nie stanie.

Orzeczenie to, skoro tylko stanie się prawomocnym, może równie jak każdy wyrok być wykonane. Przepadłe sumy zabezpieczenia mają być wniesione do kasy rządowej; wszelakoż poszkodowany czynem karogodnym ma prawo żądać, aby z sum tych przedewszystkiem jego roszczenia do wynagrodzenia zostały zaspokojone.

§. 194. Trybunał drugiej instancyi, przestrzegając powyższych przepisów, tyczących się kaucyi i dania poręki, zezwolić może na pozostawienie obwinionego na wolnej nodze lub na wypuszczenie go na wolną nogę, nawet w przypadku zbrodni, na którą według ustawy orzec należy karę więzienia najmniej pięcioletniego.

§. 195. Jeżeli obwiniony, uzyskawszy uwolnienie, robi przygotowania do ucieczki, albo jeżeli zajdą okoliczności nowe, które wymagają uwięzienia jego, wówczas uwięzić go należy mimo zabezpieczenia danego; jeżeli uwięzienie w tych przypadkach nastąpiło, kaucya lub suma zaręczenia stają się wolnemi.

To samo ma miejsce wtedy, gdy postępowanie karne prawomocnie ukończono przez zaniechanie lub wyrok ostateczny.

196. Oprócz przypadków dania zabezpieczenia i upływu terminu, oznaczonego w §. 190, ust. 2, zarządza Sędzia śledczy za przyzwoleniem Prokuratora rządowego, zniesienie aresztu śledczego. Jeżeli Sędzia śledczy i Prokurator rządowy różnego są pod tym względem zdania, natenczas rozstrzyga Izba radna.

§. 197. Zażalenie Prokuratora rządowego na uchwałę Izby radnej, znoszącą zarządzony areszt

śledczy za daniem zabezpieczenia albo i bez takiego, wtedy ma tylko skutek odwlekający, jeżeli tenże zażalenie swoje zapowiedział zaraz podczas oznajmienia owęj uchwały i wywiódł takowe najpóźniej w dniach trzech.

XV. ROZDZIAŁ.

O przesłuchaniu obwinionego.

§. 198. Sędzia śledczy słuca obwinionego w śledztwie wstępniem w nieobecności oskarżyciela lub innych osób według ustawy do tego niepowołanych. Przesłuchanie to przedsięwzięte być musi z przyzwoitością i łagodnością. Zwyczajnie odbywa się ono ustnie, wszelakoż Sędzia śledczy zezwolić może co do punktów zawiłych, także na odpowiedź pisemną. Świadców sądowych przyzwać należy do przesłuchania obwinionego tylko wtedy, gdy Sędzia śledczy uznaje tego potrzebę, lub gdy obwiniony tego żąda.

Jeżeli obwinionemu założono kajdany, takowe muszą mu być zdjęte przed jego przesłuchaniem, o ile się to stać może bez niebezpieczeństwa. Również każdemu obwinionemu pozwolić należy, aby podczas przesłuchania swego siedział.

Jeżeli obwiniony nie zna języka sądowego, albo jeżeli jest głuchym lub niemym, przestrzegac należy przepisów §§. 163 i 164.

§. 199. Sędzia śledczy przed rozpoczęciem przesłuchania powinien upomnieć obwinionego, aby na pytania, zadać mu się mające, odpowiadał stanowczo, wyraźnie i zgodnie z prawdą.

Sędzia śledczy, wypytawszy obwinionego o jego stósunki osobiste, wskazać mu powinien w ogólności zbrodnią lub występkiem, o które jest obwiniony i powinien go skłonić, aby zeznawał w opowiadaniu zwięzłym i szczegółowym o faktach, które stanowią przedmiot zarzutu. Dalsze pytania, unikając wszelkiej niepotrzebnej rozwlekłości, zmierzać powinny do uzupełnienia opowiadania, do usunięcia niezrozumiałości i sprzeczności, a w szczególności w ten sposób należy je zadawać, aby się obwiniony dowiedział o wszystkich poszlakach, przeciw niemu mówiących, i aby miał zupełną sposobność do ich usunięcia i do usprawiedliwienia swojego. Jeżeli on poda fakty albo środki dowodowe na uniewinnienie swoje, zbadać takowe potrzeba, o ile ich nie podał oczywiście tylko dla przewłoki.

§. 200. Pytania obwinionemu zadać się mające, nie powinny być niepewne, niezrozumiałe, dwuznaczne albo podchwytliwe; wynikać one muszą jedno z drugiego w porządku naturalnym. Unikać przeto należy w szczególności zadawania pytań takich, w których przyjmuje się okoliczność przez obwinionego nie przyznaną, jakoby już była przyznaną.

Pytania, które poddają obwinionemu okoliczności, jakie dopiero jego odpowiedzią ustalone być powinny, albo które osoby, udział biorące, o jakich dopiero wywiedzieć się należy, wskazując mu z nazwisk lub z innych znamion, łatwych do poznania, wolno wtedy tylko zadawać, gdy nie było można naprowadzić obwinionego w sposób inny do oświadczenia względem takowych. W takich przypadkach pytania dosłownie w protokóle zapisane być powinny.

§. 201. Przedmioty, które się odnoszą do zbrodni lub występku, albo które służą do przekonania obwinionego, powinny mu być po poprzedniem onychże opisaniu przedłożone do rozpoznania, a jeżeli przedłożenie takowych jest niemożliwe, powinien być obwiniony celem ich rozpoznania do takowych zaprowadzonym. Obwinionego można skłonić do napisania kilku słów lub zdań przed Sądem, jeżeli to przydać się może do usunięcia wątpliwości czy pismo jemu przypisywane jest prawdziwe, jednak nie wolno w tym celu używać środków przymusowych.

§. 202. Nie wolno używać ani obietnic ani przedstawień ludzących, ani gróźb, ani środków przymusowych w tym celu, aby skłonić obwinionego do wyznań albo do innych oświadczeń stanowczych. Również nie wolno przewlekać śledztwa wstępnego usiłowaniem o wydobycie wyznania.

§. 203. Jeżeli obwiniony w ogóle, albo na pytania pewne odpowiadać nie chce, albo jeżeli udaje, iż jest głuchym, niemym, obłąkanym lub niedołęznym, a Sędzia śledczy w przypadkach ostatnich jest przekonany o udawaniu, jużto na podstawie spostrzeżeń własnych, jużto na podstawie przesłuchania świadków lub znawców, zwrócić jedynie należy uwagę obwinionego na to, iż jego zachowanie się śledztwa nie wstrzyma, a on przez to pozbawić się może podstaw obrony swojej.

§. 204. Jeżeli zeznania późniejsze obwinionego zbaczą od poprzednich, a w szczególności jeżeli on odwołuje dawniejsze wyznania, zapytać go należy o powód do owych zбочen, tudzież o przyczyny odwołania tego.

§. 205. Kiedy zeznania obwinionego różnią się co do okoliczności ważnych od zeznań, przeciwnemu zeznającego świadka lub współudziałującego, tychże wtedy tylko w ciągu śledztwa wstępnego obwinionemu do ócz stawić należy, gdy Sędzia śledczy uzna to za konieczne do wyjaśnienia sprawy. Podczas takiego stawienia do ócz powinno się przestrzegać postępowania, przepisanego w §. 168, ustępie 3.

Osoby wyliczone w §. 152, l. 1, chociażby świadectwo składały, mogą się wyłączyć od stawienia do ócz obwinionemu, chybaży tenże sam tego żądał.

§. 206. Wyznania obwinionego nie uwalniają Sędziego śledczego od obowiązku dochodzenia istoty czynku, o ile to tylko być może. Jeżeli przyznanie się jest zupełne i poparte innymi wypadkami śledztwa wstępnego, przedsiębranie dochodzeń dalszych zależy od osobnych wniosków oskarżyciela.

XVI. ROZDZIAŁ.

O poddaniu pod oskarżenie.

§. 207. Oskarżyciel wprowadzić ma poddanie pod oskarżenie, wnosząc akt oskarżenia.

Akt oskarżenia zawierać musi:

1. nazwisko obwinionego;
2. przytoczenie czynu karogodnego lub czynów karogodnych, zarzuconych mu przez oskarżyciela, według wszystkich znamion ich ustawowych, uzasadniających zastosowanie pewnego

wymiaru kary z dodaniem o tyle szczególnych okoliczności co do miejsca, czasu, przedmiotu itd. o ile to jest konieczne do wyraźnego oznaczenia czynu;

3. nazwę ustawową czynu karogodnego albo czynów karogodnych, do których się oskarżenie odnosi, jakoteż przytoczenie tych ustępów ustawy karniej, których zastosowania się żąda, tudzież inne wskazówki, potrzebne jeszcze do uzasadnienia właściwości rzeczowej;

4. wymienienie Sądu, przed którym odbyć się ma rozprawa główna.

Do aktu oskarżenia dołączyć należy powody krótkie, ale wyczerpujące, a w nich zwięźle opowiedzieć trzeba stan sprawy, jaki się okazuje z doniesienia albo z aktów dochodzeń przygotowawczych lub ze śledztwa wstępnego.

Oprócz tego objąć należy aktem oskarżenia spis, wezwać się mających świadków i znawców, jakoteż innych środków dowodowych, z których oskarżyciel w rozprawie głównej zamysła korzystać, albo téż spis taki dołączyć.

Oskarżyciel uczynić może także w akcie oskarżenia wniosek uwięzienia obwinionego,

Akt oskarżenia wniesiony być powinien w tylu egzemplarzach, izby każdemu oskarżonemu jeden egzemplarz mógł być doręczony, a jeden u Sędziego śledczego pozostał.

§. 208. Akt oskarżenia wniesiony być powinien do Sędziego, który śledztwo wstępne prowadził, a jeżeli śledztwa wstępnego nie było, do Przewodniczącego Izby radnej.

Jeżeli Sędzia śledczy (Przewodniczący Izby radnej) się waha zezwolić na wniosek uwięzienia obwinionego, udaje się po rozstrzygnięciu do Izby

radnej. Gdy niema takiego wahania się, albo gdy takowe usunięto rozstrzygnięciem Izby radnej, Sędzia śledczy doręcza akt oskarżenia razem z załączkami obwinionemu i oświeca go w tém, iż może się sprzeciwić aktowi oskarżenia, żądając orzeczenia Trybunału drugiej instancyi co do właściwości Sądu, wymienionego w akcie oskarżenia i co do dopuszczalności oskarżenia.

§. 209. Jeżeli obwiniony już jest uwięzionym, doręczyć mu należy akt oskarżenia najpóźniej w przeciągu dwudziestu czterech godzin, jeżeli zaś uwięzienie jego zarządzono na podstawie aktu oskarżenia, takowy doręczony mu być powinien razem z nakazem uwięzienia.

Do zapowiedzenia sprzeciwienia się służy uwięzionemu termin dwudziestu czterech godzin, który mu się liczy w przypadku ostatnim od chwili dostawienia jego; wywód tego sprzeciwienia się podać może u Sędziego śledczego do protokołu albo téż wnieść na piśmie w przeciągu następujących dni ośmiu.

Jeżeli na żądanie jego akt oskarżenia doręcza się obrońcy jego, rozpoczyna się termin do wyводу zapowiedzianego sprzeciwienia się od doręczenia obrońcy aktu oskarżenia.

Jeżeli obwiniony zostaje na wolnej nodze, doręczyć mu należy akt oskarżenia z tém oznajmieniem, iż sprzeciwienie się temuż zapowiedzieć i wywieść może u Sędziego śledczego ustnie albo pisemnie w przeciągu dni ośmiu.

§. 210. Jeżeli sprzeciwienia się nie zapowiedziano w terminie ustawowym, albo, jeżeli obwiniony wyraźnie zrzekł się takowego, Sędzia śled-

czy składa akta Trybunałowi pierwszej instancji, który natychmiast zarządzić ma rozprawę główną.

W razie przeciwnym Sędzia śledczy odsyła akta po wniesieniu wyводу, lub po upływie terminu w tym celu oznaczonego. Trybunałowi drugiej instancji, zawiadamiając równocześnie oskarżyciela.

Trybunał drugiej instancji orzeka o sprzeciwieniu się na posiedzeniu niejawném po wysłuchaniu Prokuratora rządowego starszego.

Podobnie postępować sobie należy, jeżeli obwiniony żali się tylko na uwięzienie (§. 208), które przeciw niemu zarządzili bądźto Sędzia śledczy, bądźto Izba radna: również i w tym przypadku Trybunał drugiej instancji tak sobie postąpić powinien, jak gdyby sprzeciwienie się założone było przeciw aktowi oskarżenia.

§. 211. Trybunał drugiej instancji odrzuca tymczasowo akt oskarżenia, jeżeli to uważa za konieczne w celu usunięcia jakiegóś wady formalnej albo w celu lepszego wyjaśnienia stanu sprawy.

Oskarżyciel powinien następnie w przeciągu dni trzech, gdyby jakie miał wnioski, uczynić takowe u Sędziego śledczego, albo téż znowu wnieść powinien akt oskarżenia (§§. 27 i 46).

§. 212. Jeżeli Trybunał drugiej instancji jest zdania, iż do odbycia rozprawy głównej właściwym jest inny Sąd w obrebie jego, natenczas odsyła jemu akt oskarżenia i orzeka zarazem o rzeczy samej. Gdy zaś sądzi, iż uzasadniona jest właściwość jakiegoś Sądu, znajdującego się w obrebie innego Trybunału drugiej instancji, wówczas uznaje niewłaściwość swoją własną i przesyła akta właściwemu Trybunałowi drugiej instancji do dalszego rozstrzygnięcia.

§. 213. Jeżeli Trybunał drugiej instancji mniema, że przeciw oskarżeniu przemawia jedna z okoliczności następujących:

1. iż czyn zarzucony obwinionemu nie stanowi czynu karogodnego, należącego do właściwości Sądów;

2. iż niema dostatecznych podstaw, aby obwinionego o takowy uważać za podejrzanego;

3. iż zachodzą okoliczności, które znoszą karogodność czynu, albo wykluczają ściganie takowego; nakoniec

4. iż niema żądania według ustawy potrzebnego, albo iż niema wymaganego w ustawie zezwolenia osoby do tego uprawnionej — natenczas Trybunał drugiej instancji orzeka: iż odrzuca się oskarżenie, a postępowanie zostaje zaniechaném.

Jeżeli orzeczenie to nie tyczy się wszystkich punktów oskarżenia, Trybunał drugiej instancji zarazem zarządza, aby punkty te, względem których ono zapadło, z aktu oskarżenia usunięto.

Jeżeli okoliczność, z powodu której oskarżenie odrzucono, stósuje się także do jednego ze współoskarżonych, który się nie sprzeciwił, Trybunał tak postępuje, jak gdyby sprzeciwienie się istniało.

§. 214. Jeżeli nie zajdzie żaden z przypadków, wspomnianych w §§. 211 — 213, wówczas orzeczenie opiewa: oskarżenie utrzymuje się w swęj mocy.

W tym przypadku wydać należy także uchwałę co do wszystkich wniosków, tyczących się połączenia lub rozłączenia kilku oskarżeń, tudzież wezwania świadków i znawców. Oprócz tego tak w tym przypadku, jakoteż w przypadku §§. 211 — 213 zarządzić należy co potrzeba wzglę-

dem uwięzienia obwinionego, odstawienia jego do Sądu innego, lub wypuszczenia na wolność.

§. 215. Orzeczenia te (§§. 211 — 214) powinny być w ten sposób uzasadnione, aby nie uprzedzały orzeczenia Sądu, wyrokującego o rzeczy głównej.

We wydaniu na piśmie orzeczenia tego podać należy nazwiska Sędziów, którzy brali udział w naradzie.

§. 216. Przeciw orzeczeniu, wydanemu o sprzeciwieniu się, służy tylko zażalenie nieważności w Trybunale najwyższym, jako w Trybunale kasacyjnym, a to tylko z jednej z przyczyn następujących:

1. jeżeli we wniesieniu i doręczeniu aktu oskarżenia nie przestrzegano przepisów, podanych w §§. 207 — 209;

2. jeżeli Trybunał drugiej instancyi nie był właściwym, albo podczas orzeczenia o sprzeciwieniu się nie był należycie obsadzonym, albo jeżeli w orzeczeniu brał udział Sędzia, według ustawy wyłączony lub słusznie wykluczony.

§. 217. Zażalenie nieważności założyć mogą tak Prokurator rządowy starszy przy Trybunale drugiej instancyi i oskarżyciel prywatny, jakoteż obwiniony.

Prokurator rządowy starszy wnieść je powinien do Trybunału drugiej instancyi, oskarżyciel prywatny i obwiniony do Sędziego śledczego (§. 208, ust. 1) w przeciągu dni trzech po doręczeniu orzeczenia. W zażaleniu oznaczyć należy dokładnie punkty zażalenia.

Trybunał najwyższy jako Trybunał kasacyjny, wysłuchawszy wniosków Prokuratora jeneralnego, orzeka o zażaleniu na posiedzeniu niejawném.

Jeżeli zachodzi jedna z przyczyn nieważności, wspomnianych w §. 216, Trybunał kasacyjny znosi orzeczenie Trybunału drugiej instancyi i zarządza potrzebne poprawienie postępowania.

§. 218. Jeżeli Trybunał drugiej instancyi uchwali poddanie pod oskarżenie, nie mając przed sobą aktu oskarżenia (§. 48, l. 2, §. 114, ust. 4), wyda uchwałę swoją przestrzegając przepisu, zawartego w §. 214, ustępie ostatnim, i w §. 215, tudzież stósując się do ducha przepisu, podanego w §. 207 o osnowie aktu oskarżenia, a uchwała ta zastępuje akt oskarżenia w postępowaniu dalszém.

I przeciw takim uchwałom ma miejsce zażalenie nieważności według §§. 216 i 217.

§. 219. Gdy obwiniony prawomocnie poddany został pod oskarżenie (§§. 210, 214, 218), właściwości tego Sądu, który do rozprawy głównej jest powołany, według aktu oskarżenia, albo według orzeczenia, wywołanego sprzeciwieniem się aktowi oskarżenia, więcej zaczepiać nie można, a przyczyny nieważności, wspomniane w §. 216 już podnoszone być nie mogą. Zresztą zaniechanie sprzeciwienia się aktowi oskarżenia albo zaniechanie podniesienia jakiegóś przyczyny nieważności nie wywierają wpływu na postępowanie dalsze.

XVII. ROZDZIAŁ.

O przygotowaniach do rozprawy głównej.

§. 220. Każdy oskarżony, jeżeli jest uwięzionym, zwyczajnie (§. 221. ustęp 2) musi być od-

stawiony w przeciagu dni trzech po prawomocném poddaniu go pod oskarżenie, do więzienia Trybunału, w którym odbędzie się rozprawa główna. Oskarżony po przybyciu swoim do tego więzienia, jeżeli oskarżenie odnosi się do zbrodni przydzielonej Sądowi Przysięgłych do osądzenia, zapytany być ma najpóźniej w przeciagu dwudziestu czterech godzin, przez Przewodniczącego Trybunału Sądu Przysięgłych albo przez jego Zastępcę, albo przez Naczelnika Trybunału piérszej instancji, czy ma co dodać do zeznań swoich, złożonych w śledztwie wstępném, lub czy chce w takowych co zmienić. Przy téj sposobności wezwać go należy do ustanowienia obrońcy, gdyby jeszcze nie miał żadnego, a jeżeli z prawa tego nie korzysta, natychmiast ustanowić mu trzeba obrońcę z urzędu (§§. 41, 42).

Jeżeli oskarżony nie jest uwięzionym. Przewodniczący może go albo wezwać do tego przesłuchania, albo téż zarządzić przesłuchanie to przez Sędziego powiatowego, w którego obrebie znajduje się oskarżony.

§. 221. Dzień rozprawy głównej wyznacza Przewodniczący w ten sposób. aby oskarżonemu, o ile on sam nie zezwoli na skrócenie terminu, pozostał pod nieważnością czas najmniej dni trzech, licząc od doręczenia pozwu, a jeżeli rozchodzi się o zbrodnią, przydzieloną do osądzenia Sądowi Przysięgłych, czas najmniej dni ośmiu do przygotowania obrony swojej. O dniu rozprawy głównej zawiadomić należy tak oskarżonego i obrońcę jego, jakotéż Prokuratora rządowego, względnie oskarżyciela prywatnego i stronę interesowaną prywatną. Pozew oskarżonego zawierać ma w sobie zagrożenie, że w razie niestawienia się może

być pewnym, iż według okoliczności, albo rozprawa główna odbędzie się w jego nieobecności, albo że dostawienie jego do takowej będzie zarządzone, albo gdyby to w czasie należytych uskutecznić nie mogło, że rozprawa główna na jego koszt odroczone, a on do takowej dostawiony zostanie. Również świadkowie i znawcy do rozprawy głównej w ten sposób wezwani być powinni, iżby przeciąg czasu pomiędzy doręczeniem pozwu a dniem, w którym się rozprawa główna odbędzie, wynosił zwyczajnie dni trzy.

Rozprawa główna odbywa się zwyczajnie w siedzibie Trybunału pierwszej instancji; atoli Przełożony tegoż, z wyjątkiem przypadku, wymienionego w §. 297. ust. 3, zarządzić może, wysłuchawszy oskarżyciela, aby rozprawa główna odbyła się w siedzibie owego Sądu powiatowego, w którego obrębie czyn został popełniony.

Jeżeli spodziewać się można, iż rozprawa główna potrwa czas dłuższy, zarządzić należy, żeby jeden lub dwaj Sędziowie zastępcy byli obecnymi podczas rozprawy w tym celu, iżby w razie przeszkody u którego ze Sędziów, zająć mogli jego miejsce.

§. 222. Jeżeli oskarżyciel, strona interesowana prywatna albo oskarżony chcą uczynić wnioski wezwania świadków lub znawców, którzy nie mają być wezwani już na podstawie aktu oskarżenia lub na podstawie orzeczenia, wydanego o sprzeciwieniu się aktowi oskarżenia, powinni wcześniej o tém donieść Przewodniczącemu, przytaczając fakty i okoliczności, o które wezwany ma być pytanym.

Spis nowo wezwać się mających świadków i znawców udzielony być powinien przeciwnikowi najpóźniej na trzy dni przed rozprawą główną; inaczej osoby te bez zezwolenia jego słuchane być nie mogą, nie uwłaczając jednak władzy, przyznanej w tym względzie Przewodniczącemu (§. 254).

§. 223. Co do wezwania i przesłuchania świadków, podlegających orzecznictwu Sądów wojskowych, obowiązują postanowienia, istniejące względem świadków w ogólności.

Świadka, podlegającego orzecznictwu Sądów wojskowych, wzywa Sąd tak jak w śledztwie wstępnym przez jedną z Komend wojskowych, wymienionych w §. 161.

§. 224. Jeżeli oskarżony lub jego obrońca uczynili wniosek, aby okoliczność jakaś do obrony służąca, bliżej jeszcze była zbadaną, Przewodniczący nie tracąc czasu powinien, jeżeli uważa, iż żądanie to jest uzasadnione, zarządzić dochodzenie takowej, a gdy się to stało, zawiadomić o tém oskarżyciela i oskarżonego lub jego obrońcę, aby, jeżeli chcą, dochodzenie to przejrżeli i dalsze poczynili wnioski. Takie uzupełnienie śledztwa wstępnego, dopuszczalne jest także na wniosek oskarżyciela lub strony interesowanej prywatnej.

Roztrząsanie wypadków dochodzeń takich dodatkowych pozostawia się zwyczajnie (§. 227) rozprawie głównej.

§. 225. Jeżeli Przewodniczący sądzi, iż przychylić się nie można do wniosku, uczynionego na zasadzie §§. 222 i 224, wówczas orzeka o tém Izba radna. Podobnież udać się powinien Przewodniczący po rozstrzygnięciu do Izby radnej, jeżeli

waha się wezwać wszystkich świadków i znawców, wymienionych w akcie oskarżenia w przypadkach tych, w których się nie sprzeciwiono aktowi oskarżenia.

Przeciw temu rozstrzygnięciu nie ma żadnego środka prawnego; jednak wniosek może być ponowiony na rozprawie głównej.

§. 226. Jeżeli oskarżony wykaże, iż do rozprawy głównej stawić się nie może z powodu choroby, lub z powodu jakiejś innej przeszkody nieuchronnej, albo jeżeli oskarżyciel lub oskarżony z innych przyczyn ważnych uczynią wniosek odroczenia rozprawy głównej, wówczas orzeka o tém Izba radna. Jeżeli obrońca doznaje przeszkody, odroczenie wtedy tylko ma miejsce, gdy przeszkoda tak późno doszła do wiadomości oskarżonego lub Sądu, iż nie można było innego ustanowić obrońcy.

§. 227. Jeżeli oskarżyciel cofa oskarżenie przed rozpoczęciem rozprawy głównej, Izba radna wydać ma uchwałę zaniechania z tym dodatkiem, iż od rozprawy głównej, jeżeli już zarządzoną była, odstąpić należy.

Jeżeli dochodzenia sądowe miały miejsce jeszcze po poddaniu pod oskarżenie, oskarżyciel ma prawo przed rozpoczęciem rozprawy głównej cofnąć akt oskarżenia przez siebie wniesiony, podając równocześnie nowy. Z tym ostatnim postąpić sobie należy według przepisów rozdziału XVI.; co się zaś tyczy uwięzienia oskarżonego, Izba radna natychmiast rozporządzi, co potrzeba.

XVIII. ROZDZIAŁ.

O rozprawie głównej przed Trybunałami pierwszej instancji i o środkach prawnych przeciw ich wyrokom.

I. Rozprawa główna i wyrok.

1. Jawność rozprawy głównej.

§. 228. Rozprawa główna jest jawną pod nieważnością. Tylko osobom dorosłym i niezbrojnym wolno być słuchaczami na takowej. Jednak nie wolno wzbronić wstępu osobom, które z powodu swej służby publicznej obowiązane są do noszenia broni.

Patrz notę 1. przy §. 2.

§. 229. Jawność rozprawy głównej wolno wykluczyć tylko ze względów na obyczajność lub ze względów na porządek publiczny. Trybunał zarządza wykluczenie to z urzędu albo na wniosek oskarżyciela lub oskarżonego, wydając po odbytej w tym względzie tajnej rozprawie i naradzie orzeczenie z powodami na piśmie, przeciw któremu żadnego nie ma środka prawnego.

§. 230. Po odczytaniu publicznem tego orzeczenia, wszyscy słuchacze muszą się oddalić.

Tylko pokrzywdzonych w swych prawach czynem karogodnym, Sędziów, którzy rzeczywiście zajmują posady, urzędników konceptowych Prokuratury rządowej i Ministerstwa sprawiedliwości, tudzież osób, wpisanych do wykazu obrońców, nigdy wykluczać nie wolno. Tak oskarżony jak

strona interesowana prywatna lub oskarżyciel prywatny mogą żądać, aby trzem osobom. posiadającym ich zaufanie, wstęp był dozwolony.

§. 231. Zarządzenie posiedzenia tajnego na zasadzie §. 229 żądane być może po wywołaniu sprawy w każdej chwili rozprawy. Jawność wykluczona być może albo od pewnej części postępowania, albo też od całej rozprawy. Ogłoszenie jednak wyroku nastąpić musi zawsze publicznie.

2. Czynności urzędowe Przewodniczącego i Trybunału podczas rozprawy głównej.

§. 232. Przewodniczący kieruje rozprawą.

On jest obowiązany popierać zbadanie prawdy i przestrzegać ma tego, aby nie rozwodziono się nad tém, coby rozprawę główną przewlekało a nie było potrzebne do wyjaśnienia rzeczy.

On słucha oskarżonego i świadków i wyznacza porządek, w jakim mówić mają ci, którzy głosu żądają.

Jeżeli jest kilka punktów oskarżenia, zarządzić może, aby o każdym lub o niektórych z nich osobno zozprawiano.

§. 233. Do Przewodniczącego należy utrzymanie w izbie sądowej spokojności i porządku tudzież przyzwoitości, odpowiedniej powadze Sądu.

Kogo Sąd słucha, lub kto do Sądu przemawia, stojąc mówić powinien; jednakowoż Przewodniczący zezwolić może na wyjątek ze względu na stan cielesny mówiącego lub ze względu na dłuższy czas przesłuchania.

Oznaki zadowolenia lub niezadowolenia są wzbronione. Przewodniczący ma prawo, wezwać do porządku osoby, przeszkadzające podczas posiedzenia takimi oznakami lub też w sposób inny,

a w razie potrzeby kazać wydalić z izby posiedzeń niektórych lub wszystkich słuchaczy. Jeżeli się ktoś sprzeciwi jego nakazom, albo jeżeli powtarzają się przeszkody, Przewodniczący może także kazać uwięzić opornych, a według okoliczności skazać ich na karę aresztu aż do dni ośmiu. Jeżeli osoba podczas rozprawy przeszkadzająca podlega orzecznictwu Sądów wojskowych, Przewodniczący zarządzić może wydalenie jej a względnie żądać może od najbliższej Władzy wojskowej ukarania onęj.

§. 234. Jeżeli oskarżony narusza porządek rozprawy zachowaniem się nieprzyzwoitém i od takowego nie odstępuje pomimo upomnienia ze strony Przewodniczącego i pomimo zagrożenia, iż wydalony będzie z posiedzenia, wówczas wydalonym być może uchwałą Trybunału na pewien albo na cały czas rozprawy, posiedzenie może się dalej odbywać w nieobecności jego, a wyrok ogłoszony mu być może przez którego z członków Trybunału w obecności Pisarza.

§. 235. Przewodniczący czuwać nad tém powinien, aby nikogo nie łżono, tudzież aby nie przywodzone zarzutów oczywiście nieuzasadnionych lub do rzeczy nienależących. Jeżeli oskarżony lub oskarżyciel prywatny, strona interesowana prywatna, świadek lub znawca dopuścili się takich oświadczeń, Trybunał skazać ich może na wniosek obrażonego lub Prokuratora rządowego lub z urzędu na karę pieniężną do pięćdziesięciu złotych austryackich lub na karę aresztu aż do dni ośmiu, uwięzionego zaś na odpowiednią karę porządkową (§. 108).

§. 236. Jeżeli obrońca lub zastępca oskarżyciela prywatnego lub strony interesowanej pry-

watnej staną się winnymi takiego przekroczenia, albo jeżeli oni obrażą szacunek należący się Sądowi, Trybunał może ich naganić, albo skazać na karę pieniężną aż do kwoty stu złotych austriackich.

Jeżeli oni sobie dłużej tak niewłaściwie postępują, Przewodniczący może im głos odebrać a stronę wezwać do wyboru innego zastępcy, nawet w razie potrzeby może z urzędu wyznaczyć oskarżonemu obrońcę.

W razie okoliczności obciążających, Trybunał drugiej instancji, na wniosek Trybunału pozbawić może winnego, jeżeli nie jest adwokatem, także prawa występowania w Sądzie jako zastępca w sprawach karnych na czas od jednego aż do sześciu miesięcy. Jeżeli jest adwokatem, Trybunał odstępuje tę sprawę Władzy dyscyplinarnej, której winny podlega, a ta również odebrać jemu może prawo bronienia w sprawach karnych na czas od jednego aż do sześciu miesięcy.

§. 237. Uchwały i orzeczenia zapadłe na zasadzie §§. 233—235 i 236, ustęp 1 i 2, natychmiast powinny być wykonane. Przeciw nim nie ma środka prawnego.

Jeżeli zachowanie się wspomniane w paragrafach rzeczonych, stanowi czyn karogodny, przewidziany ustawą karną powszechną, zastosować należy postanowienia §. 278.

Oświadczenie obrażonego lub pokrzywdzonego, iż zastrzega sobie prawo oskarżenia o czyn karogodny przeciw niemu popełniony, albo iż takowego się zrzeka, nie przeszkadza zastosowaniu postanowień karnych, zawartych w §§. 233 — 236.

§. 238. Jeżeli strony uczynią w toku rozprawy głównej wnioski sprzeczne co do pojedynczych punktów postępowania, albo jeżeli Przewodniczący nie chce się przychylić do niezaprzeczonego wniosku strony jednej, Trybunał rozstrzyga natychmiast takie pytania wpadkowe, a przeciw temu rozstrzygnięciu niedopuszczalny jest środek prawny odrębny, któryby dalszą rozprawę wstrzymywał.

Powody rozstrzygnięcia muszą być zawsze ogłoszone i w protokóle uwidocznione.

3. Rozpoczęcie rozprawy głównej

§. 239. Rozprawa główna rozpoczyna się wywołaniem sprawy przez Pisarza. Oskarżony staje bez kajdan, jednakowoż pod strażą, jeżeli zostaje w areszcie śledczym. Przedmioty, jeżeli jakie do dowodzenia będą potrzebne, a które oskarżonemu lub świadkom przedłożone być powinny do rozpoznania, muszą być do izby sądowej zniesione przed rozpoczęciem rozprawy.

§. 240. Przewodniczący pyta się potém oskarżonego o imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, o gminę, do której należy, religią, stan, rzemiosło lub zatrudnienie tudzież o miejsce zamieszkania i upomina go, aby uważał na oskarżenie wnieść się mające i na przebieg rozprawy.

§. 241. Potém przywoływa się świadków i znawców wezwanych, a Przewodniczący, przypomniawszy świętość złożyć się mającej przez nich przysięgi, poleca im, aby się udali do izby dla nich przeznaczonej. Według okoliczności polecić można także oskarżycielowi prywatnemu lub stronie interesowanej prywatnej, jeżeli mają być jako świadkowie słuchani, aby się z izby posiedzeń

wydalili, nie uwłaczając ich prawu wyznaczenia sobie zastępcy do rozprawy. Przewodniczący zarządza także według uznania środki, zapobiegające umówieniu i porozumieniu się świadków.

Co się tyczy znawców, Przewodniczący zarządzić może w przypadkach wszystkich, w których sądzi, iż to odpowiada celowi zbadania prawdy, aby oni pozostali w izbie posiedzeń tak podczas przesłuchania oskarżonego jak świadków.

§. 242. Jeżeli świadkowie lub znawcy, pomimo wydanego do nich pozwu, do rozprawy głównej nie stają, Trybunał zarządzić może dostawienie ich niezwłoczne.

Jeżeli to jest niemożliwe, Trybunał rozstrzyga po wysłuchaniu oskarżyciela i oskarżonego lub jego obrońcy, czy rozprawa główna ma być odroczone, czy dalej prowadzoną, i czy zamiast ustnego przesłuchania tych świadków lub znawców nastąpić ma odczytanie ich zeznań, poczynionych w śledztwie wstępném.

Niestawający, skazany będzie na karę pieniężną od pięciu do pięćdziesięciu złotych austryackich. Jeżeli rozprawa główna została odroczone, ponosić ma tenże nadto koszta posiedzenia udaremnionego niestawiennictwem swoim. Również może być wydany nakaz dostawienia jego w tym celu, aby się zapewnić o stawieniu się jego na posiedzeniu nowo zarządzoném.

§. 243. Skazaniu temu, zapadłemu według paragrafu poprzedzającego, sprzeciwić się może świadek lub znawca w Sądzie orzekającym w przeciągu dni ośmiu po doręczeniu mu orzeczenia przeciw niemu zapadłego.

Jeżeli zdola wykazać, iż mu pozew nienależycie był doręczony, albo iż go od stawienia się

wstrzymała jakąś przeszkoda nieprzewidziana i nieuchronna, uwolnionym będzie od kary, na którą został skazany.

Zmniejszenie kary, na którą został skazany, albo zmniejszenie kwoty kosztów, które ma ponieść, orzeczone być może, jeżeli jest w stanie wykazać, iż ta kara lub to osądzenie na koszt nie zostają w stosunku należytym do zawinienia lub do skutków niestawiennictwa jego.

Jeżeli to sprzeciwienie się uczynione będzie dopiero po zamknięciu rozprawy głównej, Trybunał pierwszej instancyi rozstrzyga o tém na posiedzeniu niejawném, w zgromadzeniu trzech Sędziów, któremu jeden z nich przewodniczy.

Przeciw orzeczeniu wydanemu o sprzeciwieniu się, niedopuszczalny jest żaden środek prawny.

§. 244. Skoro świadkowie odstąpili, każe Przewodniczący odczytać pod nieważnością akt oskarżenia, a jeżeli istnieje orzeczenie, według którego odpaść ma jakiś punkt oskarżenia, również i takowe.

4. Przesłuchanie oskarżonego.

§. 245. Przewodniczący słucha potem oskarżonego co do osnowy oskarżenia. Jeżeli oskarżony odpowiada na oskarżenie oświadczając, iż nie jest winnym, Przewodniczący powinien mu oznajmić, iż ma prawo, wnieść przeciw oskarżeniu zwięzłe objaśnienie stanu sprawy a po wprowadzeniu każdego środka dowodowego z osobna, poczynić swoje o niem uwagi. Jeżeli oskarżony odstepuje od zeznań swoich dawniejszych, zapytać go należy o przyczyny odstąpienia tego. Przewodniczący może tak w tym przypadku, jakoteż wtedy, gdy oskarżony odpowiadać nie chce,

kazać odczytać w całości lub w części protokół, spisany względem dawniejszych zeznań jego.

Oskarżony nie może być zmuszony do odpowiedzi na zadane mu pytania.

Wolno jest oskarżonemu porozumiewać się z obrońcą swoim także podczas rozprawy głównej; nie wolno mu jednak naradzać się z nim bezpośrednio nad odpowiedzią na pojedyncze, zadane jemu pytania.

5. Postępowanie dowodowe.

§. 246. Po przesłuchaniu oskarżonego wprowadzić należy dowody w porządku, wskazanym przez Przewodniczącego, a zwyczajnie najprzód zbierać trzeba dowody, przytoczone przez oskarżyciela.

Oskarżyciel i oskarżony mogą zaniechać w ciągu rozprawy głównej środków dowodowych, jednakowoż tylko wtedy, gdy przeciwnik na to przyzwoli.

§. 247. Świadków i znawców wzywa się po jednemu i słuca w obecności oskarżonego. Przed przesłuchaniem upomnieć ich należy, aby zeznali prawdę. Znawcom, którzy przysięgę już złożyli, tudzież świadkom, którzy złożyli przysięgę w postępowaniu wstępnem, przypomnieć należy świętość przysięgi złożonej.

Oprócz tego przypadku odebrać trzeba pod nieważnością od każdego z nich przysięgę po odpowiedzi na pytania ogólne a przed przesłuchaniem ich dalszém, przestrzegając ustawy z dnia 3. maja 1868, Nr. 33 dz. u. P., o ile się temu nie sprzeciwia jeden z powodów, podanych w §. 170 pod 1 do 6.

Odebrania przysięgi można zaniechać albo takowe odłożyć aż do skutecznego przesłuchania świadka, jeżeli oskarżyciel i oskarżony na to się zgadzają.

Patrz noty do §§. 121 i 171.

§. 248. Przewodniczący, słuchając świadków i znawców, przestrzegać powinien przepisów, wydanych dla Sędziego śledczego w śledztwie wstępném, o ile takowe nie okazują się z natury swój jako niewykonalne na rozprawie głównej. On starać się ma o to, aby świadek jeszcze nie przesłuchany, w ogóle nie był obecnym podczas zbierania dowodu, a znawca nieprzesłuchany, nie był obecnym podczas przesłuchania znawców innych w przedmiocie tym samym.

Świadków, których zeznania się różnią, Przewodniczący może stawiać do oczu.

Świadkowie i znawcy powinni po przesłuchaniu pozostać tak długo na posiedzeniu, dopokąd ich Przewodniczący nie uwolni, albo nie zarządzi ich ustąpienia. Świadkom pojedynczym nie wolno żądać, jednemu od drugiego, sprawiania się co do swych zeznań.

Oskarżony musi być zapytany po przesłuchaniu każdego świadka, znawcy lub współoskarżonego, czy ma co odpowiedzieć na zeznanie, które dopióroco słyszał.

§. 249. Oprócz Przewodniczącego także inni członkowie Trybunału, oskarżyciel, oskarżony i strona interesowana prywatna, jakoteż ich zastępcy, otrzymawszy w tym celu głos od Przewodniczącego, mają prawo zadawać pytania każdej osobie, mającej być słuchaną. Przewodniczą-

cy ma prawo oddalić z pytaniem, które uważa za niestosowne.

§. 250. Przewodniczący ma prawo rozkazać, aby oskarżony wyjątkowo ustąpił z izby posiedzeń podczas przesłuchania jakiegoś świadka lub współoskarżonego. Jednakowoż po wprowadzeniu na powrót, przesłuchawszy go co do przedmiotu, rozbiieranego w jego nieobecności, zawiadomić go musi o wszystkiém, co się działo podczas jego nieobecności, a w szczególności o zeznaniach, które tymczasem uczyniono.

Jeżeli zawiadomienie to nie nastąpiło, dodatkowo w każdym razie nastąpić musi pod nieważnością przed ukończeniem postępowania dowodowego.

§. 251. Tak oskarżony jak oskarżyciel mogą żądać, aby się świadkowie po przesłuchaniu swém z izby sądowej oddalili, a później znowu byli przywołani, i albo sami albo w przytomności świadków innych ponownie byli słuchani. Przewodniczący zarządzić to może także z urzędu.

§. 252. Protokoły z przesłuchań współobwinionych i świadków, tudzież zdania znawców, wolno odczytać tylko w przypadkach następujących:

1. jeżeli przesłuchani tymczasem pomarli; jeżeli ich miejsce pobytu jest niewiadome, albo jeżeli ich osobiste stawienie się nie mogło łatwo być uskutecznione z powodu ich wieku, choroby lub ułomności, albo z powodu oddalonego miejsca pobytu, albo z innych przyczyn ważnych;

2. jeżeli przesłuchani na rozprawie głównej zbaczają co do punktów istotnych od zeznań swoich pierwój złożonych;

3. jeżeli świadkowie, nie mając do tego prawa, albo jeżeli współwinni zeznawać nie chcą; nakoniec

4. jeżeli się oskarżyciel i oskarżony na odczytanie zgadzają.

Protokoły oględzin i wywodów tychże, wyroki karne przeciw oskarżonemu dawniej zapadłe, jakoteż dokumenty i pisma innego gatunku, które dla sprawy są ważne, muszą być odczytane, chybaoby obie strony tego się zrzekły.

Po każdym odczytaniu zapytać należy oskarżonego, czy ma co w tym względzie nadmienić.

§. 253. W toku lub w końcu postępowania dowodowego Przewodniczący każe przedłożyć oskarżonemu, a o ile to jest potrzebne, świadkom i znawcom, te przedmioty, które służyć mogą do wyjaśnienia stanu sprawy, i wzywa ich, aby oświadczyli, czy je poznają.

§. 254. Przewodniczący mocen jest w toku postępowania tego, bez wniosku oskarżyciela lub oskarżonego, wezwać, a w razie potrzeby kazać sprowadzić i przesłuchać świadków i znawców, po których z przebiegu rozprawy spodziewać się można wyjaśnienia okoliczności ważnych.

Czy od takich świadków lub znawców nowych odebrana być ma przysięga, Trybunał rozstrzyga po ich przesłuchaniu i po wysłuchaniu wniosków stron.

Przewodniczący może także zażądać zdań nowych, albo kazać dostarczyć innych środków dowodowych, może ze Sądem przedsięwziąć oględziny albo do téj czynności delegować jakiegoś członka Sądu, który o niej złożyć ma sprawozdanie.

6. Wywody stron.

§. 255. Skoro Przewodniczący oświadczył, iż postępowanie dowodowe jest skończone, otrzymuje najprzód głos oskarżyciel, aby zebrał wypadki postępowania dowodowego, tudzież, aby uczynił i uzasadnił swe wnioski tak co do winy oskarżonego, jakoteż co do postanowień względem kary, jaka przeciw niemu ma iść w zastosowanie. Wniosku ścisłego wymierzenia kary w pośrodku ustawowego wymiaru, oskarżyciel czynić nie będzie.

Strona interesowana prywatna zabiera głos zaraz po Prokuratorze rządowym.

Oskarżonemu i jego obrońcy służy prawo odpowiedzi na to. Jeżeli Prokurator rządowy, oskarżyciel prywatny lub strona interesowana prywatna chcą jeszcze coś na to odrzec, wówczas oskarżonemu i jego obrońcy należy się zawsze słowo ostatnie.

§. 256. Zwyczajnie we wywodach ostatecznych rozprawiać należy nierozłącznie o wszystkich kwestyach, które w wyroku mają być rozstrzygnięte.

Jednakowoż wolno Przewodniczącemu lub Trybunałowi (§. 238) zarządzić, aby wywody ostateczne co do winy rozdzielono od wywodów co do postanowień względem kary, co do pretensyj z prawa prywatnego i co do kosztów procesu. W tych przypadkach, skoro Trybunał o winie oskarżonego orzekł i orzeczenie swoje ogłosił, będą uczynione nowe wywody ostateczne, które atoli ograniczyć należy do pytań, jeszcze rozstrzygnąć się mających.

7. Wyrok Trybunału.

§. 257. Skoro Przewodniczący oświadczył, iż rozprawa jest skończona, Trybunał cofa się do izby obrad celem wydania wyroku. Oskarżonego, jeżeli był uwięzionym, wyprowadza się tymczasem z izby posiedzeń.

§. 258. Sąd, wydając wyrok, to tylko uwzględnić powinien, co się działo podczas rozprawy głównej. Akta o tyle tylko służyć mogą za środki dowodowe, o ile podczas rozprawy głównej były odczytane.

Sąd oceniać ma środki dowodowe starannie i sumiennie pod względem ich wiarygodności i mocy dowodowej tak z osobna, jakoteż w ich związku wewnętrznym. Co do pytania, czy okoliczność jaką uważać należy za udowodnioną, Sędziowie orzekają nie według reguł dowodowych ustawowych, lecz według swego przekonania swobodnego, jakie nabyli z ocenienia sumiennego wszystkich środków dowodowych, przytoczonych za tą okolicznością i przeciw takowej.

§. 259. Trybunał wyrokiem uwalnia oskarżonego od oskarżenia:

1. jeżeli się okaże, że postępowanie karne było wytoczone bez wniosku oskarżyciela w ustawie do tego uprawnionego, albo jeżeli takowe wbrew woli jego dalej było prowadzone;

2. jeżeli oskarżyciel odstąpi od oskarżenia po rozpoczęciu rozprawy głównej, a zanim się Trybunał cofnie celem wydania wyroku;

3. jeżeli Trybunał orzeknie, że czyn stanowiący podstawę oskarżenia nie jest karą zagrożony w ustawie, albo że istota czynku nie jest ustanowioną, albo że nie ma dowodu na to, iż oskarżony popełnił czyn jemu zarzucony, albo że zachodzą okoliczności, które znoszą karogodność

lub wykluczają ściganie z przyczyn innych, niżeli te, o których wspomniono pod l. 1 i 2.

§. 260. Jeżeli oskarżony uznany będzie za winnego, wyrok skazujący na karę musi wyrzec:

1. jakiego czynu oskarżony został uznany winnym i to z wyraźnem oznaczeniem okoliczności, które są warunkiem pewnego wymiaru kary;

2. jaki czyn karogodny stanowią okoliczności przyjęte za udowodnione, a których oskarżonego uznano winnym;

3. na jaką karę oskarżony zostaje skazany; — i to te trzy punkty pod nieważnością; oprócz tego dodać jeszcze należy:

4. które przepisy ustawy karnéj do niego stosowano;

5. orzeczenie o roszczonych pretensjach do wynagrodzenia, tudzież o kosztach procesu.

§. 261. Trybunał wyrzeka niewłaściwość swoją, jeżeli jest zdania, iż fakty, będące podstawą oskarżenia, same przez się, albo w połączeniu z okolicznościami, wyjawiającemi się podczas rozprawy głównej, stanowią zbrodnią lub występkiem, należące do właściwości Sądu Przysięgłych.

Skoro orzeczenie to stało się prawomocném, oskarżyciel najpóźniej w przeciągu dni trzech (§§. 27 i 46) uczynić ma wnioski swoje względem wytoczenia lub rozpoczęcia na nowo śledztwa wstępnego, albo — gdyby tego nie było potrzeba — względem zarządzenia rozprawy głównej przed Sądem Przysięgłych. W przypadku pierwszym wniesiony byś musi nowy akt oskarżenia; oprócz tego zaś przypadku, odczytane być powinny na nowéj rozprawie głównej akt oskarże-

nia pierwotny i orzeczenie Trybunału, wydane według paragrafu niniejszego.

§. 262. Jeżeli Trybunał jest zdania, iż fakty będące podstawą oskarżenia same przez się, albo w połączeniu z okolicznościami, wyjawiającemi się dopiero podczas rozprawy głównej, stanowią czyn karogodny inny, niżeli wymieniony w oskarżeniu, jednakowoż nie należący do Sądu Przystęgłych, wówczas Trybunał, wysłuchawszy pod tym względem strony, a gdyby uczyniony był wniosek odroczenia, rozstrzygnąwszy także takowy, wydaje wyrok według swego przekonania prawnego, nie będąc wiązany oznaczeniem czynu, w akcie oskarżenia zawartém.

§. 263. Jeżeli oskarżonego obwiniono na rozprawie głównej jeszcze o czyn inny, niżeli ten, o który go oskarżono, Trybunał, jeżeli czyn ten z urzędu ściganym być powinien, może na wniosek Prokuratora rządowego, albo osoby czynem tym pokrzywdzonej, w innych zaś przypadkach tylko na żądanie uprawnionego do oskarżenia prywatnego, rozciągnąć rozprawę i wyrok także i do tego czynu. Przyzwolenie oskarżonego wtedy tylko jest potrzebne, gdyby on, w razie skazania go za ten czyn, podpadał pod ustawę karną, surowszą od téj, która ma być stosowaną do czynu karogodnego, w akcie oskarżenia przywiedzionego.

Jeżeli oskarżony w takim przypadku nie zezwala na osądzenia natychmiastowe, albo jeżeli takowe nastąpić nie może, ponieważ się okazuje potrzeba przygotowania staranniejszego, albo ponieważ Trybunał nie jest właściwym do osądzenia czynu karogodnego przybyłego, wówczas wyrok ograniczy się do przedmiotu oskarżenia i zastrzeże oskarżycielowi — jeżeli tego zażąda —

ściganie odrębne czynu przybyłego, a gdyby tego nie uczynił, ściganie tego czynu ostatniego nie ma miejsca.

Według okoliczności może Trybunał także, gdy czynu przybyłego natychmiast nie osądza, przerwać rozprawę główną, i zastrzedz nowęj rozprawie głównej orzeczenie o wszystkich czynach karogodnych, zarzuconych oskarżonemu.

W obu przypadkach oskarżyciel w przeciągu dni trzech (§§. 27 i 46) uczynić musi swe wnioski wytoczenia postępowania ustawowego.

§. 264. Jeżeli wydano przeciw oskarżonemu wyrok, skazujący go na karę, okoliczność ta, iż zastrzeżono sobie ściganie czynu karogodnego innego, nie przeszkadza wykonaniu wyroku. Tylko, jeżeli czyn ostatni zagrożony jest karą śmierci, wstrzymać należy aż do orzeczenia o tymże wykonanie wyroku, zapadłego według §. 263.

Jeżeli oskarżyciel zrobi użytek z zastrzeżenia, wspomnianego w §. 263, Trybunał zarządzić może, aby wyroku, wydanego pod owém zastrzeżeniem nie wykonywano aż do orzeczenia o nowém oskarżeniu. W tym przypadku uważać należy obydwaj wyroki pod względem środków prawnych, jak gdyby równocześnie zapadły.

§. 265. Jeżeli oskarżony, przeciw któremu wydano już wyrok, skazujący go na karę, uznany będzie za winnego czynu karogodnego innego, popełnionego przed wydaniem owego wyroku, wymierzając karę za czyn karogodny nowo wyjawiony, względ należyty mieć trzeba na karę, na którą winny skazany został orzeczeniem dawniejszém, a to tak, iż kary najwyższéj, wyznaczonéj w ustawie na czyn więcéj karogodny, nigdy przekroczyć nie wolno.

§. 266. Jeżeli skazano na karę pieniężną, oznaczyć należy zarazem karę aresztu, któraby nastąpiła, gdyby tamta ściągniętą być nie mogła.

§. 267. Trybunał tylko o tyle jest związany wnioskami oskarżyciela, iż nie może oskarżonego uznać winnym czynu, do którego oskarżenie ani pierwotnie się nie odnosiło, ani też podczas rozprawy głównej rozciągnięciem nie zostało.

8. Ogłoszenie i wydanie wyroku na piśmie.

§. 268. Bezpośrednio po zapadłej uchwale Trybunału, oskarżony powinien być znowu przypro-
wadzony lub przywołany, i wyrok przez Przewodniczącego na posiedzeniu publiczném razem z swemi powodami istotnemi ogłoszony, a zastósowane postanowienia ustawy mają być odczytane. Zarazem Przewodniczący oświęca oskarżonego co do służących mu środków prawnych.

1. Art. I. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, Nr. 144 dz. u. P. opiewa Wszelkie sądownictwo w Państwie wykonywa się w imieniu Césarza.

Wyroki i orzeczenia wydają się w imieniu Césarza.

2. Celem przeprowadzenia powyższego artykułu rozporządziło Ministerstwo sprawiedliwosci postanowieniem z d. 11. stycznia 1868, Nr. 6 dz. u. P. co następuje.

Zmierając do postępowania jednostajnego we wszystkich Sądach co do przeprowadzenia postanowienia, zawartego w ustępie drugim artykułu I. ustawy zasadniczej o władzy sędziowskiej z dnia 21. grudnia 1867, Nr. 144 dz. u. P. polecam Sądom, aby wydane przez siebie wyroki i orzeczenia rozpoczynały od słów.

„W imieniu Jego Césarskiej Mosci“,
a dopiero potem wymieniały nazwę Sądu.

§. 269. Jeżeli się oskarżony do ogłoszenia wyroku nie stawił, Przewodniczący może go w tym celu kazać sprowadzić albo zarządzić, aby Sędzia

do téj czynności wysłany, wyrok jemu ustnie ogłosił, albo żeby mu odpis wyroku doręczono.

§. 270. Każdy wyrok musi być w przeciągu dni trzech, licząc od dnia ogłoszenia, na piśmie ułożony tudzież przez Przewodniczącego i Pisarza podpisany.

Wyrok wydany na piśmie zawierać musi:

1. nazwę Sądu i nazwiska obecnych członków Trybunału, jakoteż nazwisko Prokuratora rządowego (oskarżyciela prywatnego) i strony interesowanej prywatnej;

2. imię i nazwisko, jakoteż to miano, pod którym oskarżony zresztą jeszcze jest znany. jego wiek, stan, rzemiosło lub zatrudnienie; następnie nazwisko obrońcy jego;

3. dzień rozporządzenia, zarządzającego rozprawę główną i treść istotną aktu oskarżenia;

4. dzień rozprawy głównej i zapadłego wyroku;

5. wnioski ostateczne oskarżyciela i strony interesowanej prywatnej;

6. orzeczenie Trybunału o winie, i to w przypadku wyroku. skazującego na karę ze wszystkimi szczegółami w §. 260 przytoczonymi; nakoniec

7. powody orzeczenia. Te podać muszą w przedstawieniu zwięzłym, ale z dokładnością zupełną, jakie fakty Trybunał uznał za udowodnione lub nieudowodnione i z jakich przyczyn, jakimi poglądami Trybunał się kierował w rozstrzyganiu kwestyj prawnych i w usuwaniu zarzutów wniesionych, a w przypadku skazania, jakie znalazł okoliczności obciążające i łagodzące. W wyroku uwalniającym, powody orzeczenia w szczególności wyraźnie wykazać powinny, która z przyczyn, podanych w §. 259 skłoniła Trybunał do uwolnienia.

Pomyłki pisarskie i pomyłki w rachunku, następnie takie usterki co do formy i opuszczenia.

które się nie tyczą punktów, wspomnionych w §. 260, l. 1 do 3, Trybunał powinien sprostować każdego czasu, a jeżeli potrzeba, po wysłuchaniu stron. Przeciw odrzuceniu wniosku do tego zmierzającego, niedopuszczalny jest żaden środek prawny. Poprawkę uchwaloną dodać należy na brzegu wyroku i umieścić ją na wszystkich wydaniach pisemnych.

9. Prowadzenie protokołu.

§. 271. Na rozprawie głównej spisany być powinien pod nieważnością protokoł, który podpisują Przewodniczący i Pisarz. Takowy zawierac powinien nazwiska członków Trybunału obecnych, stron i ich zastępców, poświadczac powinien wszystkie istotne formalności postępowania, a w szczególności przytaczać, których świadków i znawców przesłuchano, i które akta odczytano, czy od świadków i znawców odebrano przysięgę, albo z jakich przyczyn jej nie odebrano; nakoniec wzmiankę uczynić powinien o wszystkich wnioskach stron, tudzież o orzeczeniach w tym względzie przez Przewodniczącego lub przez Sąd wydanych. Stronom służy prawo żądać celem przestrzegania swych praw zapisania punktów pojedynczych do protokołu.

Przewodniczący powinien w przypadkach, w których się rozchodzi o zapisanie brzmienia dosłownego, na żądanie strony zarządzić natychmiast odczytanie ustępów pojedynczych.

O odpowiedziach oskarżonego, tudzież o zeznaniach świadków i znawców czyni się wzmiankę tylko wtedy, gdy zawierają zboczenia od zeznan w aktach złożonych, zmiany takowych lub do-

datki do nich, albo jeżeli się słuchoa świadków lub znawców po raz piérwszy na posiedzeniu jawném.

Jeżeli Przewodniczący albo Trybunał uznają za rzecz stósowną, zarządzić mogą spisanie stenograficzne wszystkich zeznań i wywodów; na wczesne żądanie strony, jeżeli tylko naprzód złoży koszta, spisanie takie zawsze zarządzić należy. Zapiski stenograficzne powinny być jednak w przeciągu czterdziestu ośmiu godzin na pismo zwyyczajne przeniesione, Przewodniczącemu lub jednemu ze Sędziów, któremu to Przewodniczący poruczył, do sprawdzenia przedłożone i do protokółu załączone.

Wolno zresztą stronom protokół zakończony i jego załączki przejrzeć tudzież brać je w odpisie.

§. 272. Względem narad i głosowań podczas rozprawy głównej, tudzież przy jój zakończeniu, osobny prowadzić należy protokół w przypadkach, w których się Sąd cofnął do Izby obrad celem wydania uchwały.

10. Odroczenie rozprawy głównej.

§. 273. Rozprawę główną, skoro się rozpoczęła, o tyle tylko wolno przerwać, o ile Przewodniczący za potrzebne uznaje w celu koniecznego wypoczynku osób w niej udział biorących lub w celu niezwłocznego dostarczenia środków dowodowych; w przypadkach nagłych Trybunał według uznania może ją dalej prowadzić także w dzień niedzielny lub świąteczny.

§. 274. Jeżeli obrońca, pomimo wezwania należytego, do rozprawy głównej nie stanął, albo jeżeli się przed jój ukończeniem oddalił, albo je-

żeli zajdzie przypadek, przewidziany w §. 236, ustęp 2, a obrońcy innego ustanowić nie można albo w ogóle, albo przynajmniej nie bez pokrzywdzenia obrony oskarżonego, wówczas rozprawę odroczyć należy. Koszta ustanowienia obrońcy innego i odroczenia ponosi obrońca, który zawinił.

§. 275. Jeżeli oskarżony zachoruje podczas rozprawy głównej tak dalece, iż na takowej dłużej obecnym być nie może, a sam nie zezwala, aby rozprawa w jego nieobecności dalej była prowadzoną i aby jego oświadczenie, złożone w śledztwie wstępném, było odczytane, wówczas rozprawę odroczyć należy.

§. 276. Odroczenie rozprawy głównej nastąpić może według uznania Sądu także wtedy, gdy Trybunał uzna za stosowne, zarządzić poprzednio z jakiegoś powodu jeszcze dochodzenia nowe albo jakieś czynności śledcze, albo dostarczenie nowych środków dowodowych, albo jeżeli odroczenie rozprawy na czas pewien okazuje się z powodu przeszkód zewnętrznych jako konieczne lub jako odpowiednie celowi.

11. Zdarzenia wypadkowe.

§. 277. Jeżeli z rozprawy głównej wynika prawdopodobieństwo, iż świadek zeznał fałszywie ze świadomością, Przewodniczący może polecić, aby protokół względem zeznań jego spisano i aby świadek protokół ten po odczytaniu i potwierdzeniu podpisał; może także kazać świadka uwięzić i do Sędziego śledczego odstawić.

§. 278. Jeżeli podczas rozprawy głównej popełniony będzie czyn karogodny w izbie posiedzeń, a sprawca ujętym zostanie na gorącym uczynku,

Sąd zgromadzony może na wniosek oskarżyciela uprawnionego, jakoteż po przesłuchaniu obwinionego i świadków, jacy są, albo przerywając rozprawę główną, albo w końcu takowej, natychmiast względem niego wydać wyrok. Środki prawne przeciw takiemu wyrokowi nie mają skutku odwlekającego.

Jeżeli osądzenie natychmiastowe jest niemożliwe, albo jeżeli czyn stanowi zbrodnią lub występkiem, należące przed Sąd Przysięgłych, Przewodniczący każe sprawcę odstawić do Sędziego śledczego.

Względem zdarzenia takiego spisać należy protokół osobny.

§. 279. Jeżeli oskarżony popełnił czyn karny podczas rozprawy głównej; wówczas postanowienia §. 263 mają zupełne zastosowanie.

II. Środki prawne przeciw wyrokowi

§. 280. Przeciw wyrokom Trybunałów pierwszej instancji służą tylko środki prawne zażalenia nieważności i odwołania się. Pierwsze odnosi się do Trybunału najwyższego jako do Trybunału kasacyjnego, drugie do Trybunału drugiej instancji.

§. 281. Zażalenie nieważności wniesione być może przeciw wyrokowi uwalniającemu, tylko na niekorzyść, przeciw wyrokowi skazującemu, tak na korzyść jak na niekorzyść oskarżonego, a zawsze tylko z jednego z powodów nieważności następujących:

1. jeżeli Trybunał nienależycie był obsadzonym; jeżeli nie wszyscy Sędziowie byli obecnymi podczas całej rozprawy, albo jeżeli w orzeczeniu

brał udział Sędzia wyłączoney (§§. 67 i 68); chybaby ta okoliczność, stanowiąca nieważność, żalącemu się była znana jeszcze przed rozprawą główną albo w czasie takowej, a on jej nie podniósł zaraz na początku rozprawy głównej albo jak skoro się tylko o niej dowiedział;

2. jeżeli pomimo oporu żalącego się odczytano na rozprawie głównej akt względem jakiegós z ustawy nieważnej czynności dochodzenia przygotowawczego lub śledztwa wstępnego;

3. jeżeli podczas rozprawy głównej pogwałcono lub pominięto przepis, którego przestrzeganie ustawa poleca wyraźnie pod nieważnością (§§. 120, 151, 152, 170, 221, 228, 244, 247, 250, 260, 271 i 427);

4. jeżeli w czasie rozprawy głównej nie orzeczono o wniosku żalącego się, albo jeżeli w orzeczeniu wypadkowym, wydaném wbrew wnioskowi lub sprzeciwieniu się jego, nie zważano na ustawy lub zasady postępowania lub takowe błędnie stósowano, a istota postępowania, zabezpieczającego ściganie karne i obronę, przestrzegania onych wymaga;

5. jeżeli orzeczenie Trybunału co do okoliczności rozstrzygających (§. 270, l. 6 i 7) jest niewyraźne, niedokładne albo samo z sobą sprzeczne; jeżeli nie podano powodów tego orzeczenia, albo jeżeli między tém, co przytoczono w powodach o treści dokumentów, znajdujących się w aktach lub o zeznaniach sądowych, a samymi dokumentami lub protokółami względem przesłuchań i posiedzeń, znaczna zachodzi sprzeczność;

6. jeżeli Trybunał niesłusznie uznał niewłaściwość swoją (§. 261);

7. jeżeli wydany wyrok ostateczny nie załatwia oskarżenia, albo

8. takowe przekroczył wbrew przepisom §§. 262, 263 i 267;

9. jeżeli w wyroku, wydanym co do pytania:

- a) azali czyn, zarzucony oskarżonemu stanowi zbrodnią, występkiem albo jakiś inny czyn karogodny, należący do właściwości Sądów,
- b) czy zachodzą okoliczności, które karogodność czynu znoszą albo ściganie za takowy wykluczają, nakoniec
- c) czy brakuje oskarżenia, w ustawie wymaganego,

ustawę pogwałcono lub mylnie stósowano;

10. jeżeli mylnie tłómacząc ustawę, poddano czyn, będący podstawą orzeczenia, pod ustawę karną, która się do niego nie stósuje;

11. jeżeli Trybunał, wymierzając karę, przekroczył moc swoją karania, albo granice ustawowego wymiaru kary, o ile się takowy zasadza na okolicznościach obciążających lub łagodzących. przytoczonych szczegółowo w ustawie, albo jeżeli przekroczył granice, służącego mu prawa zamiany lub łagodzenia kary, albo jeżeli pogwałcił lub mylnie stósował postanowienia §. 293, ustęp 3, i §. 359, ustęp 4.

Powodów nieważności, wspomnionych pod 2, 3 i 4. nie można przywodzić na korzyść oskarżonego, jeżeli bez wątpienia poznać można, iż to uchybienie formalności nie mogło na orzeczenie wywrzeć wpływu dla oskarżonego niekorzystnego. Na niekorzyść oskarżonego mogą one być przywiedzione wtedy tylko, gdy poznać można, iż uchybienie formalności mogło mieć na orzeczenie wpływ uwłaczający oskarżeniu, i gdy nadto oskarżyciel temu się sprzeciwił, żądając orzeczenia Trybunału i natychmiast po odmówieniu lub

ogłoszeniu tego orzeczenia, zastrzegł sobie zażalenie nieważności.

§. 282. Na korzyść oskarżonego wnieść mogą zażalenie nieważności nietylko on sam, ale także małżonek jego, krewni jego w linii wstępnej i zstępnej, opiekun jego i Prokurator rządowy, a wbrew jego woli tylko w przypadku małoletności rodzice i opiekun. O ile się rozchodzi o ocenienie przywiezionych powodów nieważności, uważać należy zażalenie nieważności, wniesione przez innych na korzyść oskarżonego, jak gdyby przez niego samego było wniesione.

Na niekorzyść oskarżonego wnieść może zażalenie nieważności tylko Prokurator rządowy lub oskarżyciel prywatny.

§. 283. Odwołanie się wniesioném być może tylko przeciw orzeczeniu o karze, o ile nie zachodzi powód nieważności, wymieniony w §. 281, l. 11, tudzież przeciw orzeczeniu o roszczeniach z prawa prywatnego. Przeciw orzeczeniu o karze odwołać się mogą wszyscy uprawnieni do wniesienia zażalenia nieważności, i to na niekorzyść oskarżonego tylko wtedy, gdy nastąpiły nadzwyczajne złagodzenie kary albo zamiana kary; zaś na korzyść oskarżonego tylko wtedy, gdy Trybunał już i tak nie korzystał z tego prawa, jemu służącego.

Przeciw osnowie orzeczenia, zapadłego co do roszczeń prywatnych, mogą się odwołać tylko oskarżony tudzież jego prawni zastępcy i spadkobiercy.

1. Postępowanie w przypadkach zażalenia nieważności.

§. 284. Zażalenie nieważności zapowiedzieć należy w Trybunale pierwszej instancji w przeciągu dni trzech po ogłoszeniu wyroku. Jeżeli oskarżony w czasie ogłoszenia wyroku nie był obecnym (§. 234), zażalenie nieważności zapowiedzieć powinien w przeciągu dni trzech, licząc od dnia, w którym go o takowym zawiadomiono (§. 269).

Dla pokrewnych oskarżonego, wspomnianych w §. 282, rozpoczyna się termin do zapowiedzenia zażalenia nieważności z dniem tym, co i dla oskarżonego.

Zapowiedzenie zażalenia nieważności ma skutek odwlekający. Wypuszczenie na wolność oskarżonego, zwolnionego od winy, odwleka się jedynie w skutek zażalenia nieważności przez Prokuratora rządowego, i to tylko wtedy, gdy takowe zapowiedział natychmiast w czasie ogłoszenia wyroku.

§. 285. Żalący się ma prawo podać do Sądu wywód zasad swego zażalenia, najpóźniej w dniach ośmiu, licząc od doręczenia wyroku. On musi albo w tém piśmie, albo już zapowiadając swe zażalenie, oznaczyć powody nieważności szczegółowo i dokładnie, gdyż w razie przeciwnym Trybunał kasacyjny na zażalenie jego zważać nie będzie. Jeżeli w terminie ustawowym podał wywód uciążliwości na piśmie, udzielić go należy przeciwnikowi jego z tą wzmianką, iż tenże może w dniach ośmiu podać wywód strony przeciwniej.

Po wniesieniu tego wywodu strony przeciwniej albo po upływie terminu w tym celu przegna-

zonego, akta wszystkie przesłane być powinny do Trybunału kasacyjnego, który o tój sprawie ma orzec.

§. 286. Trybunał kasacyjny najprzód ma obradować na posiedzeniu niejawném nad zażaleniem nieważności, wysłuchawszy Prokuratora jeneralnego. Jeżeli zażalenie nieważności zapowiedziano zapóźno, albo jeżeli powodów nieważności nie oznaczono szczegółowo i dokładnie, albo jeżeli takowe już usunięto orzeczeniem Trybunału kasacyjnego dawniejszém, wydaném w tój samej sprawie, albo jeżeli zazalenie nie opiera się na jednym z powodów nieważności, wyliczonych w §. 281, albo jeżeli nie wniósł go ktoś do tego uprawniony, wówczas natychmiast odrzucone być powinno. To samo ma miejsce, jeżeli rozchodzi się wyłącznie o zażalenie nieważności, polegające na §. 281, l. 5, a Trybunał kasacyjny nie uznaje go uzasadnioném. W przypadkach innych wyznaczyć należy termin do rozprawy jawnej w tój sprawie, albo natychmiast, albo po zasięgnięciu, jeźliby była potrzeba, wyjaśnień faktycznych co do utrzymywanego uchybienia formalności (§. 281, l. 1—4), a wezwanie oskarżonego, jakoteż oskarżyciela prywatnego, jeźliby jaki występował, w ten sposób skuteczzone być powinno, iżby pozwy otrzymali najmnie j na ośm dni przed terminem. Przytém oznajmić im trzeba, iż w razie ich niestawiennictwa, zażalenia ich i wywody będą przedstawione i za podstawę orzeczenia przyjęte.

Jeżeli oskarżony jest uwięzionym, zawiadamia się go o terminie z tym dodatkiem, iż tylko przez obrońcę stawić się może.

Jeżeli on obrońcę już wymienił, albo o ustanowienie jego prosił, pozew tylko do obrońcy wyśtosowany być powinien.

§. 287. Rozprawa przed Trybunałem kasacyjnym na terminie dla sprawy téj wyznaczonym jest jawną według przepisów §§. 228—231.

Najprzód jeden z członków Trybunału kasacyjnego, wyznaczony przez Prezydenta tegoż Trybunału, przedstawia jako sprawozdawca do tychczasowy tok postępowania karnego i wymienia powody nieważności, podniesione przez żalącego się, jakoteż wynikające ztąd punkty sporne, nie objawiając zdania o orzeczeniu, wydać się mającém.

Następnie otrzymuje głos żalący się, celem uzasadnienia zazalenia swojego, a potem przeciwnik jego w celu odpowiedzi. Oskarżonemu lub obrońcy jego służy w każdym razie prawo zabierania głosu ostatniego. Jeżeli jedna strona się nie stawiła, odczytany będzie jój wywód uciążliwości lub wywód strony przeciwnéj. Potém cofa się Trybunał do swéj izby obrad.

§. 288. Jeżeli Trybunał kasacyjny uznaje zazalenie nieważności za nieuzasadnione, powinien takowe odrzucić, a jeżeli ono było wniesione oczywiście lekkomyślnie, albo tylko celem odwłoki sprawy, skazać ma żalącego się lub według okoliczności jego zastępcę na karę pieniężną od dziesięciu do stu złotych austryackich.

Jeżeli zazalenie nieważności jest uzasadnione, wyrok, o ile został zaczepiony i powodem nieważności dotknięty, powinien być zniesiony, a według tego, jak rozmaite są powody nieważności, orzec i dalej sobie postąpić należy wedle przepisów następujących:

1. Jeżeli zachodzi jeden z powodów nieważności, przytoczonych w §. 281 pod l. 1—5, Trybunał kasacyjny zarządza rozprawę główną ponowną i przekazuje sprawę według uznania swojego albo temu samemu, albo innemu Trybunałowi pierwszej instancji.

2. Jeżeli Trybunał niesłusznie uznał niewłaściwość swoją, albo niezałatwił oskarżenia (§. 281, l. 6 i 7), Trybunał kasacyjny poleca mu, aby się podjął rozprawy i wydał wyrok, które się w przypadku ostatnim ograniczyć mają do punktów oskarżenia niezałatwionych.

3. We wszystkich innych przypadkach Trybunał kasacyjny orzeka o rzeczy samej, biorąc za podstawę orzeczenia swojego te fakty, które ustanowił Trybunał pierwszej instancji, nie przekraczając oskarżenia (§. 281, l. 8). Jeżeli zaś Trybunał kasacyjny jest zdania, iż w wyroku i powodach tegoż nie zostały ustalone fakty, któreby, stosując ustawę należyście, za podstawę orzeczenia wziąć trzeba, wówczas przekazuje sprawę do ponownej rozprawy i orzeczenia Trybunałowi pierwszej instancji temu samemu lub innemu, a w przypadku odpowiednim także właściwemu Sądowi powiatowemu.

§. 289. Jeżeli zażalenie nieważności tyczyło się tylko pojedynczych w wyroku zawartych rozrządzeń, a Trybunał kasacyjny jest zdania, iż takowe są rozłączalne od osnowy wyroku całego, służy Trybunałowi prawo zniesienia tylko w części wyroku zaczepionego. To samo ma miejsce wtedy, gdy wyrok zaczepiony ma za przedmiot kilka czynów karogodnych, a zażalenie nieważności ogranicza się tylko do postępowania lub ocenienia względem niektórych z nich, i jeżeli

zarazem wymagane częściowe powtórzenie postępowania, albo wydanie wyroku nowego nawet bez tego powtórzenia względem takiego czynu karogodnego pojedynczego nastąpić może.

§. 290. Trybunał kasacyjny ograniczyć się powinien do powodów nieważności przez żalącego się wyraźnie podniesionych, albo przynajmniej dokładniej wskazanych. Jeżeli zaś Trybunał kasacyjny przekona się z powodu zazalenia nieważności, wniesionego przez kogokolwiek, iż ustawę karną na niekorzyść oskarżonego mylnie zastosowano (§. 281, l. 9 — 11), albo iż te same powody, na których oparł swe rozrządzenie na korzyść oskarżonego, przemawiają także za współoskarżonym, który nie wniósł zazalenia nieważności, z urzędu tak sobie postąpić powinien, jak gdyby był podniesiony powód nieważności, o który się rozchodzi.

Jeżeli zazalenie nieważności wniesiono wyłącznie na korzyść oskarżonego, Trybunał kasacyjny nie może oskarżonego skazać na karę surowszą od tej, którą wyrzekł wyrok zaczepiony.

§. 291. Wyrok Trybunału kasacyjnego, skoro tenże powrócił do izby posiedzeń, ogłoszony być powinien ustnie razem z powodami orzeczenia; jeżeli oskarżony nie był obecnym na rozprawie Trybunału kasacyjnego, doręczyć mu należy niezwłocznie przez Trybunał pierwszej instancji odpis wyroku, urzędownie za zgodność poświadczony. Co się tyczy wydania wyroku na piśmie i prowadzenia protokołu na rozprawach Trybunału kasacyjnego, przestrzegac trzeba przepisów, zawartych w §§. 260, 268 do 271.

§. 292. Rozprawa nad zazaleniem nieważności, wniesioném celem obrony ustawy, stósuje się w ogólnosci do przepisów, podanych w §§. 287—291, z tą jednak różnicą, iż oskarżony nie bierze udziału w takowej i że Trybunał kasacyjny wydać ma o niéj orzeczenie w zgromadzeniu jedenaściu Sędziów. Jeżeli Trybunał kasacyjny zazalenie, wniesione w celu obrony ustawy, uzna za uzasadnione, orzec powinien, iż w sprawie karnéj, o którój mowa, pogwałcono ustawę uchwałą zaczeptioną lub takimże postępkim, postępowaniem przeprowadzoném, lub wyrokiem wydanym. Orzeczenie to zwykle nie ma wpływu na oskarżonego. Jednakowoz, jeżeli oskarżony takim wyrokiem niewaznym skazany został na karę, służy prawo Trybunałowi kasacyjnemu, według swego uznania albo uwolnić oskarżonego, albo zastósować wymiar kary łagodniejszy, albo według okolicznosci zarządzić ponowienie postępowania przeciw niemu przeprowadzonego.

§. 293. Sąd, któremu sprawę według §§. 288 i 292 przydzielono do rozprawy ponownéj, wziąć powinien za podstawę oskarżenie pierwotne, o ile Trybunał kasacyjny nie postanowił jakiej odmiany.

On trzymać się musi zdania prawnego, na którém opierał się Trybunał kasacyjny, wydając swe orzeczenie.

Postanowienie §. 290, ustęp 2, stósuje się także do wyroku, wydanego na podstawie rozprawy głównej ponownéj.

Przeciw temu ostatniemu wniesc można zazalenie niewaznoscí z powodów wszystkich, wymienionych w §. 281, o ile takowych nie usunął już

Trybunał kasacyjny orzeczeniem, wydaném w téj saméj sprawie.

2. Postępowanie w przypadkach odwołania się.

§. 294. Odwołanie się zapowiedzieć należy w Trybunale pierwszej instancji, w terminie, postanowionym w §. 284. Ono ma wtedy tylko skutek odwlekający, gdy się tyczy gatunku kary, albo gdy oskarżony, o ile ono się odnosi do ilości kary, sam nie oświadcza, iż chce tymczasem karę rozpocząć.

Odwołujący się podać powinien wywód uciążliwości po zapowiedzeniu w przeciągu dni ośmiu.

Po wniesieniu tego wyводу, albo po upływie terminu w tym celu przeznaczonego, akta wszystkie przedłożyć należy Trybunałowi drugiej instancji, który orzeka o odwołaniu się na posiedzeniu niejawném, po wysłuchaniu Prokuratora rządowego starszego.

§. 295. Trybunał drugiej instancji ograniczyć się powinien w swém orzeczeniu do punktów, względem których się odwołano, biorąc za podstawę orzeczenie Sądu o winie oskarżonego i o ustawie karnéj, która ma być zastosowaną. Jeżeli on karę obniża na korzyść jednego lub kilku współwinnych, z przyczyn, które przemawiają również za innymi, z urzędu tak sobie postąpić powinien, jak gdyby i ci współwinni byli się odwołali.

Jeżeli się odwołano wyłącznie na korzyść oskarżonego, Trybunał drugiej instancji nie może oskarżonego skazać na karę surowszą od téj, którą wyrzekł wyrok piérwszy.

Przeciw orzeczeniu jego żaden środek prawny nie jest dopuszczalny.

§. 296. Jeżeli oprócz odwołania się, wniosła jedna lub druga strona także zażalenie nieważności, przedkładając akta Trybunałowi kasacyjnemu, dołączyć trzeba także te akta, które się tyczą odwołania się. W tym przypadku Trybunał kasacyjny, załatwiwszy zażalenie nieważności, albo załatwiając takowe, orzeka również o odwołaniu się, i to zawsze na posiedzeniu niejawném, po wysłuchaniu Prokuratora jeneralnego.

XIX. ROZDZIAŁ.

O Sądach Przysięgłych.

I. O Sądzie Przysięgłych w ogólności.

§. 297. W siedzibie każdego Trybunału pierwszej instancji odbywać się będą co trzy miesiące zwyczajne posiedzenia Sądu Przysięgłych i to w Sądach, podlegających temu samemu Trybunałowi drugiej instancji w porządku przez tenże oznaczyć się mającym. W Wiedniu odbywają się zwyczajne posiedzenia Sądu Przysięgłych co miesiąc, w miastach innych, w których Prezydent Trybunału drugiej instancji zarządzić to uzna za potrzebne, co dwa miesiące.

Jeżeli liczba lub ważność przedłożonych oskarżeń tego wymaga, może on postanowić odbycie nadzwyczajnego posiedzenia Sądu Przysięgłych.

Trybunał drugiej instancji postanowić może z przyczyn nader ważnych, żeby posiedzenie Sądu Przysięgłych odbyło się zamiast w siedzibie Trybunału pierwszej instancji, w miejscu inném.

Art. 11 ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, N. 144 opiewa: W zbrodniach, zagrożonych ka-

rami ciężkimi, które ma oznaczyć ustawa, tudzież we wszystkich politycznych albo osnową pisma drukowego popełnionych zbrodniach i występkach, rozstrzygają Przysięgli o winie oskarżonego.

Porównaj także Art. VI. VII. ustawy wprowadczej, tudzież §. 14.

§. 298. Zwyczajnego posiedzenia Sądu Przysięgłych nie wolno piérwój zakończyć, zanim nie orzeczono o wszystkich sprawach karnych, względem których poddanie pod oskarżenie było już prawomocném w czasie otwarcia posiedzenia. W przypadkach, w których to, w czasie otwarcia posiedzenia Sądu Przysięgłych, jeszcze nie było nastąpiło, rozprawa główna odbyć się może na témże samém posiedzeniu za przyzwoleniem Przewodniczącego Trybunału Przysięgłych tylko wtedy, gdy oskarżyciel lub oskarżony uczynią wniosek w tym względzie, a strona przeciwna do tego żądania się przychyli.

Oskarżony powinien jednak w obu przypadkach zrzec się wyraźnie służącego mu prawa sprzeciwienia się poddaniu pod oskarżenie, tudzież prawa zażalenia nieważności przeciw orzeczeniu, odrzucającemu takowe i prawa terminu, przyznanego w §. 221.

§. 299. Jeżeli oskarżyciel lub oskarżony z ważnych przyczyn uczynią wniosek, aby sprawy jakiegóś na najbliższém posiedzeniu Sądu Przysięgłych nie rozpoznawano, Trybunał Sądu Przysięgłych, albo jeźliby ten nie był jeszcze zgromadzonym, Izba radna (§. 225) orzekną o tém, czy żądaniu zadosyć uczynić należy.

Przeciw temu orzeczeniu nie ma żadnego środka prawnego.

§. 300. Każdy Sąd Przysięgłych składa się z Trybunału i dwunastu Przysięgłych (Ławy Przysięgłych).

§. 301. Trybunał Sądu Przysięgłych składa się z trzech Sędziów, z których jeden przewodniczy, i z Pisarza. Przewodniczącym mianuje Prezydent Trybunału drugiej instancji zwyczajnie Prezydenta Trybunału pierwszej instancji, w którym ma się odbyć Sąd Przysięgłych; może jednak powołać na ten urząd także jakiegoś członka tegoż Trybunału lub Trybunału drugiej instancji. W każdym razie ma także postanowić członka Trybunału pierwszej instancji zastępcą Przewodniczącego. Mianowania te przedsięwziąć trzeba zwyczajnie na sześć tygodni przed rozpoczęciem posiedzenia Sądu Przysięgłych, zaś w przypadkach posiedzeń nadzwyczajnych najpóźniej czternaście dni przed rozpoczęciem takowych i należy je, podając oraz dzień i godzinę otwarcia posiedzenia, obwieścić gazetami i przez przybicie w Sądzie.

Resztę członków Trybunału Przysięgłych i dwóch Sędziów zastępców mianuje przed rozpoczęciem posiedzenia Sądu Przysięgłych, Naczelnik Trybunału pierwszej instancji z pomiędzy członków tegoż lub z pocztu Sędziów powiatowych.

§. 302. Na każde posiedzenie Sądu Przysięgłych wzywa się trzydziestu sześciu Przysięgłych i dziewięciu Przysięgłych zastępców, a z téj liczby wybiera się dwunastu Przysięgłych, przeznaczonych do obsadzenia Ławy Przysięgłych dla każdej pojedynczej rozprawy.

Układanie spisów (list) Przysięgłych urządza się ustawą osobną.

Ustawa z dnia 23. maja 1873, N. 121 dz. u. P. umieszczona jest na końcu zbioru niniejszego.

§. 303. Nazwiska członków Trybunału, powołanych do Sądu Przysięgłych, tudzież spis Przysięgłych głównych i zastępców, podać powinien Trybunał pierwszej instancji każdemu oskarżonemu pod nieważnością najpóźniej w dniu trzecim przed tym dniem, w którym rozprawa główna ma się rozpocząć.

II. Układanie Ławy Przysięgłych.

§. 304. Bezpośrednio przed rozpoczęciem rozprawy głównej przystępuje się na posiedzeniu niejawnym Trybunału Przysięgłych, do złożenia Ławy Przysięgłych dla każdego przypadku karnego, a to w przytomności oskarżyciela, strony interesowanej prywatnej, oskarżonego i jego obrońcy, jakoteż Przysięgłych wezwanych. Ono rozpoczyna się wywołaniem przez Pisarza trzydziestu sześciu Przysięgłych głównych.

§. 305. Jeżeli się stawiło mniej niż trzydziestu Przysięgłych głównych, niestawiających zastąpić należy z pomiędzy dziewięciu Przysięgłych zastępców w porządku losem wskazać się mającym.

§. 306. Skoro przynajmniej trzydziestu Przysięgłych stanęło, zapytuje Przewodniczący pod nieważnością oskarżyciela, stronę interesowaną prywatną, oskarżonego i Przysięgłych, czyli u jednego z tych ostatnich nie zachodzi powód jakiś, któryby go wykluczał od udziału w rozprawie obecnej. Powodami temi są:

1. jeżeli Przysięgły zostaje do stron lub ich zastępców w jednym z takich stósunków, któryby

w myśl §. 67 wykluczały Sędziego od wykonywania urzędu sędziowskiego;

2. jeżeli ma się spodziewać korzyści lub szkody z uwolnienia lub ze skazania oskarżonego;

3. jeżeli w sprawie obecnej był świadkiem sądowym, jeżeli występował jako donosiciel, oskarżyciel, obrońca lub jako zastępca strony interesowanej prywatnej, albo jeżeli był lub ma być słuchany jako świadek lub znawca;

4. jeżeli brał udział jako Przysięgły w rozprawie głównej poprzedniej, względem tej samej sprawy karniej, która teraz ma być przedmiotem ponownej rozprawy głównej (§§. 332, 348, 350, ustęp 2).

O przytoczonych powodach wykluczenia orzeka Trybunał; uzupełnienie liczby Przysięgłych, gdyby było potrzebne, odbywa się w sposób, wskazany w paragrafie poprzedzającym.

§. 307. Do złożenia Ławy Przysięgłych, wolno pod nieważnością wtedy tylko przystąpić, gdy jest obecnych przynajmniej dwudziestu czterech Przysięgłych, których nie wykluczono w myśl paragrafu poprzedzającego. Tylko jeźliby się wyraźnie zgodzili wszyscy, którzy mają prawo do wykluczania Przysięgłych, przystąpić wolno do złożenia Ławy Przysięgłych także w razie obecności mniejszej liczby Przysięgłych.

§. 308. Z liczby Przysięgłych, o ile przekracza dwunastkę, wykluczyć może oskarżyciel połowę jedną, oskarżony drugą. Jeżeli liczba Przysięgłych jest nieparzystą, oskarżony ma prawo wykluczyć o jednego więcej. Jeżeli jest kilku oskarżycieli lub kilku oskarżonych, wówczas wykonywają wspólnie, pierwsi prawo wykluczenia służące oskarżycielowi, drudzy toż prawo służące

oskarżonemu. Gdy nie mogą się zgodzić na sposób wykonywania wspólnego, los rozstrzyga o kolei, w której za każdą razą wykonywać mają prawo wykluczenia. Wykluczenie przez jednego ze współuprawnionych ważne jest i liczy się dla wszystkich.

§. 309. Nazwiska Przysięgłych wkłada się do urny. Przewodniczący zawiadamia każdą stronę o przypadającej na nią liczbie wykluczeń i postanawia w razie potrzeby sposób wykonywania prawa wykluczania. Potem wyciąga nazwiska pojedynczo z urny i odczytuje je.

Po wyciągnięciu i odczytaniu każdego nazwiska z osobna, uprawnieni do wykluczenia, dopóki ich prawo nie zostało wyczerpiętem, i to oskarżyciel najprzód, mają oświadczyć, czyli Przysięgłego przyjmują lub wykluczają. Jeżeli nie nastąpi oświadczenie, zanim wyciągnięto inne nazwisko z urny, uchodzi to za przyjęcie. Powodów przyjęcia lub wykluczenia podawać nie wolno.

Skoro wyciągnięto dwunastu Przysięgłych nie wykluczonych, albo skoro tyle tylko nazwisk w urnie jeszcze pozostało, ile jest potrzebnych do uzupełnienia liczby Przysięgłych do dwunastu, Ława Przysięgłych, przed którą odbywać się ma rozprawa główna, jest złożoną.

§. 310. Jeżeli przewidzieć można, iż rozprawa główna potrwa czas dłuższy, Przewodniczący zarządzić może, aby jednego lub dwóch zastępców przybrano, aby więc zamiast dwunastu Przysięgłych, wylosowano ich trzynastu lub czternastu, z których pierwsi dwunastu są Przysięgłymi głównymi, tamci Przysięgłymi zastępcami. Liczba wykluczeń dozwolonych stósunkowo zmniejsza się w tym przypadku. Przysięgli zastępcy muszą

być bez przerwy obecnymi na całej rozprawie, a jeźliby jeden lub drugi z Przysięgłych głównych doznał przeszkody, w skutek której na całej rozprawie aż do orzeczenia Przysięgłych nie mógłby być obecnym, wstępują w ich miejsce, i to po kolei, w jakiej nazwiska ich wyciągnięto.

III. Rozprawa główna przed Sądem Przysięgłych.

§. 311. Rozprawa główna przed Sądem Przysięgłych stосуje się, o ile w tym rozdziale nic innego nie postanowiono, do rozporządzeń, zawartych w XVIII. rozdziale. Wszystko, co postanowiono o Trybunale, tudzież o Przewodniczącym, odnosi się do Trybunału Przysięgłych i jego Przewodniczącego.

Przewodniczący Trybunału Przysięgłych w szczególności jest obowiązany, oświécić należycie Przysięgłych pod względem wykonywania ich urzędu, rozebrać im rzecz, nad którą naradzać się mają, a w razie potrzeby przypomnieć im ich obowiązki.

1. Rozpoczęcie rozprawy głównej i odebranie przysięgi od Przysięgłych.

§. 312. Skoro Ławę Przysięgłych złożono i skoro Przysięgli zajęli miejsca w porządku, w jakim nazwiska ich z urny wyciągnięto, rozpoczyna się rozprawa główna wywołaniem sprawy przez Pisarza. Przewodniczący zadaje oskarżonemu pytania ogólne, przepisane §. 240 i upomina go w sposób tym samym paragrafem postanowiony.

§. 313. Potém Przewodniczący odbiera od Przysięgłych pod nieważnością przysięgę. Przewodniczący przemawia w tym celu do Przysię-

głych, którzy z miejsc swoich powstają, w sposób następujący:

„Panowie przysięgacie i ślubujecie Bogu, iż z uwagą najsumienniejszą oceniać będziecie dowody, jakie przeciw oskarżonemu i za oskarżonym przytoczone będą, iż nie pominiacie bez rozważania niczego, co służyć może oskarżonemu na korzyść lub niekorzyść, iż wiernie przestrzegać będziecie ustawy, której nadać macie powagę, iż przed swym orzeczeniem nie będziecie się porozumiewać o przedmiocie rozprawy z nikim, oprócz ze swymi współprzysięgłymi, iż nie dacie posłuchu przychylności lub niechęci, bojaźni lub zawiści, lecz iż z bezstronnością i stałością, właściwą mężowi sprawiedliwemu i niezawisłemu, orzekać będziecie tylko wedle dowodów przywiedzionych za oskarżonym i przeciw niemu, tudzież wedle opartego na nich przekonania swego, tak, jakbyście za to przed Bogiem i sumieniem swym odpowiedzieć mogli.“

Następnie Przewodniczący zwraca się do każdego Przysięgłego z osobna, a tenże odpowiada: „Przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż!“ Wyznanie religijne Przysięgłego nie stanowi tu żadnej różnicy. Tylko tych, którym wyznanie zakazuje składania przysięgi, zobowiązuje się podaniem ręki.

2 Postępowanie dowodowe

§. 314. Przewodniczący odebrawszy od Przysięgłych przysięgę kaze wywołać przez Pisarza świadków i znawców.

Pod tym względem jakoteż pod względem tymczasowego oddalenia ich z izby sądowej i postępowania przeciw świadkom i znawcom nieposłusznym, przestrzegać należy przepisów §§. 241—243.

Potém każe Przewodniczący pod nieważnością odczytać akt oskarżenia, a gdyby istniało orzeczenie, według którego jakiś punkt oskarżenia ma odpaść, również i takowe.

§. 315. Przewodniczący słucha potém oskarżonego i kieruje wprowadzaniem środków dowodowych, przestrzegając postanowień, zawartych w §§. 245—254. Prawo zadawania pytań, o którym wspomina §. 249, służy także Przysięgłym, tudzież Przysięgłym zastępcom. Oni uczynić także mogą wniosek zebrania dowodu celem wyjaśnienia okoliczności ważnych.

Ocenienie tych wniosków pozostawia się Trybunałowi.

3 Zadawanie pytań Przysięgłym

§. 316. Po ukończeniu postępowania dowodowego, Przewodniczący naradziwszy się poprzednio z Trybunałem, układa pytania, jakie Przysięgłym zadane być mają. Takowe pod nieważnością powinny być po podpisaniu ich przez Przewodniczącego odczytane i na żądanie pisemnie udzielone tak oskarżycielowi jakoteż obrońcy. Strony mają prawo czynić wnioski co do zmiany pytań i dodania pytań innych, o czém Trybunał natychmiast orzeka. Jeżeli w zadawaniu pytań nastąpi zmiana, takowe ponownie odczytane być muszą.

§. 317. Zadawanie pytań Przysięgłym odpa-
da, gdy Trybunał, wysłuchawszy strony, orzeka, iż oskarżonego uwolnić należy, ponieważ zaszedł jeden z przypadków, wspomnianych w §. 259, l. 1 i 2, albo ponieważ karogodność czynu, zarzuconego oskarżonemu, zniesioną została przez przedawnienie lub ułaskawienie, albo ponieważ

ściganie wyłączone jest z przyczyn prawa procesowego.

§. 318. Pytanie główne zmierza do tego: Czy oskarżony jest winien popełnienia czynu, będącego podstawą oskarżenia? Pytaniem tym objąć trzeba wszystkie ustawowe znamiona czynu karogodnego, a szczególne okoliczności czynu co do miejsca, czasu, przedmiotu itd. o tyle dodać należy, o ile to jest potrzebne do dokładnego oznaczenia czynu lub do orzeczenia o pretensjach pod względem wynagrodzenia.

§. 319. Jeżeli utrzymywano, iż istniał stan, albo iż zaszła okoliczność, któreby wykluczały lub znosiły karogodność, zadać należy odpowiednie temu twierdzeniu pytanie, jeżeli tylko nie rozchodzi się o jeden z przypadków, w §. 317 wspomnianych.

§. 320. Jeżeli przytaczano okoliczności, z którychby się okazywało, przypuściwszy ich prawdziwość, iż oskarżony o zbrodnię lub występki dokonany, winien jest tylko usiłowania, albo iż oskarżony jako sprawca, uważany ma być tylko za współwinnego lub popieracza * (Theilnehmer), albo według którychby czyn, zarzucony oskarżonemu, podpadał pod inny przepis ustawy karniej, który nie jest surowszym od wspomnianego w akcie

*) Błędnie osoby te, należące do udziału w przestępstwie nazywa praktyka Sądów naszych „uczestnikami“. Pominąwszy już inne uwagi językowe, wyrazu „uczestnik“ używać należy nateraz do oznaczenia osób, które się stają winnymi §. 6. ustawy karniej. Mówię nateraz, bo kodex austriacki dzisiejszy nie odpowiada terminologii naukowej.

oskarżenia, pytania odpowiednie zadać należy Przysięgłym.

Pytanie zaś, według którego czyn, zarzucony oskarżonemu, podpada pod pojęcie czynu karodnego, cięższą karą zagrożonego, zadane być może tylko za przyzwoleniem oskarżonego. Jeżeli on na to nie przyzwala, albo jeżeli Trybunał zinaąd uważa to za rzecz potrzebną, celem dokładniejszego przygotowania rozprawy, wówczas zastrzedz może (§. 263, ustęp 4, §. 264) ściganie faktów odnośnych oskarżycielowi na jego wniosek, który uczyniony być powinien najpóźniej przed rozpoczęciem narady Przysięgłych.

§. 321. Jeżeli oskarżonego obwiniono na rozprawie głównej jeszcze o czyn inny, niżeli ten, o który go oskarżono, zadawać można także względem tamtego pytania osobne.

Jednakowoż zadawanie pytań takich odpada, jeżeli okaże się potrzeba lepszego przygotowania oskarżenia lub obrony, albo jeźliby oskarżony w razie potwierdzenia tych pytań, podpadał pod przepis ustawy karnéj, który jest surowszym od przytoczonego w akcie oskarżenia, a on nie przyzwolił na orzeczenie natychmiastowe.

W obu jednak przypadkach należy zastrzedz oskarżycielowi na jego wniosek ściganie czynów odnośnych (§§. 263 i 264).

§. 322. Okoliczności obciążające i łagodzące wtedy tylko są przedmiotem zadawania pytań Przysięgłym, gdy istnienie takiej okoliczności uzasadnia według ustawy zmianę wymiaru lub gatunku kary.

§. 323. Pytania w ten sposób Przysięgłym zadać należy, iżby na nie odpowiedzieć mogli „Tak!“ lub „Nie!“.

Które okoliczności objęte być mają jedném pytaniem, albo które stanowić powinny przedmiot pytań osobnych, niemniej porządek, w jakim je zadawać należy, pozostawia się uznaniu w każdym przypadku pojedynczym.

Pytania, na które odpowiedzieć trzeba tylko w przypadku potwierdzenia (pytania dodatkowe), albo tylko w przypadku zaprzeczenia pytania innego (pytania wypadkowe), powinny być jako takie wyraźnie oznaczone. Na przypadek potwierdzenia jakiegoś pytania, żądać można zadania pytań dodatkowych w tym celu, aby sprowadzić znamię ustawowe, pytaniem objęte, do odpowiedniej mu podstawy faktycznej.

4. Wywody stron i Przewodniczącego.

§. 324. Po odczytaniu pytań, po którym od oskarżenia odstąpić więcej nie wolno, słucha się oskarżyciela i stronę interesowaną prywatną, oskarżonego i jego obrońcę po kolei, przepisanej §. 255. Wywody ich ograniczyć się tu powinny do tych wypadków rozprawy głównej, które stanowić mają podstawę orzeczenia Przysięgłych. Roztrząsanie tych wypadków rozprawy głównej, które podlegają orzeczeniu Trybunału, odłożyć należy do chwili późniejszej (§. 335).

§. 325. Potém Przewodniczący oświadcza, iż rozprawa jest skończoną; on zestawia zwięźle wypadki istotne rozprawy głównej, przytacza, o ile można najkrócej, dowody mówiące za oskarżonym i przeciw niemu, nie objawiając jednak w téj mierze zdania własnego. On objaśnia Przysięgłym znamiona ustawowe czynu karogodnego i znaczenie wyrazów ustawowych, zawartych w pytaniach, tudzież zwraca ich uwagę na ich obowiązki w ogólności,

a na przepisy co do obrady i głosowania w szczególności. Przemówienia Przewodniczącego nie wolno nikomu przerywać, ani też takowego rozbiierać; wolno zaś każdej stronie żądać, aby oświadczenie pod względem prawa, udzielone Przysięgłym przez Przewodniczącego, w protokóle było uwidocznioném.

Przewodniczący wręcza pytania spisane Przysięgłym, którzy się natychmiast udają do Izby obrad. Zabiérają oni ze sobą akt oskarżenia, orzeczenie odczytane (§. 314), przedmioty dowodowe, protokóły oględzin, jakoteż inne akta procesowe, wyjąwszy protokóły z przesłuchań, nieodczytane na rozprawie głównej. Zarazem zarządza Przewodniczący oddalenie oskarżonego z Izby posiedzeń.

5. Narada i uchwała Przysięgłych.

§. 326. Przysięgli wybierają zwierzchnika z pośród siebie prostą większością głosów. Zwierzchnik odczytać ma przed naradą instrukcyą następującą:

„Ustawa nie wymaga od Przysięgłych sprawiania się z pobudek przekonania swojego; nie przepisuje im żadnych reguł ustanowionych, według których oceniaćby mieli zupełność i dostateczność dowodu. Ustawa wzywa ich tylko, aby oceniali starannie i sumiennie wszystkie środki dowodowe, przytoczone za oskarżonym i przeciw niemu i aby potem siebie samych zapytali, jakie wrażenie wywarły na nich dowody, przytoczone na rozprawie głównej przeciw oskarżonemu, tudzież zasady jego obrony.

„Jedynie według przekonania, powziętego z ocenienia środków dowodowych, orzekać powinni o winie lub niewinie oskarżonego.

„Przytém ustawicznie baczyć powinni, że ich naradzanie się ograniczyć się ma tylko do pytań, zadanych im względem okoliczności, podstawę oskarżenia stanowiących lub z nimi w związku będących. Nie oni, lecz jedynie Sędziowie są powołani, orzekać o następstwach ustawowych, które spadają na oskarżonego w razie uznania go winnym. Przysięgli przeto powinni objawić swe zdanie, bez względu na następstwa ustawowe orzeczenia swojego.“

Instrukcja ta, jakoteż §§. 327 — 330 ustawy niniejszej, powinny być przybite w izbie obrad Przysięgłych w kilku egzemplarzach.

§. 327. Przysięgłym nie wolno opuszczać izby obrad, dopokąd nie wydali orzeczenia swojego. Nikomu nie wolno, w czasie trwania ich narady, wejść bez pisemnego pozwolenia Przewodniczącego do izby ich obrad; również wzbronione im jest w tym czasie wszelkie stykanie się z osobami trzecimi. Trybunał skazuje Przysięgłego, który działa wbrew temu zakazowi, na karę pieniężną od dziesięciu do stu złotych austryackich, osoby zaś trzecie, które przekraczają ten przepis, na areszt dwudziestu czterech godzin.

Jeżeli Przysięgli mają wątpliwości co do postępowania przez nich przestrzegać się mającego, albo pod względem myśli pytań zadanych, albo pod względem ułożenia odpowiedzi. Przewodniczący udaje się do Przysięgłych na zaproszenie pisemne Zwierzchnika, przybiérajac sobie Pisarza, następnie oskarżyciela i obrońcę, jeżeli ci są w Sądzie obecnymi.

Objaśnienia, dane w takim przypadku przez Przewodniczącego, zapisać należy na żądanie do protokołu.

Jeżeli Przysięgli objawią życzenie, aby zadane im pytania zmieniono lub uzupełniono, rozprawiąc i uchwałą o tém wydać należy na posiedzeniu na nowo otwartém.

Podczas głosowania Przysięgłych pod nieważnością nie wolno nikomu być obecnym.

§. 328. Po naradzie odbytej, Zwierzchnik każe Przysięgłym głosować ustnie nad pytaniami pojedynczemi po kolei, w jakiej przez Przewodniczącego były zadane, a to w ten sposób, iż zapytuje każdego z nich osobno o zdanie jego; Zwierzchnik głosuje na ostatku. Przysięgli głosują nad każdym pytaniem „Tak“ lub „Nie“; jednakowoż wolno im także, pytanie tylko częściowo potwierdzić lub zaprzeczyć.

W przypadku częściowego potwierdzenia pytania, ograniczenie to w krótkości dodać należy. Odpowiedź ich opiewa wtenczas: „Tak, ale nie z temi lub owemi okolicznościami, zawartemi w pytaniu“.

§. 329. Do potwierdzenia pytania co do winy, jakoteż do potwierdzenia pytań, zadanych pod względem okoliczności obciążających, wymaga się większości najmniej dwóch trzecich części głosów. We wszystkich przypadkach innych rozstrzyga prosta większość głosów; w razie równości głosów rozstrzyga zdanie dla oskarżonego korzystniejsze. Jeżeli pytanie główne potwierdzono na niekorzyść oskarżonego, Przysięgli przegłosowani wstrzymać się mogą od głosowania nad pytaniem dodatkowém, zadaném na ten przypadek; głosy ich dolicza się wtedy do głosów dla oskarżonego najkorzystniejszych.

Zwierzchnik zlicza głosy i zapisuje, podając stósunek głosów, obok każdego pytania, według

tego, jak na nie odpowiedzieli Przysięgli, Tak lub Nie, z ograniczeniami, jeżeli jakie poczyniono.

W zapisaném orzeczeniu Przysięgłych, które Zwierzchnik powinien podpisać, nie wolno nic skrobać; przekreślenia, uwagi poczynione na brzegach lub dodatki wpisane, Zwierzchnik potwierdzić musi, czyniąc wyraźną o tém wzmiankę i podpisując takową.

6. Orzeczenie Przysięgłych.

§. 330. Przysięgli, ukończywszy głosowanie, wracają do izby posiedzeń i zajmują znowu swe miejsca. Przewodniczący wzywa ich, aby objawili wypadek narady swojej. Późem Zwierzchnik Przysięgłych powstaje i mówi:

„Przysięgli pod przysięgą i według sumienia odpowiedzieli na zadane sobie pytania co następuje:“

Następnie odczytuje, i to pod nieważnością, w przytomności wszystkich Przysięgłych pytania im zadane, i bezpośrednio po każdym pytaniu, obok zapisane orzeczenie Przysięgłych. Potem oddaje podpisany przez siebie arkusz z pytaniami Przewodniczącemu, który takowy podpisuje i Pisarzowi także podpisać każe.

Skoro Przysięgli opuścili izbę obrad, zaden z nich odstąpić nie może od swego zdania poprzedniego; narada nowa tylko wtedy może być dopuszczoną, gdy się rozchodzi o usunięcie jakiegoś oświadczenia błędnego, które tylko przez nieporozumienie weszło do orzeczenia.

§. 331. Jeżeli orzeczenie Przysięgłych jest niejasne, niedokładne albo same z sobą sprzeczne, Trybunał powinien natychmiast o tém orzec, a wręczając Przysięgłym pytania i odpowiedzi, ma

ich wezwać, aby się udali do swój izby obrad i aaby po nadržadzie ponownej poprawili orzeczenie swoje. W przypadku tym służy prawo Trybunałowi, po wysłuchaniu stron, uchwalić te zmiany i uzupełnienia w pytaniach, jakie są požadanemi. Przewodniczący oznajmia Przysięgłym, iż mają prawo tylko do zmiany odpowiedzi, podanych w wątpliwość, i do odpowiedzi na pytania nowe lub zadane w formie zmienionej.

§. 332. Jeżeli oskarżonego uznano za winnego, a Trybunał jednomyślnie tego jest zdania, iż Przysięgli w orzeczeniu swoim zblądziłi co do rzeczy głównej, wówczas Trybunał orzeka, nie dopuszczając w tym względzie wniosku stron, iż orzeczenie ma być odłożoném aż do najbliższego posiedzenia Sądu Przysięgłych i sprawa przekazana innemu Sądowi Przysięgłych. Jeżeli Trybunał mniema, iż Przysięgli w orzeczeniu swoim o oskarżeniu, tyczącém się osób kilku, zblądziłi tylko względem jednego oskarżonego, albo w razie kilku punktów oskarżenia, tylko co do punktu jednego, przekazanie to ogranicza się tylko do tegoż oskarżonego lub do tego punktu oskarżenia, nie wywierając wpływu na inne. Na rozprawie powtórnej nie wolno żadnemu z tych Sędziów przewodniczyć i nie wolno żadnego z tych Przysięgłych do niej przypościć, którzy brali udział w rozprawie piérwszej. Jeżeli orzeczenie drugiego Sądu Przysięgłych zgadza się z orzeczeniem piérwszego, Trybunał musi je wziąć za podstawę swego wyroku.

7. Postępowanie dalsze i wyrok Trybunału.

§. 333. Przewodniczący kaze potém znowu wejść oskarżonemu do izby posiedzeń i poleca

Pisarzowi, aby odczytał w tegoż przytomności orzeczenie Przysięgłych albo uchwałę wydaną w myśl poprzedzającego §. 332.

§. 334. Jeżeli orzeczenie Przysięgłych opiewa „nie winien“, Trybunał Sądu Przysięgłych wydaje natychmiast wyrok oskarżonego uwalniający, który temuż niezwłocznie na piśmie wydany być powinien.

§. 335. Jeżeli oskarżonego uznano za winnego, oskarżyciel najprzód otrzymuje głos w celu poczynienia wniosków co do postanowienia kary stósować się mającej, jakoteż co do okoliczności obciążających i łagodzących, jakie uwzględnione być powinny. Po nim słucha się stronę interesowaną prywatną, oskarżonego i jego obrońcę, przestrzegając przepisów §. 255. Wywody te nie powinny zmierzać na to, aby podawały w wątpliwość, co orzeczeniem Przysięgłych ustalono, lecz ograniczyć się mają do zastosowania kary i do pretensyj wynagrodzenia, gdyby jakie czyniono.

§. 336. Poczém oddała się Trybunał, jeżeli uznaje tego potrzebę, do izby obrad. W tym przypadku wyprowadza się oskarżonego, stósownie do uznania Przewodniczącego. Przewodniczący kieruje głosowaniem według przepisów, zawartych w §§. 19 i następujących.

§. 337. Jeżeli Trybunał jest tego zdania, iż czyn, który oskarżony popełnił według orzeczenia Przysięgłych, w ustawie nie jest karą zagrożonym, orzeka uwolnienie oskarżonego.

§. 338. W przypadkach innych Trybunał, oceniwszy sumiennie okoliczności obciążające i łagodzące, skazuje na karę odpowiednią, a to nawet wtedy, chociażby przypadek na podstawie

orzeczenia Przysięgłych nie ulegał już orzecznictwu Trybunału Sądu Przysięgłych.

Ma on prawo z powodu zbiegu okoliczności łagodzących bardzo ważnych i przeważających, karę, która by według ustawy wymierzyć należało, między dziesięciu i dwudziestu laty lub na całe życie, obniżyć wprawdzie nie co do gatunku, lecz co do trwania, jednakowoż nie niżej lat trzech.

W przypadkach, w których kara w ustawie wyznaczoną jest między pięciu i dziesięciu laty, wolno Trybunałowi z powodu takich okoliczności łagodzących, skazywać nietylko na lżejszy gatunek kary więzienia, ale także obniżać takową co do trwania. jednakowoż nigdy niżej roku jednego.

§. 339. Jeżeli kilka osób skazano na karę śmierci, w wyroku wyznaczyć należy porządek, w jakim skazani mają być straceni.

§. 340. Bezpośrednio po wydaniu wyroku, skazującego na karę, Przewodniczący ogłosić powinien takowy na posiedzeniu sądowem jawnem, i to w przytomności oskarżyciela, oskarżonego (§. 234) i obrońcy.

Przewodniczący musi zarazem podać powody istotne wymierzenia kary, odczytując te ustępy ustawy, na których orzeczenie się opiera, tudzież objaśnić oskarżonego co do służących mu środków prawnych.

Wydanie wyroku na piśmie nastąpić musi w sposób, przepisany §§. 260 i 270, a nadto zawierać powinno pytania zadane Przysięgłym i ich odpowiedzi.

§. 341. Jeżeli Trybunał Sądu Przysięgłych wydał wyrok śmierci, naradza się bezpośrednio po

jego ogłoszeniu, przybrawszy Prokuratora rządowego nad tém, czy oskarżony godzien jest ułaskawienia, czy nie, tudzież nad tém, jaka kara w przypadku ułaskawienia byłaby odpowiednią zamiast kary śmierci. Protokół względem tego spisany, załączyć należy do aktów, które nawet wtedy, kiedy z powodu niewniesienia zażalenia nieważności nie miałyby się dostać do Trybunału kasacyjnego, temuż przedłożone być powinny przez Trybunał Sądu Przysięgłych lub przez Trybunał pierwszej instancji. Trybunał kasacyjny przesyła takowe, skoro wyrok stał się prawomocnym, Ministrowi sprawiedliwości, dołączając zdanie swoje, które ułożone być powinno na posiedzeniu niejawném, po wysłuchaniu Prokuratora jeneralnego.

§. 342. Co do prowadzenia protokołu na rozprawie głównej przed Sądami Przysięgłych, obowiązują przepisy podane w §§. 271 i 272. Protokół mieścić w sobie musi nadto nazwiska Przysięgłych, sposób postępowania w czasie układania Ławy Przysięgłych i odebranie przysięgi od Przysięgłych. Arkusz z pytaniami wszyć należy do protokołu.

IV. Środki prawne przeciw wyrokom Sądów Przysięgłych.

§. 343. Przeciw wyrokom Sądów Przysięgłych służą środki prawne zażalenia nieważności i odwołania się (§. 280).

§. 344. Zażalenie nieważności tylko wtedy wnieść można, gdy zachodzi jeden z przypadków następujących:

1. jeżeli Trybunał Sądu Przysięgłych nienależycie był obsadzonym lub Ława Przysięgłych

nie była zupełną co do liczby, jeżeli nie wszyscy Sędziowie i Przysięgli byli obecnymi podczas całej rozprawy, poprzedzającej orzeczenie Przysięgłych, albo jeżeli w orzeczeniu brali udział Sędzia (§§. 67 i 68) lub Przysięgły (§. 306) wykluczeni; chybaby ta okoliczność, stanowiąca nieważność, żalącemu się była znana jeszcze przed rozprawą główną albo w czasie takowej, a on jój nie podniósł zaraz na początku rozprawy głównej, albo jak skoro się tylko o niej dowiedział;

2. jeżeli rozprawę główną odbywano bez przybrania obrońcy;

3. jeżeli pomimo oporu żalącego się, odczytano na rozprawie głównej akt względem jakiegś z ustawy nieważnej czynności dochodzenia przygotowawczego lub śledztwa wstępnego;

4. jeżeli na rozprawie głównej pogwałcono lub pominięto przepis, którego przestrzeganie ustawa poleca wyraźnie pod nieważnością (§§. 120, 151, 152, 170, 221 *), 228, ~~244~~, 247, 250, 260, 271, 303, 306, 307, 313, ~~314~~. 316, 327, 330 i 427);

5. jeżeli w toku rozprawy głównej nie orzeczono o jakimś wniosku żalącego się, albo jeżeli w orzeczeniu wpadkowym, wydaném wbrew wnioskowi lub sprzeciwieniu się jęgo, nie zważano na ustawy lub zasady postępowania albo takowe błędnie stósowano, a istota postępowania, zabezpieczającego ściganie karne i obronę, przestrzegania onych wymaga;

6. jeżeli zaszło pogwałcenie przepisów, zawartych w §§. 318 do 323;

*) W dzienniku ustaw mylnie powołano §. 201.

7. jeżeli Przysięgłym zadano pytanie z pogwałceniem przepisu, zawartego w §. 267, a pytanie takie zostało potwierdzone;

8. jeżeli Przewodniczący dał Przysięgłym błędne objaśnienie co do prawa (§§. 325 i 327);

9. jeżeli odpowiedź Przysięgłych jest niejasną, niedokładną lub sama z sobą sprzeczną;

10. jeżeli w orzeczeniu Trybunału co do pytania

a) azali czyn zarzucony oskarżonemu stanowi przestępstwo, należące do orzecznictwa Sądów,

b) czy zachodzą okoliczności, które karogodność czynu znoszą albo ściganie za takowy wykluczają; nakoniec

c) czy brakuje oskarżenia, w ustawie wymaganego,

ustawę pogwałcono lub mylnie stósowano;

11. jeżeli mylnie tłómacząc ustawę, poddano czyn, będący podstawą orzeczenia, pod ustawę karną, która się do niego nie stósuje;

12. jeżeli Trybunał, wymierzając karę, przekroczył granice ustawowego wymiaru kary, o ile się takowy zasada na okolicznościach obciążających lub łagodzących, przytoczonych szczegółowo w ustawie, albo jeżeli przekroczył granice, służącego mu prawa zamiany lub łagodzenia kary, albo jeżeli pogwałcił lub mylnie stósował postanowienia §. 293, ustęp 3, albo §. 359, ustęp 4.

Powodów nieważności, wspomnionych pod 3—6 nie można przywodzić na korzyść oskarżonego, jeżeli niewątpliwie poznać można, iż zaśle uchybienie formalności nie mogło na orzeczenie wyrzucić wpływu dla oskarżonego niekorzystnego.

Na niekorzyść oskarżonego nigdy nie można przywodzić powodów nieważności, wspomnianych pod liczbą 2 i 7, wspomniane zaś pod liczbą 3—6 przywieść wolno tylko wtedy, gdy poznać można, iż uchybienie formalności mogło mieć na orzeczenie wpływ uwłaczający oskarżeniu, gdy nadto oskarżyciel temu się sprzeciwił, żądając orzeczenia Trybunału, i natychmiast po odmówieniu lub ogłoszeniu tego orzeczenia, zastrzegł sobie zażalenie nieważności.

§. 345. Odwołanie się może być wniesione pod ograniczeniami, oznaczonemi §. 283 tylko przeciw orzeczeniu o karze, tudzież przeciw orzeczeniu o roszczeniach z prawa prywatnego.

§. 346. Prawo wniesienia odwołania się, tudzież zażalenia nieważności, które zresztą ze sobą połączone być mogą, postępowanie co do zapowiedzenia i wyvodu takowych, co do wniesienia wyvodu strony przeciwniej, jakoteż postępowanie co do rozprawy i orzeczenia, stósują się do postanowień, zawartych w §§. 282 do 291.

Zapowiedzieć można takowe jeszcze na posiedzeniu Trybunału Sądu Przysięgłych; później wniesione być powinno w Trybunale piérwszej instancyi, do którego należy także postępowanie dalsze i przedłożenie aktów Trybunałowi kasacyjnemu, względnie Trybunałowi drugiej instancyi.

§. 347. Jeżeli oskarżony sam nie oświadczył, iż chce na własne koszta wysłać obrońcę na termin, wyznaczony przed Trybunałem kasacyjnym, wówczas Trybunał kasacyjny powinien mu go ustanowić z liczby obrońców, mieszkających w siedzibie swojej.

§. 348. Jeżeli zachodzi jeden z przypadków, wspomnianych w §. 344, liczba 1 do 9, Trybunał

kasacyjny znosi orzeczenie Przysięgłych, tudzież wyrok na nióm polegający, i przekazuje sprawę, jeżeli nie uwalnia oskarżonego z przyczyny, nadmienionj w §. 344, liczba 7, do ponownj rozprawy i orzeczenia na najbliższém posiedzeniu Sądu Przysięgłych w Trybunale przez siebie wyznaczyć się mającym.

Jeżeli powód nieważności przywiedziony nie tyczy się wszystkich części orzeczenia Przysięgłych, a odłączenie jest możliwe, Trybunał kasacyjny nie wzrusza tém postanowieniem części w orzeczeniu Przysięgłych i wyroku niezaczeptionych, i poleca Trybułowi Sądu Przysięgłych, któremu sprawę przekazuje, aby je również wziął za podstawę orzeczenia swojego.

§. 349. Jeżeli zachodzi powód nieważności, wspomniony w §. 260, Trybunał kasacyjny przekazuje sprawę Trybunałowi, w którym odbyło się posiedzenie Sądu Przysięgłych, polecając mu, aby wydał nowy wyrok na zasadzie dawniejszego orzeczenia Przysięgłych, w zgromadzeniu trzech Sędziów, złożyć się mającém, ile możności z tych samych członków, którzy stanowili Trybunał Sądu* Przysięgłych.

§. 350. Jeżeli Trybunał kasacyjny jest tego zdania, iż wyrok Trybunału Sądu Przysięgłych ustawę pogwałcił lub mylnie ją zastosował (§. 344, liczba 10 — 12), powinien zwyczajnie natychmiast orzekać o rzeczy głównj.

Jeźliby zaś te okoliczności, na którychby orzeczenie swoje miał opierać, nie były ustalone orzeczeniem Przysięgłych, przekazuje sprawę na najbliższe posiedzenie Sądu Przysięgłych, w obrębie przez siebie wyznaczyć się mającym, albo Sądowi właściwemu do rozprawy ponownj, jeżeli czyn

karogodny, stósując doń należyte ustawę, nie należy więcćj przed Sąd Przysięgłych.

§. 351. Zapatrywanie się prawne, stanowiące podstawę orzeczenia Trybunału kasacyjnego, wiąże Sady niższe w rozprawie głównej, powtórnie zarządzonej.

Przeciw temu wyrokowi służą te same środki prawne, co przeciw orzeczeniu piérwszemu.

XX. ROZDZIAŁ.

O znowieniu postępowania karnego i przywróceniu do piérwszego stanu co do terminów upłynionych.

I Znowienie postępowania.

§. 352. Jeżeli postępowanie karne przeciw pewnej osobie ukończono przez zaniechanie, odrzucenie oskarżenia albo odstąpienie od takowego przed rozprawą główną, przychylić się można do wniosku Prokuratora rządowego lub oskarżyciela prywatnego względem znowienia tegoz tylko wtedy, gdy karogodność czynu w skutek przedawnienia jészce nie upadła i gdy nowe przytoczone będą środki dowodowe, które okazują się zdadnymi do przekonania obwinionego.

O dopuszczalności tego wniosku orzeka Izba radna, po przeprowadzeniu dochodzeń przygotowawczych, jakie uznano za potrzebne; przeciw orzeczeniu temu żalić się można w Trybunale drugiej instancyi. Zażalenie wnieść należy do Trybunału piérwszej instancyi w przeciagu dni trzech po oznajmieniu uchwały.

Oskarżycielowi prywatnemu, który cofnął skargę swoje, znowienie postępowania karnego nigdy pozwolóném być nie może.

§. 353. Osądzony prawomocnie nawet po karze wykonanej, żądać może znowienia postępowania karnego:

1. jeżeli wykazano, iż powodem do osądzenia jego było sfałszowanie dokumentu lub świadectwo fałszywe, lub przekupstwo, lub jakiś inny czyn karogodny osoby trzeciej;

2. jeżeli przytoczy nowe okoliczności lub środki dowodowe, które albo same, albo w połączeniu z dowodami dawniej zebranymi, okazują się zdawnymi do uzasadnienia uwolnienia go lub do osądzenia za czyn, podpadający pod przepis ustawy karniej łagodniejszy, albo jeżeli

3. za ten sam czyn skazano dwie lub więcej osób rozmaitemi orzeczeniami, a porównywając te orzeczenia. tudzież fakty, na których ony się opierają, koniecznie przyjąć trzeba, iż jedna lub kilka z tych osób nie są winnemi.

§. 354. Wniosek znowienia postępowania karnego na korzyść oskarżonego, czynić mogą, nawet po jego śmierci, wszystkie te osoby, któreby miały prawo wniesienia na jego korzyść zażalenia nieważności lub odwołania się. Jeżeli Prokurator rządowy dowie się o jakiejś okoliczności, która uzasadnić może (§. 353) wniosek znowienia postępowania karnego na korzyść oskarżonego, wówczas jest on obowiązany zawiadomić o tém oskarżonego lub jaką inną osobę uprawnioną do tego wniosku, albo sam wniosek ten uczynić.

§. 355. Prokurator rządowy lub oskarżyciel prywatny mogą czynić wniosek znowienia postę-

powania karnego względem czynu, od którego oskarżonego uwolniono wyrokiem prawomocnym, tylko o tyle, o ile karogodność czynu nie upadła w skutek przedawnienia, i o ile albo

1. powodem wyroku było sfałszowanie dokumentu, lub świadectwo fałszywe, przekupstwo, albo jakiś inny czyn karogodny oskarżonego lub jakiegóś osoby trzeciój, albo

2. oskarżony później przyznaje się sądownie lub pozasądnie do czynu jemu przypisywanego, albo okazują się inne fakty nowe lub środki dowodowe, które albo same, albo w połączeniu z dowodami dawniej zebranymi, okazują się zdadnymi do uzasadnienia pokonania oskarżonego.

§. 356. Prokurator rządowy może czynić wniosek znownienia postępowania w tym celu, aby czyn, za który oskarżonego skazano, oceniony był według surowszego przepisu ustawy karnój, jednak tylko wśród przypuszczeń, wspomnionych w §. 355 i nadto jeszcze tylko wtedy, gdy

1. zbrodnia rzeczywiście popełniona zagrożona jest karą śmierci lub więzienia dożywotniego, a według wymiaru kary, na którym wyrok polegał, można było skazać tylko na karę więzienia czasowego, albo gdy

2. skazaćby należało najmniej na karę więzienia dziesięcioletniego, a karę wymierzono według wymiaru kary, trwającój najdluzėj lat pięć, albo gdy

3. czyn stanowi zbrodnią, a oskarżonego osądzono tylko za występki lub za jakiś czyn karogodny, przydzielony Sądom powiatowym do osądzenia.

§. 357. Wniosek znowienia postępowania karnego uczynić należy w tym Trybunale pierwszej instancji, w którym takowe się toczyło. Jeżeli Sąd powiatowy osądził czyn, który stanowi zbrodnią, wniosek podać należy do tego Trybunału pierwszej instancji, w którego obrebie znajduje się ów Sąd powiatowy.

Sędzia śledczy dochodzie powinien tych faktów, które wniosek uzasadniają. Następnie słuchac należy w przypadku §. 353 Prokuratora rządowego lub oskarżyciela prywatnego, w przypadkach zas §§. 355 i 356 obwinionego, a Trybunał pierwszej instancji orzec ma o dopuszczalności znowienia na posiedzeniu niejawném w zgromadzeniu czterech Sędziów, z których jeden przewodniczy.

Przeciw téj uchwale służy tylko zazalenie do Trybunału drugiej instancji. Wniesione ono być powinno do Trybunału pierwszej instancji w przeciągu dni trzech.

Jeżeli Trybunał drugiej instancji uchwała znowienie postępowania, ma także prawo przeznaczenia Trybunału innego do prowadzenia śledztwa.

§. 358. Uchwałą, mocą której przyzwolono na znowienie postępowania karnego, uznaje się wyrok dawniejszy za zniesiony o tyle, o ile się tyczy czynu karogodnego, względem którego zezwolono na znowienie. Skutki ustawowe osądzenia, wypowiedzianego orzeczeniem pierwszym, tymczasowo trwają ciągle, a tylko wtedy i o tyle uważać je należy za zniesione, o ile nie mają nastąpić także mocą orzeczenia nowego.

Wykonanie orzeczenia, zawartego w wyroku poprzednim co do roszczeń z prawa prywatnego,

dopuszczalne jest w czasie trwającego postępowania znowionego tylko aż do zabezpieczenia.

§. 359. W skutek znowienia, sprawa wraca zwyczajnie (§. 360) do okresu sledztwa wstepnego. Takowe nalezy prowadzic lub uzupełnic, stósownie do orzeczenia, zezwalajácego na znowienie i stósownie do nowych dowodów. Przepisy, obowięzujáce względem zaniechania sledztwa wstepnego i poddania pod oskarzenie, idą i tu w zastósowanie. Jezeli w skutek tego postępowanie będzie zakonczone bez odbycia rozprawy glównej, obwiniony ma prawo żądac, aby zaniechanie lub orzeczenie, mocą którego oskarzenie stanowczo odrzucono, publicznie były obwieszczone. Orzeczenia te mają ten sam skutek, co orzeczenie, uwalniające obwinionego od winy.

Jezeli przyjsc ma do rozprawy glównej ponownej, zawiadomic o niej nalezy takze strone interesowaną prywatną; zeznania tych swiadków, znawców lub współobwinionych, których więcéj sluchac nie mozna, mają być z aktów odczytane, a nakoniec wyrok nowy wydac nalezy.

Jezeli oskarzony, tém orzeczeniem zostaje skazany, wymierzajac karę wzgląd mieć nalezy na karę juz odcięrpianą (§§. 265 i 339).

Jezeli zezwolono na znowienie tylko na korzysc oskarzonego, wyrok nowy nie moze go skazac na zadną karę cięzsza od tej, na którą go skazalo orzeczenie pierwsze.

Przeciw orzeczeniu nowemu sluzą te same srodki prawne, co przeciw kazdemu innemu wyrokowi.

§. 360. Sad, który uznaje za dopuszczalne znowienie postępowania karnego na korzysc obwinionego, może, o ile się z tém oskarzyciel zga-

dza, natychmiast wydać wyrok, uwalniający obwinionego od winy lub przychyłający się do jego wniosku zastosowania łagodniejszego wymiaru kary.

Przeciw takiemu orzeczeniu nie dopuszcza się żadnego środka prawnego.

Uwolniony od winy żądać może obwieszczenia takowego.

§. 361. Prośba skazanego o znwienie postępowania, nie wstrzymuje wykonania kary; chybaby Trybunał, o znwieniu orzekający, wysłuchawszy oskarżyciela, uznawał według okoliczności przypadku danego, za rzecz stósowną, wstrzymać wykonanie kary.

Jeżeli dopuszczalność znwienia prawomocnie wypowiedzianą będzie, wstrzymać należy niezwłocznie wykonanie kary (§. 358) i orzec o uwięzieniu obwinionego według postanowień, zawartych w XIV. rozdziale.

§. 362. Trybunał kasacyjny ma prawo, wysłuchawszy Prokuratora jeneralnego, w drodze nadzwyczajnej i nie będąc wiązany warunkami wskazanymi w §. 353, zarządzić znwienie postępowania karnego na korzyść skazanego za zbrodnią lub występkiem, jeżeli mu się

1. w czasie wstępnego naradzania się nad zażaleniem nieważności, albo po rozprawie publicznej nad takowém, albo

2. w czasie narady nad sprawozdaniem, złożoném według §. 341, albo nakoniec

3. z powodu sprawdzania aktów, przedsięwziętego na szczególnie wniosek Prokuratora jeneralnego, względem prawdziwości faktów, stanowiących podstawę wyroku, nasuwają wątpliwości ważne, których nie uchylają nawet pojedyncze dochodzenia, jeźliby jakie Trybunał kasacyjny był zarządził.

Trybunał kasacyjny może w takich przypadkach także natychmiast nowy wydać wyrok, mocą którego uwalnia się obwinionego od winy, albo łagodniejszy doń stósuje się wymiar kary (§ 360, ustęp 3); do tego wyroku wymaga się jednak jednomyślności i przyzwolenia Prokuratora jeneralnego.

Wnioski osób prywatnych, które zmierzają do wywołania jednéj z poprzód wspomnianych uchwał Trybunału kasacyjnego, odrzucone być powinny przez Sądy, do których je podano; również nie wolno ich nigdy rozbiérac na rozprawie ustnéj.

Do znowienia postępowania karnego, zarządzonego przez Trybunał kasacyjny, stósują się §§. 358 i 359.

Orzeczenie o wstrzymaniu wykonania kary i o przekazaniu postępowania dalszego, Sądowi innego obrebu, należy wyłącznie do Trybunału kasacyjnego.

§. 363. Sąd, według przepisów powszechnych właściwy, może stósownie do nich, nie zważając na warunki i formalności znowienia, wytoczyć lub dalej prowadzić postępowanie karne:

1. jeżeli dochodzeń przygotowawczych zaniechano, zanim postępowano z osobą pewną jako z obwinioną;

2. jeżeli oskarżyciel prywatny, mając jeszcze prawo do skargi, takową wniesie, a w postępowaniu dawniejszém zaniechanie lub wyrok uwalniający od winy, nastąpiły jedynie z braku wymaganego w ustawie wniosku osoby interesowanej;

3. jeżeli w końcu postępowania karnego względem zbrodni lub występku, zastrzeżono oskarży-

cielowi ściganie innych czynów karogodnych, albo jeżeli się dopiero później okazały poszlaki innego czynu karogodnego, dawniej popełnionego ;

4. jeżeli Sąd powiatowy, stosując ustawę niewłaściwie, postąpił sobie z czynem jakimś, który zbrodnią stanowi, jakoby do niego pod osądzenie należał, przypuściwszy, że od orzeczenia Sądu powiatowego nie upłynęło jeszcze więcej jak szesć miesięcy, a jeżeli rozchodzi się o zbrodnią, należącą pod osądzenie Sądów Przysięgłych, jeszcze nie więcej jak dwanaście miesięcy.

II. Przywrócenie do pierwszego stanu co do terminów upłynionych

§. 364. Jeżeli termin do zapowiedzenia środka prawnego przeciw wyrokowi upadł, Sąd powołany do orzeczenia o takimże środku prawnym, zezwolić może obwinionemu na przywrócenie do pierwszego stanu, o ile on :

1. wykazać zdoła, iż terminu dotrzymać nie mógł z powodu okoliczności nieuchronnych, bez winy swojej lub zastępcy swojego :

2. żąda przywrócenia do pierwszego stanu w przeciągu dni trzech po ustaniu przeszkody, i

3. zarazem wnosi zapowiedzenie.

Prosbę wniesć należy do tego Sądu, w którym środek prawny miał być zapowiedziany. Sąd doręcza takową razem z zapowiedzeniem oskarżycielowi w celu złożenia oświadczenia, i jeżeli potrzeba, złożenia wyводу strony przeciwniej, a po upływie terminu w celu ostatnim przeznaczanego, składa akta Sądowi, powołanemu do orzeczenia o środku prawnym, który, jeżeli zezwa-

ła na przywrócenie do pierwszego stanu, orzeka natychmiast o rzeczy głównej.

Przeciw odmówieniu przywrócenia do pierwszego stanu, nie ma żadnego środka prawnego.

Prośba nie wstrzymuje wykonania dotąd, dopokąd nie zezwolono na przywrócenie do pierwszego stanu; chybaby Sąd, do którego prośbę wniesiono, według okoliczności danego przypadku, uznawał za rzecz stósowną wstrzymać wykonanie.

XXI. ROZDZIAŁ.

O orzeczeniach i rozporządzeniach Sądu karnego co do roszczeń z prawa prywatnego.

§. 365. Szkodę powstałą z czynu karogodnego i inne okoliczności poboczne, ważne co do następstw z prawa prywatnego, należy uwzględniać z urzędu. Jeżeli zachodzi wątpliwość, czy poszkodowany wie o toczącym się postępowaniu karnym, trzeba go zawiadomić o tém, aby mógł korzystać z prawa, przyłączenia się do postępowania.

W przypadku przyłączenia się, jest rzeczą strony interesowanej prywatnej, albo jeźliby ona sama siebie zastępować nie miała prawa, jój zastępcy ustawowego, roszczenia swoje wywieść i dostatecznie wykazać. Obwinionego należy pod tym względem przesłuchać i potrzebne dochodzenia w celu zbadania szkody przedsięwziąć. Strona interesowana prywatna znowu odstąpić może od dochodzenia swych pretensyj, każdego czasu, nawet podczas rozprawy głównej.

§. 366. Jeżeli obwinionego nie skazano, zawsze odesłać należy stronę interesowaną prywatną z jej roszczeniami do wynagrodzenia, na drogę prawa cywilnego.

Jeżeli obwinionego skazano, Trybunał zwyczajnie orzec powinien zarazem o roszczeniach cywilnych poszkodowanego. Gdy Sąd karny mniema, że wypadki postępowania karnego nie wystarczają, aby na ich podstawie z pewnością orzec można o roszczeniach do wynagrodzenia, odsyła stronę interesowaną prywatną na drogę prawa cywilnego. Przeciw temu odesłaniu nie służy żaden środek prawny.

Ustęp drugi paragrafu tego odnosi się przedewszystkiem do prawa wniesienia skargi przeciw urzędnikom sędziowskim z powodu naruszenia prawa w czynnościach urzędowych. (Ustawa z dnia 12. lipca 1872, N. 112, dz. u. P. §§. 3, 10, 15, 19, 23).

§. 367. Jeżeli rzecz, o której się Sąd przekona, iż należy do strony interesowanej prywatnej, znalezioną została między rzeczami ruchomymi oskarżonego, współwinnego, albo uczestnika czynu karogodnego, albo na takim miejscu, gdzie ją te osoby tylko w celu przechowania położyły, lub tamże oddały, Trybunał postanawia, aby ją zwrócono po prawomocności wyroku. Wszelako z wyraźnem przyzwoleniem obwinionego wydanie także natychmiast nastąpić może.

Sędzia śledczy zwrócić może przedmioty, zabrane poszkodowanemu, także przed rozprawą główną, jeżeli przechowanie ich nie jest potrzebne do przekonania obwinionego, współwinnego lub uczestnika, a obwiniony i oskarzyciel na to się zgadzają.

§. 368. Jeżeli przedmiot zabrany przeszedł już, w sposób ważny do przeniesienia własności lub jako zastaw, w ręce osoby trzeciej, która nie brała udziału w czynie karogodnym, albo jeżeli własność przedmiotu zabranego sporną jest między kilkoma poszkodowanymi, albo jeżeli poszkodowany nie może natychmiast prawa swojego dostatecznie wykazać, z żądaniem zwrócenia tego przedmiotu odesłać należy na drogę zwyczajną prawa cywilnego.

§. 369. Gdy przedmiotu, zabranego poszkodowanemu, już więcej zwrócić nie można, jakoteż w przypadkach wszystkich, gdy nie rozchodzi się o zwrot przedmiotu zabranego, lecz o wynagrodzenie szkody poniesionej lub zysku straconego lub o zagładzenie sprawionego obrażenia (§. 1323 powszechnéj księgi ustaw cywilnych), przysądzić należy w wyroku karnym bezszkodność lub zadośćuczynienie, o ile tak kwota takowych, jakoteż osoba, której się takowe należą, z pewnością oznaczone być mogą.

Jeżeli dochodzenia przeprowadzone nasuwają powody do mniemania, iż poszkodowany szkodę swoją za wysoko oblicza, Sąd, rozważywszy wszystkie okoliczności, a gdyby trzeba było po oszacowaniu przez znawców, zmniejszyć ją może.

§. 370. W szczególności Sąd karny w przypadkach, gdy ktoś został za winnego uznany zbrodni zdrady głównej, buntu lub rozruchu, powinien orzec także o roszczeniach do wynagrodzenia szkody, poczynionych przeciw skazanemu przez Państwo lub przez osoby prywatne.

Do szkody, powstałej z tych zbrodni, policzyć jednak należy nietylko wszystkie uszkodzenia, wyrządzone takowemi bezpośrednio lub po-

średnio, lecz także wszystkie koszta, łożone na przytłumienie przedsięwzięcia zbrodniczego, lub na przywrócenie porządku i bezpieczeństwa.

§. 371. Jeżeli z winy oskarżonego okazuje się nieważność całkowita lub częściowa aktu prawnego z nim zawartego, lub jakiegoś stósunku prawnego, orzec należy w wyroku karnym także o tém i o skutkach prawnych ztąd wynikających. Tylko, jeżeli się rozchodzi o nieważność małżeństwa, zastrzega się orzeczenie o tém właściwemu Sądowi cywilnemu (§. 5).

§. 372. Stronie interesowanej prywatnej wolno udać się na drogę prawa cywilnego, jeżeli nie chce przestawać na wynagrodzeniu. przyznaném jój przez Sąd karny.

Patrz notę przy §. 366.

§. 373. Jeżeli orzeczenie Sądu karnego, wydane o roszczeniach z prawa prywatnego, stało się prawomocném, każda strona interesowana ma prawo, żądać od Sądu, który orzekł w piérwszój instancyi, aby na wyroku zapisał jego prawomocność, a orzeczenie takie ma potém ten skutek, iż o egzekucyą z niego udać się można bezpośrednio do Sądu cywilnego.

§. 374. Skazany i jego prawonabywcy, wyjąwszy przypadek znovienia postępowania karnego, z innych przyczyn następującego, żądać mogą tylko od Sędziego cywilnego zmiany prawomocnego orzeczenia Sądu karnego o roszczeniach z prawa prywatnego, z powodu nowo znalezionych środków dowodowych, jakoteż zniesienia wykonania tego orzeczenia z powodu jakiejś okoliczności, która późniój nastąpiła.

§. 375. Gdy u jakiegoś obwinionego znaleziono rzecz, według wszelkiego pozoru cudzą, której właściciela on wskazać nie może lub nie chce, i jeżeli w przeciągu jakiegoś terminu odpowiedniego nikt się nie zgłosił, ktoby sobie rościł do niej prawo własności, Sędzia śledczy powinien opisać rzecz taką w ten sposób, iżby ją właściciel wprawdzie mógł poznać, jednakowoż niektóre istotne znamiona odróżniające zamilczeć ma w tym celu, aby zastrzedz właścicielowi oznaczenie téj rzeczy na dowód prawa swojego.

§. 376. Opis taki obwieścić należy publicznie edyktem w tych miejscach, w których obwiniony przebywał, albo gdzie czyny, jemu zarzucone, były popełnione. W tym edykcie wezwać należy właściciela, aby się zgłosił w przeciągu roku, licząc od dnia, w którym edykt po raz trzeci umieszczony będzie w gazecie i aby swe prawo własności udowodnił.

Obwieszczenie o przedmiotach znalezionych, których wartość nie dosięga dwudziestu pięciu złotych austriackich i względem których niezwłoczne obwieszczenie osobne z innych przyczyn nie jest konieczne, nastąpić może od czasu do czasu w edyktach zbiorowych.

§. 377. Jeżeli rzecz cudza jest tego rodzaju, iż bez obawy zepsucia przez rok przechowaną być nie może, albo, jeźliby przechowanie połączone było z kosztami, Prokurator rządowy powinien potrzebne poczynić kroki w celu sprzedaży takowej przez licytacją publiczną. Cenę kupna w Sądzie karnym złożyć należy. Zarazem do aktów załączyć trzeba opis szczegółowy każdego kawałka sprzedanego, wymieniając nabywcę i cenę kupna.

§. 378. Jeżeli w przeciągu terminu edyktalnego nikt nie wykaże prawa swojego do przedmiotów opisanych, na żądanie obwinionemu wydać należy takowe, albo kwotę z ich sprzedaży otrzymaną, jeżeli z przyczyn naglących sprzedane były, o ile Sąd, powołany do orzeczenia w pierwszej instancji nie uchwalił, iż prawność posiadania ich przez obwinionego nie jest wiarogodną. Przeciw tym uchwałom żadnego nie ma środka prawnego.

§. 379. Przedmioty, których się obwinionemu nie wydaje, sprzedać należy w sposób, nakazany §. 377, a cenę kupna składa się do kasy rządowej. Uprawnionemu wolno jednak w przeciągu lat trzydziestu, licząc od dnia, w którym edykt po raz trzeci umieszczony będzie w gazetach, poszukiwać na drodze prawa cywilnego roszczeń swoich do ceny kupna przeciw skarbowi publicznemu.

XXII. ROZDZIAŁ.

O kosztach postępowania karnego.

§. 380. Wszelkie czynności w sprawach karnych, jakakolwiek przedsięwzięje je Władza, i wszystkie do takowych odnoszące się podania stron, wolne są od opłaty stępla i pocztowego. Podwoły, jadąc tam i napowrót, uwolnione są w takich przypadkach od opłaty drogowego i mostowego,

Jeżeli obwinionych odstawia się wozem, gminy dostarczyć mają potrzebnych podwódt i wolno

im żądać za to wynagrodzenia według przepisów, istniejących o podwodach.

1. Wolność od opłaty. Kwity na wynagrodzenia za czynności, które ustawa o postępowaniu karném wkłada na osoby, nie obowiązane do takowych już z urzędu swojego, albo na podstawie umowy osobnej (np. na znawców stale ustanowionych), są bezwzględnie wolne od opłaty, a pod to postanowienie podciągnąć należy: kwity świadków na wynagrodzenie przyznanych im kosztów podróży tam i napowrót tudzież straty czasu; kwity znawców, nie zostających w służbie rządowej lub gminnej, następnie kwity tłumaczy nie stałych, na wynagrodzenie kosztów podróży tam i napowrót i na inne wynagrodzenia, należące się im z ustawy; kwity gmin lub członków gminy na milowe lub na należytość za podwoły z powodu przewozu obwinionych i kwity zastępców ubogich na wynagrodzenie wydatków, które były konieczne, jeżeli w gotówce je poczyniono. Kwity urzędników rządowych lub gminnych na należytości, przypadające im z powodu postępowania karnego podlegają opłacie z wyjątkiem woźnego (Rozp. Min. z dnia 2. września 1853, Nr. 175 dz. ust. P.). Wolne od opłaty są także pełnomocnictwa oskarżycieli prywatnych, wydane zastępcom swym w sprawach karnych, jeżeli uwidoczniły w nich jest cel karno-sądowy, z powodu którego wystawione zostały. (Rozp. Min. spraw. z dnia 12. marca 1865, j. 1980).

2. Wolność od opłaty pocztowej. Wolność od opłaty pocztowej nie odnosi się do poczty miejscowej w miastach, w których ona istnieje, gdyż korespondencye miejscowe przesyłać sobie należy przez woźnych. Przesyłki wolne od opłaty pocztowej powinny być zapieczętowane pieczętką urzędową, a po stronie napisu opatrzyć je należy nazwą wysyłającego i słowami „rzecz urzędowa“ albo „Ex officio“ (albo „w sprawach karnych“). Pisma urzędowe nie powinny być rekomendowane, wyjąwszy przypadki, przewidziane w przepisach sądowych lub inne, według uznania Referenta lub Przełożonego wazne przypadki, w których wolność od opłaty pocztowej odnosi się także do należytości za rekomendacją. (Ustępy 12—14 rozp. Min. z dnia 3. stycznia 1851, Nr. 32 dz. u. P. tudzież reskr. Min. handlu z dnia 3. września 1853, l. 12900). Również rozporządzenia Władz sądowych i administracyjnych, wydane do bezpłatnych zastępców stron i podania takichże zastępców wolne

są od opłaty pocztowej (Rozp. Min. spraw. z dnia 5. listopada 1852, l. 17092). Wolność korespondencyj urzędowych od opłaty pocztowej zawarta jest w licznych umowach pocztowych z Państwami obcemi.

3. **Wolność od cła.** Przedmioty rozprawy sądowej, jako przedmioty dowodowe, albo przedmioty bezprawnie zabrane, wolne są za poświadczaniem odbierającego je Sądu, od opłaty cła (§. 21, ustęp 17 wstępu do taryfy cłowej z dnia 5. grudnia 1853, Nr. 262 dz. u. P.).

4. **Wolność od taxy.** Za próbowanie sztab kruszcowych nie wolno Urzędowi mennicznemu pobierać od Sądów karnych żadnej opłaty (Rozp. Min. spraw. z dnia 25. kwietnia 1858, l. 8132).

5. W styczności z krajami, należącemi do korony węgierskiej, wzajemne wynagrodzenie sobie kosztów przewozu nie ma miejsca (Rozp. Min. spraw. z dnia 9. lipca 1869, l. 8083.)

6. W przypadkach wszystkich, w których używa się do eskorty jednego tylko zandarma, ma on jechać na jednym wozie razem z aresztantem. Jeżeli zaś przydano dwóch lub więcej zandarmów do eskorty, Władze właściwe dodac mają tyle podwódek, aby przynajmniej część eskorty jechać mogła na wozach. Jeżeli nakoniec zajdą przypadki, w których w myśl §. 81 instrukcyi służbowej szczególnie względy bezpieczeństwa tego wymagają, aby wszyscy odstawiający zandarmi jechali, dostarczyć należy podwódek tyle, ile potrzeba ze względu na liczbę aresztantów i eskorty całej, jednak dotyczący komendant zandarmeryi obowiązany jest, podać Władzy administracyjnej te przyczyny, z powodu których żąda tylu podwódek. Ministerstwo spraw wewnętrznych nie może uznać obowiązku woznicy, aby, jeżeli cała eskorta nie jedzie, szedł pieszo obok wozu, ponieważ to w żadnym przepisie nie jest uzasadnione, a często nawet jest niewykonalne (Rozp. Min. spraw. z dnia 30. sierpnia 1855, l. 18025). Dodatek funduszu krajowego do należytości za podwódek razem wypłacony być ma dającym podwódek przez urzędnika lub komendanta eskorty, jednak uwidocznic go należy osobno w rachunku, złożyć się mającym (Rozp. Min. spraw. z dnia 9. lipca 1860, l. 9196.).

7. Co do podwódek obowiązuje rozporządzenie ministerjalne z dnia 15. stycznia 1849, Nr. 88 dz. u. P.; patrz *K a s p a r k a* · Zbiór ustaw administracyjnych Tom I str. 619.

§. 381. Do tych kosztów postępowania karnego, których wynagrodzenie przez obwinionego nastąpić może, należą:

1. wydatki na doręczenia, wezwania i posyłki piesze;
2. koszta dostawienia, dodania straży i przewozu obwinionego lub osób innych;
3. należytości świadków, znawców i tłumaczy;
4. należytości obrońców i innych zastępców stron;
5. koszta opatrywania potrzeb obwinionego podczas aresztu śledczego;
6. koszta podróży i dyjety Urzędników sądowych, tudzież Prokuratorów rządowych, jakoteż koszta podróży Przysięgłych, nakoniec
7. koszta wykonania wyroku karnego.

Koszta te, z wyjątkiem wspomnianych pod l. 4. Rząd zalicza, zastrzegając sobie zwrot według postanowień §§. 389 — 391.

Patrz rozporządzenie ministeryalne z dnia 18. czerwca 1873, N. 115, dz. ust. P. przy §. 384 str. 246.

§. 382. Należytości woźnych i ich pomocników za doręczenia, wezwania, posyłki piesze, za dostawienie, za odprowadzenie pod strażą i przewóz obwinionego lub osób innych, następnieienne żandarmów, których się wzywa do dostawienia lub do eskortowania, ustanowione są w rozporządzeniach osobnych.

Co do kosztów eskortowania następujące obowiązują przepisy.

Koszta eskortowania (straży przydanéj) ponosi ze swego funduszu rezerwowego zwyczajnie ta Władza, która zbrodniarza eskortowanego odbiera. (Rozp. Min. z dnia 20. października 1856, N. 199 dz. u. P.). Jeżeli osoba uwięziona na żądanie Sądu przez Władzę policyjną ma

być odstawioną do Sądu innego, Sąd, znajdujący się w miejscu Władzy policyjnej dać może straży przydanej zaliczkę z funduszu rezerwowego. (Rozp. Min. spraw. z dnia 4. grudnia 1858, l. 20691). To samo ma miejsce w przypadkach, gdy Władza bezpieczeństwa odstawia osadzonych na miejsce kary. (Rozp. Min. spraw. z dnia 16. października 1858, l. 16269), i w ogólnosci koszta przewozu na miejsce kary ponosi etat Ministerstwa sprawiedliwości. (Rozp. Minist. spraw. z dnia 16. października 1855, l. 16967).

Jeżeli do miejsca tego prowadzi kolęj żelazna, przewóz więźniów odbywa się takową wagonami III. klasy, za opłatą połowy należytosci II. klasy; a za taką samą opłatą wraca straż przydana napowrót. Jeżeli przewiesić trzeba więcej niż 10 więźniów, użyć do tego należy wagonu osobnego, który się przyczepia do pociągu towarowego; w innych przypadkach wyznaczyć należy osobny oddział wagonu. O liczbie strazy przydanej, tudzież o tém, czy więźniów okuć należy, stanowi Władza wysyłająca. (Rozp. Min. spraw. z dnia 19. marca 1856, l. 4668).

O kosztach odstawienia więźniów przez żandarmeryą stanowi rozporządzenia następujące. Każdy Sąd, który zarządza odstawienie więźnia przez żandarmeryą, zaopatrzyć ma eskortującego, a względnie komendanta eskorty w pieniądze, potrzebne na wydatki połączone z eskortą i powinien sumę w tym celu wydaną zapisać na wydatek w rachunku funduszu rezerwowego inkwizycyjnego. W tym celu wypisuje się w dwóch egzemplarzach „nakaz otwarty“ (Offene Ordre), który wymieniać powinien rodzaj transportu i sposób zaopatrzenia więźnia, tudzież kwotę, wydaną na to dowódcy eskorty, jeden egzemplarz daje się eskortującemu, drugi zaś, na którym eskortujący poświadcza otrzymaną kwotę pieniężną, złożyć należy do rachunku na poparcie pozycyi wydatku. Chcąc ułatwić czynność c. k. Izbie obrachunkowej, opatrzyć należy także ten egzemplarz, który razem z dziennikiem podróży wydano eskortującemu, liczbą bieżącą rachunku funduszu rezerwowego, pod którą zapisany jest wydatek dotyczący. — Obydwa egzemplarze nakazu otwartego napisane być powinny według (załączonych) formularzy pod 1 i 2. Dowódca eskorty uiszczyć ma za pokwitowaniem na dzienniku podróży, wydanym według formularza 3, należytosc za podwodę, jeżeli jęj używał, postarać się ma o zaopatrzenie więźniów według polecenia i złożyć powinien dokumenty te razem z pozostałą kwotą pieniężną téj eskortcie, która

więźnia dalej odstawia, tak, iż dokumenty te, razem z kwotą pozostałą dostają się do rąk Sądu, który więźnia odbiera. — Zmieniając eskortę, oddawca potwierdzić powinien w dzienniku podróży oddanie kwoty pieniężnej. — Jeżeli żandarmi eskortujący oddalają się ze swęj stacyi na czas dłuższy niż 24 godzin, a zatem mają prawo do dyjet, mogą sobie takowe brać z kwoty otrzymanej, poświadczając odbiór w dzienniku podróży. W tym celu w dzienniku podróży (dokładnie wymienić należy także czas przybycia i odejścia od stacyi do stacyi. — Dostawszy się na miejsce przeznaczone, eskortujący złożyć ma Sądowi, który więźnia odbiera, rachunek wydatków opędzonych, razem z należącym do niego nakazem otwartym. — Z rachunku tego, popartego nakazem otwartym, Sąd odbierający, się przekonywa, czy z kwoty, wydanęj eskortcie pozostała reszta, albo czy wydatki równają się zaliczce, albo nakoniec czy wydatki przewyższają zaliczkę. — W przypadku piérwszym Sąd odbiera od zandarma resztę pozostałą w gotówce i załączając rachunek podróży zapisuje ją w rachunku funduszu rezerwowego na przychód, jako zwrot z rachunku. — W przypadku drugim Sąd nie oblicza, lecz składa tylko w swoim czasie rachunek, złożony przez eskortę razem z rachunkiem funduszu rezerwowego za półroczę bieżące Izbie obrachunkowęj, która rachunek ten dołączy do rachunku odnośnego, złożonego przez Sąd odsyłający. — Jeżeli wreszcie wydatek, wykazany w rachunku jest większy, niż otrzymana zaliczka i jeżeli zandarm pokrył nadwyżkę z funduszków własnych, wynagrodzić mu należy kwotę przypadającą za pokwitowaniem, i takową, pokładając ją rachunkiem podróży, zapisać na wydatek w rachunku z funduszu rezerwowego. — Izby obrachunkowe mają następnie obowiązek, sprawdzając rachunki z funduszków rezerwowych, przekonać się, czy kwota, którą Sąd jeden według rachunku wydał zandarmeryi jako zaliczkę kosztów eskorty, należycie została obliczona w Sądzie przeznaczonym według brzmienia nakazu otwartego do odbioru więźnia, i dodać powinny przy pozycjach odnośnych wzajemne powołania. — Jeżeli eskortowanie odbywa się z kraju jednego do drugiego, w którymto przypadku rachunki funduszków rezerwowych Sądu wysyłającego i odbierającego nie schodzą się w jednę i tęj samęj Izbie obrachunkowęj, unikając ciągłego pisania tam i na powrót, ta Izba obrachunkowa, która w rachunkach, złożonych jęj z funduszu rezerwowego znajdzie zaliczki w celu eskortowania więźniów do innęj prowincyi,

udać się powinna po daty, pod któremi sprawdzono zaliczkę, wydaną eskortującemu, za pomocą wykazów półrocznych do téj Izby obrachunkowej, która sprawdzać ma rachunki z funduszu rezerwowego Sądu odbierającego. —

W celu oznaczenia kosztów odstawienia, jakie na każdego osobno w przypadku wspólnego eskortowania kilku więźniów przypadają, i w celu zapisania wydatków na odstawienie (w szczególności kosztów podwód i dyjet żandarmerji), których zwrotu od osądzonogo żądać należy, przepisuje się Sądom postępowanie następujące: Piérwszy Sąd, który jednego z więźniów odbiera, powinien wydatki, przez żandarma dotąd poczynione, w dzienniku podróży zliczyć, sumę przez liczbę więźniów podzielić, a iloraz zapisać do ściągnięcia od więźnia odebranego i uwidocznić takowy w nakazie otwartym. — Jeźliby Sąd miał kilku więźniów odebrać, to rozumie się samo przez się, iż iloraz wspomniony pomnożyć trzeba przez liczbę więźniów odebranych, a iloczyn żąd otrzymany zapisać. W drugim Sądzie, który znowu odebrać ma więźnia, odciągnąć należy od wszystkich według dziennika podróży wykazanych wydatków, kwotę, wziętą na przepis według nakazu przez Sąd piérwszy, i różnicę podzielić przez liczbę dostawionych do niego więźniów, a iloraz, tak jak się to stało w Sądzie piérwszym wziąć na przepis, i jeźeli eskorta iść ma jeszcze dalej, do nakazu otwartego zapisać. — Z tego, co się powiedziało, wynika, że każdy Sąd następujący, od wydatków dotąd wykazanych, odciągnąć powinien sumę kwot, wziętych na przepis przez Sądy poprzedzające, przestrzegając dalej postępowania Sądów bezpośrednio poprzedzających. Ponieważ tym sposobem odpada dalsza korespondencya między Władzami, okazuje się potrzeba w interesie kontroli, aby w przypadkach, w których kilka osób ma być odstawionych przez eskortę do Sądów różnych, Sąd wysyłający w nakazie otwartym wskazał drogę, której eskorta powinna się trzymać, a to w tym celu, aby Izba obrachunkowa, jeźeli w rachunku z funduszu rezerwowego Sądu jednego, znajdzie wydatek uczyniony w tym celu, powziąć mogła z załączonego odpisu nakazu otwartego także ten Sąd, do którego rachunek ów się dostał. (Rozp. Min. z dnia 11. listopada 1857, N. 217 dz. u. P.).

Jeźeli się wzywa pomocy wojska w celach publicznych, politycznych i w celach bezpieczeństwa w ogólności, n. p. do eskortowania więźniów i t. p., albo na straż w więzieniach, obowiązuja postanowienia następujące:

Każdy oficer jednej z komend poprzód wspomnianych otrzymuje od dnia odejścia na miejsce nowego przeznaczenia aż do odwołania swojego i przybycia do swego oddziału wojskowego, a w razie, jeźliby ten oddział tymczasem dalej przeniesiony został, tylko w wymiarze według dawniejszej jego leży, oprócz kwatery tymczasowej, podług najwyższego rozporządzenia z dnia 15. maja 1851 dodatek miesięczny w kwocie 20 zlr., albo dziennie 40 krajcarów, jeżeli nie ma całego miesiąca; każdy żołnierz od sierżanta lub wachmistrza począwszy i niżsi, otrzymują oprócz kwatery podczas marszu zwykłej i zaopatrzenia, dodatku dziennego 3 krajcary.

Jeżeli użyto konnicy, postąpić sobie należy według postanowień §§. 1 — 3 rozporządzenia z dnia 20. czerwca 1850, N. 110 dz. u. P. (Rozporządzenie to stanowi, iż gmina jest obowiązana, konie służbowe za wynagrodzeniem podstajennego i żywności umieścić i zaopatrzyć).

Pod względem doręczeń i posyłek pieszych stanowi rozporządzenie ministeryalne z dnia 5. lipca 1854, N. 169 dz. u. P. z uwzględnieniem późniejszych zmian, wprowadzonych rozporządzeniami z d. 28. wrzesnia 1858, N. 166 i z d. 3. grudnia 1859, N. 221 dz. u. P., co następuje:

§. 14. Służbie Trybunałów piérwszej instancyi i Sądów powiatowych, jeżeli z nakazu Przełożonego pełni obowiązki poza siedzibą urzędu, należy się według okoliczności milowe i strawne, albo także należyćość za doręczenie. — Naczelnik urzędu jest za to odpowiedzialnym, aby słuźy urzędowi do wysylek służbowych nie byli używani bez konieczności, lecz tylko wtedy, gdy tego wymagają ustawy n. p. w niektórych czynnościach sądowych i doręczeniach, albo téż gdy innych srodków doręczenia n. p. poczty, posłańców gminnych i t. p. z powodu nagłości lub z powodu szczególnego rodzaju nakazu użyć nie można.

§. 15. Milowe wtedy tylko policzyć wolno, jeżeli odległość miejsca, do którego udać się ma sługa, wynosi od siedziby urzędu więćej niż pół mili, i to tylko o tyle, o ile nie zalicza tam i napowrót jazdy, z której mógł korzystać. — Milowe wynosi 10 krajcarów mon. konw. za każdą milę tam i napowrót. — Jeżeli sługa podczas jednej posyłki skutecznie ma kilka nakazów w miejscach różnych, należy mu się milowe za całą drogę, odbytą w porządku należytym. Za części drogi, które nie wynoszą ćwierć mili, nic się nie płaci. — Ograniczenie milowego, zawarte w przepisach dotychczasowych, aby takowe nie

przewyższało strawnego (§. 17) w kwocie 48, a względnie 32 krajcarów, znosi się na przyszłość. — Słudzy powinni, gdzie można, używać według istniejących przepisów kolei żelaznych i statków parowych w klasie odpowiedniej, a wtenczas policzają tę należytosć zamiast milowego.

§ 16. Milowe należy się służbie:

- a) W sprawach karnych, w przypadkach w ustawie oznaczonych.
- b) Strawne, jeżeli sługa pobiera płacy najmniej 300 złr. rocznie, wynosi dziennie 48 krajcarów, jeżeli zaś mniejszą ma płacę, dziennie 32 krajcary Mon. konw.

§. 18. Strawne policzyć może sługa, jeżeli

- a) wysłany został jako poseł w celu ukarania kogoś, albo
- b) jeżeli z powodu wykonania nakazu urzędowego na inną posyłce urzędowej przez noc pozostać musi, albo
- c) jeżeli towarzyszyć ma urzędnikowi, wysłanemu na komisją. W przypadku tym sługa nie policza milowego, jeżeli korzystac mógł ze srodka przewozowego (§. 7), którego używał urzędnik.

§. 19. Przełożony urzędu sprawdza milowe i strawne sług i wypłaca je z funduszu rezerwowego (§. 28) po uskutecznieniu nakazu służbowego, — Wykaz w tym względzie utrzymywany według formularza osobnego, który zawierać ma także pokwitowanie sługi, załącza się do rachunku z funduszu rezerwowego.

§. Trybunały piérwszej instancyi i Sądy powiatowe, ułożyć mają wykazy odległosci miejsc z siedziby swojej i pomiędzy sobą, a względnie opatrzone potwierdzeniem Władzy administracyjnej, powinny je przybić, aby każdy takowe mógł przejrzeć.

§. 383. Takim świadkom, którzy żyją z płacy dziennéj lub tygodniowéj i którymby przeto pozbawienie ich, nawet kilku tylko godzin, sprawiło ubytek w zarobku, Sąd słuchający ich, uwzględniając ze słusznoscią wszystkie okolicznosci, przyzna na żądanie nie tylko wynagrodzenie kosztów koniecznych za drogę tam i na powrót, lecz także wynagrodzenie zarobku ubytego, a nawet, gdyby były potrzebne, kosztów więk-

szych pobytu, w miejscu przesłuchania. Innym świadkom na żądanie przyznać wolno odpowiednie wynagrodzenie wydatków koniecznych na drogę i na pobyt w miejscu przesłuchania, tylko w tym przypadku, gdy miejsce przesłuchania od zwykłego ich miejsca pobytu oddalone jest o więcej niż dwie mile (cztery godziny). Należytości przyznane, powinny być wypłacane natychmiast po przesłuchaniu, a jeżeliby się to bez winy świadka natychmiast stać nie mogło, przesłać mu takowe należy w czasie najkrótszym i to zawsze bezpłatnie.

W pozwie należy zwrócić uwagę świadków na to, iż żądać powinni wynagrodzenia, jakie się im należy, pod utratą onegoż, najpóźniej w dwudziestu czterech godzinach po przesłuchaniu.

Oskarżyciel prywatny nie może się domagać należytości, przyznanych świadkom; poszkodowani inni domagać się mogą takowych wtedy tylko, gdy ich wezwano w celu przesłuchania jako świadków.

Należytości osób wojskowych (z obrony krajowej), zostających w służbie czynnej, które stawiają na świadków przed Sądem karnym, znajdującym się poza ich leżą, wyznaczone są przepisami osobnemi.

Zandarmeryi od wachmistrza począwszy aż do zandarma prostego, jeżeli zostają wezwani na świadków przed Sąd karny dla osób stanu cywilnego i jeżeli Sąd, w którym słuchany ma być zandarm, oddalony jest od stacyi jego więcej niż o milę (2 godziny), należy mu się za każdą godzinę drogi tam i na powrót 26 centów, a tytułem strawnego, dyjety, według rangi po 52, 35 i 26 centów, te ostatnie jednak tylko wtedy, gdy wezwany na świadka zandarm, ze względu na odległość miejsca, w którym go przesłuchano, albo z powodu dłuższego trwania rozprawy, nie mógł wrócić tego samego dnia do stacyi swojej. Należytości te wypłacić należy na rachunek budżetu Ministerstwa sprawiedliwości z funduszu rezerwowego Sądu,

który zandarma przesłuchał. (Rozp. Min. z dnia 28. listopada 1855, N. 205; z dnia 20. października 1856, N. 199 i z dnia 4. stycznia 1859, N. 11 dz. u. P.). Jeżeli miejsca te łączą kolej żelazna, żandarm żądać może tylko należności za kolój i dyjety za czas pobytu swego. (Rozp. Min. spraw. z dnia 18. marca 1859, l. 4143). Strażnicy skarbowi od Respicyenta począwszy, aż do strażnika, jeżeli ich stacya od siedziby Sądu oddalona jest więcej, niż o dwie godziny drogi, żądać mogą według taryfy wynagrodzenia za jazdę koleją lub statkiem parowym, albo milowego po 26 centów za każdą godzinę drogi tam i na powrót, następnie, jeżeli tego samego dnia wrócić nie mogą, nadto jeszcze strawnego w ilości żołdu dziennego z dodatkiem krajowym. (Rozp. Min. z dnia 7. lipca 1859, N. 135 dz. u. P.).

Pod względem osób wojskowych obowiązują przepisy następujące

Najwyższa komenda wojskowa, w porozumieniu z Ministerstwami sprawiedliwości, skarbu i spraw wewnętrznych, zgodziła się na to, aby oficerom, jeżeli przed Sądem karnym dla osób stanu cywilnego poza miejscem garnizonu, stawać mają sami na świadków, lub też towarzyszyć mają według instrukcyi służbowej żołnierzowi począwszy od sierżanta lub wachmistrza i niższym, wypłacano oprócz wynagrodzenia za mieszkanie, podwoję, kolój lub statek parowy według zasad, istniejących dla wojska, także według stopnia dyjety za dnię, przepędzone na tém poselstwie, a to na rachunek budżetu Ministerstwa sprawiedliwości. — Utrzymanie żołnierzy przez czas téj wysyłki zapewnione jest należyciścią im przyznaną podczas transportu, a potrącenie takowój z funduszu sprawiedliwości, jakotż w ogóle potrącenie wydatków, łożonych dla żołnierzy, nie ma miejsca z powodu małoznaczności. — Przepisy te nie stósują się jednak do stron, posiadających stopień oficera w armii, do urzędników wojskowych i priaplanistów, bo ci podlegają ogólnym przepisom ustawy o postępowaniu karném. (Rozp. Min. z dnia 24. lutego 1854, N. 52 dz. u. P.).

Zmieniając częściowo powyższe przepisy, stanowi się, aby koszta, powstałe w skutek powołania podoficera lub szeregowca na świadka przed Sąd karny dla osób stanu cywilnego, funduszowi wojskowemu zostały zwrócone z funduszu Ministerstwa sprawiedliwości. (Rozp. Min. spraw. z dnia 6 grudnia 1870, N. 14026).

Oficerowie, którzy sami stawac mają na świadków przed Sądem karnym dla osób stanu cywilnego, policzać powinni koszta podróży w ten sposób, jak to przepisuje regulamin należytości względem podróży służbowej (Rozp. Min. spraw. z dnia 22. wrzesnia 1863, l. 8524).

Izba obrachunkowa sprawdza należytości świadków tylko pod względem błędu w rachunku; słuszność należytości przyznanej ocenia Sąd wyższy, który zarządzić ma zwrot należytości niewłaściwie przyznanej od świadka, jednak pod odpowiedzialnością tego, który należytość zaasygnował. Blankiety takich asygnacyi zawierac mają stan i charakter świadka, oddalenie jego zamieszkania od siedziby Sądu i czas jego pobytu w siedzibie Sądu (Rozp. Min. spraw. z dnia 5. lutego 1858, l. 1087).

§. 384. Znacwcy, których jako takich stale przy Sądzie ustanowiono i którzy za to pobierają zapłatę, domagać się mają tylko wynagrodzenia wydatków, które do złożenia zdania były potrzebnymi i należycie udowodnione zostały. Inni znacwcy otrzymują oprócz tego należytość przez Sąd wymierzyc się mającą z uwzględnieniem wszelkich okoliczności. O ile w tym względzie przepisami istniejącymi nie szczególnego nie postanowiono, wymierza się należytość od jednego do pięciu złotych austryackich, a w tym przypadku, jeżeli do zdania potrzebnymi są szczególne wiadomości naukowe, techniczne lub artystyczne, albo zręczności, od dwóch do dwudziestu złotych austryackich. Celem przyznania zapłaty, tę kwotę przewyższającą, udać się trzeba po zezwolenie do Trybunału drugiej instancyi.

1. Należytości służby z d r o w i a postanowione zostały rozporządzeniem minist. z dnia 17. lutego 1855, Nr. 33 dz. u. P., które opiewa:

§. 1. Do czynności ściśle sądowo - lekarskich w postępowaniu cywilnem i karnem stósuje się załączona tu taryfa I.

§. 2. Za czynności inne lekarskie, chirurgiczne i położnicze, wydarzające się w Sądach, wymierzyć należy wynagrodzenie według załączonej taryfy II.

§. 3. Za czynności nadzwyczajne, których w taryfach nie wyliczono szczegółowo, przedstawiwszy dokładnie przypadek, policzyć należy kwotę odpowiednią, względem której zawsze udać się należy do Sądu krajowego wyższego.

§. 4. Przyznane służbie zdrowia w tych taryfach wynagrodzenia, wypłaca Rząd bezpośrednio, jeżeli żądać ma zwrotu od osób trzecich.

§. 5. Jeżeli służba zdrowia załatwia czynności sądowo-lekarskie poza miejscem zamieszkania swego, żądać może oprócz zapłaty za czynność samą (według taryfy I. i II.), także jeszcze wynagrodzenia strawnego i wozbnego.

I.

Taryfa należytości

za czynności ściśle sądowo-lekarskie.

Powszechna Księga ustaw cywilnych		złr.	kr.
§. 100	<p style="text-align: center;">W sprawach cywilnych.</p> <p>Zbadanie niemożności dopełnienia powinności małżeńskiej:</p> <p>a) za badanie</p> <p>b) za każde w tym celu potrzebne odwidziny następne</p> <p>c) za zdanie na piśmie</p>	2	—
§§. 273, 283, 567	<p>Za badanie osoby, ulegającej obłąkaniu lub niedołęztwu (umysłowemu), a mianowicie:</p>	—	30
	<p>a) za oznaczenie obłąkania lub niedołęztwa</p> <p>b) za oznaczenie leczenia takowych</p> <p>c) za oznaczenie przerw wolnych</p>	2—4	—
	<p>Za każde późniejsze odwidziny konieczne</p>	1	—
	<p>Za zdanie na piśmie, według tego, czy jest mniej lub więcej obszerne</p>	2—5	—

		złr.	kr.
§. 926	Za badanie z powodu ewikcyi za pewne choroby bydłące:		
	a) owiec lub innych zwierząt mniejszych od 1—5 sztuk	—	30
	od 5—10 sztuk	—	45
	i tak dalej;		
	b) bydła rogatego i koni od sztuki	1	—
§§. 1325, 1328	Za badanie uszkodzeń cielesnych o ile się wydarzają poza postępowaniem karném	2	—
	Za każde potrzebne odwidziny następane	—	30
	Za zdanie osobne	2	—
	W postępowaniu karném.		
	A. Zbrodnie.		
Ustawa karna			
§§. 125, 127, 128	Za badanie w przypadku zgwałcenia albo w przypadku zesromoczenia (shanbienia)	1	—
§§. 129, 132, IV.	Za badanie w przypadku nierządu naturze przeciwnego albo w przypadku stręczenia przez uwiedzenie osoby niewinnej	1	—
§§. 134 do 143, 161	Za sekcją sądową (otwieranie zwłok)	3	—
	Za ułożenie zdania osobnego	2	—
	Za sekcją noworodka i wykonanie próby płucowej	4	—
	W przypadkach, w których badanie ma być uskutecznione na zwłokach zgnilych, oprócz należytości powyższej jeszcze	2	—
	Za dokonanie badania chemicznego w przypadkach otrucia oprócz wynagrodzenia za srodki do tego użyte według taxy na leki	6—10	—
	Za kierownictwo i nadzór badania i za złożone o tém zdanie, lekarzowi	3—5	—
	Za dodatkowe badanie narzędzia morderczego lub innych należących do tego przedmiotów	2	—

		złr.	kr.
	a gdyby te inne przedmioty były truciznami, oprócz wynagrodzenia za odczynniki	4	—
§§. 144, 148	Za badanie matki w przypadku podejrzenia o spędenie płodu	2	—
§§. 149, 151	Za badania potrzebne w przypadkach porzucenia noworodków:		
	a) na dzieciach znalezionych żywych	2	—
	b) na dzieciach znalezionych martwych	4	—
§§. 152, 157, 160	Za badanie ciężko na ciele uszkodzonego lub w pojedynku zranionego	2	—
	za każde potrzebne odwidziny późniejsze	—	30
	za zdanie osobne	2	—
	Badanie uwięzionego pod względem ustroju cielesnego (wad)	—	10
Ustawa karna	B. Występki i przekroczenia.		
§§. 335 do 337	a) Za badanie uszkodzenia cielesnego lekkiego	1	—
	b) za badanie uszkodzenia cielesnego ciężkiego	2	—
	c) za badanie w przypadku zabicia (sekcją sądową) należytości podane powyżej przy §§. 134 do 143	—	—
§§. 339, 340	Badanie położnicy z powodu zatajonego porodu	1	—
	Badanie płodu niedojrzałego	1	—
	W przypadku, w którym potrzebną jest sekcya dziecięcia, za takąową razem ze zdaniem	3	—
§. 345	Badanie leku zakazanego (w razie przedawania takowego przez upoważnionych)	1	—
§. 349	Za badanie leku źle lub rzekomo sporządzonego (wyjawszy jeźliby potrzebne było badanie chemiczne)	1	—

		złr.	kr.
§. 353	Badanie lekarstw przemienionych .	1	—
§. 354	Badanie w przypadku handlu nie- upoważnionego lekarstwami:		
	a) pojedynczych lub kilku, bez względu na jakość	1	—
	b) wielu lub całych zbiorów ta- kowych	1—4	—
§§. 356 do 358	Badanie w przypadku zawinienia lekarza lub chirurga, należytości wyznaczone przy §. 335	—	—
§. 360	Badanie w przypadku choroby zaniedbanej	1	—
§. 364	Badanie trucizny, jeżeli takową zna- lezione u kramarzy lub domo- krążców:		
	a) gdy wystarczają oględziny . . .	—	20
	b) za badanie dokładniejsze . . .	1—2	—
§. 379	Badanie mamki lub akuszerki, na- widzonej chorobą srośną lub za- raźliwą	1	—
§. 387	Badanie zwierzęcia wściekłego lub o wściekłą podejrzanego	2	—
§. 391	Badanie zwierzęcia zjadliwego . . .	1	—
§. 399	Badanie mięsa u przemysłowców . .	1	—
§§. 400, 401	Badanie bydła chorego podczas cho- roby stadnej, należytości podane przy §. 926 powszechnej księgi ustaw cywilnych	—	—
§§. 403, 405	Badanie napojów	1	—
§§. 406 do 408	Badanie naczynia cynowego lub in- nych schowków dla zdrowia nie- bezpiecznych, albo przypraw środ- ków służących do pożywienia, ra- zem z potrzebném badaniem che- miczném	1	—
§. 409	Badanie w razie kaléctwa samowol- nego, jak w przypadkach skalé- czenia lekkiego lub ciężkiego.		
§§. 411 do 430	Badanie w przypadkach bitek lub innych w tym paragrafie przewi- dzianych przypadkach według te-		

		złr.	kr.
§. 481	go, czy skaléczenie było lekkie lub ciężkie i według liczby osób skaléczonych, jak powyżéj. Badanie przypadków, oznaczonych §. 431, według pozycyi wyżéj podanych.		
	Dodatek.		
1.	Za świadectwo choroby przez Sąd żądane		1 —
2.	Za obecność na rozprawie głównej sądowej, na posiedzeniu sądowym w celu dania wyjaśnień:		
	a) za pół dnia	3	—
	b) za cały dzień	5	—
	c) za każde następne pół dnia	2	—
3.	Za sekcją sądową zwierzęcia niezwywego		
	a) większego	3	—
	b) mniejszego	1	30

Jeżeli te czynności sprawuje chirurg, otrzymuje tylko połowę podanych tu należitości.

Oprócz należitości tu podanych otrzymuje służba zdrowia, przez Sąd do czynności wezwana, jeżeli czynności te wymagają oddalenia się z miejsca zamieszkania, jeszcze dyjety i kosztą podróży, wyznaczone istniejącemi ustawami i rozporządzeniami.

II.

Taryfa należytości

za czynności lekarskie, chirurgiczne i położni-
cze, uskutecznione z nakazu Władz sądowych.

	zł	kr
1 Za wizytę lub badanie stanu zdrowia lub ciała od każdej osoby: lekarzowi	—	10
chirurgowi	—	5
akuszerce	—	5
2 Jeżeli osoba lekarska podczas jednej wizyty równocześnie w jednym zakładzie leczy lub bada więcej niż 6 osób, wtedy za każdą osobę nad 6 otrzymuje lekarz tylko . . .	—	5
chirurg tylko	—	2 ¹ / ₂
akuszerka tylko	—	2 ¹ / ₂
3 Za puszczenie krwi	—	6
4 Za stósowanie bańki suchej	—	6
5 Za stósowanie bańki siekanéj	—	12
6 Za stósowanie pijawki nie się więcej nie płaci, tylko za każdą kazdorazowa . . .		cena kijowa
7 Za stósowanie przyszydła	—	10
8 Za stósowanie wilczego łyka	—	15
9 Za stósowanie zawłoki	—	24
10 Za stósowanie jątznika	—	16
11 Za stósowanie eneimy lub innego wstrzykiwania w jedną z naturalnych jam ciała ludzkiego	—	8
12 Za stósowanie cewnika a) u kobiet	—	20
b) u mężczyzn	—	30
13 Za wydobycie ciał obcych z jednej z jam naturalnych ciała ludzkiego	—	36
14 Za wydobycie ukleji nosowéj lub innéj . . .	1	—
15 Za wyciągnięcie zęba	—	12
16 Za opiłowanie zęba	—	8
17 Za badanie i opatrzenie rany, wrzodu, stłuczyny, obrzmienia itp.	—	10
18 Za założenie szwu krwawego w ranie . . .	—	20
19 Za podwiązanie naczynia obrażonego . . .	2	—
20 Za otwieranie ropnia, gruczołu obrzmiałego itp.	—	16

	złr.	kr.
21 Za wprawienie zwichnienia	1	36
22 Za wprawienie złamania	3	—
23 Za odświeżenie opatrzenia przy zwichnieniu lub złamaniu	—	10
24 Za odjęcie ramienia, uda, ręki lub nogi . .	10	—
25 Za odjęcie palca u ręki lub nogi	2	—
26 Za odjęcie sutka	5	—
27 Za wprawienie przepukliny przez odprowa- dzenie	1	—
28 Za naprowadzenie krwawe przepukliny uwię- zniętej	10	—
29 Za założenie opaski przepuklinowej lub wo- reczka wieszadłowego	—	10
30 Za odprowadzenie opadu odbytnicy, pochwy lub macicy	—	30
31 Za przekłucie brzucha	2	—
32 Za przekłucie puchliny moszen	1	—
33 Za cięcie césarskie na osobie żywej lub zmarłej	5	—
34 Za badanie części płciowych kobiecych celem przekonania się o ciąży, odbyłym porodzie, chorobach tychże itd., w ogóle po za okre- sem porodu	—	10
35 Za poród lekki	3	—
36 Za poród ciężki (za pomocą obrotu lub kle- szczy)	5	—
37 Za poród bliźniętami	8	—
38 Za osobne wydobyte łożyska, jeżeli się tego okazała potrzeba, za wydobyte jaja nie- dojrzałego lub zaśniadu	5	—
39 Za pomoc udzieloną przy poronieniu	1	—
40 Za rękoczyn celem zatamowania silnego krwo- toku macicznego	1	30
41 Za badanie (smakowanie) pokarmów i chleba, lekarzowi	—	10
		5
42 Za podobne badanie, uskutecznione przy spo- sobności odwidzin lekarskich, lekarzowi .	—	6
		4
		4

Uwagi.

1. Przez należytość za odwiedziny rozumie się wypytanie chorego, ordynacya i zapisanie recepty, jakoteż mniejsze badania ręką lub narzędziami albo proste obandażowanie lekkie, o ile za ostatnie taryfa nie zawiera pozycyi osobnej.
2. Za odwiedziny w nocy tj. od godziny 10. wieczór aż do 5. zrana policzyć wolno taxę podwójną za odwiedziny.
3. Taxę za odwiedziny, wyjąwszy badania, w taryfie pod 1, 2, 41 i 42 podane, zapłacić należy przy wszystkich innych czynnościach, oprócz należytości, za takowe przypadających.
4. Odsosne pozycye taryfy sciągają się tylko do przedsiębrania i ukończenia aktu operacyi, do którego należy także zatamowanie krwi i pierwsze podwiązanie i t. p.
5. Te taxy operacyjne wyplacone być mają służbie zdrowia w kwocie całkowitej bez różnicy innych jój własności.
6. Ingredyencye, potrzebne według pozycyi taryfy 7 do 11, jakoteż bandaże, narzędzia i inne rzeczy potrzebne, które raz tylko mogą być użyte, albo które choremu muszą być pozostawione do dalszego użycia, służbie zdrowia dostarczone lub wynagrodzone być muszą.
7. Kosztów zwykłego utrzymania narzędzi np. ostrzenia nożów, policzać nie wolno.
8. W przypadkach, do których z polecenia Sądu, drugi znawca wchodzi, otrzymuje on, jeżeli nie innego nie postanowiono, należytości podane w taryfie za czynności odsosne.
9. Asystencya płatna, potrzebna przy jednej lub drugiej operacyi, musi być przez operatora wykazaną, a wniosek odpowiedniego wynagrodzenia właściwej Władzy do rozstrzygnięcia przedłożony.
10. Odwiedziny, potrzebne do przygotowania operacyi, jakoteż do opatrywania po takowej i inne czynności, obliczane i wynagradzane być mają według odnosnych pozycyi taryfy.
11. W przypadku oparzenia i zranień bardzo wielkich, tudzież w przypadku wrzodów, które się rozszerzają po kilku częściach ciała, każde ramię. udo itd. wymienić

należy w rachunku jako część osobną i policzyć kwotę odpowiednią za konieczną opaskę.

12. W pozycjach taryfy za czynności położnicze, zawarte już jest badanie części rodnych, przedsięwzięte bezpośrednio przed temi czynnościami lub po takowych,
13. Za dalsze konieczne czynności przy macce lub dziecięciu po zupełnie skończonym porodzie, o ile takowe należą do lekarza lub akuszerki, stósuje się wynagrodzenie albo do odnosnych pozycji taryfy, albo do postanowień §. 3 rozporządzenia powyższego.
14. Należytosci, wymienione w pozycjach 35 i 36 taryfy II, przyznaje się tylko wtedy, gdy położnica przetrzymała dni dziewięć, gdy zaś bez zawinienia umarła, policzyć wolno tylko połowę wyznaczonych tam kwot.
15. Akuszerki otrzymują za mniejsze, uskutecznione przez siebie pomocy chirurgiczne, jak za pijawki, lewatywę, wprowadzenie cewnika itp. oznaczoną za to taxę.

Samo przez się rozumie się, iż śmierć położnicy zawiniona, uchyla wszelkie wynagrodzenie.

15. Akuszerki otrzymują za mniejsze, uskutecznione przez siebie pomocy chirurgiczne, jak za pijawki, lewatywę, wprowadzenie cewnika itp. oznaczoną za to taxę.
- Do objaśnienia téj taryfy służą jeszcze następujące rozporządzenia Według tej taryfy wynagradzać należy także lekarzów w powiatowych za czynności w Sądzie w sprawach o przekroczenia (Rozp. Min. spraw. z dnia 7. stycznia 1864, l. 11489). — Służba zdrowia miejska otrzymuje strawne i wozbne nawet wtedy, gdy razem z urzędnikiem sądowym na jednym wozie jechać nie może (Rozp. Min. spraw. z dnia 31. marca 1859, l. 4320).

Lekarze, którzy zostają w służbie rządowej, do których należą także lekarze, ustanowieni za wynagrodzeniem w domach więziennych, otrzymują tytułem strawnego i wozbnego według przepisów istniejących za czynności dokonane poza miejscem urzędowania swojego, należące się imienne i koszta podróży. Inni lekarze policzać mają dyjety według klasy dyjet X. (lekarze) lub według XII. (chirurdzy), tudzież te koszta podróży, jakich żądać mają urzędnicy sądowi według odpowiedniej klasy dyjet w podróżach urzędowych poza okręgiem Sądu (Rozp. Min. spraw. z dnia 12. października 1859, l. 14731).

2. Rozporządzenie całego Ministerstwa z d. 18. czerwca 1873 o wymiarze dyjet i kosztów podróży dla urzędników rządowych i o oznakach godności na mundurach. Nr. 115 dz. u. P.

§. 1. Wymiar dyjet i kosztów podróży, tudzież oznaki godności na mundurach urzędników rządowych zależą od ich stopnia.

§. 2. Urzędnikom rządowym rozmaitych stopni należą się dyjety podług następującej tabeli w takim samym wymiarze, jak były dotychczas wyznaczone dla tych samych klas dyjet.

Auskultantom, praktykantom, elewom i aspirantom należą się dyjety, przepisane dla klasy 11. stopnia.

Dla klasy 1 stopnia 20 zł. — ct.	
”	2 ” 17 ” 50 ”
”	3 ” 15 ” — ”
”	4 ” 12 ” 50 ”
”	5 ” 10 ” 50 ”
”	6 ” 8 ” — ”
”	7 ” 6 ” 50 ”
”	8 ” 5 ” — ”
”	9 ” 4 ” — ”
”	10 ” 3 ” 50 ”
”	11 ” 3 ” — ”

§. 4. W tych przypadkach, w których za podróże służbowe dozwolono jest liczyć sobie należytość pocztową, urzędnicy czterech pierwszych stopni mogą liczyć należytość za 4 konie pocztowe. Urzędnicy wszystkich innych stopni, tudzież auskultanci, praktykanci, elewi i aspiranci będą mogli na przyszłość liczyć sobie tylko należytość za 2 konie pocztowe, a osobno należytość za przyprząg, jeżeli będzie potrzebny.

§. 5. Za podróże służbowe, odbywane kolejami żelaznymi liczą się urzędnikom 1 do 7 stopnia włącznie ceny jazdy wagonami pierwszej klasy, wszystkim zaś innym urzędnikom, jakoteż auskultantom, praktykantom, elewom i aspirantom ceny jazdy wagonami drugiej klasy.

§. 6. Za podróże służbowe, odbywane statkami parowemi, liczą się urzędnikom wszystkich stopni, tudzież auskultantom, praktykantom, elewom i aspirantom ceny jazdy pierwszej klasy.

3. C. k. lekarzom powiatowym i innym lekarzom, zajmującym posady publiczne, należy się wynagrodzenie według taryfy, jeżeli za czynności sądowo-lekarskie nie pobierają wynagrodzenia osobnego (Rozp. Min. spraw. z dnia 31. października 1855, l. 22,197 i z d. 19. listopada 1855, l. 24027).— Profesorowie z powodu tego charakteru swego nie są wyłączeni od pobierania należytości taryfowych (Rozp. Min. spraw. z dnia 20. listopada 1858, l. 2589).— Lekarze wojskowi, których wyjątkowo używają Sądy cywilne na znawców, mają prawo

do tych samych należytości, co lekarze cywilni (Rozp. min. z dnia 10. września 1856, Nr. 167 dz. u. P.). — W przypadkach oględzin pośmiertnych na zwłokach należy się każdemu z lekarzy cała taxa 5 zł., i jeżeli obaj posiadają stopień akademicki doktora, żaden z nich nie może być uważanym za chirurga i otrzymywać tylko połowę taxy; kwota 2 zł. należy się za zdanie w przypadkach wszystkich, bez względu na to, czy je podyktowano zaraz do protokołu, czy też złożono osobno: za badanie ustroju cielesnego dostawionego należy się każdemu lekarzowi, za te czynności nie wynagradzanemu stale, kwota 10 centów (Rozp. Min. spraw. z dnia 6. listopada 1856, l. 23546). — Służbie zdrowia stale przy Sądach wynagradzanej, należy się milowe na drogach pobocznych według rozporządzenia z dnia 3. lipca 1854, Nr. 169 dz. u. P.; połowę dnia spędzonego na komisji, policzyć należy za dzień cały; dla rozpraw głównych pozostaje wynagrodzenie taryfowe; używając lekarzów gminnych lub prywatnych, poświadczyć zawsze należy, iż nie było pod ręką lekarzów, zajmujących posady publiczne (Rozp. min. z dnia 30. czerwca 1858, Nr. 106 dz. u. P.). — Rachunki przez lekarzów złożone Sąd sam sprawdzać i z funduszu podręcznego wypłacać powinien; w przypadkach zawilých Sądy udawać się mogą do Izby obrachunkowej, a jeżeli mają wątpliwości, do lekarza powiatowego lub do Rady dla spraw zdrowia krajowej (Rozp. Min. spraw. z dnia 19. maja 1857, l. 10682).

Sprawdzanie rachunków za badania chemiczne należy również do Sądów, tylko jeźliby Sądom lub Izbie obrachunkowej żądanie wydawało się przesadnym, zarządzić mogą powtórne przejrzenie rachunku przez znawców, wyznaczyć się mających w każdym przypadku osobno (Rozp. Min. spraw. z dnia 14. maja 1858, l. 9399).

§. 385. Tłómaczowi należy się za przetłómaczenie ustne dokumentu, napisanego w języku obcym, pięćdziesiąt centów, za tłómaczenie pismne zaś dwa złote austryackie od każdego arkusza.

Wyjątkowo Sąd podwyższyć może te opłaty o połowę kwoty, jeżeli tłómaczenie połączone było z trudnościami szczególnymi.

Tłomaczowi, którego przybrano do przesłuchania sądowego, należą się dwa złote austriackie za każdą połowę dnia, a jeżeli sam pisać musi protokół, trzy złote austriackie.

Gdy powołano do takich czynności urzędników, piastujących posadę w Sądzie, albo tłumaczyów przysięgłych, ustanowionych stale i za wynagrodzeniem, sprawować mają takowe bezpłatnie.

§. 386. Znamcy zaś i tłumacze domagać się mają także kosztów podróży i strawnego, jeżeli sprawować mają czynności powyższe poza miejscem zwykłego swego pobytu, a mianowicie ci, którzy zostają w służbie publicznej, według przepisu, istniejących w tym względzie rozporządzeń powszechnych, inni zaś według postanowień, podanych w §. 383. i to nawet w razie odległości mniejszej, niż tam podanej.

Wszystkie należności powyżej wspomniane wypłacić zresztą należy znawcom i tłumaczom, jeżeli to być może, natychmiast po ich czynności, albo przesłać im takowe bezpłatnie.

W pozwie pisemnym oznajmić im trzeba, iż należności swoich domagać się powinni, pod utratą takowych, najpóźniej w przeciągu dni czterech po złożeniu zdania swojego.

§. 387. Koszta opatrywania potrzeb obwinionego podczas aresztu śledczego obejmują w sobie wydatki na żywność, łożę, opał, światło, dostarczenie bielizny i sukien, jeźliby była potrzeba, jako téż pranie bielizny i czyszczenie sukien tudzież koszta choroby i połogu, jeźliby się zdarzyły.

Co się tyczy kosztów choroby i połogu policza się każdemu uwięzionemu z osobna wydatki, jakie rzeczywiście dla niego się uzbierają; co

do wszystkich innych kosztów opatrywania potrzeb, każdy Trybunał drugiej instancyi ustanowi w obrębie swoim corocznie, a w razie znacznych zmian w cenie, nawet częściej, kwotę, wypadającą za każdego uwięzionego na jeden dzień, w którójto kwocie nastąpić ma wynagrodzenie onych kosztów opatrywania potrzeb, o ile któryś z uwięzionych nie opędał ich z majątku własnego.

Jezeli w miejscach różnych, w których znajdują się Sądy karne, istnieją bardzo wielkie różnice w cenach żywności, kwota tych kosztów opatrywania potrzeb, odmiennie ustanowioną być może dla rozmaitych Sądów w obrębie tego samego Trybunału drugiej instancyi.

§. 388. Koszta wykonania wyroku karnego, które każdy skazany ma wynagrodzić, obejmują w karach uwięzienia nietylko wydatki, poniesione na opatrywanie potrzeb (§. 387), ale także ten udział w kosztach strzeżenia i zarządu miejsca odbywania kary, który wypada na każdego skazanego w czasie zostawania w karze. Wymierzenie tych kosztów postanawia się osobnemi rozporządzeniami.

Koszta wykonania kary innój, ustanawia się w każdym przypadku z osobna.

Ilość kosztów zaopatrzenia potrzeb, zwrócić się mających, wymierzona została na czas od 1870—1874 dla każdego osądzonego dziennie w Galicyi na 19 centów. (Rozp. Min. spraw. z d. 3. listopada 1869, N. 166 dz. u. P.). Ten sam wymiar odnosi się do więźniów stanu cywilnego, umieszczonych w zakładach karnych wojskowych (Rozp. Min. spraw. z dnia 23. czerwca 1865, l. 5086).

Co do tych więźniów, którzy odbywają karę w Sądach samych, wymierzyć należy koszta zaopatrywania potrzeb według §§. 3 i 8 rozp. césar. z dnia 2. czerwca 1859, Nr. 105 dz. u. P. (Rozp. Min. spraw. z dnia 27. lutego 1865, l. 1169).

§. 389. Jeżeli oskarżonego wyrokiem karnym uznano za winnego jakiegoś czynu karogodnego, wyrzec należy zarazem w wyroku, iż on także koszta postępowania karnego wynagrodzić powinien.

Jednakowoż Trybunał w przypadku, gdy postępowanie odnosiło się do kilku czynów karogodnych, wyłączyć powinien o ile możliwości od wynagrodzenia koszta, powstałe z powodu tych czynów, których oskarżonego nie uznanó winnym.

Jednak obowiązek wynagrodzenia kosztów ciąży na skazanym prawomocnie tylko co do jego osoby, a jeżeli umarł po prawomocności wyroku, na jego spadku; nigdy zaś na osobach trzecich, które albo z ustawy albo z przyjętego na siebie obowiązku, starać się mają o jego utrzymanie. Z kilku udział biorących, skazać należy każdego z osobna na ponoszenie tych kosztów, które wynikły z opatrywania potrzeb jego podczas areztu śledczego, z obrony jego, z wykonania kary, albo z szczególnych zdarzeń u niego tylko zaszłych, albo z szczególnego zawinienia jego. Na zapłacenie wszelkich innych kosztów postępowania karnego skazać należy niepodzielnie wszystkich współwinnych i uczestników, o ile Trybunał nie przyjmuje szczególnych powodów ograniczenia téj odpowiedzialności.

§. 390. Jeżeli postępowanie karne zakończono w sposób inny a nie orzeczeniem skazującym, Państwo zwyczajnie ponosić ma koszta. Gdyby zaś postępowanie karne wytoczone było na żądanie oskarżyciela prywatnego, albo według §. 48 jedynie tylko na wniosek strony interesowanej prywatnej, zlecić im należy uchwałą sądową wy-

nagrodzenie kosztów wszystkich, powstałych w skutek ich wystąpienia.

Za te koszta szczególne, które powstały w skutek założenia jakiegoś zwyczajnego środka prawnego, albo w skutek żądania znowienia postępowania, odpowiada ten, kto założył środek prawny albo wniósł rzeczony żądanie, o ile pierwszy pozostał zupełnie bez skutku, albo drugie odrzucone zostało.

Prokuratorya rządowa nigdy skazaną być nie może na wynagrodzenie kosztów.

Jeżeli nakoniec postępowanie karne spowodowane było doniesieniem świadomie fałszywem, donosiciel wynagrodzić ma koszta.

§. 391. Jednakowoż koszta postępowania karnego od skazanego o tyle tylko ściągnąć należy, o ile przez to, według uznania Sądu, nie będzie narażonym na niebezpieczeństwo w sposobie do życia, ani nie dozna przeszkody w wykonaniu tych obowiązków, które ciążą na nim względem wynagrodzenia, wynikającego z czynu karodnego albo względem wyżywienia rodziny swojej.

Osoby, którym w czasie ich więzienia kazano wypłacać kwoty alimentacyjne, wynagrodzić mają z takowych kosztów powstałe z opatrywania ich potrzeb.

Orzeczenie o tém, czy koszta ściągnięte być mogą, powinno nastąpić, o ile to jest rzeczą możliwą, zaraz z wydaniem wyroku.

Ułaskawienie skazanego nie uchyla obowiązku do wynagrodzenia kosztów postępowania karnego, ani też nie zmienia w sposobie ściągania takowych (Rozp. Min. z dnia 13. października 1854, l. 15443). Jeżeli Sąd zaliczył z funduszu rezerwowego koszta opatrywania potrzeb dzieci więźniów ubogich, na czas uwięzienia rodziców, do zwrotu takowych obowiązani są najprzód krewni, gminy, lub fun-

dusz dla podrzutek lub téz fundusz krajowy (Rozp. Min. spraw. z dnia 25. lutego 1860, l. 487).

§. 392. W tych przypadkach, w których zażalenie co do kosztów i tak nie może być połączone ze środkiem prawnym, służącym przeciw wyrokowi, wolno każdemu, kto mniema, iż jest pokrzywdzony orzeczeniem lub rozporządzeniem Sądu co do kosztów, żalić się na to w szczególności przed Trybunałem drugiej instancji.

Zażalenia te podać należy najpóźniej w przeciągu dni czternastu do Sądu, który w pierwszej instancji orzekał, a tenże przedłożyć je ma z opinią swoją Trybunałowi drugiej instancji, który o takowych orzeka stanowczo.

§. 393. Kto w postępowaniu karném używa zastępcy, ponosić ma zwyczajnie także koszta, powstałe z tego zastępstwa, a to nawet w tym przypadku, gdy mu się takiego zastępcę ustanawia z urzędu.

Jezeli oskarżonemu dodano zastępcę ubogich, wynagrodzić należy temuż na jego żądanie, a to ze skarbu publicznego, wydatki w gotówce, które były koniecznymi i które rzeczywiście poczynił.

W przypadkach, w których ciąży obowiązek wynagrodzenia kosztów procesowych w ogólności na obwinionym, oskarżycielu prywatnym, stronie interesowanej prywatnej (§. 48), albo na tym, kto uczynił doniesienie świadomie fałszywe, osoby te wynagradzić mają także wszystkie koszta obrony i zastępstwa.

§. 394. Jezeli zastępcy strony należy się zapłata, oznaczenie takowej pozostawia się dobrowolnej ugodzie między zastępcą a obowiązany do zapłaty tak w tym przypadku, gdy obwiniony, oskarżyciel prywatny lub strona interesowana

prywatna sami sobie zastępcę wybrali, jakoteż i wtedy, gdy Sąd oskarżonemu ustanowił obrońcę.

§. 395. Jeżeli między stroną a jej zastępcą nie przyjdzie do zgody co do należytości za uskutecznione zastępstwo, wolno każdej stronie upraszać Sąd, który do orzeczenia w pierwszej instancji był powołany, o wyznaczenie tych należytości, bez względu czy się to zastępstwo odnosiło do postępowania wstępnego, czy do rozprawy głównej, czy do sporządzania pism. Na taką prośbę Sąd słuchać powinien stronę przeciwną.

Trybunały, wymierzając te należytości, nie są żadną pewną kwotą wiązane, lecz powinny tu oceniać istotną zasługę zastępcy, a zatem w szczególności uwzględnić czas, poświęcony na dostarczenie środków dowodowych i na zastępstwo, trudy i wydatki w gotówce.

Przeciw wyznaczeniu należytości, wyrzeczonemu przez Sąd pierwszej instancji, służy obu stronom w przeciągu dni czternastu, od dnia doręczenia uchwały, zażalenie do Trybunału drugiej instancji, który o takowem stanowczo orzeka.

Podobnie postąpić sobie należy, jeżeli nie może przyjść do zgody co do wysokości kosztów, mających być wynagrodzonymi według §. 393, ustęp 3.

XXIII. ROZDZIAŁ.

O wykonaniu wyroków.

§. 396. Każdy oskarżony, uwolniony wyrokiem od winy, jeżeli był uwięziony, natychmiast

po ogłoszeniu wyroku ma być na wolność wypuszczony; chybaby założenie środka prawnego ze skutkiem odwlekającym lub inne powody ustawowe czyniły potrzebnem dalsze przytrzymanie jego.

§. 397. Każdy wyrok niezwłocznie wykonany być powinien, skoro tylko pewną jest rzeczą, że wykonaniu nie stoi na zawadzie żadna przeszkoda ustawowa a w szczególności zaden, w czasie właściwym i przez osobę do tego uprawnioną założony środek prawny, któremu ustawa przyznaje skutek odwlekający (§. 284. ustęp 3, §. 294, ustęp 1, §. 346). Jeżeli na korzyść oskarżonego uwięzionego, założyły środek prawny osoby takie, które wbrew jego woli do tego prawa nie mają, należy oskarżonego o tém zawiadomić i objaśnić go o zwłoce wykonania kary, która tym sposobem powstaje. To samo nastąpić powinno, gdy wątpliwą jest rzeczą, czy oskarżony uwięziony zgodził się na założenie środka prawnego przez swego obrońcę. Naczelnik Sądu tego, który w sprawie orzekał w pierwszej instancji, zarządza wykonanie wyroku karnego, o ile w ustawie niniejszej nic innego nie postanowiono (§§. 402, 405. ustęp 2, 407 — 409).

§. 398. Jeżeli skazany na karę śmierci albo na karę uwięzienia w czasie, w którym wyrok karny ma być wykonany, jest chorym na umyśle lub ciężko chorym na ciele, albo jeżeli skazana jest brzemienną, wykonanie kary tak długo odwlec należy, dopokąd stan ten nie ustąpił. Tylko wtedy zarządzić można przeciw brzemiennej wykonanie kary uwięzienia, gdyby przytrzymanie trwające aż do jej rozwiązania było dla niej uciążliwszém, niż kara, na którą ją skazano.

§. 399. O wyroku karnym zapadłym przeciw osobie, która piastuje urząd publiczny lub dostojęństwo publiczne, skoro tylko stał się prawomocnym, zawiadomić należy bezpośredniego jój Przełożonego.

Każdy wyrok, zapadły przeciw księdzu katolickiemu za zbrodnią, występkiem lub przekroczenie, skoro tylko stanie się prawomocnym, przesłać należy Biskupowi tego okręgu, do którego skazany należy, aby Biskup stosownie do przypadku zarządzić mógł oddalenie od beneficjum. Równocześnie zawiadomienie uczynić należy także do administracyjnego Naczelnika w kraju, w którym beneficjum jest położone (Rozp. Min. spraw. z dnia 7. sierpnia 1855, l. 352 pr.). Względem duchownych ewangelickich obu obrządków doniesić należy Superintendenturze (§. 15 patentu z dnia 8. kwietnia 1861, N. 41 dz. u. P.).

Patrz także notę przy §. 83.

§. 400. Czas, który skazany na jakąś karę uwięzienia przepędził w więzieniu od ogłoszenia wyroku piérwszój instancji, o tyle wliczyć należy do czasu kary, o ile początek kary opóźnił się z powodu okoliczności, niezawisłych od woli skazanego. w szczególności także z powodu założenia środka prawnego przez osoby takie. które miały do tego prawo, nawet wbrew jego woli. Oprócz tego wliczenie i wtedy ma miejsce, gdy środek prawny, założony na korzyść skazanego, chociażby tylko w części odniósł skutek.

§. 401. Rozpoczęcie wykonania kary uwięzienia. która nie przenosi sześciu miesięcy, odroczone być może na czas krótki, jeźliby skazanego przez niezwłoczne jój wykonanie narażono na szkodę w jego zarobku lub w utrzymaniu rodziny jego niewinnój, a nie zachodzi u niego obawa ucieczki. Na odroczenie to najwięcej aż do sześciu tygodni, zezwolić może Trybunał piérwszój instancji, po wysłuchaniu Prokuratora rzą-

dowego w zgromadzeniu czterech Sędziów, z których jeden przewodniczy. Na zwłokę dłuższą przyzwolić może tylko Trybunał drugiej instancji, z przyczyn szczególniej ważnych na wniosek Trybunału pierwszój instancji. Prośbę o takie odroczenie kary podać należy do Sądu pierwszój instancji, który takową odrzucić powinien, jeżeli uważa, iż wniosku przychylnego nie uczyni. Przeciw orzeczeniom takim nie ma żadnego środka prawnego.

Wykonanie kary uwięzienia nie przenoszącój sześciu miesięcy, na którą skazano osobę wojskową (z obrony krajowój), odroczyć należy na żądanie właściwój Władzy wojskowój (obrony krajowój), gdy skazany powołany będzie do pełnienia służby.

Wykonania kary uwięzienia przerywać nie wolno.

§. 402. Jeżeli skazanie pociąga za sobą dla skazanego według ustawy, utratę szlachectwa, członkostwa w reprezentacyi gminnej albo w innych reprezentacyach, powołanych do sprawowania interesów publicznych, albo utratę urzędów, służby, tytułów, dostojenstw i orderów, albo utratę czasową prawa wybierania lub wybieralności do reprezentacyj wspomnianych, albo utratę praw innych i przywilejów, albo pobieranych płac z kas publicznych, Sąd karny przesłać ma odpis wyroku prawomocnego także téj Władzy, do której należą wymagane w tym względzie zarządzenia.

Jeżeli w skutek wyroku, skazującego na karę, uwięzioną ma być jedna z osób, wspomnianych w §. 158, doręczyć należy niezwłocznie bezpośrednio jej Przełożonemu odpis wyroku prawomocnego (§. 83).

Prokurator rządowy ma tego dopilnować, aby przestrzegano przepisów obowiązujących względem doniesień o skazaniach zapadłych.

Patrz notę przy §. 83.

§. 403. Wyroki śmierci wykonywa się następnego rana po tym dniu, w którym oznajmiono skazanemu, iż kara z powodu nieuzyskanego ułaskawienia, na nim wykonaną będzie. Oznajmienie to odbywa się w Sądzie w przytomności Przewodniczącego, dwóch Sędziów i Prokuratora rządowego. Sąd karny powinien zważać na to, aby wykonanie to nie przypadało ani na niedzielę ani na święto, ani też na dzień taki, który według wyznania religijnego dla skazanego jest dniem świątecznym, tudzież aby wykonaniu w dniu oznaczonym nic w ogólności nie przeszkadzało.

Po tém oznajmieniu Sąd karny dodać powinien skazanemu Kapłana jego wyznania religijnego, jeżeli sobie sam takowego nie wybióra, a w razie potrzeby ma mu oświadczyć, iż ani jego odmówienie przygotowania się na śmierć, ani też prośba o ułaskawienie, przez kogokolwiek wniesiona, nie wstrzymają wykonania kary śmierci.

Przystępu do skazanego dozwolić należy oprócz uprawnionym do tego z mocy swego stanowiska urzędowego, tylko pokrewnym jego i tym osobom, które on sam życzy sobie widzieć lub z któremi życzy sobie mówić.

§. 404. Wykonanie kary śmierci odbywa się pośród murów więziennych, albo na inném miejscu zamkniętém w przytomności Komisji sądowej, która się składać musi najmniej z trzech członków Sądu i Pisarza, następnie z Prokuratora rządowego, Lekarza sądowego i z Kapłana, towarzyszącego skazanemu. obrońca, Naczelnik

gminy i Reprezentacya gminy, w którym okręgu wykonanie się odbywa, zawiadomieni być powinni o miejscu i godzinie wykonania. aby mogli być na takowém obecniymi.

Wolno być obecniymi podczas stracenia urzędnikom sądowym, Prokuratorji rządowej i Władzom bezpieczeństwa, następnie najbliższym krewnym skazanego. O ile na to miejsce zezwała, dopuścić można także innych mężów znacznych.

Jeżeli wyrok śmierci ma być wykonany na kilku osobach, tak wszystko urządzić należy, aby żaden nie mógł widzieć stracenia drugiego.

Wyrok na karę skazujący z krótkim przedstawieniem czynu powinien być wydrukowany i po straceniu rozdany.

Ciało straconego ma być pogrzebane w nocy z pominięciem wszelkiego rozgłosu, w miejscu osobno do tego przeznaczoném; jeżeli zaś nie zachodzi żadna obawa, na żądanie wydaném być może familii jego do pogrzebania. Także i w tym przypadku wolno odbyć pogrzeb tylko po cichu, bez wszelkiej wystawności. Dopokąd zwłok nie uprzątnięto, prócz osób wyżej wspomnianych, nikogo do miejsca stracenia przypuszczać nie wolno.

§. 405. Więźniowie, skazani za zbrodnią na karę więzienia, więcej niż jednorocznego, odbywać mają karę w tych miejscach, które w tym celu przeznaczone są przepisami osobnymi. Inne kary uwięzienia wykonywać należy zwyczajnie w Sądzie karnym, który wydał wyrok w piérwszój instancyi.

Prokurator rządowy zarządza odstawienie skazanych do zakładu karnego i przesyła temuż do-

kładną tabelę wykazawczą pod względem stó-sunków skazanego.

1. Reskryptem Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 11. czerwca 1866, l. 6488 zarządzo przeksztalcenie klasztoru pokarmelicznego w Wiśniczu na zakład karny.

Rozporządzeniem Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 3. czerwca 1868, otworzono zakład ten, począwszy od dnia 25. listopada 1785, przeznaczając go na pomieszczenie więźniów płci męzkiej, którzy w obrębie Krakowskiego c. k. Sądu krajowego wyższego skazani zostali na większą niż jednoroczną karę więzienia.

2. We Lwowie są dwa zakłady karne, jeden dla męczyzn, drugi dla kobiet.

Pierwszy założony w skutek postanowienia Césarza Józefa z dnia 30, czerwca 1783, a otwarty od dnia 20. listopada 1785, był pierwotnie przeznaczony dla więźniów płci męzkiej i żeńskiej z całej Galicyi i Bukowiny. Po założeniu domu karnego w Wiśniczu, przeznaczono zakład ten dla więźniów, skazanych w obrębie Lwowskiego c.k. Sądu krajowego wyższego na karę więzienia więcéj niż jednorocznego (Rozp. Min. spraw. z dnia 28. marca 1866, l. 2671.).

Dla kobiet założono u Maryi Magdaleny zakład karny w skutek rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 12. kwietnia 1856, l. 61329, przeznaczając go dla całej Galicyi i Bukowiny i to w przypadkach skazania na więcéj niż jednoroczne więzienie. (Rozp. Min. spraw. z dnia 15. kwietnia 1858, l. 7536).

3. Ustawa z dnia 1. kwietnia 1872, Nr. 43 dz. u. P. o wykonaniu kary więzienia w samotności i o ustanowieniu komisji wykonawczych nie obowiązuje w zakładach więziennych galicyjskich.

§. 406. Trybunał drugiej instancyi pozwolić może, aby kary uwięzienia, któreby w Sądzie orzekającym wykonane być miały, z powodu zupełnienia więzień, w celu oszczędzenia zbyt znacznych wydatków na podróże i przewóz lub z innych przyczyn ważnych, wykonano w innym Sądzie kolegialnym swego obrębu. Jeżeliby to wyko-

nanie nastąpić miało poza obrębem Trybunału drugiej instancyi, udać się należy po rozstrzygnięciu do Ministra sprawiedliwości.

§. 407. Jeżeli wyrokiem karnym orzeczono wygnanie skazanego z kraju po odciępianej karze lub tegoż wydalenie z jednego z krajów reprezentowanych w Radzie Państwa, albo ze wszystkich, Prokuratora rządowa donieść o tém powinna Naczelnikowi kraju tego, w którym znajduje się Sąd karny.

Jeżeli wydalenie odnosi się tylko do jednego miejsca lub powiatu, zawiadomić o tém należy najniższą Władzę administracyjną i Władzę bezpieczeństwa.

Względem tych doniesień obowiązują przepisy następujące: Ogłoszenie wszystkich od 1. stycznia 1854, z Monarchii wydalonych cudzoziemców następuje od czasu do czasu, nie wiążąc się stałymi terminami w „Centralnym dzienniku policyjnym“ przez wykazy, które stanowią dodatki do niego. Każdy Sąd karny, jakoteż każda Władza administracyjna, która zarządza wygnanie lub wydalenie cudzoziemca z Monarchii, do biura redakcyjnego Najwyższej Władzy policyjnej przesłać ma doniesienie o tém w każdym przypadku z osobna, a to jeszcze w dniu, w którym to zarządzono. Doniesienie to, jeżeli szczególne okoliczności nie wymagają zmiany, czyni się zwyczajnie przez wypełnienie tabeli, która zawierając ma rubryki następujące imię i nazwisko; godność, stan, rzemiosło lub inny sposób utrzymania się; miejsce urodzenia, ojczyznę, ostatnie miejsce przynależności; religią, wiek; czy stanu wolnego, czy żonaty (zameężna), opisanie osoby i znaki szczególne; przyczynę wydalania; kraj sąsiedni, do którego wydalenie nastąpiło; uwagę. Wypełnienie rubryk, zawartych w doniesieniu skutecznie należy z wszelką ścisłością i najmożliwszą dokładnością; w szczególności opisanie osoby wchodzić ma w najmniejsze szczegóły, a oznaczenia powinny być pewne. Ułożone z tych doniesień wykazy cudzoziemców wydalonych, zaraz po ich wyjściu przesyła Redakcyja razem z „Centralnym dziennikiem policyjnym“ bezpośrednio wszystkim Władzom cywilnym i wojskowym,

wszystkim Prokuratorom rządowym, następnie Władzom administracyjnym i policyjnym w całym Państwie, Korpusowi straży policyjnej wojskowej, żandarmeryi, następnie wszystkim urzędom portowym, służby zdrowia morskiej, granicznym i cłowym i służbie skarbowej, sprawującej dozór na granicy, wszystkim Misyom austriackim za granicą nakoniec tym gminom, które otrzymują „Centralny dziennik policyjny“, a to w tym celu, aby wszystkim Władzom i publicznym pośrednikom było rzeczą możliwą, czuwać nad tém należycie i przeszkodzić powrotowi cudzoziemców wydalonych. Celem łatwiejszego przeglądu wydawane będą w „Centralnym dzienniku policyjnym“ półroczne wykazy cudzoziemców wydalonych i rozsyła się je w sposób wykazów częściowych (Rozp. z dnia 20. lutego 1854, Nr. 49. dz. u. P. tudzież rozp. minist. z dnia 23. marca 1855, l. 4313, które przypomina ponownie przestrzeganie przepisów powyższych).

§. 408. Jeżeli wyrok, skazujący na karę, pociąga za sobą przepadek towarów, rzeczy przedajnych lub sprzętów, zniweczenie lub zniszczenie sprzętów albo innych przedmiotów, utratę rzemiosła (przemysłu) lub innych praw i przywilejów, Prokurator rządowy porozumieć się ma z onemi Władzami, do których zakresu działania należy zarządzenie, wymaganych w tym względzie środków.

§. 409. Koszta postępowania karnego (§. 381) i kary pieniężne, ściąga się według przepisów w tym względzie istniejących.

Kary pieniężne ściąga się w myśl rozporządzenia ministerjalnego z dnia 11. lutego 1855, Nr. 30 dz. u. P. w sposób następujący:

§. 1. W wyrokach karnych, tudzież w orzeczeniach Sądów karnych lub Sędziów śledczych, zapadających w toku postępowania karnego a skazujących kogoś na karę pieniężną, wyrzec należy zarazem tę karę aresztu, która w razie niemożliwości ściągnięcia tej kary pieniężnej nastąpić ma w jej miejsce według postanowień §. 260. ust. kar. i §. 6, (teraz 7,) ust. o postęp. kar. Jeżeli kara

pieniężna mniejszą jest niż 5 złot. Mon. kon., wymierzyć należy karę aresztu najmniej na dwanaście godzin.

§. 2. Sąd, do którego należy wykonanie wyroku karnego a w przypadku, gdy Sędzia śledczy skazał na karę, Sąd śledczy, skoro tylko orzeczenie stało się prawomocnym, niezwłocznie wezwać ma skazanego do złożenia kary pieniężnej, wyznaczając mu termin ośmiodniowy i zagrażając przymusowem ściągnięciem takowej przez ten Sąd powiatowy, w którego okręgu skazany mieszka lub przebywa.

§. 3. Sąd powiatowy powinien w tym celu zarządzić, aby skazanemu, jeżeli kary pieniężnej nie złoży, natychmiast zabrano karze pieniężnej odpowiednią część majątku ruchomego, według postanowień procedury cywilnej do zajęcia zdatną i takową w Sądzie złożono, albo, gdyby się to stać nie mogło, komuś trzeciemu w przechowanie oddano.

§. 4. Przedmioty zabrane, jeżeli nie są pieniędzmi lub publicznymi zapisami długu, sprzedane być mają po uprzedniem, przez znawców z urzędu zarządzonóm oszacowaniu, na najbliższej licytacji sądowej w razie potrzeby nawet niżej ceny szacunkowej, poczem zaspokoić należy karę pieniężną razem z kosztami egzekucyjnymi, jeźliby jakie były, a resztę zwrócić stronie.

§. 5. Jeżeli kara pieniężna ściągnięta być ma przez egzekucyą do dóbr nieruchomości lub do wierzytelności, zabezpieczonej na dobrach nieruchomości, zarządzić takową należy przez c. k. Prokuratorę skarbową.

§. 6. Jeżeli kara pieniężna ściągnięta być nie może albo jeżeli się pokaże, iż ściągnięcie takowej pociągnęłoby, za sobą dotkliwy uszczerbek w stósunkach majątkowych albo w wyżywieniu skazanego lub jego rodziny, Sąd w §. 2. wymieniony wykonać powinien karę aresztu na ten przypadek wymierzoną.

Jeżeli karę pieniężną w części tylko ściągnięto, karę aresztu wykonać należy tylko w stósunku do reszty nie ściągniętej kary.

§. 7. Kary pieniężne ściągnięte, wymieniając nazwisko skazanego i orzeczenie sędziowskie, składać należy w każdym przypadku z osobna do kasy tego zakładu ubogich, któremu kara pieniężna przypada według ustawy.

Sądy powinny utrzymywać dokładne zapiski, w których uwidocznione być mają złożenie kary pieniężnej i

pokwitowanie kasy i zawiadomić mają Naczelnika zakładu ubogich o każdym orzeczeniu, którym skazują na karę pieniężną.

§. 8. Według przepisów powyższych postąpić sobie należy także względnie tych kar pieniężnych, na które Sądy wyższe skazały.

Przepisy o ściągnięciu kosztów postępowania karnego zawiera instrukcja dla Sądów karnych.

§. 410. Jeżeli po prawomocności wyroku, na karę skazującego, pojawiają się okoliczności łagodzące, które w czasie wyroku karnego jeszcze nie istniały, albo przynajmniej nie były znane, a które nie pociągnęłyby za sobą wprawdzie zastosowania innego wymiaru kary, ale przynajmniej oczywiście łagodniejsze wymierzenie takowej, Trybunał pierwszej instancji (§. 401) powinien, skoro się o istniejących takich okolicznościach łagodzących przekona, uczynić wniosek stosownego złagodzenia kary w Trybunale drugiej instancji, który orzeka o tym wniosku po wysłuchaniu Prokuratora rządowego starszego.

Przeciw odrzuceniu prośby lub wniosku, mających na celu złagodzenie kary, nie ma żadnego środka prawnego.

Jeżeli Trybunał drugiej instancji przychyliła się do wniosku złagodzenia kary, wymierzonej przez Trybunał kasacyjny, powinien wniosek swój przedłożyć Trybunałowi kasacyjnemu, który o takowem orzeka stanowczo po wysłuchaniu Prokuratora jeneralnego.

§. 411. Darowanie lub złagodzenie kary, nie przewidziane ustawą, służy tylko Césarzowi.

Prośby w drodze łaski nie mają skutku odwołającego. O ile w przypadkach pojedynczych nie wyjdą szczególne polecenia wyższe, postąpić

sobie z niemi należy według postanowień następujących:

Jeżeli skazany, rozpoczynając karę, poda prośbę w drodze łaski do Naczelnika Zakładu karnego, albo wręczy ją urzędnikowi, wysłanemu do zwidzenia tegoż, przesłać ją należy z oświadczeniem Naczelnika pod względem zachowania się tudzież stanu zdrowia skazanego, Sądowi, który w pierwszej instancyi orzekał (§. 401).

Sąd ten, któremu przysyłać należy także wszystkie inne prośby w drodze łaski, powinien prośbę tę ocenić i takową odrzucić, jeżeli jest zdania, iż niema ważnych powodów, przemawiających za złagodzeniem lub darowaniem kary. W przypadku przeciwnym przedkłada takową z wnioskiem swoim Trybunałowi drugiej instancyi, który względem niej wydaje uchwałę po wysłuchaniu Prokuratora rządowego starszego i albo ją odrzuca lub z wnioskiem swoim przedkłada Ministrowi sprawiedliwości. Jeżeli Trybunał kasacyjny orzekł o wyroku na zasadzie §. 288, l. 3, albo §. 350. ust. 1, wniosek Trybunału drugiej instancyi, popierający prośbę w drodze łaski, wystósowany być powinien do Trybunału kasacyjnego, który orzeka po wysłuchaniu Prokuratora jeneralnego, czy prośba ma być odrzuconą, czy u Ministra sprawiedliwości popartą.

Na odrzucenie prośby w drodze łaski przez jeden ze Sądów wspomnianych, żalić się nie można.

1. Artykuł 13. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, Nr. 144 dz. u. P. opiewa Césarz ma prawo udzielać amnestyą i darowywać lub łagodzić kary, przez Sądy zawyrokowane, tudzież odpuszczać skutki prawne wyroków, z zastrzeżeniem ograniczeń, zawartych w ustawie o odpowiedzialności Ministrów.

Uregulowanie prawa rozporządzania, aby z powodu czynu karogodnego nie rozpoczynano postępowania karnosądowego, lub rozpoczętego zaniechano, zostawia się przepisom ustawy o postępowaniu karném.

2. Patrz ustęp czwarty §. 2. niniejszej ustawy o postępowaniu karném.

3. Ustawa z dnia 25. lipca 1867. Nr. 101 dz. u. P. o odpowiedzialności Ministrów dla krajów i królestw reprezentowanych w Radzie Państwa.

§. 29.

Césarz na rzecz Ministra uznanego winnym, użyje prawa ułaskawienia tylko na podstawie wniosku, uczynionego w tym względzie przez tę Izbę Rady Państwa, od której wyszło oskarżenie.

XXIV. ROZDZIAŁ.

O postępowaniu przeciw osobom nieznanym, nieobecnym i zbiegłym.

I. Postępowanie przeciw osobom nieznanym, nieobecnym lub zbiegłym podczas śledztwa wstępnego.

§. 412. Jeżeli sprawca zbrodni lub występku nie jest znanym albo przed Sądem stawić go nie można, zbadać przecieź należy na wniosek Prokuratora rządowego jakość czynu z przepisaną w ustawie starannością i dokładnością. Postępowanie w przypadkach takich dopiéro wtedy ma być zaniechane, aż do przyszłego wykrycia lub wynalezienia sprawcy, gdy niema więćej żadnych punktów oparcia do dochodzenia dalszego.

§. 413. Jeżeli obwiniono o zbrodnią lub występkiem osobę nieobecną, chociaż niema prawdo-

podobieństwa, iż ona zbiegła, i jeżeli niema warunków do nakazu uwięzienia według §. 175, zarządzić tylko należy poszukiwanie jęj miejsca pobytu, a dopiero wtedy, gdy po wynalezieniu jęj ona się nie stawi na wydany pozew, postanowić należy przeciw nięj nakaz dostawienia lub zastósować do nięj, według okoliczności, środki, przepisane w paragrafie następującym.

§. 414. Jeżeli według okoliczności wnosić trzeba, iż obwiniony zbiegł, albo jeżeli obwiniono nieobecnego o zbrodnią lub występек wśród okoliczności, któreby usprawiedliwiały według §. 175 jego uwięzienie, Władze, którym poruczono poszukiwanie i śledzenie zbrodni, tudzież występków, posługiwać się mają celem ujęcia obwinionego, według okoliczności, rewizyą domową, odezwaniami do Władz innych, w których obrebie przydybaćby go można, pogonią sądową lub listami gończymi.

§. 415. Jeżeli spodziéwać się można, iż się obwinionego przez pogoń poima, Sędzia śledczy, a w przypadkach nagłych Sądy powiatowe i Władze bezpieczeństwa są obowiązane, kazać go ścięgać przez osoby do tego postanowione, które opatrzyć należy otwartemi pismami wierzytelnemi. Nie są ony w tęg czynności ograniczone do swego powiatu. lecz rozciągnąć mogą ścięganie to aż do granic krajów, reprezentowanych w Radzie Państwa. Wszystkie Sądy i Władze bezpieczeństwa są obowiązane wspierać pogoń odbywających.

Pod względem ścięgania zbrodniarzów zbiegłych przez zandarmeryę, zawarto z Królestwem pruskim następującą umowę: Zandarmerya ma prawo w przypadkach nagłych, w których zwłoka grozi niebezpieczeństwem, ścięgać zbrodniarzów zbiegłych lub osoby, zagrażające bezpie-

czeństwu publicznemu także w obrębie Państwa innego w tym celu, aby najbliższą Władzę bezpieczeństwa ustnie zawiadomić o stanie sprawy i żądać od niej poparcia. Obecnej Władzy bezpieczeństwa tylko wtedy towarzyszyć wolno, gdy ona tego żąda, i gdy tego potrzeba w celu rozpoznania osoby ściganej. Żandarmeryi nie wolno nigdy przedsiębrać rewizyi domu na terytoryum obcém, lecz udać się powinna w tym celu do Władzy miejscowej lub do jakiegóś osoby sądowej; może ona być obecną i tymczasem stać na straży przy drzwiach na zewnątrz. Złoczyńcę, ujętego na terytoryum obcém, jeszcze przed pierwszą stacją, nie wolno żandarmeryi zabrać ze sobą, lecz oddać go powinna najbliższej Władzy bezpieczeństwa, poczem następuje zwykle rokowanie o wydanie. Następnie dozwolono żandarmeryi obopólnej przekraczać granice także w tym celu, aby się wywiedzieć w obrębie Państwa obcego o osobach niebezpiecznych lub ściganych i zarządzić, jeźli by zachodziła potrzeba, poszukiwania takowych, zawiadamiając równocześnie najbliższą Władzę bezpieczeństwa i wzywając ją na pomoc lub do dalszej czynności odpowiedniej. (Rozp. Min. z dnia 16. stycznia 1864, Nr. 27. dz. u. P.) — Takie same umowy zawarto z Królestwem bawarskiem, saskiém, wirtembergskiém i Wielkiém księstwem badeńskiem.

Wzajemne ściganie przestępców ustaw karnych przez pogoń urzędową ma miejsce także między Austryą i krajami korony węgierskiej, a wkraczająca Władza bezpieczeństwa obowiązana jest, zgłosić się do najbliższej Władzy bezpieczeństwa (Rozp. Min. spraw. z dnia 18. grudnia 1867, l. 13297, tudzież rozp. Min. spraw wewnętrznych z dnia 14. listopada 1867, l. 4237.).

§. 416. Listy gończe rozpisywać wolno przeciw zbiegłym i przeciw takim nieobecnym, których miejsce pobytu nie jest znaném, tylko wtedy, gdy są mocno podejrzani o zbrodnią. Rozpisanie listów gończych należy zwyczajnie do Izby radnej. w przypadkach zaś nagłych do Sędziego śledczego samego.

List gończy także rozpisać należy, jeżeli uwięziony za zbrodnią, zbiegł z aresztu śledczego lub z domu kary.

Przeciw obwinionym tylko o występki, listów gończych rozpisywać nie można, jeżeli zaś na ich ujęciu wiele zależy, przesłać można Władzom opisanie ich osoby z tém wezwaniem, aby w przypadku znalezienia, zawiadomili ten Sąd karny, który rozesłał opisanie osoby.

§. 417. W każdym liście gończym wymienić należy zbrodnią, o którą obwiniony stał się podejrzanym, opisać osobę jego, o ile można najdokładniej, i dodać wezwanie, wystósowane do wszystkich Sądów i Władz bezpieczeństwa o jego przytrzymanie tymczasowe i dostawienie. Listy gończe powinny być rozpowszechnione według przepisów istniejących, a w szczególności należy je przesłać, jak najrychlej, wszystkim Sądom powiatowym, Władzom bezpieczeństwa i służbie dozorczej w okolicy. Według potrzeby zarządzić należy także dalsze rozpowszechnienie listów gończych a według okoliczności obwieszczenie ich gazetami.

Równie jak z listami gończymi, postąpić sobie należy także z opisaniem i obwieszczeniem rzeczy skradzionych lub zrabowanych, przedmiotów oszustwa popełnionego, przedsięwziętego fałszowania publicznych papierów kredytowych lub monet. Obwieszczenie to można natychmiast skutecznie, jeżeli opisanie takie tyczy się przedmiotów wartości większej lub téj jakości, iż z ogłoszenia ich spodziewać się można wykrycia sprawcy samego, albo zapobieżenia złemu dalszemu, albo dostarczenia wynagrodzenia temu, który szkodę poniósł. W razie opisywania zaś sfałszowanych publicznych papierów kredytowych lub monet, należy najprzód Trybunałowi drugiej instancyi donieść i oczekiwać zlecenia jego. Każdy jest obo-

wiązany, natychmiast donieść Władzy o tém, co się dowie o przedmiotach opisanych.

Żandarmeryi należy się za ujęcie osoby, ściganéj listami gończymi talia (nagroda), wyznaczona §. 92. statutu organicznego dla żandarmeryi z dnia 18. stycznia 1850, Nr. 56, dz. u. P. (Rozp. z dnia 12. kwietnia 1856, Nr. 56 dz. u. P.). Również straż skarbowa zwracać ma uwagę na osoby listami gończymi ścigane, lub w inny sposób opisane, a przydybawszy takowe podczas swéj służby, powinna je przytrzymać i do Władzy najbliższej odstawić (Rozp. Min. z dnia 15. października 1853, Nr 209 dz. u. P.).

Listy gończe, opisanie osoby, opisanie przedmiotów skradzionych i. t. p. przesłać należy w celu ich wydrukowania i rozesłania do najbliższej Władzy policyjnej lub administracyjnej, w których siedzibie znajduje się drukarnia; w przypadkach bardzo nagłych Sąd albo Prokuratura rządowa zarządzić mogą same wydrukowanie i rozesłanie (Rozp. Min. spraw. z dnia 22. grudnia 1850, l. 16699).

§. 418. Jeżeli ustają przyczyny, które wywołały list gończy lub opisanie, zarządzić należy natychmiast odwołanie.

§. 419. Obwinionemu, który jest nieobecnym lub który zbiegł, a oświadcza, iż gotów jest stać się za listem zaręcznym (żelaznym) przed Sądem, Minister sprawiedliwości, po zasięgnięciu zdania Prokuratora rządowego starszego przy Trybunale drugiej instancyi, w którego okręgu Sąd śledzący się znajduje, wydać może list taki, jeżeli potrzeba, za złożeniem rękojmi, z tym skutkiem, że obwiniony wolnym będzie od uwięzienia aż do wydania wyroku w pierwszej instancyi.

§. 420. List zaręczny ma skutek tylko co do zbrodni lub występku, względem których go wydano. Utraca on skutek, jeżeli obwiniony, nie usprawiedliwiwszy się dostatecznie, nie stawia się na wydany do niego pozew, jeżeli czyni przy-

gotowania do ucieczki, jeżeli usuwa się przez ucieczkę lub przez ukrywanie swego miejsca pobytu od dalszego ciągu śledztwa, albo jeżeli nie dopełni jednego z warunków, pod któremi wydano mu list zaręczony.

II. Postępowanie przeciw nieobecny*mu* i zbiegł*ym* po skończon*em* śledztwie wstępn*em*.

§. 421. Jeżeli oskarżyciel wniesie na końcu śledztwa wstępnego oskarżenie o zbrodni*ę* lub występ*ek* przeciw obwinionemu, którego miejsce pobytu nie jest znan*em*, albo nie leży w jednym z krajów, reprezentowanych w Radzie Państwa, doręczyć należy akt oskarżenia obrońcy w tym celu ustanowić się mającemu, który ma prawo, w przeciągu dni ośmiu po doręczeniu takowego, sprzeciwić się zapowiedzie*ci* i wywieść. Zreszt*ą* takż*e* i w tym przypadku stósuje się postanowienia XVI. rozdziału.

Poddanie pod oskarżenie, skoro stało się prawomocn*em*, powinno być obwieszczone publicznie, i to we formie listu gończego. jeżeli rozchodzi się o zbrodni*ę*.

Jeżeli jest nadzieja, iż wydanie obwinionego, znajduj*ą*cego się zagranic*ą*, mogłoby być uzyskane na zasadzie istniej*ą*cych umów państwowych, Sąd karny po wysłuchaniu Prokuratora rządowego udać się ma na drodze przepisanej do zagraniczn*ej* Władzy karno-sądow*ej*, w któr*ej* okręgu oskarżony się znajduje. Jeżliby wydaniu robiono trudności, udać się należy względem ich usunięcia przez Trybunał drug*iej* instancji do Ministra sprawiedliwości.

To samo uczynić należy, gdy Władze korony węgierskiej odmówią wydania obwinionego, który

się znajduje w jednym z krajów należących do téjże korony.

Jeżeli oskarżony później się stawi lub ujęty zostanie. doręczyć mu należy akt oskarżenia i orzeczenie. wydane o sprzeciwieniu się. Jeżeli poddanie pod oskarżenie stało się już prawomocnym, a oskarżony na swoją obronę przytacza okoliczności, żądając ich dochodzenia, postąpić sobie należy według przepisu §. 224.

III. Postępowanie zaoczne przeciw nieobecnym i zbiegłym.

§. 422. Po poddaniu pod oskarżenie, aż do ujęcia, nie należy nic przedsiębrać w postępowaniu karném przeciw tym, którym pozew do rozprawy głównej doręczonym być nie może z powodu ich nieobecności.

Tylko, jeżeli oskarżyciel wyraźnie żąda wytoczenia postępowania zaocznego, Trybunał właściwy do wydania orzeczenia karnego. powinien postępowanie to zarządzić przez pozew publiczny.

§. 423. Pozew publiczny musi zawierać:

1. imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, stan albo rzemiosło (przemysł) i miejsce zamieszkania oskarżonego, o ile to wszystko jest znane;

2. oznaczenie zbrodni z okolicznościami, które stanowią warunek wymiaru kary;

3. wezwanie oskarżonego, aby w terminie odpowiednim, który najmnień na jeden miesiąc wyznaczyć należy, stawił się przed Sądem i odpowiadał za czyn jemu zarzucony, gdyż w razie przeciwnym według ustaw postąpi się przeciw niemu. jako przeciw nieposłusznemu i wzbroni

mu się wykonywania praw, służących obywatelowi Państwa.

§. 424. Ten pozew publiczny należy przybić w miejscu, gdzie zbrodnią popełniono, w siedzibie Trybunału pierwszej instancji, jakoteż w miejscu zamieszkania lub ostatniego pobytu oskarżonego, tudzież w odpowiednich ustępach czasu obwieścić po trzykroć w gazecie urzędowej krajowej. Według okoliczności zarządzić można także obwieszczenie jego w innych gazetach krajowych i zagranicznych. Oprócz tego oznajmić trzeba o tém pozwie osobno pełnomocnikowi oskarżonego, jeźliby był znanym, opiekunowi jego lub małżonkowi, albo komuś z jego krewnych bliskich. O obwieszczenie tego pozwu postara się oskarżyciel.

§. 425. Jeżeli się oskarżony nie stawi w terminie, wyznaczonym w pozwie (§. 423), Izba radna orzeka na wniosek oskarżyciela, iż oskarżonemu podczas jego nieobecności zakazane jest wykonywanie praw, służących obywatelowi Państwa. Wytoczeniu lub dalszemu popiéraniu procesu cywilnego przeciw oskarżonemu, nie przeszkadza nadal ta okoliczność, iż na oskarżenie, przeciw niemu wniesione, nie nastąpiło jeszcze orzeczenie karno-sądowe.

§. 426. Jeżeli oskarżony się stawi, albo później będzie ujętym, postępować dalej należy na wniosek oskarżyciela według przepisu XVIII. rozdziału.

§. 427. Jeżeli oskarżony nie stawił się na rozprawie głównej, można takową odbyć i wyrok wydać w jego nieobecności, jednak pod niewa-

znością tylko wtedy, gdy się rozchodzi o zbrodnią, zagrożoną karą uwięzienia najwięcej pięcioletnią, albo o występki, a oskarżonego już w śledztwie wstępnie przesłuchano i pozew do rozprawy głównej jemu osobiście jeszcze doręczono. W takim przypadku ogłasza się wyrok oskarżonemu przez wyznaczonego do tego Sędziego albo doręcza mu się w odpisie. Jeżeli to jest niemożliwe z powodu nieobecności jego, obwieścić należy wyrok w sposób, podany w §. 424.

Jeżeli zaś rozprawy głównej w nieobecności oskarżonego odbyć lub dalej prowadzić nie można; ponieważ nie uczyniono zadosyć warunkom poprzednio wymienionym, albo ponieważ Trybunał tego jest zdania, iż w nieobecności oskarżonego spodziewać się nie można zupełnie zaspakajającego wyjaśnienia stanu sprawy, postąpić sobie należy według §. 221. Jeżeli dostawienie oskarżonego skuteczzone być nie może, wolno oskarżycielowi uczynić wniosek wytoczenia postępowania, wymienionego w §§. 423—426; termin, wyznaczony w §. 423 pod 3, skrócić można w tym przypadku na dni czternaście.

Oskarżony sprzeciwić się może w Trybunale pierwszej instancji wyrokowi, wydanemu w jego nieobecności, a to w terminie, oznaczonym do zapowiedzenia zażalenia nieważności. Do sprzeciwienia się przychylić się należy, jeżeli będzie udowodniono, iż oskarżonego nieuchronna wstrzymała przeszkoda w stawieniu się na rozprawie głównej. W przypadku tym zarządzić trzeba nową rozprawę główną. Jeżeli oskarżony jeszcze i na tej się nie stawi, wyrok, zaczepiony sprzeciwieniem się, uważać należy względem niego za prawomocny. O sprzeciwieniu się orzeka Trybunał drugiej instancji po wysłuchaniu Prokura-

tora rządowego starszego, na posiedzeniu niejawném. Jeżeli on to sprzeciwienie się odrzuci, nie służy oskarżonemu przeciw wyrokowi żaden środek prawny. Jeżeli skazany razem ze sprzeciwieniem się wniósł zażalenie nieważności albo się odwołał, albo jeżeli przedłożono odwołanie się lub zażalenie nieważności ze strony drugiej, Sąd ten, któremu przedłożone być mają akta według przepisu §§. 285 i 294 rozstrzygnąć powinien najprzód po wysłuchaniu Prokuratoryi rządowej sprzeciwienie się na posiedzeniu niejawném, a tylko, gdy takowe odrzuci, wdać się ma w rozpoznanie odwołania się lub zażalenia nieważności.

§. 428. W skutek niestawienia się oskarżonego i wywołanego ténże postępowania zaocznego, nie wolno przewlekać postępowania przeciw współoskarżonym obecnym. Jeżeli w przypadkach takich zwrócono właścicielom przedmioty, które mogą służyć do przekonania oskarżonego, można ich zobowiązać, aby przedmioty dowodowe na żądanie znowu złożyli. Zarazem złożyć należy do aktów dokładne opisanie przedmiotów zwróconych.

XXV. ROZDZIAŁ.

O postępowaniu doraźném.

I. Wytoczenie postępowania doraźnego.

§. 429. Postępowanie doraźne zwyczajnie może mieć miejsce tylko w przypadkach rozruchu, jeżeli nie wystarczają inne środki ustawowe do jego przytłumienia. Oświadczenie, iż zachodzi

potrzeba postępowania doraźnego, należy do Naczelnika kraju w porozumieniu z Prezydentem Trybunału drugiej instancyi i z Prokuratorem rządowym starszym. Jeżeli jednak niebezpieczeństwo grozi ze zwłoki, Naczelnik administracyjnej Władzy powiatowej ma również prawo do takiego oświadczenia w porozumieniu z Prezydentem Trybunału pierwszej instancyi i z Prokuratorem rządowym.

§. 430. Oprócz tego zarządzić można postępowanie doraźne także wtedy, gdy w jednym lub w kilku powiatach, w sposób wielce grożący niebezpieczeństwem, szerzą się morderstwo, rabunek, podpalenie lub gwałt publiczny, przewidziany §. 85 ustawy karniej. Orzeczenie o konieczności wprowadzenia postępowania doraźnego, należy w tych przypadkach do Ministra spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem sprawiedliwości.

§. 431. Oznajmienie, iż postępowanie doraźne ma nastąpić, należy ogłosić w gminach, w których zarządzone zostało, przy odgłosie bębna albo dźwięku trąb, a oprócz tego podać niezwłocznie do wiadomości powszechniej przez uwiadomienie Władz gminnych, przez przybicie na miejscach publicznych, przez gazety, a według okoliczności przez ogłoszenie z ambony, i udzielić także Komendzie jeneralnej lub wojskowej i Komendzie obrony krajowej w celu uwiadomienia poddanych sobie oddziałów wojska (obrony krajowej).

§. 432. Obwieszczenie postępowania doraźnego połączyć należy w przypadku rozruchu z nakazem, iż każdy wstrzymać się powinien od kupie-

nia się wicherzającego, od wszelkiego podburzania do tego i od wszelkiego w takowém udziału, tudzież, iż stósować się powinniën do rozporządzeń Władzy, wydanych w celu przytłumienia tych zbrodni, gdyż w razie przeciwnym każdy, kto po obwieszczeniu tych rozporządzeń stanie się winnym téj zbrodni, przed Sąd doraźny stawiony i śmiercią karany będzie.

§. 433. W sposób, podany w paragrafie poprzedzającym, postąpić sobie trzeba także z obwieszczeniem postępowania doraźnego względem jednej ze zbrodni, wymienionych w §. 430. Według okoliczności ogłosić można także postępowanie doraźne tylko przeciw tym, którzyby jedną z tych zbrodni popełniali w sposób szczególny, pewnie oznaczony. W każdym z tych przypadków zagrozić należy karą śmierci za popełnienie zbrodni w ogólności albo w oznaczony sposób szczególny.

§. 434. Od ogłoszenia postępowania doraźnego, Trybunał piérwszój instancyi, w którego obrębie ogłoszenie nastąpiło, staje się wyłącznie właściwym do wszystkich w jego okręgu popełnionych zbrodni, na które rozciągać się ma postępowanie doraźne według postanowień §§. 432 i 433, jakotéż do współwiny i do każdego karogodnego udziału w takowych. i to bez względu na śledztwa, jakieby przeciw obwinionemu w Sądzie zwyczajnym wisały.

Jeżeli obwiniony popełnił kilka czynów karogodnych w różnych okręgach i w skutek tego uzasadnioną jest właściwość kilku Sądów doraźnych, wyłącznie właściwym jest ten Sąd doraźny, przed który on już został stawionym, albo do którego najprzód może być odstawionym.

§. 435. Trybunał pierwszej instancji jako Sąd doraźny orzeka w zgromadzeniach czterech Sędziów, z których jeden przewodniczy, przybierając sobie Pisarza. Sąd ten może sobie według uznania Prezydenta obrać siedzibę na każdym miejscu okręgu, w którym postępowanie doraźne ogłoszone było, o czém Władzę administracyjną niezwłocznie zawiadomi.

§. 436. Skoro postępowanie doraźne zarządzone zostało, Władza administracyjna postarać się ma z pospiechem największym o to, aby najbliższa Komenda wojskowa wysłała potrzebnych żołnierzy dla bezpieczeństwa postępowania doraźnego, aby na miejscu, przeznaczoném do odbywania Sądu doraźnego na pogotowiu były wszystkie potrzebne sprzęty urzędowe, aby byli obecni kapłan, lekarz sądowy, następnie kat i jego pomocnicy, tudzież aby wykonaniu kary śmierci, jeźliby na takową skazać wypadło, nic nie było na przeszkodzie.

II. Postępowanie przed Sądem doraźnym.

§. 437. Obowiązkiem jest Prokuratora rządowego przy Trybunale pierwszej instancji lub członka Prokuratury rządowej, delegowanego w szczególności do Sądu doraźnego, wytoczyć postępowanie doraźne przeciw obwinionym. Uważać należy pod tym względem za regułę, aby tylko takie osoby stawiano przed Sądem doraźnym, które albo ujęto na uczynku, albo względnie których uzasadnioną jest nadzieja, iż dowód winy przeciw nim bez zwłoki ustanowionym będzie.

Ciężko chorych i kobiet brzemiennych przed Sądem doraźnym stawiać nie wolno.

§. 438. Sąd doraźny właściwym jest także do osądzenia osób, podlegających orzecznictwu Sądów wojskowych, a Władze wojskowe powinny je wydać na żądanie Sądu doraźnego. Jeżeli takie osoby wojskowe dostawione będą do Władzy cywilnej, zawiadomić o tém należy najbliższą Komendę wojskową, przytaczając nazwisko obwinionego, miejsce urodzenia, gminę, do której należy i stopień wojskowy.

§. 439. Postępowanie całe przeciw obwinionym pojedynczym przeprowadzić należy od początku aż do końca przed Sądem zgromadzonym, i o ile tylko można bez przerwy. Obwiniony powinien być stawionym natychmiast po ujęciu przed Sąd doraźny, jeżeli Prokurator rządowy nie uzna potrzeby wytoczenia postępowania zwyczajnego, w którym to przypadku jednak nie dopuszcza się więcej odstawienia do Sądu doraźnego. Postępowanie przeciw pojedynczemu obwinionemu trwać może najdłużej trzy dni, a termin ten liczy się od chwili, w której obwinionego stawiono przed Sąd doraźny (§. 441).

§. 440. Postępowanie przed Sądem doraźnym jest ustne i jawne. Obwiniony może sobie sam wybrać obrońcę; jeżeli z prawa tego nie korzysta, Sąd powinien mianować obrońcę z urzędu.

§. 441. Prokurator rządowy rozpoczyna rozprawę, przedstawiając fakty, zarzucone obwinionemu. W przesłuchaniu i wprowadzeniu środków dowodowych przestrzegać należy w powszechności przepisów §§. 245 do 254.

Postępowanie ogranicza się zwyczajnie do dowodu czynu, względem którego zarządzono postępowanie doraźne. Nie należy przeto brać żadnego względu na inne czyny karogodne ujętego.

Jeżeli takowe są ścigane w drodze postępowania karnego zwyczajnego, Sąd wymierzając karę, uwzględnić powinien karę uwięzienia, wyrzeczoną przez Sąd doraźny (§. 442, ustęp 2).

Postępowania wstrzymywać nie wolno dochodzeniami względem wynagrodzenia. Również nie należy wprowadzić spuszczać z uwagi wysłędzenia współwinnych, jednak nie trzeba odwlekać z tego powodu wydania i wykonania wyroku przeciw ujętemu.

Po skończoném postępowaniu dowodowém, Prokurator rządowy rozwinąć powinien wypadki onegoż i uczynić swój wniosek. Obwiniony i obrońca mają na to odpowiedzieć, a jeżeli Prokurator rządowy ma jeszcze co na to odrzec. służy zawsze obwinionemu i jego obrońcy prawo przemówienia na ostatku.

§. 442. Następnie Sąd wydaje wyrok na radzie niejawnéj, przestrzegając przepisów §§. 17. 19 do 22, 258 i 267 i ogłasza go potém zaraz obwinionemu na posiedzeniu jawném. Jeżeli obwinionego uznano jednogłośnie za winnego, Sąd doraźny powinien zarazem orzec karę śmierci.

Tylko jeżeli już przez wykonanie kary śmierci na jednym lub kilku z najbardziej karogodnych. dano przykład odstraszący, potrzebny do przywrócenia spokoju, Sąd doraźny skazać może tych, co mniejszy brali udział, z powodu waznych okoliczności łagodzących, na karę ciężkiego więzienia od pięciu do lat dwudziestu. Na tę samą karę skazać należy tych, którzy w czasie popelnionéj zbrodni nie skończyli dwudziestego roku wieku swojego.

§. 443. Jeżeli ziszczą się warunki, przewidziane §. 259, Sąd doraźny orzeka uwolnienie

obwinionego od winy i zarządza natychmiast wypuszczenie jego na wolność. Jeżeli Sąd doraźny uzna, że nie jest właściwym, jeżeli wyroku śmierci nie wydano tylko z powodu braku jednomyślności Sędziów (§. 442, ustęp 1), albo jeżeli ustanowienie dowodu winy obwinionego w przeciągu ustawowego terminu trzech dni wprawdzie jest niemożliwe, ale istnieją przeciw niemu silne poszlaki, iż popełnił czyn jemu zarzucony lub inny czyn karogodny, Sąd doraźny orzeka odesłanie obwinionego do Sędziego zwyczajnego, a zarazem w przypadku tym uchwała, czy obwiniony nadal ma pozostać w areszcie, czy ma być wypuszczonym.

§. 444. Względem rozprawy przed Sądem doraźnym spisać należy protokół według przepisu §§. 271 i 272. Takowy podpisać mają wszyscy Sędziowie i Pisarz.

§. 445. Przeciw wyrokowi Sądu doraznego nie ma żadnego środka prawnego, a prośba w drodze łaski, wniesiona przez kogokolwiek przeciw niemu, nie ma nigdy skutku odwołującego.

Karę śmierci wykonać należy zwyczajnie w dwie godziny po ogłoszeniu wyroku: tylko na wyraźną prośbę skazanego może mu być pozwołaną trzecia godzina w celu przygotowania się na śmierć.

III. Zniesienie postępowania doraźnego.

§. 446. Zniesienie postępowania doraźnego należy do osób, wymienionych w §§. 429 i 430. Zniesienie to natychmiast wyrzec i zawsze gazetami ogłosić należy, jeżeli ustala przyczyna, która wywołała wytoczenie postępowania tego.

Skoro tylko Sąd doraźny otrzymał zawiadomienie o zniesieniu postępowania doraźnego, ustaje jego działalność. Wszystkie śledztwa jeszcze wiążące, jakoteż te, w których zapadły już wyroki na karę śmierci, ale jeszcze nie zostały wykonane, muszą być oddane Sądom zwyczajnym, które mają się z nimi obejść, jako ze śledztwami wstępnymi. Względem nich postępować dalej należy według powszechnych przepisów niniejszej ustawy o postępowaniu karném. Wszystkie wyroki, wydane przez Sąd doraźny razem z aktami przedłożyć należy w czternastu dniach po zniesioném postępowaniu doraźném Prokuratorowi rządowemu starszemu, który poczynić ma wnioski, jakie uzna za odpowiednie.

Jeżeli później okażą się powody do znowienia postępowania, rozprawić się należy względem nich przed Sądami zwyczajnymi według przepisu XX. rozdziału.

XXVI. ROZDZIAŁ.

O postępowaniu w przypadkach przekroczeń.

§. 447. Postępowanie względem czynów karogodnych, które przydzielono Sądom powiatowym do śledztwa i ukarania, stósuje się najpiérw do przepisów, zawartych w niniejszym rozdziale. We wszystkich zaś punktach tych, względem których nie podano tu przepisu wyraźnego, stósować należy owe postanowienia, które obowiązują w postępowaniu względem zbrodni i występków.

I. Oskarżenie.

§. 448. Czynności Prokuratorowi rządowej wykonywają zastępcy (pośrednicy), którzy do tego przeznaczeni będą w drodze rozporządzenia. Ci podlegają w czynnościach tych Prokuratorowi rządowemu przy Trybunale pierwszej instancji, w którego obrębie się znajdują, mają wypełniać zlecenia jego i składać mu co miesiąc wykaz sciganych przez siebie czynów karogodnych, tudzież wypadków tych zarządzeń, jakie poczynili (§. 31).

§. 449. Temu, który pokrzywdzony został w swych prawach czynem karogodnym, z urzędu ścigać się mającym, służy prawo, przyłączyć się do postępowania karnego. Jeżeli urzędnik, powołany do czynności Prokuratorowi rządowej, odmówi ścigania, strona interesowana prywatna uczynić może wniosek ukarania według ustawy (§§. 451 i 457).

II. Postępowanie zwyczajne przed Sądami powiatowymi.

§. 450. Jeżeli Sąd powiatowy utrzymuje, że nie jest właściwym, bo zachodzi zbrodnia lub występki, donieść ma o tém Prokuratorowi rządowemu przy Trybunale pierwszej instancji lub oskarżycielowi prywatnemu (§§. 46, 449). Jeżeli zaś Trybunał pierwszej instancji lub Sąd jakiś wyższy zwróci sprawę znowu Sądowi powiatowemu, tenże jój więcej odrzucić nie może z powodu niewłaściwości.

§. 451. Nie ma ani formalnego śledztwa wstępnego, ani osobnego postępowania względem poddania pod oskarżenie. Wystarcza wniosek ogół-

ny, ukarania według ustawy, wniesiony pisemnie lub ustnie.

Jeżeli Sędziemu dostawiono zarazem obwinionego, a on przyznaje się do czynu jemu zarzuczonego, albo jeżeli oskarżyciel i obwiniony razem stawiają się przed Sędzią, a wszystkie środki dowodowe do oskarżenia i do obrony są na doręczu, Sędzia może natychmiast, jeżeli obwiniony zezwoli, rozprawę odbyć (§. 456) i wyrok wydać.

Oprócz tego przypadku zaś, należy po przeprowadzeniu dochodzeń przygotowawczych, jeżeli jakie będą potrzebne, wyznaczyć dzień do rozprawy głównej.

§. 452. We wszystkich dochodzeniach przygotowawczych Sędzia powiatowy przestrzegać powinien w ogólności przepisów, wydanych dla Sędziów śledczych, jednak pod następującymi ograniczeniami:

1. Tymczasowe przytrzymanie obwinionego w celu dostawienia go, może oprócz przypadków, wspomnianych w §. 175, l. 2 i 3, mieć miejsce tylko wtedy, gdy obwiniony, wezwany wyraźnie do osobistego stawienia się, wezwaniu temu nie uczyni zadosyć. Podróżnym zezwolić można na dalszą podróż, o ile nie zachodzi obawa, iż przez to udaremniom będzie śledztwo lub wykonanie wyroku.

2. Jeżeli obwinionemu pozwu doręczyć nie można, nie należy w postępowaniu nic dalej przedsiębrać aż do jego ujęcia. Rozpisanie listów gończych jest niedopuszczalne: można jednak w przypadkach ważniejszych udzielić Władzom opisanie osoby obwinionego (§. 416).

3. Areszt śledczy zarządnym być może tylko w przypadkach §. 175, l. 2 i 3. Uwięzionych nie

wolno umieszczać w tém samym więzieniu z osobami, które za zbrodnią zostają pod śledztwem lub odbywają karę. Mogą sobie żywność kazać sporządzić poza domem więziennym, o ile to nie przeszkadza porządkowi domowemu.

4. Przetrzęsanie papierów osób trzecich i zatrzymanie lub otwieranie listów nie są dozwolone.

5. Świadków sądowych nie potrzeba do żadnej czynności śledczej.

6. Do oględzin, jakotéż do zasiągnięcia zdania wystarcza przybranie znawcy jednego.

7. Protokół prowadzić należy tylko względem takich dochodzeń, które są potrzebne do dowodu na rozprawie głównej, a nie mają być na nią powtórzone; w przypadkach innych wystarcza, jeżeli Pisarz albo i sam słuchający Sędzieja zapisze w krótkości treść istotną zeznań osób przesłuchanych.

8. Przydanie obrońcy z urzędu nie ma miejsca.

Jeżeli jako obwinionych wezwano urzędnika rządowego lub gminnego, sługę takiego, publicznego nauczyciela, adwokata, notaryusza, naczelnika gminy lub wydziałowego, zawiadomić należy tak o tém, jakotéż o orzeczeniu, jakiegobądź ono będzie, Przełożonego bezpośredniego albo Władzę powołaną do nadzoru, a na żądanie także aktów udzielić im należy (Rozp. Min. spraw. z dnia 8. listopada 1858, Nr. 207 dz. u. P.). To samo odnosi się do duchownych ewangelickich obu obrządków względem Superintendenty (Patent z dnia 8. kwietnia 1861, Nr. 41 dz. u. P., §. 15).

Patrz także noty przy §. 83.

O wszystkich czynnościach urzędowych, przedsięwziętych względem przekroczeń ustaw w celu ochrony prawa domowego i wolności osobistej, skoro tylko takowe rozpoczęte zostaną, donieść należy Ministerstwu sprawiedliwości (Rozp. Min. spraw. z d. 5 lutego 1864, l. 210 pr.).

§. 453. Od świadków zwyczajnie przysięgi się nie odbiera, lecz Sędzieja poprzestać może w miejsce przysięgi na podaniu przez nich ręki.

Jeżeli zaś rozchodzi się o przekonanie przez świadków obwinionego, który się winy wypiera, przysięga od nich stósownie do przepisów odebrana być musi, o ile się temu nie sprzeciwia jakaś przeszkoda ustawowa, gdy obwiniony tego w szczególności żąda, albo gdy się rozchodzi o przekroczenie ustawy, które pociąga za sobą karę aresztu najniżej jednomiesięcznego, albo karę pieniężną najniżej stu złotych austriackich, albo utratę rzemiosła (przemysłu), albo innych praw i przywilejów.

Urzędnikom i sługom przysięgłym Władzy publicznej, którzy zeznają o faktach lub okolicznościach, jakie spostrzegli w wykonywaniu urzędu swojego, słuchając ich jako świadków, tylko przypomnieć należy ich przysięgę służbową, jeżeli ich zeznania tyczą się przedmiotów, do których odnosiła się ich czynność urzędowa.

U zandarmów uchodzi przysięga wykonana chorągwi w czasie przyjęcia ich do wojska, za przysięgę służbową. (Rozp. Min. z dnia 27. lutego 1851, N. 48 dz. u. P.).

§. 454. Jeżeli rozprawa odbyć się nie może według §. 451 natychmiast po wniesioném oskarżeniu, należy obwinionego, jeżeli nie jest uwięzionym, wezwać do rozprawy głównej nakazem pisemnym, który zawierać musi istotne fakty czynu karogodnego, jemu zarzuczonego, a oraz polecenie, aby się stawił o godzinie oznaczonej, i środki dowodowe, służące ku jego obronie, ze sobą przywiódł, albo Sędziemu o nich tak wcześnie doniósł, iżby jeszcze do rozprawy głównej dostarczyć ich można. Zarazem dodać trzeba przestrożę, iż w razie jego niestawienia się, rozprawa pomimo to się odbędzie i wyrok zapadnie.

§. 455. Wezwanie zwyczajnie tak urządzić należy, aby obwinionemu od doręczenia pozwu,

odliczając czas, jakiego potrzebuje, aby się udać do siedziby Sądu, aż do rozprawy głównej pozostał czas najmnień dwudziestu czterech godzin. W przypadkach nagłych zaś, w razie przekroczeń ustawy nieznacznych, i jeżeli obwiniony znajduje się w siedzibie Sądu, termin ten także skróconym być może. Tylko na zasadzie przeszkód ważnych i poświadczonych pisemnie przychylić się można do wniosku obwinionego odroczenia rozprawy.

Wolno obwinionemu przybrać sobie obrońcę pod ograniczeniami, wspomnianymi w §§. 39 i 40, które ulegają oceniению Sędziego.

Jeżeli obwiniony nie jest uwięzionym, a obojście stawić się nie chce, może na rozprawie kazać się zastąpić przez pełnomocnika, który okazać ma pełnomocnictwo szczególne; jednak służy Sądowi prawo zarządzić osobiste jego stawienie się w przypadkach wszystkich, w których okaże się tego potrzeba w interesie zbadania prawdy. Osób, które nie będąc zapisane do wykazu obrońców, z zastępstwa takiego robią rzemiosło, nie należy przyjmować jako pełnomocników.

§. 456. Rozprawa główna przed Sądem powiatowym (§. 9) jest jawną pod nieważnością, jednak z ograniczeniami, zawartymi w §§. 228—231. Jeżeli występuje oskarżyciel prywatny, a obie strony zgodny w tym celu uczynią wniosek, jawność będzie wykluczoną.

§. 457. Rozprawa zaczyna się od wywodu oskarżenia. Potem następuje przesłuchanie obwinionego lub jego pełnomocnika pod względem oskarżenia i wprowadza się dowody. Następnie słucha się wniosków oskarżyciela i strony inte-

resowanej prywatnej, tudzież odpowiedzi obwinionego i jego obrońcy. Oskarżyciel może się ograniczyć do uczynienia li tylko wniosku ogólnego zastosowania ustawy.

§. 458. Po skończonej rozprawie Sędzia natychmiast wydaje wyrok, ogłasza go razem z powodami istotnymi i wciąga lub dołącza do protokołu pod nieważnością. Sędzia mocen jest, po skończonej rozprawie odłożyć wydanie wyroku aż do dnia następującego. Zresztą stósują się przepisy, podane w XVIII. rozdziale względem rozprawy głównej, także do rozprawy przed Sądem powiatowym.

§. 459. Jeżeli obwiniony, pomimo należycie skutecznego wezwania w oznaczonej godzinie się nie stawia. Sędzia, jeżeli przesłuchanie obwinionego uważa za potrzebne, może wezwać go do osobistego stawienia się, albo, jeżeli to się już stało, kazać go dostawić. W innym przypadku postępowanie natychmiast się rozpoczyna, dowody zbiera, a po wysłuchaniu oskarżyciela wydaje i ogłasza się wyrok. Obwinionemu, który się nie stawił, należy doręczyć odpis urzędowy wyroku.

III. Postępowanie nakazowe.

§. 460. Jeżeli Władza jakaś publiczna, lub jedna z osób, wymienionych w §. 68 ustawy karnej, przeciw obwinionemu na wolnej nodze zostającemu, donosi na podstawie własnego spostrzeżenia służbowego o przekroczeniu ustawy, na które zagrożona jest tylko kara aresztu najwięcej jednomiesięcznego, lub kara pieniężna, Sędzia, o ile skazać zamysła na areszt najwięcej trzechdniowy, lub na karę pieniężną najwięcej

piętnastu złotych austriackich, na wniosek urzędnika, któremu poruczono czynności Prokuratury rządowej, skazać może osądem karnym na zawinioną karę bez poprzedniego postępowania *).

§. 461. W osądzie musi być podano:

1. jakość czynu karogodnego, jakoteż czas i miejsce jego popełnienia;

2. nazwa osoby lub Władzy, która uczyniła doniesienie:

3. wyznaczenie kary z przytoczeniem tego przepisu karnego, na którym ona polega;

4. iż wolno obwinionemu, jeżeliby uważał, że jest pokrzywdzony osądem, zapowiedzieć w przeciągu dni ośmiu, licząc od doręczenia osądu, w Sądzie powiatowym (§. 81) pisemnie lub do protokołu sprzeciwienie się temuż, i zarazem donieść o środkach dowodowych, służących ku swęj obronie, że jednak, jeżeliby w tym terminie się nie sprzeciwił, osąd stanie się prawomocnym i na nim wykonany będzie.

*) W przeciwstawieniu do wyroku, który zapada po wysłuchaniu stron przeciwnych, lub w postępowaniu zaoczném, wprowadza tu ustawa postanowienie sędziowskie, które nie będąc wyrokiem, w ściśleńm znaczeniu procesowém, jest nim przecież co do rzeczy. Chcąc na każde pojęcie mieć osobne wyrażenie, poszukiwałem w języku wyrazów, któreby rzecz malowały. Znalazłem w Słowniku Lindego w wydaniu drugiem, tomie 5, str. 278, wyraz „skazń, skaz“ z odwołaniem się do Statutu litewskiego, w którym rzeczywiście wyrazy te w rozdziale czwartym, artykule XL, §. 1 i 2, tudzież w artykule XLI. się znajdują. Nadto znalazłem w słowniku Lindego, tomie 3, str. 585, wyraz „osąd“ w znaczeniu wyroku, i tego to wyrazu użyłem w mém tłómaczeniu. —

§. 462. Jeżeli sprzeciwienie się nastąpi w terminie dni ośmiu, postępowanie zwyczajne ma być zarządzone; w przeciwnym razie przeciw osądowi karnemu nie ma środka prawnego, można jednak zezwolić na przywrócenie do pierwotnego stanu. o ile zachodzą przypuszczenia §. 364, l. 1 i 2.

IV. Środki prawne przeciw wyrokom Sądów powiatowych.

§. 463. Przeciw wyrokom Sądów powiatowych, które zapadły przeciw obecnemu, ma miejsce tylko środek prawny odwołania się, i to do Trybunału pierwszej instancji, w którego obrębie Sąd powiatowy się znajduje.

§. 464. Odwołać się można:

1. z powodu istniejących przyczyn nieważności;
2. z powodu orzeczenia o winie i karze, co do ostatniego jednak tylko pod przypuszczeniami, podanemi w §. 283;
3. z powodu orzeczenia o roszczeniach cywilnych.

§. 465. Na korzyść oskarżonego odwołać się mogą tak on sam, jakoteż jego małżonek, jego krewni w linii wstępnej i zstępnej, jego opiekun a w przypadku małoletności oskarżonego, nawet wbrew jego woli, rodzice i opiekun.

Spadkobiercy oskarżonego, którzy nie zostawali do niego w jednym ze stósunków wspomnianych, mogą wnieść lub dalej popierać odwołanie się tylko przeciw orzeczeniu o roszczeniach cywilnych, jeżeliby w wyroku było zawarte.

Na niekorzyść oskarżonego odwołać się mogą tylko oskarżyciel i strona interesowana prywa-

tna, ostatnia jednak tylko z powodu roszczeń swych cywilnych.

§. 466. Odwołanie się zapowiedzieć należy w Sądzie powiatowym w przeciągu dni trzech po ogłoszeniu wyroku.

Jeżeli oskarżony nie był obecnym w czasie ogłoszenia wyroku, zapowiedzieć należy odwołanie się w przeciągu dni trzech po tym dniu, w którym go o wyroku zawiadomiono.

Dla pokrewnych oskarżonego, wspomnianych w §. 465 rozpoczyna się termin do zapowiedzenia odwołania się w tym dniu, w którym się rozpoczyna dla oskarżonego.

Zapowiedzenie odwołania się ma skutek odwołujący.

Wypuszczenie na wolność oskarżonego, którego uwolniono od winy, odwleka się jednak z powodu odwołania się Prokuratora rządowego wtedy tylko, gdy takowe natychmiast w czasie ogłoszenia wyroku zapowiedział.

Jeżeli osądzony na karę uwięzienia, mniema, iż nie jest pokrzywdzony ani orzeczeniem o winie, ani orzeczeniem o gatunku kary, lecz tylko wymierzeniem takowej, może karę tymczasem rozpocząć. To samo ma miejsce wtedy, gdy skazany nie odwołuje się, a oskarżyciel wnosi odwołanie się tylko przeciw wymierzeniu kary.

§. 467. Żalący się, ma prawo w ośmiu dniach po zapowiedzeniu odwołania się, a jeżeli poprzednio lub równocześnie żądał odpisu wyroku, po jego doręczeniu, podać do Sądu powiatowego wywód powodów swego odwołania się i donieść o nowych faktach i środkach dowodowych, jeźliby miał jakie, przywodząc dokładnie wszystkie okoliczności, które służą do ocenienia ich doniosłości.

Oświadczyć ma wyraźnie, zapowiadając odwołanie się. lub w akcie odwołania się, jakimi punktami orzeczenia (§. 464) czuje się pokrzywdzonym i jakie powody nieważności chce podnieść, gdyż w razie przeciwnym Trybunał pierwszej instancji na odwołanie się, względnie na zażalenie nieważności zważać nie będzie.)

Odwołanie się, wniesione na korzyść oskarżonego przeciw orzeczeniu o winie. zawiera także odwołanie się przeciw wymierzeniu kary.

Jeżeli zapowiedzenie odwołania się następuje ustnie, Sędzia, który spisuje względem tego protokół, w szczególności wezwać powinien żalącego się do dokładnego wymienienia punktów zażalenia, tłumacząc mu skutki prawne z zaniechania tegoż wynikające.

Spóźnione odwołanie się lub spóźniony wywód takowego Sąd powiatowy odrzuci.

§. 468. Z powodu nieważności wnieść można odwołanie się przeciw wyrokom Sądów powiatowych tylko z jednej z przyczyn następujących:

1. jeżeli Sąd powiatowy nie był właściwym, lub nie był należycie obsadzonym, albo jeżeli Sędzia z ustawy wykluczony (§. 67 i 68) wydał wyrok:

2. jeżeli przepis jakiś pogwałcono lub takowego zaniechano, a ustawa przestrzeganie tegoż przepisuje pod nieważnością (§§. 120, 151, 152, 170, 271, 456 i 458) albo jeżeli zachodzi jeden z powodów nieważności, wymienionych w §. 281, l. 4 i 5;

3. z przyczyn podanych w §. 281, l. 6 — 11.

Powody nieważności, wspomniane pod 1 i 2 podnosić można tylko pod warunkami, podanemi

w §. 281; jednak oskarżyciel także nie utracą prawa podniesienia powodu nieważności dla tego, iż nie żądał orzeczenia od Sędziego powiatowego względem uchybienia formalności i nie zastrzegł sobie zażalenia natychmiast po odmówieniu lub ogłoszeniu orzeczenia.

§. 469. Trybunał pierwszej instancji powinien najprzód naradzać się nad każdym odwołaniem się na posiedzeniu niejawném po wysłuchaniu Prokuratora rządowego i ma takowe natychmiast odrzucić, jeżeli wniesione było przez osobę, której nie służy prawo odwołania się w ogólności, albo nie w tym kierunku, w którym zostało wniesione, albo przez osobę, która się zrzekła takowego skutecznie, jeżeli odwołanie się późno było zapowiedziane, jeżeli punkty, przeciw którym było zwrócone, albo jeżeli powody nieważności, względem których jedynie było wniesione, nie są szczegółowo i dokładnie podane. Jeżeli odwołanie się zwrócone jest tylko przeciw orzeczeniu o karze albo o roszczeniach cywilnych, Trybunał orzeka natychmiast także o rzeczy saméj.

§. 470. Trybunał pierwszej instancji, powinien także oceniać na téj naradzie niejawnéj, czyli ważne są fakty nowe i środki dowodowe, oznajmione według §. 467. Przesłuchanie świadków nowych i znawców, wtedy tylko jest dopuszczalne, gdy przydać się może do tego, aby przedstawić jako nieprawdziwe fakty ważne, które Sędzia pierwszy przyjął za udowodnione. Trybunał może kazać sprawdzać dowody nowe, jakoteż fakty, z których powód nieważności został wyprowadzonym, według okoliczności nawet przez wyznaczonego do tego Sędziego.

Ponowne przesłuchanie takich świadków i znawców, których już przesłuchano na rozprawie głównej przed Sądem powiatowym, ma miejsce tylko wtedy, gdy Trybunał uzna takowe za potrzebne z powodu istotnego powątpiewania o tém, że ustalenia faktów, zawarte w wyroku piérszej instancyi jest należyte. Oprócz tego przypadku Trybunał powinien wziąć za podstawę orzeczenia swojego protokóły spisane w instancyi piérszej.

Jeżeli już na niejawnéj naradzie wstępnej okaże się potrzeba powtórzenia rozprawy głównej w piérszej instancyi, Trybunał natychmiast takowe zarządzi.

§. 471. Jeżeli nie zachodzi żaden z przypadków, wspomnionych w §. 469 i §. 470, ustęp 3, wyznaczyć należy termin do rozprawy jawnej względem odwołania się, i to także o ile ono się odnosi do orzeczenia o karze i do roszczeń cywilnych, a zawezwać do niej trzeba wcześniej oskarżyciela, oskarżonego, tudzież tych świadków i znawców, których wezwać postanowiono według §. 470.

Oskarżonemu pozostawić trzeba ze względu na oddalenie jego od siedziby Władzy apelacyjnej, przynajmniej trzy dni do przygotowania obrony swojej.

Oskarżony, jeżeli jest uwięzionym, a Trybunał nie uznaje potrzeby dostawienia jego w celu zbadania prawdy, może się kazać zastąpić przez obrońcę.

Tak oskarżonemu jak oskarżycielowi prywatnemu, należy w pozwie oznajmić, że orzeczenie o odwołaniu się, nawet gdyby się nie stawili,

nastąpi według ustawy, z uwzględnieniem tego, co przywiedziono w wywodzie odwołania się.

Strona interesowana prywatna ma być zawiadomioną o terminie wyznaczonym, z tym dodatkiem, iż wolno jęj stawić się na takowym.

Jeżeli osoby te, wymieniły obrońcę lub zastępcę, pozew do niego powinien być wystósowany.

§. 472. Rozprawa przed Władzą apelacyjną jest jawną, według §§. 228 — 231.

Zaczyna się ona od sprawozdania pisemnego jednego z członków Władzy apelacyjnej, które nie powinno zawierać ani zdania, ani wniosków, lecz ma tylko obejmować stronę faktyczną przypadku, przebieg sprawy dotychczasowy, o ile to jest potrzebne do ocenienia zażalenia wniesionego, treść istotną aktu odwołania się i wynikające ząd punkty sporne.

Część ta orzeczenia piérwszej instancyi, która się odnosi do punktów, przeciw którym się odwołano, razem z powodami orzeczenia powinna być zawsze odczytaną, a protokół, spisany na rozprawie głównej w piérwszej instancyi wtedy, gdy Przewodniczący uzna, iż to odpowiada celowi.

§. 473. Potém przesłuchać należy świadków i znawców, jeżeli ich wezwano, tudzież oskarżonego, jeżeli osobiście jest obecnym, przestrzegając przepisów, podanych względem rozprawy głównej przed Trybunałami piérwszej instancyi.

Następnie wzywa się tego, który się odwołał, do uzasadnienia odwołania się swojego, a później przeciwnika do odpowiedzi.

Oskarżonemu lub jego obrońcy służy zawsze prawo przemówienia ostatniego.

Potem Trybunał ustępuje w celu narady i postanowienia.

§. 474. Jeżeli Trybunał uważa, iż odwołania się odrzucić nie można jako niedopuszczalnego lub nieuzasadnionego, albo iż wyzrec nie może niewłaściwości swojej, orzeka o sprawie samej według przepisów, obowiązujących względem wydawania wyroku Trybunałów pierwszej instancji, o ile nie postanowiono nic innego w paragrafach następujących.

§. 475. Jeżeli wyrok Sądu powiatowego zostaje zniesionym dla jednego z powodów nieważności, przytoczonych w §. 468 pod 1 i 2, Trybunał odsyła sprawę do rozprawy ponownej przed inny Sąd powiatowy swego okręgu.

Jeżeli Sąd powiatowy wydał wyrok o czynie, który stanowi zbrodnią lub występkiem, na wniosek Prokuratora rządowego znieść należy wyrok Sądu powiatowego i zarządzić wytoczenie postępowania prawnego.

Jeżeli Sąd powiatowy wyrzekł niesłusznie niewłaściwość swoją względem faktu, do którego odnosi się oskarżenie, albo jeżeli oskarżenie załatwił niezupełnie (§. 281, l. 6 i 7), Trybunał mu poleca, aby się podjął rozprawy i wydania wyroku, które w przypadku ostatnim ograniczyć się mają do niezłatwionych punktów oskarżenia.

§. 476. W przypadkach, wspomnianych w §. 475, ustęp 1 i 3, służy jednak prawo Władzy apelacyjnej orzekać o sprawie samej natychmiast albo na posiedzeniu późniejszym, w razie potrzeby powtarzając lub uzupełniając rozprawę, przeprowadzoną w pierwszej instancji i poprawiając

tę czynność procesową, którą uznała za niedostateczną.

§. 477. Trybunał ograniczyć się powinien do punktów, na które się żalono, a wolno mu te tylko części orzeczenia Sędziego pierwszego zmienić, przeciw którym odwołanie się było zwrócone. Jeżeli się jednak przekona z powodu odwołania się przez kogokolwiek wniesionego, iż zastosowano mylnie ustawę karną na niekorzyść oskarżonego (§. 281, l. 9 — 11), albo, iż te same powody, na których polega postanowienie jego na korzyść oskarżonego, przemawiają także za współoskarżonym, który się nie odwołał, albo odwołał nie w tym kierunku, o który się rozchodzi, Trybunał tak sobie ma postąpić, jak gdyby takie odwołanie się było wniesioném.

Jeżeli odwołano się jedynie na korzyść oskarżonego, Trybunał nie może oskarżonego na surowszą skazać karę od tej, którą wyrzekł wyrok pierwszy.

§. 478. Przeciw wyrokowi Sądu powiatowego, który wydano na zasadzie §. 459 w nieobecności oskarżonego, może on w ośmiu dniach po doręczeniu wyroku wnieść sprzeciwienie się do Sądu powiatowego orzekającego, jeżeli mu pozew należycie doręczono, albo jeżeli wykazać może, iż go wstrzymała przeszkoda nieuchronna.

O tém sprzeciwieniu się orzeka Sędzia powiatowy, przesłuchawszy poprzednio oskarżyciela. Jeżeli Sędzia takowe odrzuci, może oskarżony w przeciągu dni trzech wnieść środek prawny zażalenia do Trybunału pierwszej instancji. Oskarżony ma prawo w tym razie połączyć z tym środkiem prawnym, na przypadek odrzucenia jego

odwołanie się, z którym postępować należy według postanowień §§. 469 — 472.

Jeżeli Sąd powiatowy, a w przypadku zażalenia, Trybunał, uznają sprzeciwienie się za uzasadnione, zarządzić należy ponowną rozprawę przed Sądem powiatowym, na której, jeżeli oskarżony się stawi, przeprowadza się sprawę tak, jak to w §. 457 przepisano. Jeżeli oskarżony znowu się nie stawia na tej drugiej rozprawie, uważać należy sprzeciwienie się jako niebyłe, a wyrok zaczepiony jako prawomocny.

§. 479. Przeciw wyrokom Trybunałów pierwszej instancji, wydanym względem odwołania się, wniesionego do nich według §§. 463, 464 i 478, ma miejsce tylko zażalenie nieważności do Trybunału kasacyjnego w celu obrony ustawy (§§. 33 i 292).

§. 480. Znowienie postępowania karnego stosuje się do zasad, ustanowionych w XX. rozdziale. O dopuszczalności znowienia orzeka Sędzia powiatowy. Przeciw odmówieniu takowego służy tylko prawo zażalenia w Trybunale pierwszej instancji, które wnieść należy w przeciągu dni trzech do Sądu powiatowego.

Upoważnienie, przyznane Trybunałowi kasacyjnemu w §. 362, nie służy mu w sprawach względem przekroczeń.

§. 481. Przeciw orzeczeniom Sędziów powiatowych, o ile takowe nie podlegają odwołaniu się, służy stronom interesowanym w przeciągu dni trzech środek prawny zażalenia do Trybunału pierwszej instancji.

V. Wykonanie kary.

§. 482. Wykonanie kar uwięzienia, o ile Trybunał pierwszej instancyi nie zarządził nic innego w przypadkach pojedynczych, nastąpić powinno zwyczajnie w tym Sądzie powiatowym, który wydał orzeczenie w pierwszej instancyi.

Jeżeli jeszcze przed rozpoczęciem kary wniesiono prośbę o złagodzenie lub darowanie takowej (§§. 410 i 411), a prośba opiera się na takich okolicznościach uwzględnienia godnych, które się wyjawily dopiero po zapadłym wyroku, wstrzymać można wykonanie kary, o ileby inaczej cel prośby zupełnie lub w części był udaremnionym.

XXVII. ROZDZIAŁ.

O postępowaniu karném w sprawach drukowych.

§. 483. W postępowaniu w sprawach karnych drukowych, obowiązują wszystkie przepisy niniejszej ustawy o postępowaniu karném, o ile nie postanowiono czegoś odmiennego w paragrafach następujących.

§. 484. Sęstwo karne w sprawach drukowych należy wyłącznie do Sądów. Do rozprawy i orzeczenia powołane są Sądy powiatowe, jeżeli rozchodzi się o przekroczenia, względem zaś zbrodni i występków, popełnionych osnową pisma drukowego, Sądy Przysięgłych.

§. 485. Właściwym jest ten Trybunał pierwszej instancyi, w którego obrębie popełniono

zbrodnią lub występkiem, i ten Sąd powiatowy, który istnieje w siedzibie Trybunału pierwszjej instancyi, w którego obrębie popełniono przekroczenie; jeźliby tam było kilka Sądów powiatowych, wówczas ten, któremu osobnym rozporządzeniem poruczone będzie w ogólności wykonanie sprawiedliwości karniej.

§. 486. Jeżeli czyn karogodny popełniono osnową pisma drukowego. uważać należy za miejsce popełnionego czynu. zawsze to miejsce, w którym je drukowano, jeżeli takowe jest znanem i leży w tym obrębie, w którym obowiązuje niniejsza ustawa o postępowaniu karnem; jeżeli zaś miejsce to nie jest znanem, albo jeżeli leży poza owym obrębem, wówczas to miejsce, w którym je rozpowszechniano w owym obrębie.

Jeżeli w przypadku ostatnim kilka Sądów jest właściwych do tego samego śledztwa, wyprzedzenie rozstrzyga między nimi.

§. 487. Na pisma drukowe, które wydawane lub rozpowszechniane bywają wbrew przepisom ustawy drukowej, albo które z powodu ich osnowy ścigać należy w interesie publicznym, Władza bezpieczeństwa może areszt położyć bezpośrednio lub na zlecenie Prokuratora rządowego.

We wszystkich innych przypadkach, tylko Sąd położyć może areszt w skutek skargi i uczynionego w niej wniosku oskarżyciela prywatnego.

Na areszt położony tymczasowo, nie ma żadnego osobnego zażalenia.

O areszcie, położonym bezpośrednio przez Władzę bezpieczeństwa lub na zlecenie Prokuratora rządowego. załączając jeden egzemplarz pisma drukowego, donieść należy w przeciągu dwudziestu czterech godzin Prokuratorowi rządowemu,

w tém miejscu, w którym siedzibę ma Sąd, powołany do sęstwa karnego.

§. 488. Jeżeli Prokurator rządowy zarządził areszt na pismo drukowe, udać się powinien w przeciągu dni trzech, licząc od chwili doniesienia mu o wykonaniu, do Trybunału piérwszej instancyi, a względnie do Sądu powiatowego (§. 485) po zatwierdzenie aresztu.

W przypadkach tych, w których Władza bezpieczeństwa bezpośrednio kładzie areszt, Prokurator rządowy ma postarać się w trzech dniach, od dnia doniesienia otrzymanego, albo o zniesienie aresztu przez Władzę bezpieczeństwa, albo o zatwierdzenie onego, jak w przypadku poprzedzającym.

§. 489. Sąd orzec powinien w trzech dniach o zatwierdzeniu lub o zniesieniu aresztu. Jeżeli zatwierdzenie tegoż nie następuje w dniach ośmiu po wykonaniu jego, wówczas, o ile nie wisi zażalenie, wniesione przez Prokuratora rządowego z powodu odmówionego zatwierdzenia, areszt upada, a Władza bezpieczeństwa zarządzić ma na żądanie strony natychmiast zniesienie jego.

Areszt zatwierdzony utrzymuje się w swój mocy aż do orzeczenia stanowczego w sprawie głównej (§. 490).

Nieprzestrzeganie przepisów §. 488, albo zniesienie aresztu, nie przeszkadzają dalszemu ściganiu karno-sądowemu.

§. 490. W przeciągu dni ośmiu po zatwierdzeniu aresztu, powinien Prokurator rządowy, jeżeli to jeszcze nie nastąpiło, albo uczynić wniosek wytoczenia sądowego śledztwa wstępnego, albo wnieść akt oskarżenia (§. 91), gdyż w ra-

zie przeciwnym areszt upada i na żądanie* strony zniesiony być powinien.

§. 491. W razie upadku lub zniesienia aresztu, położonego przez Władzę bezpieczeństwa bezpośrednio. lub na zlecenie Prokuratora rządowego, należy się poszkodowanemu tym aresztem wynagrodzenie szkody dowodnej z kasy rządowej, jednak w przypadku zniesienia wyraźnego tylko wtedy, gdy w tém nie uznano aresztu za usprawiedliwionego ani osnową pisma drukowego, ani zaniedbaniem przepisów, zawartych w ustawie drukowej. To roszczenie do wynagrodzenia wykazać należy w Sądzie, pod utratą, w następnych dniach czternastu.

Sąd wysłuchawszy poprzednio Prokuratora rządowego, orzec ma o tém zastrzegając zazalenie, które wniesione być powinno w przeciągu dni ośmiu.

§. 492. Jeżeli w osnowie pisma drukowego uznana będzie wprawdzie istota czynu jakiegoś czynu karogodnego, jednakowoż orzeczonem będzie zaniechanie śledztwa wstępnego lub uwolnienie od winy oskarzonego, Sąd przecież zarządzić powinien stósownie do ustaw całkowite lub częściowe zniszczenie pisma drukowego, uznanego za karogodne i wyrzec zakaz rozpowszechnienia jego dalszego.

§. 493. Prokurator rządowy, chociaż nie wnosi oskarżenia przeciw pewnej osobie, może żądać w interesie publicznym, ażeby Sąd orzekł o tém, czy osnowa pisma drukowego stanowi czyn karogodny i aby w tym przypadku wyrzekł zakaz dalszego rozpowszechnienia pisma drukowego. O tém orzeka Trybunał pierwszej instancji, a je-

żeli się rozchodzi o przekroczenie. Sąd powiatowy właściwy po wysłuchaniu Prokuratora rządowego na posiedzeniu niejawném, nie uprzedzając takim orzeczeniem postępowania karnego, jakieby później przeciw jakiejś osobie pewnej miało być wytoczone.

Przeciw orzeczeniu Sądu, które w razie wydania zakazu w siedzibie Sądu przybitém ma być publicznie i obwieszczone przez gazetę urzędową, każda strona interesowana wnieść może w przeciągu dni ośmiu po ogłoszeniu, sprzeciwienie się, o którym Sąd orzeka na posiedzeniu jawném po wysłuchaniu Prokuratora rządowego i strony sprzeciwiającej się.

§. 494. Zazalenie na orzeczenia. wydane w myśl §§. 487. 489, 491 i 493. odnosi się według tego, czy orzeczenia te zapadły w Sądach powiatowych lub Trybunałach pierwszej instancji, w przypadku pierwszym do Trybunału pierwszej instancji. w drugim do Trybunału drugiej instancji. Dalszego toku instancji nie ma.

T R E Ś Ć.

	str.
Ustawa wprowadcza. Art. I—IX	1
I. Rozdział.	
Przepisy ogólne. §§. 1—7	8
II. Rozdział.	
O Sądach. §§. 8—28	11
I. Sądy powiatowe. §. 9	11
II. Trybunały pierwszej instancji. §§. 10—13	12
III. Sądy Przysięgłych. §. 14	13
IV. Trybunały drugiej instancji. §. 15	14
V. Trybunał najwyższy jako Trybunał kasacyjny. §. 16	14
VI. Skład i głosowanie zgromadzeń sędziowskich. §§. 17—22	14
VII. Osoby przyboczne w Sądach. §. 23	16
VIII. Stósunek Sądów karnych do Władz innych. §§. 24—28	17
III. Rozdział.	
O Prokuratury rządowej. §§. 29—37	19
IV. Rozdział.	
O obwinionym i jego obronie. §§. 38—45	23
V. Rozdział.	
O oskarżycielu prywatnym i stronie interesowanej prywatnej. §§. 46—50	27

VI. Rozdział.

O właściwości Sądów karnych i łączeniu kilku spraw karnych. §§. 51—66	32
I. Sądy właściwe w szczególności. §§. 51—59	32
II. Sądy właściwe osobne. §§. 60—61	36
III. Prawo delegowania. §§. 62—63	46
IV. Spory o właściwość Sądów. §. 64	46
V. Czynności urzędowe Sądów niewłaściwych. §§. 65—66	47

VII. Rozdział.

O wyłączeniu i wykluczeniu osób sądowych tudzież Prokuratorów rządowych. §§. 67—76	47
I. Wyłączenie osób sądowych. §§. 67—71	47
II. Wykluczenie osób sądowych. §§. 72—74	50
III. Wyłączenie Prokuratorów rządowych. §§. 75—76	51

VIII. Rozdział.

O obwieszczeniu rozporządzeń sądowych i zezwoleniu na przeziéranie aktów. §§. 77—83	51
---	----

IX. Rozdział.

O poszukiwaniu czynów karogodnych tudzież o dochodzeniach przygotowawczych względem zbrodni i występków, §§. 84—90	59
--	----

X. Rozdział.

I. Wytoczenie śledztwa wstępnego i stanowisko Sędziego śledczego w takowém. §§. 91—95	67
II. Tok czynności w śledztwie wstępném. §§. 96—108	69
III. Zaniechanie albo zakończenie śledztwa wstępnego. §§. 109—112	74
IV. Środki prawne przeciw postanowieniom Sędziego śledczego tudzież Izby radnej. §§. 113—115	75

XI. Rozdział.

O oględzinach i znawcach. §§. 116—138	77
I. O oględzinach i przyzwaniu znawców w ogólności. §§. 116—126	77
II. Postępowanie w śledztwach o zabójstwa i uszkodzenia ciała w szczególności. §§. 127—133	82
III. Postępowanie w przypadku wątpliwości co do zbroczeń umyślowych albo co do poczytności. §. 134	102

	str.
IV. Badanie pisma. §. 135	102
V. Postępowanie w śledztwach o fałszowanie lub podrabianie publicznych papierów kredytowych tudzież o fałszowanie monety. §. 136	103
VI. Postępowanie w śledztwach o podpalenia. §. 137	104
VII. Postępowanie w śledztwach o inne uszkodzenia. §. 138	105

XII. Rozdział.

O rewizyi domu i osoby tudzież o zatrzymaniu. §§. 139—149	105
I. Rewizya domu i osoby. §§. 139—142	105
II. Zatrzymanie. §§. 143—144	111
III. Przetrzęsienie i zatrzymanie papierów. §. 145	112
IV. Zatrzymanie i otwarcie listów tudzież innych przesyłek. §§. 146—149	112

XIII. Rozdział.

O przesłuchaniu świadków. §§. 150—172	115
---	-----

XIV Rozdział.

O wezwaniu, dostawieniu, przytrzymaniu tymczasowym i uwięzieniu obwinionego. §§. 173—197	128
I. Wezwanie. §. 173	128
II. Dostawienie, przytrzymanie tymczasowe i areszt śledczy zwyczajny. §§. 174—182	128
III. Obchodzenie się z uwięzionymi w czasie śledztwa. §§. 183—189	137
IV. Zabezpieczenie, zniesienie przytrzymania tymczasowego i aresztu śledczego. §§. 190—197	140

XV. Rozdział.

O przesłuchaniu obwinionego. §§. 198—206	143
--	-----

XVI. Rozdział.

O poddaniu pod oskarżenie. §§. 207—219	146
--	-----

XVII. Rozdział.

O przygotowaniach do rozprawy głównej. §§. 220—227	152
--	-----

XVIII. Rozdział.

O rozprawie głównej przed Trybunałami pierwszej in- szej instancji i o środkach prawnych przeciw ich wyrokom. §§. 228—296	157
I. Rozprawa główna i wyrok. §§. 228—279	157
1. Jawność rozprawy głównej. §§. 228—231	157
2. Czynności urzędowe Przewodniczącego i Trybunału podczas rozprawy głównej. §§. 232—238	158
3. Rozpoczęcie rozprawy głównej. §§. 239—244	161
4. Przesłuchanie oskarżonego. §. 245	163
5. Postępowanie dowodowe. §§. 246—254	164
6. Wnioski stron. §§. 255—256	168
7. Wyrok Trybunału. §§. 257—267	169
8. Ogłoszenie i wydanie wyroku na piśmie. §§. 268—270	173
9. Prowadzenie protokołu. §§. 271—272	175
10. Odroczenie rozprawy głównej. §§. 273—276	176
11. Zdarzenia wypadkowe. §§. 277—279	177
II. Środki prawne przeciw wyrokowi. §§. 280—296	178
1. Postępowanie w przypadkach zażalenia nie- ważności. §§. 284—293	182
2. Postępowanie w przypadkach odwołania się. §§. 294—296	188

XIX. Rozdział.

O Sądach Przysięgłych. §§. 297—351	189
I. O Sądzie Przysięgłych w ogólności. §§. 297—303	189
II. Układanie Ławy Przysięgłych. §§. 304—310	192
III. Rozprawa główna przed Sądem Przysięgłych. §§. 311—342	195
1. Rozpoczęcie rozprawy głównej i odebranie przysięgi od Przysięgłych. §§. 312—313	195
2. Postępowanie dowodowe. §§. 314—315	196
3. Zadawanie pytań Przysięgłym. §§. 316—323	197
4. Wywody stron i Przewodniczącego. §§. 324—325	200
5. Narada i uchwała Przysięgłych. §§. 326 —329	201
6. Orzeczenie Przysięgłych. §§. 330—332	204
7. Postępowanie dalsze i wyrok Trybunału. §§. 333—342	205

	str.
IV. Środki prawne przeciw wyrokom Sądów Przysięgłych. §§. 343—351	208

XX. Rozdział.

o znowieniu postępowania karnego i przywróceniu do pierwszego stanu co do terminów upłynionych. §§. 352—364	213
I. Znwienie postępowania. §§. 353—363	213
II. Przywrócenie do pierwszego stanu co do terminów upłynionych. §. 364	220

XXI. Rozdział.

o orzeczeniach i rozporządzeniach Sądu karnego co do roszczeń z prawa prywatnego. §§. 365—379	221
---	-----

XXII. Rozdział.

o kosztach postępowania karnego. §§. 380—395	226
--	-----

XXIII. Rozdział.

o wykonaniu wyroków. §§. 396—411	254
--	-----

XXIV. Rozdział.

o postępowaniu przeciw osobom nieznanym, nieobecnym i zbiegłym. §§. 412—428	266
I. Postępowanie przeciw osobom nieznanym, nieobecnym lub zbiegłym podczas śledztwa wstępnego. §§. 412—420	266
II. Postępowanie przeciw nieobecnym i zbiegłym po skończonem śledztwie wstępnem. §. 421	271
III. Postępowanie zaoczne przeciw nieobecnym i zbiegłym. §§. 422—428	272

XXV. Rozdział.

o postępowaniu doraźnem. §§. 429—446	275
I. Wytoczenie postępowania doraźnego. §§. 429—436	275
II. Postępowanie przed Sądem doraźnym. §§. 437—445	278
III. Zniesienie postępowania doraźnego. §. 446	281

XXVI. Rozdział.

o postępowaniu w przypadkach przekroczeń. §§. 447—482	282
I. Oskarżenie. §§. 448—449	283

	str.
II. Postępowanie zwyczajne przed Sądami powiatowymi. §§. 450—459	283
III. Postępowanie nakazowe. §§. 460—462	288
IV. Środki prawne przeciw wyrokom Sądów powiatowych. §§. 463—481	290
V. Wykonanie kary. §. 482	299
XXVII. Rozdział.	
O postępowaniu karném w sprawach drukowych. §§. 483—494	299

Ustawa z dnia 23. maja 1873, o tymczasowém zawieszeniu Sądów Przysięgłych.

(Umieszczona w dzienniku ustaw Państwa w zeszy-
cie XLII, pod Nrem 120.)

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanowi-
łem i stanowią w celu uzupełnienia Artykułu 11.
ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867 (dz.
u. P. Nr. 144) o władzy sędziowskiej, co na-
stępuje:

§. 1.

Działalność Sądów Przysięgłych może być
w pewnym obrębie, a to najdłużej na czas roku
jednego, tymczasowo zawieszoną względem wszy-
stkich przydzielonych im czynów karogodnych
albo względem pojedynczych tychże gatunków,
jeżeli tam pokazały się fakty, które okazują po-
trzebę zawieszenia w celu zapewnienia wymiaru
sprawiedliwości bezstronnego i niezawisłego.

Zawieszenie następuje w każdym przypadku
pojedynczym po wysłuchaniu Trybunału najwyż-
szego, rozporządzeniem całego Ministerstwa pod
odpowiedzialnością tegoż.

Rząd jest obowiązany, rozporządzenie to z dodaniem powodów przedłożyć natychmiast obu Izbowi Rady Państwa, jeżeli jest zebrana, w przeciwnym razie bezpośrednio po jej zebraniu i powinien bezzwłocznie znieść to rozporządzenie, skoro tylko jedna z Izb Rady Państwa tego zażąda.

Jeżeli w pewnym obrębie zawieszono rozporządzeniem działalność Sądów Przysięgłych, zawieszenie to ani przedłużonem tam być nie może w drodze rozporządzenia, ani też ponowionem przed najbliższem ponownem otwarciem posiedzeń Rady Państwa.

§. 2.

Tak zawieszenie działalności Sądów Przysięgłych, jak ustanie takowego, obwieścić należy w dzienniku ustaw Państwa.

§. 3.

Rozporządzenie, wspomniane w §. 1. ten ma skutek, iż rozprawa główna względem czynów karogodnych, stanowiących jej przedmiot, tudzież środki prawne, przeciw wyrokom na takowe wydanym, stósują się do przepisów, które obowiązują względem zbrodni, nie należących przed Sądy Przysięgłych. Jeżeli rozchodzi się o zbrodnią, zagrożoną karą śmierci albo karą więzienia, więcej niż pięcioletniego, rozprawa główna odbywa się przed sześciu Sędziami, z których jeden ma przewodniczyć; w przypadku równości głosów, rozstrzyga zdanie, korzystniejsze dla oskarżonego.

§. 4.

Do spraw karnych, względem których w dniu ogłoszenia rozporządzenia, wspomnionego w §. 1. rozprawa główna przed Sądem Przysięgłych się

już odbyła. albo przynajmniej się rozpoczęła, stosuje się postanowienie §. 3 tylko wtedy, gdy rozprawa główna (ma być powtórzoną. Procesy karne, w których w dniu ustania zawieszenia Sądów Przysięgłych, rozprawa główna w pierwszej instancyi się już odbyła albo przynajmniej rozpoczęła. ukończyć należy w sposób w §. 3 podany.

§. 5.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie równocześnie z nową ustawą o postępowaniu karném.

W Wiedniu, dnia 23. maja 1873.

Franciszek Józef w. r.

Auersperg w. r.

Lasser w. r.

Banhans w. r.

Stremayr w. r.

Glaser w. r.

Unger w. r.

Chlumecky w. r.

Pretis w. r.

Horst w. r.

Ziemiałkowski w. r.

Ustawa z dnia 23. maja 1873, o układaniu list Przysięgłych.

(Umieszczona w dzienniku ustaw Państwa w zeszytcie XLIII.
pod Nrem 121).

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanowi-
łem i stanowią, co następuje:

§. 1.

Na urząd Przysięgłego powołać należy tylko
mężów, którzy

1. skończyli 30 rok życia;
 2. umieją czytać i pisać;
 3. posiadają prawo swojszczyzny w gminie na-
leżącej do jednego z królestw i krajów, repre-
zentowanych w Radzie Państwa:
 4. zamieszkują przynajmniej od roku w gmi-
nie, w której przebywają,
 5. albo
- a) płacą rocznie podatki bezposrednie bez do-
datku, oprócz wyjątków ustawowych (§. 14),
najmniej w ilości 10 złotych austryackich,
w miejscach zaś z ludnością przenoszącą 30.000
mieszkańców, najmniej 20 złotych austryac-
kich, albo

- b) bez względu na tę kwotę podatku należą do stanu adwokatów, notaryuszów, profesorów i nauczycieli szkół wyższych i średnich, albo którzy otrzymali stopień doktora w jednym z Uniwersytetów krajowych.

§. 2.

Niezdatnym jest do urzędu Przysięgłego :

1. kto z powodu wad cielesnych lub duchowych nie jest w stanie wypełniać obowiązków Przysięgłego ;

2. kto nie jest w używaniu zupełném praw cywilnych, w szczególności także uznany sądownie za marnotrawcę i ten, co do jego majątku otworzono upadłość aż do jój ukończenia, a jeśli jest kupcem, dopóki nie uzyska na nowo uzdatnienia do praw, wymienionych w §. 246 ustawy o upadłościach z dnia 25. grudnia 1868 ;

3. kto zostaje pod śledztwem karno-sądowém, pod oskarżeniem lub odbywa karę ;

4. kto w skutek skazania karno-sądowego wykluczonym jest według ustaw od wybieralności do zastępstwa gminy, jak długo trwa to wykluczenie.

§. 3.

Na urząd Przysięgłego nie należy powoływać :

1. urzędników rządowych, w czynnej służbie zostających, z wyjątkiem profesorów i nauczycieli szkół wyższych i średnich ;

2. osób armii stałej, marynarki wojennej lub obrony krajowej, zostających w służbie czynnej lub będących na urlopie za opłatą tymczasową, tudzież osób administracyi wojskowej, wymienionych w §. 1, l. 2. ustawy o zakresie działania Sądów wojskowych z dnia 20. maja 1869 (dz. u. P. Nr. 78) ;

3. duchownych prawnie uznanych kościołów lub stowarzyszeń religijnych;
4. nauczycieli szkół początkowych;
5. osób zajętych służbą pocztową, kolei żelaznych, telegrafu i żeglugi parowej.

§. 4.

Uwolnieni są od urzędu Przysięgłego:

1. ci, którzy skończyli już 60 rok życia, na zawsze;

2. członkowie Sejmów krajowych, Rady Państwa i Delegacyi, na czas trwania okresu posiedzeń;

3. osoby nie zostające w służbie czynnej, jednak obowiązane do służenia wojskowo, przez czas zwołania ich do pełnienia służby wojskowej;

4. osoby zostające w służbie Dworu cesarskiego, publiczni profesorowie i nauczyciele, lekarze i chirurdzy, jakoteż aptekarze, na rok następujący, o ile Przełożony urzędu lub Naczelnik gminy poświadczy niezbędność takiej osoby w jej zawodzie;

5. każdy, kto wezwaniu wydanemu do siebie, w okresie posiedzeń Sądu Przysięgłych zadosyć uczynił jako Przysięgły główny lub uzupełniający, aż do końca najbliższego roku kalendarzowego.

§. 5.

Naczelnik gminy przybrawszy dwóch z zastępstwa gminy przez siebie wybranych członków, powinien corocznie z początkiem września ułożyć spis wszystkich tych osób, które według postanowień powyższych powołane być mogą na Przysięgłych, a nie wystarczyły się już o uwolnienie według §. 4. l. 1.

Spis zawiera w porządku abecadłowym i pod liczbami bieżącymi imię i nazwisko osób wpisa-

nych, ich stan lub zatrudnienie, miejsce zamieszkania i ilość podatku, następnie wzmiankę, który z języków krajowych rozumieją i którego przeważnie używają. U osób, obowiązanych do służenia wojskowo (§. 4, l. 3) dodać należy uwagę, czy i w którym czasie oczekiwać należy zwolnienia ich do pełnienia służby wojskowej. Spis ten stanowi listę pierwotną Przysięgłych.

§. 6.

Lista pierwotna musi najmniej przez dni ośm być otwartą w siedzibie Naczelnika gminy, aby ją każdy mógł przejrzeć, i uczynić o tém należy uwiadomienie publiczne w sposób, w miejscu zwyczajny, objaśniając prawo sprzeciwiania się.

Każdej osobie interesowanej, wolno w tym terminie wnieść do Naczelnika gminy na piśmie lub do protokołu sprzeciwienie się, z powodu pominięcia w liście osób, według ustawy dopuszczalnych, lub z powodu wciągnięcia do listy osób, według ustawy niezdatnych i niedopuszczalnych, albo też w ten sposób podać przyczyny siebie uwalniające.

§. 7.

Komisya gminna (§. 5) rozstrzyga wszystkie wniesione sprzeciwienia się, tudzież stanowi o rzetelności przytoczonych przyczyn uwalniających. Rozstrzygnięcia te, jakoteż wniesione na nie zażalenia, zanotowane być powinny w odnośnych listach pierwotnych; zażalenie takie wniesione być musi w przeciągu dni trzech po urzędowém doręczeniu rozstrzygnięcia. Jeżeli w skutku rozstrzygnięcia Komisji gminnej poczyniono zmiany w liście ogłoszonej, należy takowe podać do wiadomości w siedzibie urzędu przez przybicie, a interesowanych o nich zawiadomić. Reklamujących

trzeba zawiadomić o tém, co zarządzo w skutek ich sprzeciwienia się. To samo postępowanie ma miejsce w przypadku, gdy wniesiono przyczyny uwalniające.

§. 8.

Naczelnik gminy powinien niezwłocznie, a najpóźniej do końca września, przesłać Staroście powiatowemu listę pierwotną sprostowaną, załączając wszystkie pisma, które się odnoszą do wniesionych reklamacyj i próśb o uwolnienie. Starosta powiatowy sprawdza natychmiast tę listę i zwraca ją Naczelnikowi gminy do sprostowania. jeżeli spostrzeże w układaniu takowej usterki przeciw ustawie lub niedokładności znaczne. Jeżeli sprostowanie pociąga za sobą wykluczenie osób, przedtém wciągniętych, albo wpisanie poprzednio wykluczonych, z listą sprostowaną postąpić sobie należy jak z listą wprzód ułożoną (§§. 6, 7).

Wykaz sprostowany znowu przesłać należy Staroście powiatowemu najpóźniej do końca października.

Jeśliby Naczelnik gminy znacznie odwłóczył ułożenie, sprostowanie lub przesłanie listy pierwotnej, służy prawo Staroście powiatowemu, kazać załatwić czynność urzędową zaległą, na koszt gminy przez urzędników swoich.

§. 9.

Starosta powiatowy przedłoży Prezydentowi Trybunału pierwszej instancji listy pierwotne swego okręgu urzędowego, razem ze wszystkimi dokumentami, odnoszącemi się do nich. Przytém powinien wskazać tych mężów, zapisanych do listy pierwotnej, których uważa za szczególniejszych do urzędu Przysięgłego, ze wzglę-

du na ich rozsądnosc, uczciwosc, prawy sposob myslenia i stalosc charakteru, jakotez w krajach, w ktorych kilkoma mowia jezykami, ze względu na znajomosc takowych.

§. 10.

W miejscach, ktore maja wlasne statuty gminne, Naczelnik gminy bezposrednio przesyła liste pierwotna Prezydentowi Trybunalu pierwszej instancji i speinia obowiazek wzlozony zreszta na Staroste powiatowego w §. 9.

§. 11.

Prezydent Trybunalu pierwszej instancji zwoła komisya, ktora na kazdy okreg Trybunalu uklada liste roczna najpóźniej w miesiacu listopadzie.

Komisya sklada sie oprócz Prezydenta lub jego zastepcy jako przewodniczacego z trzech Sedziów, wybranych z grona radców Trybunalu lub z Sedziów powiatowych jego okregu, nastepnie z trzech doradców poufnych.

Czlonków wyznacza Prezydent.

Na doradców poufnych wyznaczyc mozna tylko takie nie zostajace w sluzbie rzadowej osoby, ktore posiadaja zdatnosc do urzedu Przysieglego w tym samym obrebie Trybunalu.

Jeżeli doradcy poufni stawic sie nie chca, albo w inny sposob uchylaja sie od wypełnienia swego zadania, Prezydent Trybunalu powinien w miejsce ich powolac niezwlocznie innych doradców poufnych.

Komisya rozstrzyga wiekszoscia glosów. Zazalenie na jej uchwały jest niedopuszczalne.

§. 12.

Prezydent zawiadamia wczesnie o posiedzeniu odbyc sie majacem, Naczelnika Wladzy ad-

ministracyjnej krajowej, który wysłać ma na takowe Delegata.

Ten ma tylko głos doradczy.

§. 13.

Komisya rozstrzyga najprzód zażalenia (§. 7), zapisane w listach. Jeżeli wbrew ustawie nie wciągnięto osób do listy, zarządza ich wciągnięcie. Potém przystępuje do ułożenia listy rocznej, składającej się z listy głównej i z listy uzupełniającej.

§. 14.

Układanie listy rocznej uskutecznia się w ten sposób, iż Komisya z list pierwotnych zbiera te osoby, które uważa w myśl §. 9 za najzdadniejsze i najgodniejsze do urzędu Przysięgłego. na listę jedną (listę główną), z której bierze się Przysięgłych na przyszły rok kalendarzowy.

Podobnie układa ta sama Komisya drugą listę z osób, mieszkających w miejscu posiedzenia Trybunału Sądu Przysięgłych lub w jego okolicy najbliższej, (listę uzupełniającą, listę zastępców), z której bierze się Przysięgłych uzupełniających (zastępców).

Obszerność obu tych list zastosowaną będzie do liczby posiedzeń zwyczajnych i nadzwyczajnych, przypadających, o ile przewidzieć można. w roku kalendarzowym, a to w ten sposób, iż wciąga się do każdej listy o połowę więcej osób. niżby była potrzeba według liczby spodziewanych posiedzeń Sądu Przysięgłych.

Jeżeli listy pierwotne w jakimś obrębie Trybunału nie zawierają razem wzięte przynajmniej 800 osób, powołanych według §. 1. na urząd Przysięgłego, Prezydent Trybunału pierwszej instancyi wezwie Starostów powiatowych, zanim

jeszcze zwoła komisją do ułożenia listy rocznej, aby od Naczelników gmin zażądali i nadesłali listy pierwotne uzupełniające, do których wciągnąć należy osoby, powołane zresztą na urząd Przysięgłego, a które płacą rocznie najmniej 5 zł. austr. podatku bezpośredniego bez dodatku. Takiej samej listy pierwotnej uzupełniającej zażądać należy od Naczelników miejsc z własnymi statutami gminnymi, jeźliby się jakie w obrębie znajdowały. Te listy pierwotne uzupełniające mają być ułożone i sprostowane, jak listy pierwotne główne i równie jak te służyć mają za podstawę do ułożenia listy rocznej.

§. 15.

Listę roczną należy wydrukować i udzielić ją Prezydentowi Trybunału drugiej instancji, Prokuratorowi rządowemu starszemu, Naczelnikowi Władzy administracyjnej krajowej, następnie Prokuratorom rządowym, Starostom powiatowym, Sędziom powiatowym i Naczelnikom gmin w obrębie Trybunału.

§. 16.

Naczelnicy Władz i gmin są obowiązani, uczynić natychmiast doniesienie Prezydentowi Trybunału pierwszej instancji, jeżeli w ciągu roku dowiedzą się o okolicznościach, które czynią Przysięgłych, zapisanych do listy rocznej, niezdatnymi do wykonania urzędu Przysięgłego (§. 2), albo niedopuszczalnym powołanie na ten urząd (§. 3), jeżeli nastąpiło zwołanie obowiązanych służyć wojskowo (§. 4, l. 3) w celu pełnienia służby wojskowej. Do niego udać się powinny także osoby, wymienione w §. 4, l. 2 i 4, o wyłączenie siebie, gdy przyczyna uwolnienia ustawo-

wa zaszła, dopiero po upływie terminu sprzeciwienia się.

O potrzebie i prawie wyłączenia z wykazu rocznego stanowi Prezydent Trybunału pierwszej instancji.

§. 17.

Na czternaście dni przed rozpoczęciem każdego okresu posiedzeń Sądu Przysięgłych układa się na posiedzeniu jawnym Trybunału pierwszej instancji przez losowanie listę służbową, w obecności dwóch Sędziów i Prokuratora rządowego. Izbę adwokatów wezwać należy, aby do tej czynności wysłała z grona swego członka jednego.

§. 18.

W celu ułożenia listy służbowej, wyłącza się najprzód z listy rocznej obowiązanych służyć wojskowo, których na czas okresu posiedzeń Sądu Przysięgłych zwołano do pełnienia służby wojskowej.

Następnie wkłada się nazwiska reszty osób, wpisanych do obu części listy rocznej, jedne do jednej, drugie do drugiej urny, a Prezydent Trybunału wyciąga najprzód 36 Przysięgłych głównych a potem 9 Przysięgłych zastępców.

Względem tej czynności spisany ma być protokół.

§. 19.

Jeżeli lista roczna zawiera tylko tak małą liczbę nazwisk, iż lista główna obejmuje mniej niż 54, lista uzupełniająca mniej niż 14 nazwisk, Komisya złożona według §. 11 uzupełnić powinna listę roczną z list pierwotnych aż do liczb wspomnianych, zanim się przystąpi do ułożenia listy służbowej.

§. 20.

Prezydent Trybunału pierwszej instancji wyzwa na piśmie 36 Przysięgłych głównych i 9 Przysięgłych zastępców, podając im miejsce, dzień i godzinę rozpoczęcia posiedzeń Sądu Przysięgłych i przywodząc skutki ustawowe niestawiennictwa, przyczém tego dopilnować należy, aby doręczenie pozwu uskuteczniło do rąk własnych i na ośm dni przed rozpoczęciem okresu posiedzeń.

§. 21.

Jeżeli przed rozpoczęciem rozprawy głównej stało się mniej niż 30 Przysięgłych głównych, tylu, ilu do téj liczby brakuje, zastąpić należy z pomiędzy 9 Przysięgłych zastępców. W tym celu Przewodniczący Trybunału Sądu Przysięgłych, w przytomności członków tegoż Sądu, oskarżyciela i obrońców osób oskarżonych, wkłada do urny nazwiska 9 Przysięgłych zastępców, wyciąga z takowej potrzebną ilość nazwisk i odczytuje je. Względem téj czynności spisać należy protokół.

§. 22.

Jeżeli w Sądzie Przysięgłych w jednym dniu odbyć się ma rozprawa główna względem kilku przypadków karnych, utworzenie Ławy Przysięgłych nastąpić może dla tych wszystkich przypadków karnych przed rozpoczęciem rozprawy co do pierwszego przypadku.

Ława Przysięgłych, utworzona dla pierwszego przypadku karnego, pozostaje także dla przypadków następnych, w tym samym dniu pod rozprawę przychodzących, jeżeli ci, którzy mają prawo wykluczania Przysięgłych, na to się zgodzą.

Jeżeli dla jednego z przypadków karnych następnych tworzy się Ławę Przysięgłych nową,

ponieważ osoba, która miała prawo wykluczenia, tego żądała, taż Ława pozostaje także dla następnych przypadków karnych innych, jeżeli ci, którzy mają prawo wykluczenia, na to się zgodzą.

Jeżeli początek rozprawy oznaczony, z powodu dłuższego trwania rozpraw poprzedzających, albo z innych przyczyn przypadkowych, odwleka się tak dalece, iż rozprawa rozpoczyna się dopiero w dniu czwartym lub jeszcze późniejszym po tym, w którym utworzono Ławę Przysięgłych, wówczas utworzoną być musi nowa Ława Przysięgłych.

§. 23.

Każdego Przysięgłego, który pomimo czynionego do siebie wezwania, nie wykazując przeszkody nieuchronnej, nie staje, albo który przed ukończeniem posiedzenia Sądu Przysięgłych bez zezwolenia Przewodniczącego w Trybunale Sądu Przysięgłych się oddała, skaże Trybunał Sądu Przysięgłych na karę do 50 zł. austr., a w razie powtórnym do 100 zł. austr.

Przeciw orzeczeniu takiemu, skazany może tylko w ośmiu dniach od doręczenia takowego, wnieść sprzeciwienie się do Trybunału Sądu Przysięgłych, albo gdyby ten nie był już zebrany, do Trybunału pierwszej instancji, i wykazując dostatecznie, że mu pozew nienależycie doręczono, albo że go wstrzymała przeszkoda nieprzewidziana i nieuchronna, albo iż kara wyrzeczona nie odpowiada zawinieniu jego, upraszać o zniesienie lub złagodzenie kary na którą został skazany.

Przeciw orzeczeniu, zapadłemu w tej mierze, niema żadnego środka prawnego.

Postanowienia ustawy o postępowaniu karném względem użycia kar pieniężnych, ustanowionych w takowej, idą w zastósowanie także do kar pieniężnych, wspomnionych w paragrafie niniejszym.

§. 24.

Na końcu każdego okresu posiedzeń Sądu Przysięgłych, Przewodniczący tegoż zapyta Przysięgłych, czy chcą korzystać ze służącego im prawa według §. 4, l. 5 uwolnienia się aż do końca roku kalendarzowego następnego, albo na czas krótszy. Oświadczenia uczynione podać należy Prezydentowi Trybunału piérwszej instancyi w celu zapisanania ich do wykazu rocznego.

§. 25.

Każdy Przysięgły i doradca poufny, którzy wypełnili swój obowiązek, jeżeli miejsce zamieszkania ich oddalone jest więcej niż o milę od miejsca Sądu Przysięgłych, otrzymają na żądanie umiarkowane wynagrodzenie kosztów podróży, których kwotę ustanawia się rozporządzeniem osobném.

§. 26.

Niniejsza ustawa zaczyna obowiązywać w dniu ogłoszenia *).

Ustawę z dnia 9. marca 1869 (dz. u. P. N. 33) o układaniu list Przysięgłych dla Sądów drukowych, znosi się niniejszém.

O ile zajdzie potrzeba układania list służbowych, zanim będzie można korzystać z list rocznych, sporządzonych według przepisu niniejszej ustawy, ułożyć je trzeba na podstawie dotychczasowych list rocznych w sposób przepisany §§. 17 i 18.

*) Tym dniem jest dzień 30. czerwca 1873 r.

O ile w pierwszym roku mocy obowiązującej niniejszej ustawy sporządzić należy listy pierwotne i roczne jeszcze przed kresami czasu, naznaczonemi w §§. 5 i 11, postanowi się w drodze rozporządzenia.

§. 27.

Ministrowie spraw wewnętrznych i sprawiedliwości poruczone sobie mają wykonanie niniejszej ustawy.

W Wiedniu, dnia 23. maja 1873.

Franciszek Józef w. r.

Auersperg w. r. Lasser w. r. Glaser w. r.

SPIS ALFABETYCZNY

do ustawy o postępowaniu karném.

(Liczba oznacza paragraf.)

- A b o l i c y a** (zakazanie śledztwa), upadek skargi publicznej. 2.
- A d o p c y a**, patrz Przystosowanie.
- A d r e s y**, przechowanie w przypadku zatrzymania przesyłek. 146.
- A d w o k a t**, zapisanie do wykazu obrońców. 39.
- wybór osób 42.
 - wolno mu nie być świadkiem sądowym. 103.
 - władza dyscyplinarna Sądu. 236.
 - wydział adwokacki, oznaczenie obrońcy. 42.
 - władza dyscyplinarna wydziału. 236.
 - kandydat, wpisanie do wykazu obrońców. 39.
- A k t o s k a r ż e n i a**, skutek prawny. 38.
- skutek nieprzestrzegania terminu przez oskarżyciela prywatnego. 46.
 - odstąpienie Prokuratoryi rządowej. 48.
 - skutek cofnięcia dla strony interesowanej prywatnej. 48.

- Akt oskarżenia, wymagalność do wniesienia przez oskarżyciela w zastępstwie, 49.
- wniesienie. 90.
 - warunek wniesienia. 91.
 - termin do wniesienia. 112.
 - wymagalności jego. 207.
 - liczba egzemplarzy. 207.
 - wniosek uwieżienia. 207, 208.
 - lista świadków. 207.
 - miejsce wniesienia. 208.
 - zarządzenie w skutek wniesienia. 208.
 - udzielenie obwinionemu. 208, 209.
 - tymczasowe odrzucenie. 211.
 - wniesienie oskarżenia po odrzuceniu takowego w postępowaniu względem sprzeciwienia się. 211.
 - niewłaściwość. 212.
 - odrzucenie oskarżenia. 213.
 - utrzymanie oskarżenia w swój mocy. 214.
 - zastąpienie przez orzeczenie drugiej instancji z powodu zażalenia na Izbę radną. 218.
 - cofnięcie przed rozprawą główną. 227.
 - odczytanie na rozprawie głównej. 244.
 - wniesienie po odkazaniu przed Sąd Przysięgłych po rozprawie głównej. 261.
 - niezawisłość wyroku w oznaczeniu czynu karogodnego. 262.
 - oznaczenie czynu karogodnego. 262, 267.
 - istnienie innego, a nie oznaczonego przestępstwa. 262, 320.
 - zapisanie do wyroku. 270.
 - rozprawa w skutek zniesienia wyroku przez Sąd kasacyjny. 293.
 - warunek prawomocności do przekazania na posiedzenie Sądu Przysięgłych. 298.
 - odczytanie przed Sądem Przysięgłych. 314.
 - udzielenie Przysięgłym do izby obrad. 325.

Akt oskarżenia, wniesienie przeciw nieobecnemu. 421.

— wniesienie po zatrzymaniu pism drukowych. 490.

Aktów przedłożenie, patrz Przedłożenie aktów.

Aktów przeziéranie, patrz Przeziéranie aktów.

Akuszer, przybiéranie. 133.

Alimentacja, ponoszenie kosztów utrzymania. 391.

Anonim, patrz doniesienie.

Apelacja, patrz Władza apelacyjna.

Areszt, kara aresztu, zamiana kary piéniéżnej. 7.

— wyrzeczenie na przypadek, jeźliby kara piéniéżna nie mogła być ściągnięta. 266.

— pism drukowych. 487.

— patrz kara dyscyplinarna (porządkowa).

— patrz uwięzienie.

Areszt śledczy. 179, 180, 183.

— zniesienie. 190, 191, 196.

— kaucya. 192, 193. 194. 195.

— zażalenie. 197.

Bank narodowy, postępowanie śledcze w przypadku fałszowania. 136.

Bezprawność, wpływ na podejrzanego. 25.

— zażalenie nieważności w celu obrony ustawy. 33.

— uchylenie z urzędu z powodu zażalenia na Izbę radną. 114.

— powód nieważności. 281. 344.

— baczność w zażaleniach nieważności. 290.

— postępowanie względem zażalenia nieważności w celu obrony ustawy. 292.

— uwzględnienie w instancyi apelacyjnej 295.

— powód nieważności 344, 350.

— znowienie nadzwyczajne 362.

— powód nieważności w przekroczeniach. 468.

Bezprawność, orzeczenie instancyi apelacyjnej w przekroczeniach. 477.

Bielizna (więzienna), patrz koszta.

Bilety bankowe, postępowanie śledcze w przypadkach fałszowania. 136.

Błąd w rachunku, sprostowanie w wyroku. 270.

Broń, dopuszczalność do rozprawy głównej. 228.

Brzemienność, patrz choroba.

Bunt, uwięzienie. 181.

— policzenie kosztów, 370.

Césarz, prawo zakazania śledztwa. 2.

— ułaskawienie. 411.

Chemik, wywód oględzin. 122, 131.

— zdanie. 126.

— przybranie. 131.

Chirurg, przybranie do sekcji. 128.

Choroba, badanie stanu umysłowego obwinionego. 134.

— przesłuchanie w mieszkaniu. 154.

— odebranie przysięgi w postępowaniu wstępném. 169.

— odroczenie rozprawy głównej na wniosek oskarżonego. 226.

— zezwolenie siedzenia na rozprawie głównej. 233.

— odczytanie zeznań świadków i znawców na rozprawie głównej. 252.

— odroczenie z powodu zasłabnięcia oskarżonego na rozprawie głównej. 275.

— odczytanie zeznań oskarżonego. 275.

— doliczenie do kosztów opatrywania. 387.

— zawieszenie wykonania kary. 398.

— stawienie przed Sąd doraźny. 437.

— patrz przeszkoda.

Ciało reprezentacyjne, członkowie tegoż; zawiadomienie o postępowaniu karném. 83.

— zawiadomienie o wyroku. 402.

Czyn karogodny, wytoczenie śledztwa. 92.

- wymienienie w akcie oskarżenia. 207.
- popełnienie w izbie sądowej. 237, 277, 278, 279.
- zapisanie w wyroku. 260, 270.
- orzeczenie po rozprawie głównej, jeżeli inny istnieje czyn karogodny, niż wymieniony w oskarżeniu. 261, 262, 267, 320.
- orzeczenie po rozprawie głównej w razie przybycia nowego przestępstwa. 263, 321.
- popełniony przed wyrokiem wydanym. 265.
- powód nieważności. 281, 344.
- powód do znowienia. 353, 355, 363.
- oznaczenie w wezwaniu publiczném. 423.
- oznaczenie w wezwaniu w przekroczeniach. 454.
- oznaczenie w osądzie. 461.

Darowanie kary, patrz ulaskawienie.

Delegacya, Sądu powiatowego do śledztwa. 12.

- zbieg kilku obwinionych lub czynów karogodnych. 57, 58.
- upoważnienie. 62, 63.
- w przypadku wyłączenia osoby sądowej. 71.
- w razie wykluczenia osób sądowych. 74.
- Trybunału w skutek orzeczenia w postępowaniu względem nieważności. 288, 292, 293, 348, 350.
- Sądu Przysięgłych. 297.
- innego Sądu Przysięgłych z powodu zawieszenia wyroku po wydaném orzeczeniu Sądu Przysięgłych. 332.
- w skutek znowienia. 357.
- z powodu znowienia nadzwyczajnego. 362.
- przez Władzę apelacyjną w przekroczeniach. 475.

Denuncyacya, patrz doniesienie.

Dochodzenia przygotowawcze, współdziałanie Sądów powiatowych. 9.

- wpływ Izby radnej. 12.

Dochodzenia przygotowawcze, delegowanie Sądu powiatowego. 12.

- udział Prokuratury rządowej. 31.
- zastosowanie postanowień istniejących względem obwinionego. 38.
- przybranie obrońcy. 45.
- stanowisko oskarżyciela prywatnego. 46.
- wpływ strony interesowanej prywatnej. 47.
- przedsiębranie takowych 88, 89.
- stanowisko Prokuratury rządowej. 88.
- prawo żalenia się 113.
- uwięzienie w Sądzie powiatowym 178.
- przedsiębranie w razie znownienia 352.
- zaniechanie takowych; dopuszczalność wytoczenia (dalszego ciągu) postępowania. 363.
- w przekroczeniach. 451, 452.

Dokonywanie, zbrodni, niedozwolone środki przez urzędników. 25.

- powód uwięzienia. 175, 176, 177, 178, 180.

Doktorat, wpisanie do wykazu obrońców. 39.

Dokument, udzielenie odpisów. 45.

- tłumaczenia. 100.
- badanie prawdziwości. 135.
- obowiązek wydania. 143.
- sposób postępowania podczas przetrzysania. 145.
- dochodzenie prawdziwości przez obwinionego. 201.
- odczytanie na rozprawie głównej. 252.
- fałszowanie dokumentów — powód do znownienia 353, 355.

Dom césarski, przesłuchanie członków. 155.

Doniesienie, bezprawne postępowanie w celu pozyskania poszlaków. 25.

- obowiązek w przypadkach opieszałości. 27.
- Prokuratury rządowej o śledztwach wiszących. 31.
- Prokuratury rządowej względem znownienia w celu obrony ustawy. 33.

Doniesienie, Prokuratoryi rządowej z powodu nieprawidłowości 34.

- uzasadnienia właściwości. 53.
- osoby posiadające pozakrajowość. 61.
- o powodach wyłączenia się. 70, 76.
- względnie osób pewnych w interesie publicznym. 83, 158, 176, 399, 402.
- obowiązek Władz. 84.
- prawo wniesienia. 86.
- bezimienne. 87.
- Sądów powiatowych. 89.
- odrzucenie. 88, 90.
- udzielenie przez Prokuratoryą rządową. 92.
- o karach dyscyplinarnych przez Sędziego śledczego. 108.
- rewizya domu w budynkach wojskowych. 140.
- o niestósowném zachowaniu się adwokata na rozprawie głównej. 236.
- o osądzeniach. 402.
- o wygnaniach 407.
- o wydaleniach. 407.
- przypadek, zniszczenie, utrata w skutek wyroku. 408.
- opisanie w przypadkach fałszowania papierów kredytowych i monety. 417.
- obowiązek osób prywatnych względem opisanja ogłoszonego. 417.
- o siedzibie Sądu doraźnego. 435.
- dostawienie osób wojskowych w przypadkach stanu doraźnego. 438.
- wykazy w przekroczeniach 448.
- zabranie przez Władzę bezpieczeństwa 487.

Donosiciel, wykluczenie od urzędu Przysięgłego. 306.

- wynagrodzenie kosztów. 390.
- wymienienie w osądzie karnym. 461.

Doradca poufny, przybranie do rozprawy tajnej. 230.

Doręczenie, rozporządzeń sądowych 77, 79, 80, 81.

— Prokuratury rządowej. 78.

— pozwu do rozprawy głównej. 79.

— pozwu obwinionemu. 173.

— wyroku kasacyjnego. 291.

— wynagrodzenie kosztów 381, 382.

— postępowanie w razie niedoręczenia pozwu do rozprawy głównej. 422.

— w razie doręczenia. 427.

— wyroku zaocznego. 427.

— jeżeli w przekroczeniach uskutecznione być nie może. 452.

— wyrok zaoczny w przekroczeniach. 459.

Dostawienie, patrz rozkaz dostawienia.

Dostojęstwa, patrz godności publiczne.

Dowód, środki niedozwolone do pozyskania dowodu. 25.

— dostateczny co do żądanego wydania. 59.

— odrzucenie oskarżenia z powodu niedostatecznego podejrzenia. 213.

— rozstrzygnięcie według przekonania powziętego. 258, 313, 326.

— wydanie wyroku. 258.

— uwolnienie z powodu, iż niema dowodu. 259.

— wyrzeczenie w wyroku winy. 260, 270.

— rozstrzygnięcie co do faktów w postępowaniu względem nieważności. 288.

— rozstrzygnięcie co do faktów w postępowaniu względem odwołania się. 295.

— wnioski stron po orzeczeniu Przysięgłych. 335.

Dowód uniewinniający, uwzględnienie z urzędu. 3.

- Druk, miejsce druku uzasadnia właściwość. 486.
— patrz sprawa drukowa.
- Duchowny, uwolnienie od obowiązku świadka sądowego. 103.
— wyłączenie od świadectwa. 151.
— odwiedziny więźniów. 186.
— wykonanie wyroku śmierci. 403, 404.
— pogotowie w postępowaniu doraźnym 436.
- Dyjety, urzędników, wynagrodzenie kosztów. 381.
— żandarmów. 382.
— znawców. 386.
— tłumaczy. 386.
- Dyktowanie, podczas protokołu. 104.
— spisywanie protokołu na rozprawie głównej. 271.
- Dyscyplinarna władza. patrz Władza dyscyplinarna.
- Dzieciobójstwo, dochodzenie. 130.
- Dzień świąteczny, patrz święto.
- Dzienne, patrz żandarm.
— uwolnienie od obowiązku świadka sądowego. 103.
— należytość świadków. 383.
- Dziennik, prowadzenie przez Sędziego śledczego. 107.
- Edykt, patrz obwieszczenie.
- Egzamin notaryalny, zapisanie do wykazu obrońców. 39.
- Egzamin sędziowski. zapisanie do wykazu obrońców. 39.
— obowiązek przyjęcia obrony. 43.
- Fałszowanie, patrz papiéry kredytowe.
— patrz bilety bankowe.
— patrz moneta.
- Fałszywe świadectwo, wyłączenie od przysięgi. 170, 247.

Fałszywe świadectwo, złożenie na rozprawie głównej. 277.

— powód do znowienia. 353, 355.

Familia, patrz rodzina.

Gazety, patrz obwieszczenie.

Głosowanie, przybieranie głosujących. 17.

— skład senatów stałych. 18.

— postępowanie. 19, 20.

— kolejność w głosowaniu. 21, 22.

— zbieg czynów karogodnych. 22.

— obecność Prokuratorji rządowej. 35.

— powód wyłączenia się. 69, 306.

— wyłączenie Sędziego śledczego. 92.

— na rozprawie głównej. 272.

— oświadczenie Przysięgłych. 325.

— Przysięgłych 327, 328, 329, 330, 331.

Głuchota, przesłuchanie świadków. 164.

— przesłuchanie obwinionego. 198.

Gmina, patrz Władza gminna.

Godności publiczne, zawiadomienie o wyroku 399, 402.

Górnik, przesłuchanie świadków. 158.

— uwięzienie 176.

— wyrok. 402.

Granica, oznaczenie własności. 51.

Gwałt publiczny, zarządzenie postępowania do-
różnego. 430.

Hamernia, przesłuchanie świadka. 158.

— uwięzienie. 176.

— udzielenie wyroku. 402.

Hutnictwo, przesłuchanie świadka. 158.

— uwięzienie. 176.

— udzielenie wyroku. 402.

Interes publiczny, patrz urzędnik.

Istota czynku (czynu), zbadanie. Przybieranie obroncy. 45.

- wpływ oskarżyciela prywatnego. 46.
- wpływ strony interesowanej prywatnej 47.
- tycaącego się osób wojskowych. 60.
- spory o własciwość. 64.
- niewłasciwość Sądów. 65, 66.
- czynność Sędziego śledczego. 95.
- uprawnienie Sędziego. 182.
- przyczyna uwolnienia od winy. 259.
- wpisanie do wyroku. 260, 270.
- dopuszczalność znowienia. 357.
- zbadanie szkody. 365.
- w razie nieznamomych sprawców. 412.
- przeciw nieobecnemu. 412.

Izba radna. w Trybunale. 10.

- własciwość. 12.
- wpływ na śledztwa. 12.
- prawo delegowania. 12.
- skład 13.
- utworzenie takowej. 18.
- uchwała względem dopuszczenia świadka na obronę. 40.
- odrzucenie obrony. 43.
- pozwolenie przejrzenia aktów. 45.
- wniosek strony interesowanej prywatnej wytoczenia śledztwa wstępnego. 48.
- orzeczenie o uwięzieniu w razie oskarżenia w zastępstwie. 49.
- prawo żalenia się oskarżyciela w zastępstwie. 49.
- żądanie wydania 59.
- spór o własciwość 64.
- orzeczenia w razie wykluczeń. 74.
- uchwała wytoczenia śledztwa wstępnego. 92.

- Izba radna, wydanie uchwały w toku śledztwa wstępnego. 94, 95, 97.
- sprawozdania względem śledztw wstępnych. 94, 95.
 - potwierdzenie kar, na które skazał Sędzia śledczy. 108.
 - zaniechanie śledztwa wstępnego. 109.
 - prawo żalenia się na Sędziego śledczego. 113.
 - udanie się po zdanie do Wydziału lekarskiego 126.
 - uchwała względem przetrząsania papierów. 145.
 - otwarcie listów i innych przesyłek. 147.
 - oznaczenie kaucyi. 192.
 - wypuszczenie na wolność obwinionego. 196.
 - wniesienie aktu oskarżenia. 208.
 - uchwała co do uwięzienia w czasie wniesienia aktu oskarżenia. 208.
 - wydanie uchwały w razie wniosku uwięzienia. 208.
 - uchwała względem wezwania świadków i znawców do rozprawy głównej. 225.
 - wniesienie spisu świadków po prawomocném oskarżeniu. 225.
 - przytoczenie środków dowodowych po prawomocném oskarżeniu. 225.
 - uchwała względem uzupełnienia śledztwa wstępnego, 225.
 - odroczenie rozprawy głównej. 226.
 - zaniechanie śledztwa w skutek odstąpienia od oskarżenia. 227.
 - orzeczenie o uwięzieniu w razie wniesienia nowego aktu oskarżenia. 227.
 - odłożenie rozprawy na inne posiedzenie Sądu Przysięgłych. 299.
 - dopuszczalność znowienia. 352.
 - wzbronienie wykonywania praw obywatelskich. 425.

Jawność, wykazu obrońców. 39.

- rozprawy głównej. 228.
- dozwoleń wstępu. 228.
- wyłączenie. 229, 230, 231.
- doradcy poufni. 230.
- rozprawa względem zażalenia nieważności. 286, 287.
- w postępowaniu doraźnym. 440.
- rozprawy głównej w przekroczeniach. 456.
- rozprawy względem odwołania się w przekroczeniach. 471, 472.
- patrz posiedzenie tajne.

Język sądowy, patrz tłumacz.**Kara**, wymagalność skazania 1.

- głosowania. 22.
- wyłączenie od składania przysięgi. 170, 247.
- wniosek oskarżyciela na rozprawie głównej. 255, 335.
- rozłączenie wywodów stron, 256.
- osnowa wyroku. 260, 270.
- w razie przestępstwa innego, niż w skardze zawartego. 262, 320.
- przybycie nowego czynu karogodnego na rozprawie głównej. 263, 321.
- wymierzenie, w razie uwzględnienia wyroku dawniejszego. 265.
- powód nieważności. 281, 314.
- prawo odwołania s.ę. 283, 345.
- wymierzenie przez Trybunał kasacyjny w postępowaniu względem nieważności. 290.
- skutek orzeczenia Trybunału kasacyjnego celem obrony ustawy. 292.
- wymierzenie w razie powtórnego postępowania po zniesieniu wyroku. 293.
- wymierzenie w instancyi apelacyjnej. 295.

Kara, zadawanie pytań Przysięgłym. 320.

- wnioski po orzeczeniu Przysięgłych. 335.
- wyznaczenie przez Trybunał Sądu Przysięgłych. 338.
- wniosek w przypadku wyroku śmierci. 341.
- znowienie po odbytej karze. 353.
- wymierzenie w wyroku po znowioném postępowaniu. 359.
- orzeczenie złagodzenia kary. 410.
- w Sądzie doraźnym. 432, 433, 442, 443.
- uwzględnienie kary, wyrzeczonej w Sądzie doraźnym. 441.
- odebranie przysięgi w przekroczeniach. 453.
- postępowanie nakazowe w przekroczeniach, 460, 461.
- odwołanie się w przekroczeniach. 464.
- wymierzenie przez instancją apelacyjną w przekroczeniach. 477.
- patrz ulaskawienie.
- patrz wykonanie.

Kara pieniężna, zamiana. 7.

- użycie. 7.
- orzeczenie na wypadek niemożności ściągnięcia. 266.
- z powodu zażalen nieważności. 288.
- ściągnięcie. 409.
- postępowanie nakazowe w przekroczeniach, 460.
- patrz władza dyscyplinarna.

Kara za lekkomyślność, skazanie. 288.

Kasa, przepadek kaucyi złożonej. 193.

- sprzedaż rzeczy cudzej, 377, 379.
- zaliczka kosztów postępowania. 381.
- wynagrodzenia zastępcy ubogich. 393.
- zawiadomienie o wyroku. 402.
- wynagrodzenie szkody w przypadku zabrania pism drukowych. 491.

- Kat.** postępowanie doraźne. 436.
- Kaucya**, zażalenie. 114.
- Kaucya**, dopuszczalność. 192. 194.
- sposób złożenia. 193.
 - przypadek. 193.
 - nastąpienie uwięzienia. 195.
 - uwolnienie kaucyi. 195.
 - udzielenie listu żelaznego. 419.
- Kobięta**, obejrzenie jęj 133.
- Kolęj żelazna**, uwolnienie od obowiązku świadka sądownego. 103.
- przesłuchanie świadka. 158.
 - uwięzienie. 176.
 - udzielenie wyroku. 402.
- Konfrontacya**. patrz Stawienie do oczu.
- Korespondencya**. sposób takowęj. 26.
- Prokuratorzy rządowęj. 36.
- Koszta**, świadkowie sądowni. 103.
- przesłuchanie świadka przez Sędziego śledczego. 156.
 - dostawienie świadka. 159.
 - postaranie się więźniów o wygody. 185.
 - niestawienie się oskarżonego na rozprawie głównęj 201.
 - niestawienie się świadków i znawców na rozprawie. 242.
 - wyrzeczenie w wyroku. 260, 270.
 - odroczenie z winy obrońcy 274.
 - obliczenie w razie roszczeń Państwa do wynagrodzenia. 370.
 - sprzedaż rzeczy obcych. 377.
 - wolność od opłat i pocztowego czynności i podań. 380.
 - dawanie podwoły. 380.
 - uiszczenie wynagrodzenia 381, 390.
 - należytości sług urzędowych i żandarmów. 381, 382.

- Koszta**, koszta podróży urzędników. 381.
 — należytości świadków. 381, 383.
 — należytości znawców. 381, 384, 386.
 — należytości tłumaczy. 381, 385, 386.
 — zaopatrywanie więźniów. 381, 387.
 — oskarżyciel prywatny. 383.
 — osoby wojskowe (obrony krajowej). 383.
 — doręczenie świadkom, znawcom i tłumaczom. 383, 386.
 — objętość. 387, 388.
 — orzeczenie o wynagrodzeniu. 389, 390.
 — ponoszenie przez Państwo. 390.
 — ściągnięcie. 391, 409.
 — orzeczenie o możliwości ściągnięcia 391.
 — kwota alimentacyjna. 391.
 — prawo zażalenia. 392, 395.
 — zastępca 393, 394, 395, 396.
 — wyznaczenie innego miejsca kary. 406.
- Koszta podróży, osób sądowych** 381.
 — Prokuratorów rządowych. 381.
 — Przysięgłych 381.
 — świadków. 383.
 — osób wojskowych. 383.
 — znawców. 386.
 — tłumaczy. 386.
- Koszta przewozu**. wynagrodzenie. 381, 382.
 — wyznaczenie innego miejsca kary. 406.
- Kradzież**, opisanie rzeczy skradzionych. 417.
- Kraj obcy**, (zagranica); korespondencye. 26.
 — właściwość w przypadku przestępstwa, popełnionego w kraju obcym. 53.
 — wydanie obwinionego. 59.
 — postępowanie w przypadkach fałszowania papierów kredytowych i monet. 136.
 — przesłuchanie świadków. 157.
 — postaranie się o wydanie oskarżonego. 421.

Kredytowe papiéry, patrz papiéry kredytowe.

Krzywoprzysięstwo, wyłączenie od przysięgi. 170, 247.

Legitymacya, do odbycia rewizyi domowej. 141.

Lekarz, uwolniony od obowiązku świadka sądowego. 103.

— zażądanie zdania Wydziału lekarskiego. 126.

— przedsiębranie otwarcia zwłok 128.

— przybranie lekarza ordynującego do sekcji. 128.

— zdanie lekarza w przypadkach śmierci. 129, 130, 131.

— zdanie w przypadkach uszkodzeń. 132, 133.

— zbadanie stanu umysłowego obwinionego. 134.

— wezwanie na świadka. 158.

— postąpienie w razie uwięzienia. 176.

— odwiedziny więźniów 186.

— doniesienie w razie osądzenia. 402.

— przybranie do wykonania kary śmierci. 404.

— pogotowie w przypadkach stanu doraźnego 436.

Lekarz sądowy, pogotowie w razie postępowania doraźnego. 436.

Licytacja, rzeczy cudzych. 377, 379.

Liczba Sędziów, patrz Sędzia.

List, zatrzymanie 146, 149.

— otworzenie 147.

— zawiadomienie. 148.

— więźniów. 187.

— postąpienie z nim w przekroczeniach 452.

Lista, świadków i znawców do rozprawy głównej. 207.

— wniesienie po prawomocném oskarżeniu. 222.

List gończy, przeciw obcemu. 59.

— w celu ujęcia nieobecnego. 414.

— rozpisanie przeciw nieobecnym. 416.

List gończy, rozpisanie przeciw zbiegłym z are-
sztu. 416.

- forma i osnowa listów gończych. 417.
- odwołanie. 418.
- akt oskarżenia przeciw nieobecnemu. 421.
- w przekroczeniach. 452.

List żelazny, (zareczny), pozwolenie. 419.

- warunek. 420.
- skutek prawny niestawienia się. 420.

Łagodzenie, zapisanie powodów do wyroku. 270.

- powód nieważności. 281, 344.
- prawo odwołania się. 283.
- zadawanie pytań Przysięgłym. 322.
- wnioski stron na rozprawie głównej. 335.
- nadzwyczajne, Trybunału. 338.
- orzeczenie o złagodzeniu kary wyrzeczonej. 410.
- uwzględnienie w postępowaniu doraźnym. 442.
- prośba o złagodzenie kary w przekroczeniach. 482.

Łoże, patrz koszta.

Majątek, patrz stósunki majątkowe.

Małoletni, patrz piecza.

Małżeństwo, pytanie wstępne z prawa prywa-
tnego. 5.

- wyłączenie Sędziów i Pisarzów. 67, 69.
- wyłączenie Prokuratorów rządowych. 75.
- wyłączenie znawców. 120.
- uwolnienie od obowiązku składania świadectwa. 152.
- stawienie do oczu. 205.
- wniesienie zażalenia nieważności. 282.
- odwołania się 283.

- Małżeństwo. wyłączenie od obowiązku Przysięgłego. 306.
- wniosek znowienia 354.
 - orzeczenia Sądu karnego. 371.
 - postępowanie zaoczne. 424.
 - odwołanie się w przekroczeniach 465.
- Mennica. fałszowanie monet 136.
- Miara. sposób oznaczania. 117.
- Miasta. czas posiedzeń Sądu Przysięgłych. 297.
- Miejsca publiczne. odbycie rewizji domowej. 140.
- Miejsce czynu. uzasadnienie właściwości 51, 52.
- odbycie rozprawy głównej. 221.
 - środki do ujęcia nieobecnego. 414.
 - w sprawach drukowych. 485, 486.
- Miejsce kary. patrz wykonanie.
- Miejsce zamieszkania, patrz zamieszkanie.
- Milczenie. obowiązek świadków sądowych. 102.
- Milowe. wynagrodzenie. 381. 382.
- Minister sprawiedliwości, podporządkowanie Prokuratury rządowej. 30.
- zażalenie nieważności w celu obrony ustawy. 33.
 - sprawozdanie 37.
 - zażalenie z powodu wykluczenia od wykazu obrońców. 39.
 - żądanie wydania 59.
 - fałszowanie zagranicznych papierów kredytowych i monety. 136.
 - przesłuchanie świadków za granicą 157.
 - zażalenia więźniów. 187.
 - wstęp do rozpraw tajnych. 230.
 - przedłożenie wyroku śmierci. 341.
 - wyznaczenie miejsca kary. 406.
 - prośba w drodze łaski. 411.
 - przyrzeczenie listu żelaznego. 419.
 - wydanie oskarżonego. 421.

Minister sprawiedliwosci, zarządzenie postępowania doraźnego 430.

— zniesienie postępowania doraźnego. 446.

Ministerstwo skarbu, doniesienie w przypadkach fałszowania papierów kredytowych. 136.

Moneta, postępowanie sędzicze. 136.

— obwieszczenie. 417.

Myto. uwolnienie od myta 380.

Naczelnik, Sądu; złożenie senatów stałych. 18.

— zlecenie obrony urzędnikom sądowym, 43.

— orzeczenie w razie wykluczeń. 74.

— przesłuchanie Członków Domu cesarskiego. 155.

— obowiązek zwidzania więzien. 189.

— przesłuchanie oskarżonego po prawomocności oskarżenia. 220.

— odbycie rozprawy głównej w siedzibie Sądu powiatowego. 221.

— wykonanie kary. 397.

— nastanie Sądu doraźnego. 429.

— zniesienie Sądu doraźnego 446.

Nadzór, Izby radnej. 12.

— Sądu krajowego wyższego. 15.

— Prokuratury rządowej starszej. 32.

Nakaz, sędziowski, wymagalność do przedsięwzięcia rewizyi domu i osoby. 140, 141.

— patrz dostawienie.

— patrz uwięzienie.

— patrz rozporządzenie.

Nakłanianie, patrz skłanianie.

Naradzanie się, sposób postępowania. 19, 20, 22.

— obecność Prokuratury rządowej. 35.

— przejrzenie protokółów. 45.

— udział Prokuratora rządowego i Sędziego śledczego w śledztwie wstępniem. 92.

— na rozprawie głównej. 272.

Naradzanie się, zażalenie nieważności. 286.

- ułożenie pytań dla Przysięgłych. 316.
- oświecenie Przysięgłych. 325.
- Przysięgłych. 327, 330, 331.
- nad wyrokiem na śmierć 341.
- w przypadkach Sądu doraźnego. 442.

Nieletność, odebranie przysięgi. 170, 247.

- patrz piecza.

Niemota, przesłuchanie świadka. 164.

- przesłuchanie obwinionego. 198.

Niedziela, patrz święto.

Nieobecność, polecenie ustanowienia obrońcy. 50.

- doręczenie. 79, 80.
- zbadanie istoty czynku. 87, 412.
- przedsiębranie oględzin i rewizji domowej przez Prokuratora rządowego 88.
- konieczność wytoczenia śledztwa wstępnego. 91.
- stron podczas przesłuchania świadków i obwinionego 97, 162, 198.
- osób sądowych podczas oględzin. 122.
- przybranie do rewizji domu 142.
- odpieczętowanie pism 145.
- zatrzymanie przesylek. 148.
- przesłuchanie świadków. 156, 157.
- odebranie przysięgi od świadków w postępowaniu wstępném. 169.
- wypytanie się więźniów. 189.
- wydalenie oskarżonego z rozprawy głównej z powodu niewłaściwego zachowania się. 234.
- oddalenie oskarżyciela prywatnego i strony interesowanej prywatnej od rozprawy głównej. 241.
- oddalenie świadków od rozprawy głównej. 241, 244, 248, 251.
- tymczasowe wydalenie oskarżonego z rozprawy głównej 250.
- odczytanie protokółów. 252.

Nieobecność, wydalenie oskarżonego podczas naradzenia się nad wyrokiem. 257, 325, 336.

- termin do zażalenia nieważności dla nieobecnego oskarżonego 284.
- oskarżonego, rozprawa w celu ochrony ustawy. 292.
- Przysięgłych głównych. 305.
- oddalenie się Przysięgłych z izby obrad. 327.
- głosowanie Przysięgłych. 327.
- odczytanie protokółów w przypadku uchwalonego znowienia postępowania. 359.
- poszukiwanie miejsca pobytu 413.
- stawienie przed Sądem 413.
- postępowanie w przypadku obawy ucieczki 414.
- postępowanie, jeżeli zachodzą powody uwięzienia. 414.
- pogon. 415.
- list gończy 416, 417.
- opisanie osoby 416.
- odwołanie. 418.
- przyrzeczenie listu zarecznego. 419, 420.
- wniesienie oskarżenia na końcu śledztwa wstępnego 421.
- uzupełnienie śledztwa wstępnego. 421.
- zaniechanie postępowania 422.
- postępowanie zaoczne. 422, 423, 424, 427.
- odsądzenie od praw obywatelskich 425.
- stawienie się nieobecnego 426.
- postępowanie w przekroczeniach. 452.
- patrz **Niestawienie się**.

Niestawienie się, oskarżyciela prywatnego na rozprawie głównej 46.

- strony interesowanej prywatnej na rozprawie głównej. 47.
- znawców. 119.
- świadków 159.

- Niestawienie się, obwinionych. 173, 174.
- przepadek kaucyi. 193.
 - wezwanie do rozprawy głównej. 221.
 - świadków i znawców na rozprawie głównej. 242, 243.
 - obrońcy na rozprawie głównej. 274.
 - oskarżonego i oskarżyciela prywatnego na rozprawie przed Trybunałem kasacyjnym. 286, 287, 291.
 - skutek prawny w razie udzielonego listu żelaznego. 420.
 - oskarżonego — wyrok zaoczny. 427.
 - dostawienie na rozprawę główną. 427.
 - postępowanie zaoczne. 427.
 - sprzeciwienie się wyrokowi zaocznemu 427.
 - zarządzenie przedmiotami przestępstwa. 428.
 - obwinionego — powód do uwięzienia w przekroczeniach. 452.
 - dopuszczalność zastępstwa. 455.
 - zaoczność w przekroczeniach. 459.
 - rozprawa względem odwołania się w przekroczeniach. 471.
 - usprawiedliwienie się w przekroczeniach. 478.
- Nieważność, patrz zażalenie nieważności.
- Niezawisłość, Prokuratoryi rządowej. 30.
- Nieznajomy sprawca, dochodzenia. 87, 412.
- Notaryusz, uwolnienie od obowiązku świadka sądowego. 103.
- patrz egzamin notaryalny.
- Nauczyciel, uwolnienie od obowiązku świadka sądowego. 103.
- Obawa ucieczki, wkroczenie Władzy bezpieczeństwa. 24.
- dostawienie. 175.
 - przytrzymanie. 175, 177, 178.

Obawa ucieczki, nakaz uwięzienia. 176.

— pogoń. 177.

— areszt śledczy. 180.

— okowanie. 188, 198.

— złożenie kaucyi. 192, 194.

— środki ujęcia. 414.

— pogoń. 414, 415.

— list gończy. 414, 416, 417.

— skutek prawny w razie listu żelaznego. 420.

— zaniechanie postępowania. 422.

— postępowanie zaoczne. 422, 423, 424, 425.

— powód uwięzienia w przekroczeniach. 452.

Obawa ze zwłoki, wkroczenie Władz bezpieczeństwa. 24, 88.

— działanie w razie zaprzeczenia właściwości. 64.

— wkraczanie Władz niewłaściwych. 65.

— czynności urzędowe Sędziego niewłaściwego. 71.

— przyjmowanie doniesienia. 84.

— wkraczanie Sądów powiatowych. 89.

— wkraczanie Sędziego śledczego. 89.

— przybranie oskarżyciela do czynności urzędowych. 97.

— wybór znawców. 119, 120.

— przedsiębranie rewizyi domowej. 141.

— otwarcia przesylek. 147.

— pogoń. 177.

— przytrzymanie. 177.

— zarządzenie rzeczą cudzą. 377.

— wprowadzenie Sądu doraźnego. 429.

Obawa zwichnięcia, patrz zwichnięcie.

Obchodzenie się, z uwięzionymi. 184, 185, 186, 187, 188.

— z zażaleniami. 187, 189.

Obcy, patrz kraj obcy.

Obliczanie, patrz termin.

Obrona, dochodzenie z urzędu. 3.

Obrona krajowa, zawiadomienie o postępowaniu karném. 83.

— uwolnienie od obowiązku świadka sądowego. 103.

— odbywanie rewizji domowej. 140.

— areszt śledczy. 180.

— wynagrodzenie kosztów. 383.

— odłożenie kary. 401.

— Sądy doraźne. 431.

— patrz wojsko.

Obrona ustawy, zażalenie nieważności. 33, 292.

Obrońca, prawo przybrania. 39, 40.

— wyłączenie świadków. 40.

— dodanie z urzędu 41.

— obrońca ubogich. 41.

— wybór osoby. 42.

— wspólny. 42.

— obowiązek przyjęcia. 13.

— pełnomocnictwo. 44.

— przybranie podczas dochodzeń. 45.

— rozmowa z uwięzionym. 45.

— środki prawne. 45.

— przeziéranie aktów. 45.

— odpisanie aktów. 45.

— powód wyłączenia Sędziego i Pisarza. 67, 68, 69.

— powód wyłączenia Prokuratora rządowego. 75.

— przybranie do aktów śledczych. 97.

— przybranie do oględzin. 116.

— wnioski podczas oględzin 123.

— uwolnienie od składania świadectwa. 152.

— termin do sprzeciwienia się aktowi oskarżenia. 209.

— ustanowienie po prawomocności aktu oskarżenia. 220.

— dzień rozprawy głównej. 221.

— wprowadzenie środków dowodowych po prawomocności aktu oskarżenia. 224.

— odroczenie rozprawy głównej. 226.

- Obróńca**, wstęp do rozpraw tajnych. 230.
- władza dyscyplinarna na rozprawie głównej. 236.
 - prawo pytania się na rozprawie głównej. 249.
 - wywody na rozprawie głównej. 255. 256.
 - wymienienie w wyroku. 270.
 - zapisanie do protokołu rozprawy. 271.
 - odroczenie dla braku obrony. 274.
 - przybranie do rozprawy kasacyjnej. 286, 287.
 - układanie Ławy Przysięgłych. 304.
 - wyłączenie Przysięgłego. 306.
 - przedłożenie pytań, zadać się mających Przysięgłym. 316.
 - wnioski po zadaniu pytań. 324.
 - oświecenie Przysięgłych. 327.
 - wywody po orzeczeniu Przysięgłych. 335.
 - ogłoszenie wyroku. 340.
 - powód nieważności. 344.
 - rozprawa przed Trybunałem kasacyjnym. 347.
 - wynagrodzenie kosztów. 381, 393, 394, 395.
 - wykonanie wyroku śmierci 404.
 - wniesienie aktu oskarżenia przeciw nieobecnemu. 421.
 - wywody na rozprawie głównej w postępowaniu doraźnym. 441.
 - ustanowienie w przekroczeniach. 452, 455.
 - wywody w przekroczeniach. 457.
 - rozprawa względem odwołania się w przekroczeniach. 471, 473.
- Obwieszczenie**, doręczenia. 80.
- o zwłokach nieznanach. 127.
 - Trybunału Sądu Przysięgłych. 301.
 - wypadku śledztwa znowionego. 359.
 - uwolnienia w połączeniu z uchwałą znowienia. 360.
 - przedmiotów w celu wynalezienia właściciela. 376.
 - sprzedaży w razie nieznanym właścicieli. 377. 378. 379.

Obwieszczenie, wyrok śmierci. 404.

- listu gończego. 417.
- odwołania. 418.
- aktu oskarżenia przeciw nieobecnemu. 421.
- postępowania zaocznego. 422, 423, 424, 427.
- wyrok zaoczny. 427.
- postępowania doraźnego. 431, 432, 433.
- zniesienia Sądów doraźnych. 446.
- postępowania przedmiotowego w sprawach drukowych. 493.
- patrz ogłoszenie.

Obwiniony, delegowanie Sądu powiatowego do dochodzeń. 12.

- wymagalność. 38.
- zastosowanie postanowień do oskarżonego i podejrzanego. 38.
- wybór obrońcy. 39, 44, 45.
- oświadczenie względem obrony. 41.
- wspólny obrońca. 42.
- wpływ na właściwość. 52.
- oświadczenie ścigania w przypadku rozłączenia spraw karnych. 57.
- przesłuchanie względem wydania. 59.
- prawo żalenia się na delegacją. 63.
- przyczyna wyłączenia. 67, 69, 75.
- wykluczenie 72.
- obecność Prokuratora rządowego w czasie przesłuchania. 97.
- obecność obrońcy. 97.
- zawiadomienie o zaniechaniu śledztwa wstępnego. 110.
- prawo zażalenia na Sędziego śledczego. 113.
- zawiadomienie o zaniechaniu. 110.
- przyzwanie do oględzin. 116.
- zawiadomienie o wyborze znawców. 120.
- czynienie wniosków podczas oględzin. 123.

- Obwiniony, badanie stanu umysłowego 134.
- przyzwanie do rewizji domu. 142.
 - zawiadomienie w razie odpieczętowania papierów zatrzymanych. 145.
 - otworenie listów i innych przesyłek. 147.
 - zawiadomienie o zatrzymaniu listów. 148.
 - obecność w razie przesłuchania świadków. 162.
 - wezwanie do przesłuchania. 173.
 - dostawienie. 174.
 - uwięzienie tymczasowe (przytrzymanie). 175, 177, 179.
 - przesłuchanie tymczasowe przytrzymanego. 177, 178, 179.
 - areszt śledczy. 179, 180.
 - uwięzienie w przypadkach przestępstw wielkiej rozciągłości. 181.
 - uwolnienie z aresztu. 190, 196.
 - ślubowanie. 191.
 - złożenie kaucyi 192, 194. 195.
 - przesłuchanie. 198, 199, 200, 201. 202, 203, 204, 205, 206.
 - osnowa aktu oskarżenia. 207.
 - udzielenie aktu oskarżenia. 208, 209.
 - wniesienie sprzeciwienia się. 210.
 - wniesienie zażalenia nieważności względem postępowania co do sprzeciwienia się. 217.
 - przesłuchanie w przypadku popełnienia czynu karogodnego podczas rozprawy głównej. 278.
 - przesłuchanie względem znowienia. 357.
 - ogłoszenie postępowania względem znowienia 359.
 - wydanie wyroku w połączeniu z uchwałą znowienia. 360.
 - znowienie nadzwyczajne. 362.
 - prośba o przywrócenie do stanu pierwotnego z powodu upadłego terminu. 364.

- Obwiniony**, przesłuchanie względem roszczeń z prawa prywatnego. 365.
- zwrot przedmiotu cudzego. 367.
 - zwrot przedmiotów, co do których zachodziła wątpliwość 378.
 - ponoszenie kosztów. 381, 389.
 - ujęcie w przypadkach podejrzania o ucieczkę. 414, 415.
 - wniesienie oskarżenia przeciw nieobecnemu. 421.
 - wytoczenie postępowania doraźnego. 437.
 - postępowanie w Sądzie doraźnym. 439.
 - ustanowienie obrońcy. 440.
 - wywód na rozprawie głównej w przypadkach Sądu doraźnego. 441.
 - ogłoszenie wyroku. 442.
 - wyznaczenie kary. 442.
 - uwolnienie od winy. 443.
 - odesłanie przed Sędzięgo zwyczajnego 443.
 - bezpośrednie przedsięwzięcie rozprawy w przekroczeniach. 451.
 - wezwanie do rozprawy. 454. 455.
 - odroczenie. 455.
 - przybranie obrońcy. 455.
 - ustanowienie pełnomocnika 455.
 - przesłuchanie na rozprawie głównej w przekroczeniach. 457.
 - wywody obwinionego 457.
 - dostawienie w razie niestawienia się. 459.
 - rozprawa w razie niestawienia się. 459.
 - postępowanie nakazowe. 460.
- Obyczajność**, wyłączenie jawności. 229.
- Odbieranie przysięgi**, patrz przysięga.
- Odczytanie**, zapisanie do protokołu. 104.
- protokółów. 105.
 - wykluczenie jawności na rozprawie głównej. 230.

Odczytanie, niestawienie się świadków i znawców na rozprawie głównej. 242.

- protokółów, spisanych ze świadkami i znawcami, na rozprawie głównej. 242, 252.
- oskarżenia na rozprawie głównej. 244, 314.
- protokół przesłuchania oskarżonego na rozprawie głównej. 245.
- dawniejszych wyroków karnych. 252.
- uwzględnienie aktów we wydaniu wyroku. 258.
- akt oskarżenia i orzeczenie o odłożeniu na rozprawie głównej. 261.
- postanowień ustawy podczas ogłoszenia wyroku. 268, 340.
- zapisanie aktów odczytanych do protokołu rozprawy. 271.
- protokołu na rozprawie głównej. 271.
- przesłuchania oskarżonego na rozprawie głównej w razie jego rozchorowania się. 275.
- złożenie fałszywego świadectwa na rozprawie głównej. 277.
- powód nieważności. 281, 344.
- rozprawa względem nieważności w Trybunale kasacyjnym. 287.
- nazwisk Przysięgłych podczas losowania. 309.
- pytań, zadać się mających Przysięgłym 316.
- udzielenie aktów Przysięgłym. 325.
- orzeczenia Przysięgłych. 330, 333.
- orzeczenie o odłożeniu rozprawy. 333.
- w razie ogłoszenia wyroku Sądu Przysięgłych. 340.
- protokółów w postępowaniu znowioném. 359.
- rozprawa względem odwołania się w przekroczeniach. 472.

Oddzielenie, więźniów. 184.

Odgrzebanie, przedsięwzięcie. 127.

Odłożenie, wykonania kary. 401.

- O**dłożenie, patrz wykonanie.
- O**dpisy, prawo obrońcy. 45.
- prawo obwinionego. 45.
 - rozporządzeń sądowych. 77.
 - dla Prokuratury rządowej. 78.
 - dopuszczalność udzielenia. 82.
 - aktów w upadłościach. 85.
 - w przypadku przedłożenia aktów. 115.
 - listów i telegramów. 148.
 - doręczenie aktu oskarżenia. 207.
 - wyroku: udzielenie oskarżonemu. 269.
 - protokołu z rozprawy głównej. 271.
 - wyrok Trybunału kasacyjnego. 291.
 - udzielenie pytań. 316, 325.
 - udzielenie wyroku względem osób pewnych w interesie publicznym. 402.
 - doręczenie wyroku zaocznego. 427.
 - doręczenie wyroku zaocznego w sprawach o przekroczenia. 459.
- O**dpowiedzi, ustalenie takowych w protokóle. 104.
- obwinionego. 198.
- O**droczenie, rozprawy głównej z powodu przeszkody, zaszłej u oskarżonego. 226.
- z powodu przeszkody u obrońcy. 226.
 - niestawienie się świadków i znawców na rozprawie głównej. 242.
 - z powodu, iż zachodzi inny lub nowy czyn karogodny. 262, 263.
 - rozprawy głównej; przerwanie. 273.
 - brak obrony. 274.
 - rozchorowanie się oskarżonego. 275.
 - nowe środki dowodowe. 276.
 - niestawienie się oskarżonego. 427.
 - w przekroczeniach. 454.
- O**drzucenie doniesienia, patrz wykluczenie.

Odstąpienie od ścigania, ze strony oskarżyciela prywatnego. 46.

- ze strony Prokuratora rządowego; skutek dla strony interesowanej prywatnej. 48.
- złożenie oświadczenia w przypadku rozłączenia spraw karnych. 57.
- podanie dochodzeń przygotowawczych. 89, 90.
- w czasie postępowania wstępnego. 109, 112.
- uczynienie wniosków w razie tymczasowego odzrucenia aktu oskarżenia. 211.
- przed rozprawą główną po wniesieniu aktu oskarżenia. 227.
- uwolnienie od winy. 259.
- wnioski po rozprawie głównej. 261, 263, 320, 321.
- ustalenie Pytań dla Przysięgłych. 324.
- znowienie. 352.

Od widziny, więźniów, rozmowa z obrońcą. 45.

- rozmowa z osobami trzecimi. 186.
- skazanych na śmierć. 403.

Odwołanie się, instancya. 15.

- udział Prokuratorji rządowej. 31.
- udział Prokuratorji rządowej starszej. 32.
- prawo oskarżyciela w zastępstwie. 49.
- powód wyłączenia się. 68.
- dopuszczalność. 280, 343, 345.
- odwołujący się. 283, 346.
- postępowanie. 294, 346.
- skutek odwołujący. 294.
- orzeczenie drugiej instancji. 295.
- uwzględnienie współwinnych. 295.
- połączenie z zażaleniem nieważności. 296, 346.
- Przeciw wyrokom Sądów Przysięgłych. 343, 345, 346.
- wniesienie wbrew woli oskarżonego. 397, 400.

- O**dwołanie się, połączenie ze sprzeciwieniem się wyrokowi zaocznemu. 427.
- wyroki Sądów powiatowych. 463.
 - dopuszczalność. 464.
 - odwołujący się. 465.
 - termin. 466.
 - wykonanie kary. 466.
 - wywód uciążliwości. 467.
 - nowe środki dowodowe. 467.
 - odrzucenie przez Sąd powiatowy. 467.
 - powody nieważności w przekroczeniach. 468.
 - orzeczenie o odwołaniu się w przekroczeniach. 469, 470.
 - dochodzenie dowodów 470.
 - rozprawa względem przekroczeń. 471, 472, 473.
 - orzeczenie instancyi apelacyjnej w przekroczeniach. 478.
 - zażalenie nieważności. 479.
- O**dzież, (więzienna), patrz koszta.
- O**głędziny, odpisy protokółów. 45.
- przedsiębranie przez Władze bezpieczeństwa. 88.
 - obecność stron. 97.
 - wymagalność do przedsiębrania. 98.
 - przedsiębranie. 116, 122, 123.
 - przybranie stron 116.
 - przybranie znawców. 118, 119, 123.
 - przestrzeganie względów przyzwoitości. 122.
 - badanie trucizny. 122.
 - wnioski stron 123.
 - powtórzenie. 125.
 - odczytanie protokółów na rozprawę główną 252.
 - zarządzenie przez Przewodniczącego rozprawy głównej 254.
 - udzielenie aktu Przysięgłym do izby obrad. 325.
- O**głoszenie, rozporządzeń sądowych. 77.

Ogłoszenie, wyroku w razie tajnych rozpraw głównych. 231.

— wyroku oskarżonemu, którego z rozprawy głównej wydano. 234.

— orzeczeń w toku rozprawy głównej. 238.

— wyroku. 268, 269.

— wyroku Trybunału kasacyjnego. 291.

— wyroku Sądu Przysięgłych. 340.

— wyroku śmierci. 403.

— wyroku zaocznego. 427.

— wyroku w Sądzie doraźnym. 442.

— wyroku w przekroczeniach. 458.

— odroczenie ogłoszenia wyroku. 458.

Okowanie, więźniów. 188.

— obwinionego podczas przesłuchania. 198.

— oskarżonego na rozprawie głównej. 239.

Opał, (więzienia) patrz koszta.

Opatrywanie potrzeb, więźniów. 185, 187.

— wynagrodzenie kosztów. 381, 387, 388.

— koszta choroby (połogu) 387.

— koszta straży. 388.

— użycie kwot alimentacyjnych. 391.

— w przekroczeniach. 452.

Opieka, patrz piecza.

Opieszalność, obowiązek doniesienia. 27.

— doniesienie przez Prokuratora rządowego. 34.

— zażalenie. 113.

— przywrócenie do stanu pierwotnego. 361.

Opisanie, rzeczy cudzych. 375, 376.

— osób. 416, 417.

— przedmiotów przestępstwa 417.

— odwołanie. 418.

— wydanie przedmiotów w przypadku wytoczenia postępowania zaocznego. 428.

— w przypadkach przekroczeń 452.

Opisanie osoby, 416.

— w przekroczeniach. 452.

Ordery, zawiadomienie o postępowaniu karném. 83.

— zawiadomienie o wyroku. 402.

Orzeczenie. właściwość Trybunału piérwszej instancyi, 10.

— środki prawne przeciw Sądom powiatowym. 13.

— składanie senatów 18.,

— wykluczenie jawności. 229.

— wykonanie orzeczeń, zapadłych na rozprawie głównej. 237.

— skazanie świadków i znawców, niestawających na rozprawie głównej. 243.

— odczytanie na rozprawie głównej 244.

— względem niewłaściwości po rozprawie głównej. 261.

— zapisanie do protokołu rozprawy. 271.

— powód nieważności. 281. 344.

— w razie niedostatecznego orzeczenia Przysięgłych. 331.

— o zawieszeniu wyroku w skutek orzeczenia Przysięgłych 332.

— wyrzeczenie kary w skutek orzeczenia Przysięgłych. 338. 340.

— o znowieniu 357. 360.

— skutki prawne 358.

— niedopuszczalność znowienia 359.

— uchwała znowienia w połączeniu z orzeczeniem o rzeczy głównej. 360.

— o wykonaniu kary. 361.

— zarządzenie uwięzienia 361.

— wydanie rzeczy cudzej. 367, 368.

— o ściągnięcie kosztów 391.

— prawo zalenia się na koszt 392.

— o złagodzeniu kary. 410.

Orzeczenie, o wzbronieniu wykonywania praw obywatelskich. 425.

- wytoczenie postępowania doraźnego. 429, 430.
- o zabranii pisma drukowego. 489.
- upadek zabrania. 489, 490.
- zakaz rozszérania i zniszczenia w sprawach drukowych 492, 493.
- postępowanie przedmiotowe w sprawach drukowych. 493.
- patrz uchwała.

Orzeczenie częściowe, w postępowaniu względem sprzeciwienia się 213.

- w postępowaniu główném. 263.
- w postępowaniu względem nieważności. 289, 348.
- zawieszenie wyroku w skutek orzeczenia Przysięgłych 332.

Orzeczenie Przysięgłych, 329, 330.

- zmiany, 331.
- zawieszenie wyroku. 332.
- ogłoszenie. 333.
- uwolnienie od winy. 334, 337.
- wyrzeczenie winy. 335, 338.

Osąd, patrz postępowanie nakazowe.

Oskarżenie, poddanie w skutek żądania oskarżyciela w zastępstwie. 48.

- warunek do poddania pod takowe 91.
- prawo żalenia się w postępowaniu po wniesieniu oskarżenia. 113.
- poddanie z powodu zażalenia na zaniechanie śledztwa. 114.
- poddanie przez wniesienie aktu oskarżenia. 207.
- poddanie przez Trybunał drugiey instancyi z powodu zażalenia na Izbę radną; wydanie na piśmie. 218, 219.
- postępowanie po orzeczeniu o znowieniu. 359.
- w razie nieobecności. 421, 422.

Oskarżenie, w przypadkach przekroczeń. 451.

Oskarżony, wymagalność 38.

- zastosowanie postanowień, odnoszących się do obwinionego 38.
- przesłuchanie przez Naczelnika po prawomocnym oskarżeniu. 220.
- wyznaczenie i obwieszczenie dnia rozprawy głównej. 221.
- wniosek wezwania świadków i znawców po wniesieniu aktu oskarżenia. 222.
- dochodzenie środków dowodowych po prawomocnym akcie oskarżenia 224.
- wniosek odroczenia rozprawy głównej. 226.
- cofnięcie oskarżenia przed rozpoczęciem rozprawy głównej. 227.
- wniesienie nowego aktu oskarżenia po uzupełnieniu śledztwa wstępnego. 227.
- wykluczenie jawności rozprawy głównej 229. 231.
- przybiéranie doradców poufnych 230.
- przesłuchanie na rozprawie głównej. 232, 245.
- wydalenie z rozprawy głównej. 234, 250.
- władza porządkowo-karna podczas rozprawy głównej 235.
- czynienie wniosków na rozprawie głównej. 238.
- czynienie wniosku w przypadku niestawienia się świadków i znawców. 242.
- odczytanie protokołu przesłuchania. 245.
- rozmawianie się z obrońcą podczas rozprawy. 245.
- zaniechanie środków dowodowych na rozprawie głównej 246.
- obecność podczas przesłuchania świadków i znawców na rozprawie głównej. 247.
- zapytanie się o zeznanie uczynione. 248.
- prawo zadawania pytań na rozprawie głównej. 249.

- Oskarżony**, wydalenie i dalsze słuchanie świadków podczas rozprawy głównej. 251.
- odczytanie zeznań świadków i znawców na rozprawie głównej. 252.
 - zapytanie po odczytaniu aktów. 252.
 - rozpoznanie. 253.
 - odebranie przysięgi od świadków i znawców, wezwanych przez Przewodniczącego. 254.
 - wywód na rozprawie głównej. 255, 256.
 - oddalenie podczas narady nad wyrokiem. 257.
 - przesłuchanie, jeżeli istnieje inny czyn karogodny. 262, 320.
 - przybycie nowego czynu karogodnego na rozprawie głównej. 263, 321.
 - odczytanie wyroku. 268.
 - ogłoszenie w razie nieobecności. 269.
 - wymienienie w wyroku 270.
 - zapisanie do protokołu z rozprawy. 271.
 - odroczenie rozprawy z powodu zasłabnięcia. 275.
 - odczytanie zeznań oskarżonego. 275.
 - popelnienie czynu karogodnego podczas rozprawy głównej. 279.
 - wniesienie zażalenia nieważności. 282.
 - wniesienie odwołania się. 283.
 - obecność na rozprawie względem zażalenia nieważności 286, 287.
 - zażalenie nieważności w celu obrony ustawy. 292.
 - przekazanie rozprawy na inne posiedzenie Sądu Przysięgłych. 298, 299.
 - udzielenie nazwisk Sędziów i Przysięgłych. 303.
 - tworzenie Ławy Przysięgłych. 304.
 - wyłączenie się Przysięgłych 306.
 - wykluczanie Przysięgłych. 308, 309, 310.
 - przesłuchanie na rozprawie przed Sądem Przysięgłych. 312.
 - wniosek zmiany pytań. 316.

- Oskarżony**, odpadnięcie zadawania pytań. 317.
- wywody po zadaniu pytań. 324.
 - zapisanie do protokołu oświadczenia Przysięgłych w sprawie przez Przewodniczącego. 325.
 - wniosek zmiany pytań po orzeczeniu Przysięgłych. 331.
 - przyprowadzenie po złożoném orzeczeniu Przysięgłych. 333.
 - wywody po orzeczeniu Przysięgłych. 335.
 - wydalenie podczas naradzania się Trybunału. 336.
 - uwolnienie od oskarżenia. 337.
 - ogłoszenie wyroku karnego 340.
 - wniosek znowienia. 354.
 - zawiadomienie przez Prokuraturę rządową. 354.
 - przesłuchanie względem prośby o znowienie. 357.
 - ogłoszenie orzeczenia po znowieniu. 359.
 - wydanie wyroku w połączeniu z uchwałą znowienia. 360.
 - znowienie nadzwyczajne. 362.
 - obowiązek do wynagrodzenia kosztów. 389.
 - zobowiązanie solidarne. 389.
 - ściągnięcie kosztów. 391.
 - wykonanie wyroku. 396, 397.
 - zawiadomienie o założonym środku prawnym. 397.
 - powód do żądania wydania. 421.
 - niedoręczenie wezwania na rozprawę główną. 422.
 - postępowanie zaoczne. 422.
 - wezwanie publiczne. 423.
 - wzbronienie wykonywania praw obywatelskich. 425.
 - stawienie się na wezwanie publiczne. 426.
 - wyrok zaoczny. 427.
 - sprzeciwienie się wyrokowi zaocznemu. 427.
 - prawo odwoływania się w przekroczeniach. 465, 466, 467.

- Oskarżony**, rozprawa względem odwołania się w przekroczeniach. 478.
- połączenie odwołania się ze sprzeciwieniem się. 478.
 - rozprawa w skutek sprzeciwienia się wyrokowi zaocznemu. 478.
 - zażalenie nieważności na instancją apelacyjną w przekroczeniach 479.
 - znowienie 480.
 - prawo żalenia się. 481.
- Oskarżyciel**, wymagalność ścigania. 2.
- skarga publiczna. 2.
 - wniosek delegowania Sądu powiatowego do przedsięwzięcia dochodzeń. 12.
 - wpływ na kwestyą właściwości. 52.
 - oświadczenie względem ścigania w przypadku rozłączenia spraw karnych 57.
 - prawo żalenia się w przypadku delegacji. 97.
 - spowodowanie zaniechania śledztwa wstępnego. 109.
 - zawiadomienie o zaniechaniu 110.
 - prawo żalenia się na Sędziego śledczego 113.
 - zawiadomienie o wyborze znawców 120.
 - czynienie wniosków podczas oględzin. 123.
 - obecność podczas przesłuchania świadków. 162.
 - przesłuchanie jako świadka. 172.
 - przesłuchanie obwinionego 198.
 - wnioski w razie uczynionego wyznania 206.
 - wniesienie aktu oskarżenia 207.
 - zarządzenie ścigania po odrzuceniu aktu oskarżenia w skutek sprzeciwienia się 211.
 - odbycie rozprawy głównej w miejscu Sądu powiatowego. 221.
 - wniesienie nowej listy świadków po prawomocności oskarżenia. 224.
 - wniosek odroczenia rozprawy głównej. 226.

- Oskarżyciel, odstąpienie od skargi przed rozprawą główną. 227.
- wniesienie nowego aktu oskarżenia. 227.
 - wykluczenie jawności. 229.
 - czynienie wniosków na rozprawie głównej. 238.
 - niestawienie się świadków i znawców na rozprawie głównej. 242.
 - cofnięcie środków dowodowych na rozprawie głównej. 246.
 - zaniechanie odebrania przysięgi od świadków na rozprawie głównej. 247.
 - prawo zapytywania na rozprawie głównej. 249.
 - oddalenie i powtórne przesłuchanie świadków na rozprawie głównej. 251.
 - odczytanie protokółów, spisanych ze świadkami, znawcami i współwinnymi na rozprawie głównej. 252.
 - odebranie przysięgi od świadków i znawców, wezwanych przez Przewodniczącego na rozprawie głównej. 254.
 - wywody na rozprawie głównej. 255. 256.
 - wniosek wymierzenia kary. 255.
 - odstąpienie na rozprawie głównej; uwolnienie. 259.
 - uwolnienie z powodu braku oskarżenia 259.
 - wnioski w razie odesłania przed Sąd Przysięgłych po rozprawie głównej. 261.
 - wnioski, jeżeli jest inny czyn karogodny. 262, 320.
 - przybycie nowego czynu karogodnego. 263 321.
 - ograniczenie wyroku do wniosków. 267.
 - zapisanie wniosków do wyroku 270.
 - sprostowanie wyroku wydanego na piśmie. 270.
 - protokół rozprawy 271.
 - popełnienie czynu karogodnego podczas rozprawy głównej. 278.

- Oskarżyciel, zastrzeżenie zażalenia nieważności na rozprawie głównej. 281, 349.
- odkazanie rozprawy na inne posiedzenie Sądu Przysięgłych. 298, 299.
 - układanie Ławy Przysięgłych. 304, 307.
 - wyłączanie się Przysięgłych. 306.
 - wykluczanie Przysięgłych. 308, 309, 310.
 - przedłożenie pytan zadać się mających Przysięgłym. 316.
 - wniosek zmiany pytan. 316.
 - odpadnięcie zadawania pytan. 317.
 - wywody po zadaniu pytan 324.
 - zapisanie do protokołu oświadczenia w prawie przez Przewodniczącego. 325.
 - objasnienie Przysięgłych w izbie obrad. 327.
 - zmiana pytan po wydaném orzeczeniu Przysięgłych. 331.
 - wywody po orzeczeniu Przysięgłych. 335.
 - ogłoszenie orzeczenia o karze 340.
 - orzeczenie po dozwoleniu znowienia. 360.
 - zawieszenie wyroku w skutek prosby o znowienie. 361.
 - dopuszczalność znowienia 363.
 - prośba o przywrócenie do stanu pierwotnego z powodu upadłego terminu. 364.
 - wniesienie oskarżenia przeciw nieobecnemu. 421.
 - wniosek wytoczenia postępowania zaocznego. 422.
 - ogłoszenie wezwania 424.
 - wniosek odsądzenia od praw obywatelskich. 425.
 - stawienie się oskarżonego. 426.
 - niestawienie się oskarżonego na rozprawie głównej. 427.
 - w przypadkach przekroczen. 448, 449.
 - bezpośrednio przedsiębranie rozprawy. 451.
 - czynienie wniosków na rozprawie głównej w przekroczeniach. 457.

- Oskarżyciel**, wydanie wyroku w razie nieobecności obwinionego. 459.
- odwołanie się w przekroczeniach. 465.
 - rozprawa względem odwołania się w przypadkach przekroczeń. 471, 473.
 - sprzeciwienie się wyrokom zaocznym w przekroczeniach 478.
- Oskarżyciel prywatny**, dopuszczalność. 2.
- żądanie ścigania 46.
 - prawa w toku dochodzenia. 46.
 - przeziéranie aktów. 46.
 - przystąpienie Prokuratoryi rządowej. 46.
 - zaniebdanie terminu. 46.
 - niestawienie się na rozprawie głównej. 46.
 - zastosowanie postanowień odnośnych do oskarżyciela w zastępstwie. 49.
 - pełnomocnik. 50.
 - wpływ na właściwość 52.
 - powód wyłączenia. 67, 68, 69, 75.
 - wykluczenie 72.
 - wezwanie 79.
 - doręczenie. 79.
 - wniosek śledztwa wstępno. 91.
 - zawiadomienie o zakończeniu śledztwa. 112.
 - termin do wniesienia aktu oskarżenia. 112.
 - zażalenie na uchwały Izby radnej. 114.
 - przesłuchanie jako świadka 172.
 - wniesienie zażalenia nieważności w postępowaniu względem sprzeciwienia się. 217.
 - dzień rozprawy głównej. 221.
 - władza dyscyplinarna na rozprawie głównej. 235.
 - obecność na rozprawie głównej. 241.
 - rozciągnięcie wyroku na nowy czyn karogodny. 263.
 - wymienienie w wyroku. 270.
 - zapisanie w protokóle rozprawy. 271.

Oskarżyciel prywatny, wniesienie zażalenia nieważności. 282.

- wniesienie odwołania się. 283.
- przybranie do rozprawy kasacyjnej. 286.
- dopuszczalność znowienia. 352, 355, 363.
- przesłuchanie względem znowienia. 357.
- żądanie należytości przyznanej świadkom. 383.
- obowiązek wynagrodzenia kosztów. 390, 393.
- koszt zastępstwa. 394.
- wykluczenie właściwości Sądu powiatowego. 450.
- wyłączenie jawności w przekroczeniach. 456.
- czynienie wniosków na rozprawie głównej w przekroczeniach. 457.
- niestawienie się na rozprawie względem odwołania się w przekroczeniach. 471.
- wniosek zabrania pism drukowych. 487.
- patrz oskarżyciel.

Oskarżyciel w zastępstwie, wniesienie oskarżenia. 2, 48.

- zarządzenie ścigania. 48.
- przyjęcie powtórne. 48.
- przyjęcie ścigania. 48.
- stanowisko Prokuratury rządowej. 49.
- prawa. 49.
- zawiadomienie Prokuratury rządowej. 57.
- przesłuchanie świadków. 172.
- ponoszenie kosztów. 390, 393.
- ściganie w przekroczeniach. 449.
- patrz strona interesowana prywatna.
- patrz oskarżyciel.

Oświadczenia, Prokuratury rządowej. 35.

Oświadczenie, obwinionego w jego prawach. 3.

- obwinionego pod względem obrony. 41.
- oskarżyciela prywatnego co do terminu wniesienia aktu oskarżenia. 112.
- w prawie odmówienia świadectwa. 152.

- Oświecenie**, świadka co do obowiązku zeznania prawdy. 165.
- w razie doreczenia aktu oskarżenia. 208, 209.
 - obwinionego przez Przewodniczącego podczas rozprawy głównej. 245.
 - pod względem środków prawnych przeciw wyrokowi. 268.
 - Przysięgłych przez Przewodniczącego. 311, 325, 327.
 - przemówienie (resumè) na posiedzeniu Sądu Przysięgłych. 325.
 - Przysięgłych przez zwierzchnika. 326.
 - osądzonogo względem środków prawnych. 340.
 - powód nieważności. 344.
 - w przypadku wniesienia środka prawnego. 397.
 - co do odrzuconego przygotowania na śmierć. 403.
 - o sprzeciwieniu się osądowi. 461.
 - odwołującego się w przekroczeniach 467.
- Oświetlenie** (w więzieniu), patrz koszta.
- Oszacowanie**. orzeczenie o wynagrodzeniu szkody. 369.
- Oszustwo**, opisanie. 417.
- Oznaczenie**, przedmiotów, wziętych w przechowanie. 98.
- zapisanie do protokołu. 104.
 - stósunków. 117.
- Oznaki honorowe**, zawiadomienie o postępowaniu karném. 83.
- Państwo**, przyznanie wynagrodzenia szkody. 370.
- ponoszenie kosztów. 380, 391.
 - roszczenia do wynagrodzenia w razie zabrania pism drukowych. 491.
 - patrz kasa.
- Papiéry**, obecność stron podczas przetrząsania. 97.
- przetrząsanie i zabranie. 145.

Papiéry, obchodzenie się w przekroczeniach. 452.

— patrz listy.

— patrz pisma.

— patrz dokumenty.

Papiéry kredytowe, postępowanie śledcze. 136.

— ogłoszenie 417.

Papiéry wartościowe, złożenie kaucyi. 193.

Parowiec, uwolnienie od obowiązku świadka sądowego. 103.

— przesłuchanie świadka. 158.

— doniesienie w przypadku uwięzienia. 176.

— udzielenie wyroku. 402.

Pełnienie służby, osób wojskowych, zarządzanie aresztu śledczego. 180.

— odłożenie kary. 401.

Pełnomocnictwo, obrońca 44.

— oskarżyciel prywatny. 50.

— strona interesowana prywatna. 50.

— powód wyłączenia Sędziów i Pisarzów. 68.

— powód wyłączenia Prokuratorów rządowych. 75.

— doręczenia. 79.

— władza dyscyplinarna Sędziego śledczego. 108.

— władza dyscyplinarna na rozprawie głównej. 236.

— obecność na rozprawie głównej. 241.

— prawo pytania się na rozprawie głównej. 249.

— zapisanie do protokołu rozpraw. 271.

— wniesienie odwołania się. 283.

— wyłączenie Przysięgłych. 306.

— dochodzenie roszczeń cywilnych. 365.

— wynagrodzenie kosztów. 381, 393, 394, 395.

— postępowanie zaoczne. 424.

— zastępstwo w przekroczeniach. 455.

— patrz obrońca.

Pełnomocnik, zastępstwo w przekroczeniach. 455.

— patrz pełnomocnictwo.

Ptecza, ustanowienie obrońcy. 39.

- Piecza**, powód wyłączenia Sędziów i Pisarzy. 67, 69.
- powód wyłączenia Prokuratorów rządowych. 75.
 - wyłączenie znawców. 120.
 - uwolnienie od obowiązku składania świadectwa. 152.
 - stawienie do ócz. 205.
 - wniesienie zażalenia nieważności. 282.
 - wniesienie odwołania się. 283.
 - wyłączenie od obowiązku Przysięgłego. 306.
 - wniosek znowienia 354.
 - postępowanie zaoczne 424.
 - odwołanie się w przekroczeniach 465.
- Pieczęć**, przechowanie przedmiotów przestępstwa. 98.
- zeszywanie protokółów. 107.
 - przyłożenie w razie zatrzymania papierów. 145.
 - zdjęcie pieczętki sądowej. 145.
 - nadwreżenie w razie zatrzymania przesyłek. 147.
- Pieniądze**, postępowanie śledcze w przypadkach fałszowania. 136.
- złożenie kaucyi 193.
- Pisarz**, przybranie do posiedzeń. 23.
- odebranie przysięgi. 23.
 - powód wyłączenia. 67, 68. 70.
 - wykluczenie 72.
 - przybranie 101.
 - rewizya domu, osoby 142.
 - podpisanie wyroku. 270.
 - podpisanie protokołu z rozprawy 271.
 - oświecenie Przysięgłych. 327.
 - wykonanie wyroku śmierci. 404.
 - postępowanie dorażne. 435. 444.
 - przybranie w przekroczeniach. 452.
- Pisma**, obecność stron podczas przetrząsania. 97.
- tłómaczenie. 100.
 - badanie prawdziwości. 135.

- Pisma**, przetrząsanie i zatrzymanie. 145.
— odczytanie na rozprawie głównej. 252.
— oznaczenie w protokóle z rozprawy. 271.
— powód nieważności z odczytania. 281, 344.
— wyznaczenie kosztów. 395.
— obchodzenie się w przekroczeniach. 452.
— patrz listy.
— patrz dokumenty.
- Pismo** (czyjś ręki), badanie. 135.
— sprawdzanie przez inne pismo. 201.
- Pismo** uwierzytelniające, pogoń 415.
- Plany**, sporządzanie. 117.
- Pobył**, patrz mieszkanie.
- Poczta**, czas zostawiania na poczcie wlicza się. 6.
- Pocztowe**, wolność od pocztowego podan w sprawach karnych. 380.
- Podania**, stron, wolność od opłat i pocztowego. 380.
— wyznaczenie kosztów. 395.
- Podanie ręki**. ustanowienie świadka sądowego. 102.
— zastępuje przysięgę u Przysięgłych. 313.
— w przypadkach przekroczen. 453.
- Podejrzzenie**. pozyskiwanie poszlaków. 25.
— uważanie za obwinionego. 38.
- Podpalenie**. postępowanie śledcze 137.
— zarządzenie postępowania doraźnego. 430.
- Podróżujący**, obchodzenie się z nim w przekroczeniach. 452.
- Podwoda**, uwolnienie od myta. 380.
— dostarczenie. 380.
- Pogłoska**, patrz sława.
- Pogoń**, rewizya domu. 141.
— dostawienie obwinionego. 175.
— przytrzymanie obwinionego. 175, 177, 178.
— nakaz uwięzienia. 176.
— w celu ujęcia obwinionego. 414.

Pogoń, środki, w celu ujęcia obwinionego. 415.

Pogrzebanie, przedsięwzięcie sekcji. 127.

— wykonanie wyroku śmierci. 404.

Pokrewieństwo, powód wyłączenia Sędziego i
Pisarza. 67, 69.

— powód wyłączenia Prokuratora rządowego. 75.

— powód wyłączenia znawcy. 120.

— uwolnienie od składania świadectwa. 152.

— odwidziny więźniów. 186.

— stawienie do ócz. 205.

— wniesienie zażalenia nieważności. 282.

— odwołania się 283.

— wyłączenie Przysięgłego. 306.

— wniosek znowienia 354.

— wykonanie wyroku śmierci. 404.

— postępowanie zaoczne. 424.

— odwołanie się w przekroczeniach. 465.

Pokrewni, patrz rodzina.

Pokrzywdzony, powód wyłączenia Sędziego i Pi-
sarza 67.

— zawiadomienie o ukończeniu śledztwa wstępne-
go 110.

— przesłuchanie jako świadka. 172.

— wstęp do tajnych rozpraw głównych 230.

— pokrzywdzenie podczas rozprawy głównej. 235.
237.

— wyrzeczenie w wyroku. 260.

— przybycie nowego czynu karogodnego na rozpra-
wie głównej. 263.

— wyłączenie Przysięgłego. 306.

— zawiadomienie o postępowaniu karném. 365.

— roszczenie do wynagrodzenia kosztów. 383.

— patrz strona interesowana prywatna.

Pomocnik, sługi urzędowego, wynagrodzenie ko-
szków. 382.

— kata w postępowaniu doraźném. 436.

Pomyłka pisarska, sprostowanie wyroku. 270.

Porządek, wyłączenie jawności. 229.

— utrzymanie na rozprawie przez Przewodniczącego. 233, 234.

Porządek domowy, odwidziny więźniów. 186.

Poseł, właściwość. 61.

Posiedzenie, przybranie Pisarza. 23.

— spisanie protokołu 23.

— patrz posiedzenie tajne.

Posiedzenie tajne, zażalenia do Izby radnej. 113.

— sprzeciwienie się poddaniu pod oskarżenie. 210.

— zażalenie nieważności przeciw postępowaniu względem sprzeciwienia się. 217.

— wykluczenie jawności na rozprawie głównej. 229, 231.

— sprzeciwienie się karom za niestawiennictwo. 243.

— orzeczenie o zażaleniu nieważności. 286, 296.

— orzeczenie o odwołaniu się. 294, 296.

— układanie Ławy Przysięgłych. 304.

— naradzanie się nad wyrokiem śmierci. 341.

— sprzeciwienie się wyrokowi zaocznemu. 427.

— orzeczenie o odwołaniu się w przekroczeniach. 469, 470.

— postępowanie przedmiotowe w sprawach drukowych 493.

Posłuszeństwo, obowiązek. 8, 103, 150.

— stanowisko Prokuratoryi rządowej. 30, 31, 448.

— stanowisko Władz bezpieczeństwa i służb jej względem Prokuratoryi rządowej. 36.

— patrz władza dyscyplinarna.

Postępowanie nakazowe, dopuszczalność. 460.

— osąd. 461.

— sprzeciwienie się. 462.

Postępowanie przedmiotowe, w sprawach drukowych. 493.

- Postępowanie zaoczne**, wytoczenie. 422.
— wezwanie publiczne. 423, 424, 427.
— odsądzenie od praw obywatelskich. 425.
— postępowanie cywilne. 425.
— przedmioty przestępstwa. 428.
- Poświadczenie**, rewizji domu. 141, 142.
- Poszkodowany**, patrz **pokrzywdzony**.
- Powinowactwo**, powód wyłączenia od czynności Sędziego i Pisarza. 67, 69.
— powód wyłączenia od czynności Prokuratora rządowego. 75.
— powód wyłączenia od czynności znawcy. 120.
— uwolnienie od składania świadectwa. 152.
— stawienie do oczu. 205.
— wyłączenie od obowiązku Przysięgłego 306.
- Powody orzeczenia**, pytania wpadkowe w toku rozprawy głównej. 238.
— ogłoszenie na rozprawie głównej. 268.
— przytoczenie w wyroku na piśmie. 270.
— powód nieważności 281.
— do wyroku Trybunału kasacyjnego 291,
— ogłoszenie w przekroczeniach. 458.
- Powtórzenie**, dochodzeń przygotowawczych przez Sędziego śledczego. 88.
— oględzin 125.
— zbrodni, powód uwięzienia 175. 176, 177, 178, 180.
— postępowania — orzeczenie o niewłaściwości na rozprawie głównej. 261.
— postępowania w skutek uznania nieważności. 288, 292. 293, 348, 349. 350.
— w skutek orzeczenia Trybunału kasacyjnego w celu obrony ustawy. 292.
— środek prawny przeciw nowemu wyrokowi. 293.
— w skutek zawieszenia wyroku po orzeczeniu Przysięgłych. 332.

Powtórzenie, obowiązujące zdanie prawne Trybunału kasacyjnego. 351.

— zarządzenie instancji apelacyjnej w przekroczeniach. 470, 475, 476.

— patrz znowienie.

Pozakrajowość, właściwość 61.

Prawa obywatelskie, patrz prawa.

Prawa, utrata takowych. zawiadomienie przed wyrokiem. 402.

— wykonanie. 408.

— obywatelskie; wzbronienie wykonania. 425.

— odebranie przysięgi w przekroczeniach. 453.

Prawdziwość, patrz dokument.

— patrz papiéry kredytowe.

Prawo wybierania, zawiadomienie o wyroku. 402.

Procesowe koszty, patrz koszta.

Prokurator generalny. ustanowienie 29.

— podporządkowanie. 30.

— zakres działania. 33.

— zażalenie nieważności w celu obrony ustawy. 33.

— sprawozdanie. 37.

— wyznaczenie Sądu właściwego w razie wydania. 54.

— orzeczenie o zażaleniu nieważności w postępowaniu względem sprzeciwienia się. 217.

— orzeczenie o zażaleniu nieważności na rozprawie głównej. 286, 287.

— orzeczenie o odwołaniu się. 296.

— wyrok śmierci 341.

— wniosek znowienia nadzwyczajnego. 362.

— orzeczenie złagodzenia kary. 410.

— prośby w drodze łaski 411.

Prokurator rządowy starszy, ustanowienie. 29.

— kierownictwo. 31.

Prokurator rządowy starszy, zakres działania. 32.

- zażalenie nieważności w celu obrony ustawy. 33.
- sprawozdania. 37.
- żądanie wydania. 59.
- upoważnienie do delegowania. 62.
- zażalenie na uchwały Izby radnej. 114.
- rozprawa względem sprzeciwienia się aktowi oskarżenia. 210.
- wniesienie zażalenia nieważności w postępowaniu względem sprzeciwienia się 217.
- rozprawa względem odwołania się. 294.
- orzeczenie złagodzenia kary. 410.
- prośba w drodze łaski. 411
- przyrzeczenie listu żelaznego. 419.
- postępowanie względem sprzeciwienia się wyrokowi zaocznemu. 427.
- wytoczenie postępowania doraźnego 429.
- zniesienie postępowania doraźnego. 446.
- badanie aktów Sądu doraźnego. 446.

Prokuratoria rządowa, wniesienie oskarżenia publicznego. 2.

- zawiadomienie o czynnościach urzędowych, przedsięwziętych przez Władze bezpieczeństwa. 24.
- doniesienie o opieszałości. 27.
- organizacya. 29.
- niezawisłość. 30.
- podporządkowanie. 30.
- zakres działania. 30.
- sprawozdania 31.
- nadzór 32.
- zażalenie nieważności celem obrony ustawy. 33.
- zarządzenie ścigania i wpływ na takowe; forma wniosku 34, 35.
- przezieranie aktów. 34.
- obecność podczas narady. 35.

- Prokuratorya rządowa, obecność podczas wydawania uchwały 35.
- korespondencya 36.
 - przystąpienie do oskarżenia prywatnego 46.
 - zawiadomienie pokrzywdzonego o odrzuceniu ścigania. 48.
 - zawiadomienie strony interesowanej prywatnej o odstąpienie od scigania 48.
 - przyjęcie oskarżenia w zastępstwie 49.
 - wpływ na właściwość 52.
 - złożenie oświadczenia względem ścigania w razie rozłączenia spraw karnych 57.
 - żądanie wydania 59.
 - spory o właściwość 64.
 - powód wyłączenia Sędziów i Pisarzów 67, 68.
 - prawo wykluczenia 72.
 - wyłączenie od czynności urzędowych. 75, 76.
 - zawiadomienie 78.
 - przyjmowanie doniesień 86.
 - sciganie przestępstw 87.
 - odbywanie dochodzeń przygotowawczych 88.
 - przesłuchiwanie świadków 88.
 - odbywanie oględzin 88.
 - odbywanie rewizji domu 88.
 - termin w razie uwięzienia przez Sądy powiatowe 89.
 - odrzucenie scigania 90.
 - wniosek wytoczenia śledztwa wstępnego 90.
 - wniesienie aktu oskarżenia 90.
 - wniosek śledztwa wstępnego 91, 92.
 - przybranie do sprawozdań. 94, 95.
 - wnioski podczas śledztwa wstępnego. 92, 94, 97.
 - przedsięwzięcie czynności śledczych 97.
 - zarządzenie pod względem zakończenia śledztwa wstępnego. 112.
 - przybranie do zazalen. 113.

- Prokuratorya rządowa, zazalenie na uchwały Izby radnej 114.
- zatrzymanie przesyłek. 147.
 - przedłużenie uwięzienia z powodu obawy zwiczenia. 190.
 - zniesienie aresztu śledczego. 196.
 - zażalenie na zniesienie uwięzienia. 197.
 - dzień rozprawy głównej 221.
 - wstęp do rozpraw tajnych. 230.
 - wniosek użycia władzy dyscyplinarnej podczas rozprawy głównej. 235.
 - rozciągnięcie wyroku na nowy czyn karogodny. 263.
 - wymienienie wyroku. 270.
 - zapisanie do protokołu z rozprawy 271.
 - wniesienie zażalenia nieważności. 282.
 - odwołania się. 283.
 - wypuszczenie oskarżonego, zwolnionego od winy, w razie wniesionego zażalenia nieważności. 284.
 - naradzanie się nad wyrokiem śmierci 341.
 - wniosek znowienia 352, 354, 355, 356.
 - przesłuchanie względem znowienia 357.
 - sprzedaż przedmiotów przestępstwa. 377, 378, 379.
 - wynagrodzenie kosztów 390.
 - odłożenie kary 401.
 - doniesienie względem osądzenia. 402.
 - zawiadomienie o wyroku śmierci 403.
 - wygnanie z kraju. 407.
 - wydalenie. 407.
 - przypadek. 408.
 - wniosek dochodzenia w przypadku sprawców nieznanych 412.
 - postaranie się o wydanie. 421.
 - sprzeciwienie się wyrokowi zaocznemu. 427.
 - wytoczenie postępowania doraźnego. 429, 437.

Prokuratorya rządowa, wytoczenie postępowania zwyczajnego w czasie Sądów doraźnych. 439.

- wniosek na rozprawie głównej w Sądzie doraźnym. 441.
- czynności urzędowe w przekroczeniach. 457.
- postępowanie nakazowe. 460.
- wypuszczenie z aresztu w skutek odwołania się od wyroku w przekroczeniach. 466.
- orzeczenie o wniesioném odwołaniu się w przekroczeniach 469.
- orzeczenie instancyi apelacyjnej w przekroczeniach w razie niewłaściwości Sądu powiatowego. 475.
- zabranie pism drukowych. 487.
- potwierdzenie zabrania. 488.
- zniesienie zabrania. 488, 489.
- odmówienie potwierdzenia 489.
- wniosek ścigania w sprawach drukowych. 490.
- roszczenie do wynagrodzenia. 491.
- wniosek postępowania przedmiotowego. 493.
- patrz oskarżyciel.

Prośba w drodze łaski, wykonanie wyroku śmierci. 403.

- czynność urzędowa. 411.
- w przypadkach postępowania doraźnego. 445.
- w przypadkach przekroczeń. 482.

Protokolant, patrz Pisarz.

Protokół, spisywanie na posiedzeniach. 23.

- spisanie podczas ogłoszenia ustnego. 77.
- spisanie podczas dochodzeń wstępnych 88.
- sprawdzanie przez Sędziego śledczego. 88.
- spisywanie. 101, 104, 105, 106, 107.
- spisanie dosłowne 104.
- prawo dyktowania przesłuchanego. 104.
- podpisanie. 105.

Protokół, zmiany. 106.

- zeszyte. 107.
- podczas odbywania oględzin. 117.
- spisanie wyvodu oględzin. 124.
- złożenie zdania. 124.
- rewizya domu (osoby). 142.
- znalezienie poszlaków przestępstwa. 144.
- otworzenie przesyłek. 147.
- oświecenie w sprawie odmówienia świadectwa. 152.
- przesłuchanie świadków. 165, 166.
- przytrzymanie tymczasowe. 178, 179.
- areszt śledczy. 180.
- spisanie pytań, zadanych obwinionemu 200.
- wniesienie sprzeciwienia się aktowi oskarżenia. 209.
- orzeczenia w toku rozprawy głównej 238.
- odczytanie na rozprawie głównej 245.
- z rozprawy głównej. 271.
- rozstrzygnięcie Przewodniczącego. 271.
- spisanie stenograficzne. 271.
- przezieranie. 271.
- udzielenie odpisu. 271.
- odczytanie 271.
- naradzenie się i głosowanie w czasie rozprawy głównej. 272.
- odczytanie zeznań oskarżonego. 275.
- złożenie świadectwa fałszywego na rozprawie głównej. 277.
- popełnienie czynu karogodnego podczas rozprawy głównej. 278.
- zapisanie oświadczenia Przysięgłych w prawie do protokołu rozprawy. 325.
- udzielenie Przysięgłym do izby obrad. 325.
- oświecenie w prawie Przysięgłych w izbie obrad. 327.
- narada względem wyroku śmierci. 341.

Protokół, prowadzenie na rozprawie przed Sądem Przysięgłych 342.

- odczytanie w skutek postępowania znowionego. 359.
- w postępowaniu doraźném. 444.
- prowadzenie w przekroczeniach. 452.
- zapisanie wyroku w przekroczeniach. 458.
- sprzeciwienie się osądowi. 461.
- używanie w instancyi apelacyjnej w przekroczeniach. 470.

Protokół obrad. przejrzenie. 45.

Przechowanie, patrz przedmioty przestępstwa.

Przedłożenie aktów, ściganie przez oskarżyciela zastępczego. 48.

- po odrzuceniu ścigania przez Prokuratora rządowego 90.
- śledztwa wstępnego ukończonego. 112.
- dalsze dochodzenie. 115.
- ze sprzeciwieniem się aktowi oskarżenia. 210.
- jeżeli się nie sprzeciwiono 210.
- zażalenia na uwięzienie. 210.
- w przypadku zażaleń nieważności. 285, 296.
- w przypadku odwołania się. 294.
- w przypadku wyroku śmierci. 341.
- w razie powodu do znowienia nadzwyczajnego. 362.
- prośba o przywrócenie do pierwszego stanu 364.
- wniosek złagodzenia kary. 410.
- prośby w drodze łaski. 411.
- sprzeciwienie się wyrokom zaocznym. 427.
- w postępowaniu doraźném. 443, 445.

Przedmiotowe postępowanie w sprawach drukowych 493.

Przedmioty przestępstwa, zabranie w przechowaniu. 98.

- poświęcone służbie Bożej. 98.
- przybranie świadków sądowych. 116.

Przedmioty przestępstwa, badanie przez
znawców 122.

- fałszowanie papierów kredytowych i monety.
136.
- cel rewizyi domu i osoby. 139.
- przydybanie z przedmiotami takimi. 141.
- zatrzymanie. 143.
- obowiązek wydania 143.
- znalezienie podczas rewizyi domu. 144.
- rozpoznanie podczas przesłuchania świadka. 168.
- rozpoznanie przez obwinionego. 201.
- wpływ na dochodzenia 206.
- przygotowanie na rozprawę główną. 239.
- rozpoznanie na rozprawie głównej 253.
- udzielenie Przysięgłym do izby obrad. 325.
- wydanie właścicielowi. 367, 368.
- wyszukanie właściciela 375, 376.
- sprzedaż 377, 378, 379.
- roszczenie do ceny kupna. 379.
- przypadek, zniszczenie w skutek wyroku. 408.
- środki do ujęcia nieobecnego. 414.
- ogłoszenie. 417.
- opisanie w razie zarządzenia postępowania za-
ocznego. 428.
- orzeczenie o zniszczeniu w sprawach drukowych.
492.

Przekonanie, patrz środki dowodowe.

Przekroczenie, właściwość. 9.

- odwołanie się. 10, 13.
- udział Prokuratoryi rządowej. 31.
- udział Prokuratoryi rządowej starszej. 32.
- uważanie zbrodni za przekroczenie. 356, 357.
- dopuszczalność wytoczenia (ciągu dalszego) po-
stępowania w razie uważania zbrodni za prze-
kroczenie. 363.

- Przekroczenie, postępowanie.** 447, 451.
- oskarżenie. 448, 449.
 - właściwość. 450.
 - rozprawa główna. 451.
 - dochodzenia przygotowawcze. 452.
 - powody uwięzienia. 452.
 - nieobecny. 452.
 - obchodzenie się podczas uwięzienia. 452.
 - opisanie osoby. 452.
 - listy i papiéry. 452.
 - świadkowie sądowi. 452.
 - znawcy. 452.
 - prowadzenie protokołu. 452.
 - obrońca. 452.
 - odbieranie przysięgi. 453.
 - wezwanie do rozprawy głównej. 454.
 - termin rozprawy głównej. 455.
 - odroczenie. 455.
 - zastępstwo obwinionego. 455.
 - jawność. 456.
 - rozprawa główna 457.
 - wyrok. 458, 459.
 - rozprawa w razie niestawienia się obwinionego. 459.
 - postępowanie nakazowe. 460, 461, 462.
 - środki prawne przeciw wyrokom. 463, 464, 465, 466, 467, 468.
 - wykonanie kary. 466.
 - orzeczenie o wniesioném odwołaniu się. 469, 470.
 - rozprawa względem odwołania się. 471, 472, 473.
 - orzeczenie instancyi apelacyjnej. 474, 475, 476, 477.
 - sprzeciwienie się wyrokom zaocznym. 478.

Przekroczenie, połączenie odwołania się ze sprzeciwieniem się 478.

— zażalenie nieważności. 479.

— znowienie. 480.

— zażalenia. 481.

— wykonanie kary. 482.

— prośba w drodze łaski. 482.

Przepadek, patrz wykonanie.

Przepełnienie, wyznaczenie innego miejsca kary. 406.

Przerwanie, rozprawy głównej. 273, 278.

— kary. 401.

— postępowania przed Sądem doraźnym 439.

Przestępstwo, patrz czyn karogodny.

Przesłuchanie, zastosowanie postanowień, odnoszących się do obwinionego. 38.

— względem żadanego wydania. 59.

— przez Władze bezpieczeństwa. 88.

— względem tożsamości zwłok. 127.

— wymagalność do odbycia rewizji domu i osoby. 139, 140.

— obowiązek składania świadectwa. 150.

— osób wojskowych w postępowaniu wstępném. 161.

— świadków w postępowaniu wstępném. 166, 167, 168.

— wezwanie obwinionego. 173.

— osoby przytrzymanej. 177.

— obwinionego w postępowaniu wstępném. 198, 199.

— przybranie świadków sądowych. 198.

— okowanie. 198.

— pytania poddawcze. 200.

— rozpoznanie. 201.

— zmierzanie do wyznania. 202, 206.

— udawanie 203.

— odwołanie. 204.

— stawienie do ócz. 205.

Przesłuchanie, oskarżonego przez Przewodniczącego po prawomocności oskarżenia. 220.

— osób wojskowych na rozprawie głównej 223.

— oskarżonego na rozprawie głównej. 232, 240, 245, 248, 250. 252.

— świadków na rozprawie głównej. 247, 248, 249, 251.

— odczytanie zeznania na rozprawie głównej. 275.

— popełnienie czynu karogodnego podczas rozprawy głównej. 278.

— dopuszczalność znowienia. 357.

— przywrócenie do pierwotnego stanu z powodu terminu upadłego. 364.

— roszczenia do wynagrodzenia. 365.

Przeszkoda, odroczenie rozprawy głównej na wniosek oskarżonego. 226.

— odroczenie z powodu, iż obrońca doznaje przeszkody. 226.

— niestawienie się świadków na rozprawie głównej. 242, 243, 252.

— odroczenie rozprawy głównej rozpoczętej. 276.

— przywrócenie do pierwszego stanu z powodu upadłego terminu. 364.

— zawieszenie wykonania wyroku. 397.

— wykonanie wyroku śmierci. 403.

— sprzeciwienie się wyrokowi zaocznemu. 427, 478.

— zarządzenia w czasie Sądu doraźnego. 436.

— odroczenie w przekroczeniach. 455.

Przewodniczący, ustanowienie dla Senatów stałych. 18.

— głosowanie. 19, 20.

— powód wyłączenia. 69.

— (Izby radnej) wniesienie aktu oskarżenia. 208.

— wniosek uwieżienia, uczyniony w akcie oskarżenia 208.

- Przewodniczący, (Rozprawy głównej):** przesłuchanie oskarżonego. 220.
- wniosek wezwania świadków i znawców po wniesieniu aktu oskarżenia. 222, 225.
 - wezwanie osób wojskowych do rozprawy głównej. 223.
 - przesłuchanie osób wojskowych na rozprawie głównej. 223.
 - uzupełnienie śledztwa wstępnego po wniesieniu aktu oskarżenia 224.
 - orzeczenie o wezwaniu świadków i znawców do rozprawy głównej. 225.
 - orzeczenie o wniosku uzupełnienia śledztwa wstępnego. 225.
 - kierownictwo rozprawy głównej 232.
 - rozłączenie punktów oskarżenia 232.
 - przesłuchanie świadków i oskarżonego 232.
 - przestrzeganie porządku. 233.
 - władza dyscyplinarna. 233, 235.
 - postępowanie względem osób wojskowych. 233.
 - wydalenie oskarżonego z rozprawy głównej. 234.
 - władza dyscyplinarna względnie obrońcy lub zastępcy. 236.
 - orzeczenie o wnioskach, uczynionych na rozprawie głównej. 238.
 - pytania ogólne do oskarżonego. 240.
 - zapobieżenie porozumieniu się świadków. 241.
 - zarządzenie obecności znawców na rozprawie głównej 241.
 - przesłuchanie szczegółowe oskarżonego. 245.
 - wprowadzenie środków dowodowych na rozprawie głównej. 246.
 - odpadnięcie środków dowodowych. 246.
 - odebranie przysięgi od świadków i znawców. 247.
 - przesłuchanie świadków i znawców. 248.
 - stawienie do ócz. 248.

Przewodniczący, zapytanie się oskarżonego względem zeznań poczynionych. 248.

- prawo stron do pytania się. 249.
- oddalenie oskarżonego. 250.
- oddalenie i dalsze przesłuchanie stron. 251.
- odczytanie zeznań i aktów dowodowych na rozprawie głównej. 252.
- rozpoznanie. 253.
- wprowadzenie nowych środków dowodowych. 254.
- wywody stron. 255, 256.
- zakończenie rozprawy. 257.
- podpisanie wyroku i protokołu rozpraw. 270, 271.
- spisanie stenograficzne protokołu. 271.
- odczytanie protokołu. 271.
- zapisanie orzeczeń do protokołu rozprawy. 271.
- przerwanie rozprawy głównej. 273.
- złożenie świadectwa fałszywego. 277.
- wyłączenie od rozprawy powtórnej. 332.
- patrz Sąd Przysięgłych.

Przeziéranie aktów, przez Prokuratora rządowego. 34.

- prawo obrońcy. 45.
- prawo obwinionego. 45.
- prawo oskarżyciela prywatnego. 46.
- przez stronę interesowaną prywatną. 47.
- dopuszczalność 82.
- akta upadłości. 85.
- przyzwolenie znawcom. 123.
- w przypadku zarządzonego uzupełnienia śledztwa wstępnego. 224.
- protokół z rozprawy głównej. 271.
- udzielenie aktów Przysięgłym do naradzania się. 325.

Przybicie, rozporządzeń sądowych. 79, 80.

- składu Trybunału Sądu Przysięgłych. 301.

Przybicie, postanowień ustawy w izbie obrad Przysięgłych.

- wezwania publicznego. 424.
- w razie prawa doraźnego. 431.
- postępowanie przedmiotowe w sprawach drukowych. 493.

Przypadek wojny, patrz służba wojskowa.

Przysięga, Pisarzów. 23, 101.

- znawców. 121.
- wzbranianie się świadka złożenia przysięgi. 160.
- przesłuchanie świadków w śledztwie wstępném. 169, 171.
- wyłączenie. 170.
- przesłuchanie świadków na rozprawie głównej. 247, 254.
- przesłuchanie znawców na rozprawie głównej. 247, 254.
- zapisanie do protokołu z rozprawy. 271.
- składanie przez Przysięgłych. 313.
- w przekroczeniach. 453.
- odwołanie się do przysięgi służbowej. 453.

Przysięga służbowa, odwołanie się do niej. 453.

Przysięgli zastępcy, powołanie ich. 302, 305, 310.

Przysposobienie, powód wyłączenia Sędziów i Pisarzów. 67, 69.

- powód wyłączenia Prokuratora rządowego. 75.
- wyłączenie znawców 120.
- uwolnienie od składania świadectwa. 152.
- stawienie do ócz. 205.
- wyłączenie Przysięgłych. 306.

Przywrócenie do stanu piérwotnego, z powodu upłynionego terminu, postępowanie. 364.

- wstrzymanie wykonania. 364.

Przywrócenie do stanu pierwotnego, zmiana wyroku skazującego względem roszczeń prywatnych. 374.

— osąd. 462.

Przyznanie się, patrz wyznanie.

Przyzwoitość, przestrzeganie podczas oględzin. 122.

— podczas obejrzenia kobiet. 133.

— podczas rewizji domu i osoby. 142.

— wykluczenie jawności 229.

— przestrzeganie przez Przewodniczącego. 233.

Publiczny urząd, patrz urząd.

Pupil, patrz piecza.

Pytanie, prawo strony interesowanej prywatnej. 47.

— ustalenie w protokóle. 104.

— ustalenie przez Sędziego śledczego dla znawców. 123, 129.

— udzielenie w razie rekwizycji. 157.

— dla obwinionego. 199. 200.

— prawo na rozprawie głównej. 249.

— prawo Przysięgłych. 316.

— ustalenie dla Przysięgłych. 316.

— wnioski stron względem zmiany. 316, 331.

— zadawanie pytań odpada. 317.

— pytanie główne. 318.

— pytanie wypadkowe i dodatkowe. 319, 320, 323.

— względem innego przestępstwa. 320.

— względem przestępstwa nowego. 321.

— względem okoliczności obciążających i łagodzących. 322.

— ułożenie. 323.

— wniosek Przysięgłych względem zmiany. 327.

— zmiana pytań po orzeczeniu Przysięgłych. 331.

— zapisanie pytań do wyroku 340.

— dołączenie do protokołu rozprawy. 342.

— powód nieważności. 344.

- Pytanie co do winy, głosowanie 22.
Pytanie dodatkowe, patrz pytanie.
Pytania poddawcze, zadawanie świadkom. 167.
— zadawanie obwinionemu 200.
Pytanie wstępne z prawa prywatnego,
postępowanie co do takiego. 5.
- Rabunek, opisanie rzeczy zrabowanych. 417.
— wytoczenie postępowania doraźnego. 430.
Rachunek, patrz błąd w rachunku. 270.
Ręczyciel, złożenie kaucyi 193.
Referent, patrz sprawozdawca.
Rekrut, patrz służba wojskowa.
Résumé, patrz wywód Przewodniczącego.
Rewizya (nadzwyczajna), dopuszczalność i postę-
powanie. 362.
— w przekroczeniach. 480.
Rewizya domu. wykonanie przez Władze bez-
pieczeństwa 24, 88.
— nieobecność stron. 97.
— dopuszczalność przedsięwzięcia. 139, 140.
— nakaz sędziowski. 140.
— odbycie w budynkach wojskowych. 140.
— ominięcie nakazu sędziowskiego. 141.
— przybranie domowników. 142.
— przybranie świadków sądowych. 142.
— spisanie protokołu. 142.
— w celu ujęcia nieobecnego. 414.
- Rodzina, zamiana kar piędnych. 7.
— skutecznienie doręczenia. 80.
— rozpoznanie zwłok. 127.
— przedsięwzięcie rewizyi domu. 142.
— zatrzymanie przesyłek. 148.
— odwizyny więźniów. 186.
— uwzględnienie w przypadku ściągania kosztów
procesowych. 391.

Rodzina, odwizdanie skazanego na śmierć. 403.

- wydanie zwłok straconego. 404.
- doręczenie wezwania publicznego. 424.
- doręczenie wyroku zaocznego. 427.
- patrz pokrewieństwo.

Rewizya osoby, odbycie. 139, 140, 142.

Roszczenia z prawa prywatnego, uwzględnienie. 4.

- przyłączenie się. 4.
- zawiadomienie obrażonego o odrzuceniu ścigania. 48.
- zaspokojenie z kaucyi. 193.
- prawo odwołania się. 283, 345.
- zawieszenie wyroku z powodu znowienia. 358.
- uwzględnienie. 365.
- w postępowaniu doraźném. 441.
- odwołanie się od wyroków Sądów powiatowych. 464, 465.
- orzeczenie o odwołaniu się. 469.
- patrz strona interesowana prywatna.

Rozkaz, patrz nakaz.

Rozkaz dostawienia, rewizya domu. 141.

- zatrzymanie przesylek. 146.
- wydania względem świadków. 159.
- ponoszenie kosztów 159.
- obwinionego. 174, 175.
- świadków i znawców do rozprawy głównej. 242.
- ogłoszenie wyroku oskarżonemu. 268, 269.
- popelnienie czynu karogodnego podczas rozprawy głównej. 277, 278.
- ogłoszenie oskarżonemu orzeczenia Przysięgłych. 333.
- wynagrodzenie kosztów. 381, 382.
- nieobecnego. 413.
- niestawienie się oskarżonego na rozprawie głównej. 427.

- Rozkaz dostawienia**, w przekroczeniach. 452.
 — w skutek niestawienia się obwinionego. 459.
- Rozłączenie**, więźniów. 184.
- Rozmowa**, więźniów z obrońcą. 45.
 — więźniów z osobami trzecimi. 186.
- Rozpoczęcie kary**, patrz wykonanie.
- Rozporządzenie**, obowiązek posłuszeństwa. 8.
 — środki prawne przeciw Sądom powiatowym. 13.
 — w skutek wniosków Prokuratury rządowej. 35.
 — udzielenie odpisów. 45.
 — zawiadomienie sądowe. 77, 78, 79, 80.
 — kary dyscyplinarne Sędziego śledczego. 108.
 — zaniechanie śledztwa. 109.
 — prawo zażalenia 113.
 — względem zatrzymania listów. 146.
 — zapisanie do wyroku rozporządzenia zarządzającego rozprawę główną. 270.
 — zawieszenie w skutek prośby o przywrócenie do stanu pierwotnego. 364.
 — tymczasowe zatrzymanie. 487.
- Rozpoznanie**, przechowanie w Sądzie. 98.
 — protokołu 105.
 — przybranie do oględzin miejscowości. 116.
 — zwłok. 127.
 — zażądanie falsyfikatów papierów kredytowych i monet. 136.
 — w razie przesłuchania świadków. 168.
 — w razie przesłuchania obwinionego. 201.
 — przygotowanie do rozprawy głównej. 239.
 — podczas rozprawy głównej. 253.
 — wydanie przedmiotów obcych przed rozprawą główną. 367.
 — opisanie przedmiotów podejrzanych. 375.
 — wydanie w razie rozłączenia spraw karnych. 428.
- Rozprawa główna**, udział Prokuratury rządowej. 31.

- Rozprawa główna, udział Prokuratury rządowej starszej. 32.
- skutek prawny zarządzenia 38.
 - niestawienie się oskarżyciela prywatnego. 46.
 - niestawienie się strony interesowanej prywatnej. 47.
 - czynienie wniosków przez stronę interesowaną prywatną. 47.
 - prawo zapytywania strony interesowanej prywatnej. 47.
 - powtórzenie, powód wyłączenia. 68.
 - wezwanie. 79.
 - termin 221.
 - miejsce odbywania. 221.
 - zastępca Sędziego. 221.
 - wezwanie świadków i znawców 222, 225.
 - wezwanie osób wojskowych. 223.
 - roztrząsanie względem uzupełnienia śledztwa wstępного. 224.
 - odroczenie na wniosek oskarżyciela. 226.
 - odroczenie w skutek przeszkody u obrońcy 226.
 - odstąpienie od skargi. 227.
 - jawność 228.
 - dozwoleńie wstępu. 228.
 - wyłączenie jawności. 229, 230, 231.
 - kierownictwo przez Przewodniczącego 232, 233.
 - władza dyscyplinarna Przewodniczącego. 233.
 - oddalenie oskarżonego. 234.
 - władza karania 235, 236, 237.
 - popełnienie przestępstwa 237.
 - rozstrzygnięcie wniosków uczynionych. 238.
 - wywołanie rozprawy. 239.
 - okowanie oskarżonego. 239.
 - przygotowania rozprawy głównej. 239.
 - przesłuchanie oskarżonego. 240, 245.
 - przyzwanie świadków i znawców. 241.

Rozprawa główna, obecność stron. 241.

- porozumienie się świadków. 241.
- zarządzenie co do znawców. 241.
- orzeczenie w razie niestawienia się świadków i znawców. 242.
- ukaranie świadków i znawców niestawających. 242, 243.
- odczytanie protokółów. 242, 252.
- odroczenie. 242.
- odczytanie oskarżenia. 244.
- przesłuchanie oskarżonego. 245.
- odczytanie zeznań oskarżonego. 245.
- wprowadzenie środków dowodowych. 246.
- odpadnięcie środków dowodowych. 246.
- odebranie przysięgi od świadków i znawców. 247.
- przesłuchanie świadków i znawców. 248.
- stawienie do ócz. 248.
- zapytanie oskarżonego. 248.
- prawo stron pytania się. 249.
- oddalenie oskarżonego. 250.
- oddalenie i dalsze przesłuchanie świadków. 251.
- odczytanie zeznań i aktów dowodowych. 252.
- rozpoznanie. 253.
- wprowadzenie nowych środków dowodowych przez Przewodniczącego. 254.
- wywody stron. 255, 256.
- czynienie wniosków przez oskarżonego. 255.
- zakończenie rozprawy. 257.
- wydanie wyroku. 257, 258.
- ocenienie środków dowodowych. 258.
- uwolnienie od winy. 259.
- uznanie winy. 260.
- niewłaściwość. 262, 263.
- odroczenie z powodu zmiany stanu sprawy. 262, 263, 320, 321.

- Rozprawa główna**, orzeczenie, jeżeli istnieje przestępstwo inne, a nie to, które zawarte jest w oskarżeniu. 261, 320.
- przybycie nowego czynu karogodnego 263, 321.
 - zapisanie dnia do wyroku. 270.
 - przerwanie. 273.
 - odroczenie z przyczyny obrońcy. 274.
 - odroczenie z powodu zasłabnięcia oskarżonego. 275.
 - odroczenie z powodu nowych środków dowodowych. 276.
 - odroczenie z powodu przeszkód. 276.
 - złożenie świadectwa fałszywego. 277.
 - popełnienie czynu karogodnego. 278.
 - popełnienie przez oskarżonego. 279.
 - zarządzenie przez Trybunał kasacyjny w postępowaniu względem nieważności. 288, 348, 349, 350.
 - zakończenie postępowania względem znownienia bez rozprawy głównej. 359.
 - odbycie nowej rozprawy głównej. 359.
 - odstąpienie strony interesowanej prywatnej 365.
 - zarządzenie w przypadku niedoręczenia. 422.
 - rozprawa zaoczna w razie doręczenia. 427.
 - w postępowaniu doraźnym 439, 440, 441.
 - wywody stron 441.
 - odbycie bezpośrednio w przekroczeniach. 451.
 - wezwanie w przekroczeniach 454, 455.
 - zastępstwo w przekroczeniach 455.
 - jawność w przekroczeniach. 456.
 - postępowanie w przekroczeniach. 457.
 - w razie niestawienia się obwinionego. 459.
 - odbycie z powodu sprzeciwienia się wyrokowi zaocznemu w przekroczeniach. 478.
 - patrz Sąd Przysięgłych.
- Rozruch**, uwięzienie 181.

- Rozruch, policzenie kosztów. 370.
— stan doraźny. 429.
- Rozszerzenie, listów gończych. 417.
— uzasadnienie właściwości. 486.
— zakaz. 492, 493.
- Rozwiązanie, patrz choroba.
- Rysunki, sporządzanie. 117.
- Rzemiosło, odebranie przysięgi w przekroczeniach. 453.
— zastępca w przekroczeniach 455.
— patrz wykonanie.
- Sąd cywilny, traktowanie roszczeń cywilnych. 4.
— traktowanie pytań wstępnych cywilnych. 5.
— zawiadomienie w przypadkach upadłości. 85.
— egzekucya kaucyi przepadłej. 193.
— zawieszenie wyroku z powodu znownienia. 358.
— skutek prawny próby o przywrócenie do stanu pierwotnego z powodu terminu upadłego. 364.
— odesłanie roszczeń cywilnych na drogę prawa cywilnego. 366.
— odesłanie próby o wydanie przedmiotów zatrzymanych na drogę prawa cywilnego. 368.
— małżeństwo 371.
— udanie się na drogę prawa cywilnego 372.
— egzekucya wyroku karnego. 373.
— dopuszczalność zmiany wyroku karnego względem roszczeń cywilnych. 374.
— postępowanie zaoczne. 425.
— wykonanie.
- Sąd doraźny, warunki wprowadzenia. 429, 430.
— obwieszczenie. 431, 432, 433.
— skutki prawne 432, 433.
— właściwość. 434, 435.
— zarządzenia. 436.
— wytoczenie postępowania. 437.
— osoby wojskowe. 438.

- Sąd dorazny, rozprawa główna 439, 440, 441.
— wyrok. 442, 443.
— zarządzenie w przypadku uwolnienia od winy. 443.
— środki prawne przeciw wyrokom. 445.
— wykonanie wyroku śmierci. 445, 446.
— zniesienie. 446.
— oddanie śledztw. 446.
— znowienie. 446.
- Sąd krajowy wyższy, właściwość. 15.
— liczba Sędziów. 15.
— obowiązek donoszenia w razie przewłoki Władz sądowych lub Prokuratury rządowej. 27.
— ułożenie wykazu obrońców. 39.
— uchwała scigania, zapadła na wniosek oskarżyciela w zastępstwie. 48.
— żądanie wydania. 59.
— upoważnienie do delegowania. 62.
— spór o właściwość. 64.
— powód wyłączenia. 69.
— wykluczenie 74.
— zaniechanie śledztwa wstępnego. 109.
— zażalenie na uchwały Izby radnej. 114.
— zażalenie więźniów 187.
— przedłużenie uwięzienia z powodu obawy zwichnięcia. 190.
— złożenie kaucyi 194.
— orzeczenie o sprzeciwieniu się aktowi oskarżenia. 210.
— orzeczenie o wniosku uwięzienia, uczynionego podczas wniesienia oskarżenia, w razie zażalenia się. 210.
— odrzucenie oskarżenia. 211, 213.
— rozstrzygnięcie właściwości. 212, 213.
— potwierdzenie oskarżenia. 214.
— zarządzenie co do uwięzienia. 214.

- Sąd krajowy wyższy, uzasadnienie orzeczenia o sprzeciwieniu się. 215.
- środki prawne przeciw orzeczeniu o sprzeciwieniu się. 216.
 - orzeczenie o poddaniu pod oskarżenie. 218.
 - instancja apelacyjna. 280, 294.
 - wyznaczenie miejsca na posiedzenie Sądu Przysięgłych 297.
 - wyznaczenie Sędziów na posiedzenie Sądu Przysięgłych 301.
 - orzeczenie o dopuszczalności znowienia. 352, 357.
 - wyznaczenie kosztów znawcom. 384.
 - oznaczenie kosztów opatrywania potrzeb. 387.
 - zażalenia co do kosztów. 392, 395.
 - odłożenie kary. 401.
 - miejsce wykonania kary 406.
 - orzeczenie o złagodzeniu kary. 410.
 - prosba w drodze łaski. 411.
 - obwieszczenie w przypadku fałszowania papierów kredytowych i monety. 417.
 - rokowania względem wydania obwinionego, znajdującego się za granicą. 421.
 - sprzeciwienie się postępowaniu zaocznemu. 427.
 - wytoczenie postępowania doraźnego 429.
 - zniesienie Sądów doraźnych 446.
 - zażalenia w sprawach drukowych 494.
- Sąd Najwyższy, patrz Trybunał kasacyjny.
- Sąd powiatowy, właściwość 9.
- delegowanie do dochodzenia. 12.
 - udział Prokuratury rządowej. 31.
 - udział Prokuratury rządowej starszej. 32.
 - właściwość w razie zaniechania śledztwa. 52.
 - wykluczenie. 74.
 - skutecznienie doreczeń 81.
 - wniesienie środków prawnych. 81.
 - doniesienia w tymże. 84, 86.

Sąd powiatowy, współdziałanie w dochodzeniach przygotowawczych. 88, 89.

- doniesienia. 89.
- współdziałanie w śledztwie wstępném. 93.
- przekazanie śledztwa wstępnego. 95.
- użycie do przesłuchania świadków. 156.
- przesłuchanie tymczasowo uwięzionego. 178.
- przesłuchanie oskarżonego po prawomocności oskarżenia. 220.
- odbycie rozprawy głównej w siedzibie takowych. 221.
- odesłanie przed takowy w skutek rozstrzygnięcia w postępowaniu względem nieważności. 288.
- przybieranie do posiedzeń Sądu Przysięgłych. 301.
- wniosek znowienia względem zbrodni. 356, 357.
- ściganie przez pogon 415.
- udzielenie przedmiotów przestępstwa. 417.
- udzielenie listów gończych. 417.
- właściwość w przekroczeniach. 447.
- uznanie niewłaściwości. 450.
- uważanie zbrodni (występku) za przekroczenie, orzeczenie Władzy apelacyjnej. 475.
- patrz przekroczenie.

Sąd Przysięgłych, właściwość. 14.

- ustanowienie obrońcy. 41.
- wytoczenie śledztwa wstępnego. 91.
- przesłuchanie osoby poddanej pod oskarżenie. 220.
- termin do rozprawy głównej 221.
- odesłanie po rozprawie głównej. 261.
- wnioski oskarżyciela w razie odesłania przed Sąd Przysięgłych po rozprawie głównej 261.
- popelnienie przestępstwa podczas rozprawy głównej. 278.
- czas i miejsce odbywania. 297.
- trwanie posiedzenia. 298.

- Sąd Przysięgłych, przekazanie spraw karnych na inne posiedzenie. 298, 299.
- skład Sądu Przysięgłych. 300, 301.
 - skład Trybunału Przysięgłych. 301.
 - ułożenie Ławy Przysięgłych. 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310.
 - zwołanie Przysięgłych 302.
 - udzielenie oskarżonemu nazwisk Sędziów i Przysięgłych. 303.
 - wyłączenie Przysięgłych. 306.
 - wykluczenie. 308, 309, 310.
 - zastępcy Przysięgłych. 310.
 - rozprawa główna; oświadczenie Przysięgłych. 311, 314, 315.
 - wywołanie rozprawy. 312.
 - przesłuchanie oskarżonego. 312.
 - odebranie przysięgi od Przysięgłych. 313.
 - przywołanie świadków i znawców tudzież dalsze z nimi zarządzenie. 314.
 - odczytanie oskarżenia 314.
 - prawo Przysięgłych zapytywania się. 315.
 - wnioski co do środków dowodowych. 315.
 - zadawanie pytań. 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323.
 - wywody stron. 324.
 - zakończenie rozprawy. 325.
 - wywód Przewodniczącego. 325.
 - udzielenie aktów Przysięgłym do narady. 325.
 - ustanowienie zwiérzchnika. 326.
 - wstęp do izby obrad. 327.
 - kara dyscyplinarna. 327.
 - wniosek zmiany pytań. 327.
 - oświadczenie w izbie obrad. 327.
 - głosowanie Przysięgłych 328, 329.
 - orzeczenie Przysięgłych. 329.
 - spisanie orzeczenia Przysięgłych. 329.

Sąd Przysięgłych, ogłoszenie orzeczenia Przysięgłych. 330.

- naradzanie się ponowne. 330, 331.
- odrzucenie orzeczenia Przysięgłych. 331.
- zmiana pytan po orzeczeniu Przysięgłych. 331.
- zawieszenie wyroku 332.
- wyłączenie od rozprawy ponownej. 332.
- ogłoszenie orzeczenia Przysięgłych. 333.
- uwolnienie. 334, 337.
- wydanie na piśmie. 334.
- wywody po złożeniu orzeczenia Przysięgłych. 335.
- wyrok uznający winę 338.
- prawo złagodzenia. 338.
- wyrok śmierci 339, 341.
- ogłoszenie i wydanie wyroku na piśmie 340.
- prowadzenie protokołu. 342.
- środki prawne. 343.
- nieważność z powodu wadliwego obsadzenia w postępowaniu orzekającym. 344.
- uważanie zbrodni za przekroczenie. 363.
- właściwość w sprawach drukowych 484, 485, 486.

Sąd śledczy. Trybunał. 10.

Sąd upadkowy (w upadłości), obowiązek doniesienia. 85.

- udzielenie aktów 85.

Sędzia, obowiązek przyjęcia obrony. 43.

- powód wyłączenia. 67, 68, 69, 70, 71, 75.
- wykluczenie. 72.
- odbycie pogoni. 177.
- zarządzenie przytrzymania obwinionego. 177.
- wymienienie nazwisk w postępowaniu względem sprzeciwienia się. 215.
- wstęp do rozpraw tajnych, 230.
- prawo pytania się na rozprawie głównej. 249.
- odbycie oględzin podczas rozprawy głównej. 254.
- ogłoszenie wyroku oskarżonemu. 269.

- Sędzia, wyznaczenie członków Sądu orzekającego. 270.
- zapisanie do protokołu rozprawy. 271.
 - złożenie Trybunału Sądu Przysięgłych. 301, 302.
 - wyłączenie od rozprawy powtórnej. 332.
 - wyrok na zasadzie orzeczenia Przysięgłych dawniejszego. 349.
 - wykonanie wyroku śmierci 404.
 - ogłoszenie wyroku zaocznego 427.
 - podpisanie protokołu w postępowaniu doraźnym. 444.
 - liczba ich, w Sądach powiatowych 9.
 - — w Izbie radnej. 12.
 - — na rozprawach głównych 13.
 - — podczas innych uchwał 13.
 - — w Sądzie krajowym wyższym. 15.
 - — w Trybunale kasacyjnym. 16.
 - — przybranie 17.
 - — nieważność z powodu nienależytego obsadzenia w postępowaniu względem sprzeciwienia się 216.
 - — nieważność z powodu nienależytego obsadzenia w postępowaniu orzekającym. 281, 344.
 - — w razie sprzeciwienia się orzeczeniu dyscyplinarnemu 243.
 - — na rozprawie w celu obrony ustawy. 292.
 - wyrok na zasadzie dawniejszego orzeczenia Przysięgłych 349.
 - dopuszczalność znowienia. 357.
 - znowienie nadzwyczajne 362.
 - odłożenie kary. 401.
 - ogłoszenie wyroku śmierci. 403.
 - wykonanie wyroku śmierci. 404.
 - złagodzenie kary. 410.
 - prośba w drodze łaski 411.
 - Sąd doraźny. 435.
 - patrz głosowanie.
 - patrz naradzanie się.

Sędzia śledczy, ustanowienie. 11.

- zawiadomienie o czynnościach, uskutecznionych przez Władze bezpieczeństwa. 24.
- wystąpienie oskarżyciela w zastępstwie. 48.
- powód wyłączenia Sędziego i Pisarza. 68 69.
- przyjmowanie doniesien. 86.
- współdziałanie przy dochodzeniach przygotowawczych 88, 89.
- działanie z urzędu 89.
- zaniechanie dochodzeń 90.
- stanowisko w śledztwie wstępném. 92, 93, 96.
- wydanie uchwały. 92.
- sprawozdanie. 94.
- wnioski Prokuratury rządowej. 97.
- przedsiębranie oględzin, rewizji domu i przetrząsania papierów. 97.
- dostarczenie tłumaczeń 100.
- protokoły, 101, 104, 105, 106, 107.
- prowadzenie dziennika 107.
- władza dyscyplinarna 108.
- zaniechanie śledztwa wstępnego. 109, 110.
- zakończenie śledztwa wstępnego. 111, 112.
- zażalenia na jego zarządzenia. 113.
- wybór znawców 119.
- władza dyscyplinarna względem znawców. 119.
- zdanie znawców. 122.
- kierownictwo w oględzinach. 123.
- oględziny pośmiertne. 127.
- fałszowanie papierów kredytowych i monety. 136.
- zawiadomienie Prokuratury rządowej o poszlakach. 144.
- zatrzymanie przesyłek. 146, 147.
- oświadczenie świadków w prawie wyłączenia się od świadectwa. 152.
- przesłuchanie świadka w odległości mieszkającego. 156.

- Sędzia śledczy, władza dyscyplinarna względem świadków. 159, 160.
- wezwanie osób wojskowych. 161.
 - wezwanie żandarmów i straży 161.
 - przesłuchanie w języku obcym. 163.
 - zapytanie się świadka o życie poprzednie. 166.
 - stawienie do oczu 168, 205.
 - odebranie przysięgi od świadków. 169, 171.
 - wezwanie obwinionego 173.
 - dostawienie i uwięzienie obwinionego. 175, 176.
 - przesłuchanie uwięzionego. 179.
 - uchwała co do aresztu śledczego 179, 180.
 - tymczasowe przytrzymanie. 181.
 - nakaz niewydalania się z miejsca czynu 182.
 - odwidziny uwięzionych 186.
 - przesyłki do uwięzionych 187.
 - zniesienie uwięzienia 190, 196.
 - przedłużenie aresztu z powodu obawy zwichnięcia. 190.
 - ślub w razie uwolnienia z aresztu. 191.
 - przesłuchanie obwinionego 198, 199.
 - wyznanie 202, 206.
 - udawanie ze strony obwinionego. 203.
 - wniesienie aktu oskarżenia 207.
 - wniosek uwięzienia w akcie oskarżenia 208.
 - udzielenie obwinionemu aktu oskarżenia. 208, 209.
 - przedłożenie aktów Trybunałowi do rozprawy głównej 210.
 - przedłożenie aktów w razie sprzeciwienia się. 210.
 - czynienie wniosków w razie tymczasowego odzrucenia oskarżenia 211.
 - wniesienie zazalenia nieważności w postępowaniu względem sprzeciwienia się. 217.
 - popelnienie czynu karogodnego podczas rozprawy głównej 278.
 - dochodzenie względem znowienia. 357.

Sędzia śledczy, wydanie przedmiotów przestępstwa. 367, 368.

— poszukiwanie właścicieli przedmiotów przestępstwa. 375, 376.

— zarządzenie w razie nieznanymi właścicielami. 377, 378, 379.

— zarządzenie pogoni 415.

— rozpisanie listu gończego. 416, 417.

— obwieszczenie przedmiotów przestępstwa. 417.

Senat, złożenie. 18.

Ściąganie, kosztów; orzeczenie. 391.

— postępowanie w razie ściągania. 391.

Ściganie, wymagalność oskarżenia. 2.

— zarządzenie z urzędu. 2, 34.

— zarządzenie na wniosek oskarżyciela prywatnego. 46.

— odrzucenie ze strony Prokuratora rządowego. 48.

— zarządzenie w skutek wystąpienia strony interesowanej prywatnej 48.

— przyjęcie oskarżenia w zastępstwie przez Prokuratora rządowego. 49.

— obowiązek oswiadczenia w razie rozłączenia spraw karnych. 57.

— obowiązek Prokuratorowi rządowej. 87.

— czynności urzędowe w przypadku uwięzienia przez Sądy powiatowe. 89.

— czynności urzędowe po wniesieniu doniesienia. 90.

— wytoczenie śledztwa wstępnego. 91.

— czynienie wniosku względem zatrzymania przedmiotów. 144.

— wniesienie aktu oskarżenia. 207.

— wytoczenie po tymczasowém odrzuceniu aktu oskarżenia w postępowaniu względem sprzeciwienia się. 211.

— pojawienie się czynu nowego lub więcej karogodnego na rozprawie głównej. 261, 263, 320, 321.

Ściganie, odpadają pytania, mające być zadane Przysięgłym. 317.

- dopuszczalność znowienia 352.
- stan, w czasie dozwolonego znowienia. 359.
- dopuszczalność śledztwa po ukończoném postępowaniu. 363.
- sprawca nieznan. 412.
- nieobecny. 413, 414, 421. 422. 427.
- zbiegły z więzienia. 416.
- postępowanie względem zabrania pism drukowych. 489, 490.
- patrz wykluczenie.
- patrz wytoczenie.
- patrz odstąpienie.
- patrz zaniechanie.

Siła zbrojna, wezwanie przez Sądy karne 28.

- wezwanie przez Prokuratoręą rządową. 36.
- patrz wojsko.

Skarga publiczna, przedmiot takowej 2.

- wniesienie 2.
- patrz Prokuratoręą rządową.
- patrz oskarżyciel w zastępstwie.

Skład, senatów stałych 18.

Skłanianie, środki niedozwolone w celu przekonania podejrzanego. 25.

Skutek odwołający, zażalenie na Sędziego śledczego. 113.

- zażalenie na Izbę radną 114, 115.
- zażalenie z powodu zniesienia aresztu śledczego. 197.
- zażalenie nieważności 284.
- odwołanie się. 294.
- uwolnienie z aresztu w razie uwolnienia od winy. 396.
- wykonanie wyroku. 397.
- odwołanie się w przypadkach przekroczeń 466.

Śledztwa wytoczenie, patrz wytoczenie śledztwa.

Śledztwo wstępne, współdziałanie Sądów powiatowych. 9.

- prowadzenie takowych 11.
- wpływ Izby radnej. 12.
- delegowanie Sądów powiatowych. 12.
- korespondencya. 26.
- zapobieganie zwłoce. 27.
- udział Prokuratury rządowej. 31, 34, 35.
- oznaczenie „obwinionym.“ 38.
- zastosowanie postanowien, podanych względem obwinionego. 38.
- przybranie obrońcy. 45.
- stanowisko oskarżyciela prywatnego. 46.
- wpływ strony interesowanej prywatnej. 47.
- wystąpienie oskarżyciela w zastępstwie. 48.
- konieczność w razie oskarżenia w zastępstwie. 49.
- rozłączenie spraw karnych. 57, 58.
- wniosek wytoczenia. 90.
- wytoczenie z obowiązku. 91.
- cel śledztwa wstępnego. 91.
- ograniczenie. 92, 96.
- uchwały Izby radnej 92.
- udział Sądów powiatowych. 93, 95.
- wnioski Prokuratury rządowej. 97.
- oględziny. 98.
- dochodzenie szkody. 99.
- tłumaczenie pism. 100.
- protokoły. 101, 104, 105, 106, 107.
- zaniechanie. 109.
- zakończenie. 111, 112.
- uzupełnienie. 112.
- zażalenia. 113, 114.
- odebranie przysięgi od świadków. 169.
- przesłuchanie obwinionego. 198.

- Śledztwo wstępne, przewłoka z powodu starania się o wydobycie wyznania. 202.
- przesłuchanie obwinionego po prawomocności aktu oskarżenia względem uzupełnienia sledztwa wstępnego. 220.
 - uzupełnienie po prawomocności aktu oskarżenia. 224.
 - prowadzenie w razie przekazania przed Sąd Przy sięgłych na rozprawie głównej. 261.
 - prowadzenie po uchwale o znowieniu. 359.
 - uzupełnienie w postępowaniu przeciw nieobecnemu. 421.
 - oddanie aktów w przypadkach Sądu doraźnego. 443, 446.
 - w przekroczeniach. 451.
- Ślubowanie, uwolnienie obwinionego. 191.
- pozostawienie na wolnej nodze za kaucją. 193.
 - patrz podanie ręki.
- Sława, dochodzenie. 87.
- powód do odbycia rewizyi osoby. 139.
 - powód do odbycia rewizyi domu 140, 141.
 - poszanowanie. 142.
 - dochodzenie sławy świadka. 166.
 - powód do dostawienia obwinionego. 175.
 - przytrzymanie obwinionego. 175, 177, 178.
 - nakaz uwięzienia. 176.
 - pogon. 177.
 - wykonanie uwięzienia 183.
 - odczytanie orzeczeń karnych na rozprawie głównej. 252.
- Sługa urzędowy, wynagrodzenie kosztów. 382.
- Służba, patrz urząd.
- Służba Boża, zabranie rzeczy do niej służących w przechowanie sądowe. 98.
- Służba lesna, przesłuchanie świadka. 158.
- uwięzienie. 176.
 - udzielenie wyroku. 402.

- Służba wojskowa. zarządzenie aresztu śledczego 180.
— odłożenie kary. 401.
- Śmierć, przedsięwzięcie dochodzeń. 127, 128, 129, 130, 131.
— odczytanie zeznań świadków na rozprawie głównej. 251.
— wniesienie odwołania się. 283.
— wniosek znowienia. 354.
— wynagrodzenie kosztów ze spadku 389.
— odwołanie się w przekroczeniach. 465.
- Spadek, odpowiedzialność za koszta. 389.
- Spadkobierca, patrz śmierć.
- Spis, sporządzenie w razie zatrzymania. 143.
- Spisanie. protokołu na rozprawie głównej. 271.
— orzeczenia Przysięgłych przez zwierzchnika. 329.
— w przypadkach przekroczeń. 452.
- Spółwinny, patrz współwinny.
- Sprawa drukowa, postępowanie 483.
— właściwość. 484, 485, 486.
— zabranie. 487, 488, 490, 491.
— orzeczenie o zniszczeniu pism drukowych 492.
— orzeczenie o zakazie rozszerzenia. 492.
— postępowanie przedmiotowe. 493.
— żalenie się. 494.
- Sprawca nieznanomy, dochodzenia. 87, 412.
- Sprawozdania. Prokuratury rządowej 31.
— Prokuratury rządowej starszej. 37.
— Prokuratora jeneralnego 37.
— Sędziego śledczego. 94.
— Sądu powiatowego. 95.
— w razie badania obwinionego pod względem stanu umysłowego. 134.
— Podwładnych Prokuratury rządowej. 448.
- Sprawozdawca, powód wyłączenia. 69.
— sprawozdanie względem śledztw wstępnych. 95.

Sprawozdawca, rozprawa względem nieważności. 287.

— rozprawa względem odwołania się w przekroczeniach. 472.

Sprzeciwienie się, instancja rozpoznająca. 15.

— zastępca ubogich. 41.

— powód wyłączenia. 68.

— doreczenie. 79.

— wniesienie przeciw aktowi oskarżenia. 208, 209.

— zazalenie przeciw uwięzieniu 210.

— postępowanie 211, 212, 213, 214, 215.

— tymczasowe odrzucenie aktu oskarżenia. 211.

— niewłaściwość. 212.

— odrzucenie oskarżenia. 213.

— utrzymanie oskarżenia. 214.

— uwięzienie 214.

— uzasadnienie. 215.

— wydanie na pismie. 215.

— zażalenie nieważności. 216, 217.

— skutek prawny zaniedbanego sprzeciwienia się. 219.

— świadków i znawców, skazaniu ich za niestawienie 243.

— zrzeczenie się z powodu przekazania na posiedzenie Sądu Przysięgłych. 298.

— przychylenie się po orzeczeniu o znowieniu. 359.

— akt oskarżenia przeciw nieobecny. 421.

— wyrokowi zaocznemu. 427.

— osądowi. 462.

— wyrokowi zaocznemu w przekroczeniach. 478.

— postępowanie przedmiotowe w sprawach drukowych 493.

Srodek prawny, orzeczenia Sądów powiatowych. 13.

— orzeczenie Trybunałów pierwszej instancji. 15.

— zastępca ubogich. 42.

— przybranie obrońcy. 45.

— wydanie odpisu rozrządzenia. 45.

- Środek prawny. spory o właściwość. 64.
- wyłączenie. 69.
 - wykluczenie osób sądowych. 74.
 - doręczenie. 79.
 - wniesienie do Sądu powiatowego. 81.
 - tok postępowania. 115.
 - uchwała względem spisu świadków, wniesionego po prawomocném oskarżeniu. 225.
 - uchwała zbadania środków dowodowych po prawomocném oskarżeniu. 225.
 - wyłączenie jawności 229.
 - kary dyscyplinarne 237.
 - orzeczenie podczas rozprawy głównej. 238.
 - kary za niestawienie się świadków i znawców. 243.
 - sprostowanie wyroku wydanego na piśmie 270.
 - popełnienie czynu karogodnego podczas rozprawy głównej. 278.
 - przeciw wyrokowi. 280.
 - orzeczenie o odwołaniu się. 295.
 - odesłanie na posiedzenie Sądu Przysięgłych. 299.
 - przeciw Sądom Przysięgłych. 343.
 - wyrok, w skutek postępowania znowionego 359.
 - orzeczenie w rzeczy głównej w połączeniu z uchwałą znowienia. 360.
 - przywrócenie do stanu pierwotnego z powodu terminu upłynionego 364.
 - odesłanie na drogę prawa cywilnego 366.
 - zarządzenie względem przedmiotów podejrzanych. 378.
 - obowiązek wynagrodzenia kosztów. 390.
 - wypuszczenie na wolność w razie uwolnienia od winy 396.
 - wykonanie wyroku. 397.
 - założenie wbrew woli oskarżonego. 397, 400.
 - wliczenie czasu od ogłoszenia wyroku. 400.
 - odłożenie kary 401.

- Środek prawny, orzeczenie o złagodzeniu kary. 410.
- orzeczenie o sprzeciwieniu się wyrokowi zaocznemu. 427.
 - wyroki w postępowaniu doraźnym. 445.
 - osąd. 462.
 - wyroki Sądów powiatowych. 433.
 - odrzucenie sprzeciwienia się wyrokom zaocznym w przekroczeniach. 478.
 - patrz zażalenie.
 - patrz sprzeciwienie się.
- Środki dowodowe, uwzględnienie. 3.
- użycie protokółów, spisanych podczas dochodzeń przygotowawczych 88.
 - udzielenie przez Prokuratora rządowego Sędziemu śledczemu. 92.
 - ustalenie przez Sędziego śledczego. 96.
 - przechowanie w Sądzie. 98.
 - upewnienie w czasie zakończenia śledztwa wstępnego. 111.
 - zbadanie na żądanie obwinionego. 199.
 - do rozprawy głównej; zapowiedzenie. 207.
 - zbadanie po prawomocności aktu oskarżenia. 224.
 - przygotowanie do rozprawy głównej. 239.
 - wprowadzenie na rozprawę główną. 246.
 - odpadnięcie na rozprawie głównej. 246.
 - odczytanie na rozprawie głównej. 252.
 - władza, pozostawiona woli Przewodniczącego na rozprawie głównej. 254.
 - ocenienie. 257.
 - używanie aktów. 258.
 - przerwanie rozprawy głównej 273.
 - odroczenie rozprawy głównej. 276.
 - wnioski Przysięgłych. 315.
 - przemówienie Przewodniczącego. 325.
 - wymagalność do znowienia. 352. 353. 355.

Srodki dowodowe, zmiana wyroku pod względem roszczeń cywilnych. 374.

- oznaczenie wydatków 375.
- dostarczenie w postępowaniu doraźném. 437.
- wezwanie do dostarczenia w przekroczeniach. 454.
- wprowadzenie na rozprawie głównej. 457.
- wezwanie do oznaczenia w osądzie. 461.
- odwołanie się w przekroczeniach. 467, 470.
- zbadanie. 470.

Stan, wzgląd u uwięzionych. 184, 185.

Stan oskarżenia, patrz oskarżenie.

Stan umysłowy, zbadanie. 134.

- wyłączenia od świadectwa. 151.
- odbieranie przysięgi. 170, 247.
- udawanie. 203.
- zawieszenie wykonania kary. 398.
- patrz choroba.

Stawienie do oczu, świadków w postępowaniu przedniém. 168.

- z obwinionym 205.
- świadków na rozprawie głównej 248.

Stawienie się, obowiązek. 8, 150.

- patrz władza dyscyplinarna.

Stenograficzne spisanie protokołu rozprawy. 271.

Stósunek głosów, wymagalność. 17, 20.

- wybór zwiérzchnika 326.
- w Sądach Przysięgłych. 329.
- orzeczenie o zawieszeniu wyroku w skutek orzeczenia Przysięgłych. 332.
- w przypadku znowienia. 362.
- w Sądach doraźnych. 442.
- patrz głosowanie.

Stósunki majątkowe, uwzględnienie w razie ściągania kary piénieźnej. 7.

- przydanie zastępcy ubogich. 41.
- uwzględnianie u uwięzionych. 185.

- Stósunki majątkowe, oznaczenie sumy kaucyi. 192.
 — uwzględnianie w razie ściągania kosztów. 391.
- Strawa, patrz koszta.
- Strawne, patrz dyjety.
- Straż, wynagrodzenie kosztów. 381, 382.
- Straż bezpieczeństwa, przesłuchanie świadków. 161.
- Straż policyjna, przesłuchanie świadków. 161.
- Strona interesowana prywatna, przejęcie skargi publicznej. 2.
 — załatwienie roszczeń. 4.
 — przyłączenie się. 47.
 — wpływ na docholenia. 47.
 — przeziéranie aktów 47.
 — wezwanie do rozprawy głównej. 47.
 — prawa na rozprawie głównej. 47.
 — zawiadomienie w razie odstąpienia Prokuratora rządowego od ścigania. 48.
 — zastósowanie postanowień, mówiących o oskarżycielu prywatnym do oskarżyciela w zastępstwie. 49.
 — pełnomocnictwo 50.
 — powód wyłączenia. 67, 68, 69, 75.
 — wykluczenie. 72.
 — wezwanie. 79.
 — doreczenie. 79.
 — zawiadomienie o zaniechaniu śledztwa wstępnego. 110.
 — obecność podczas przesłuchania świadka. 162.
 — dzień rozprawy głównej. 221.
 — podanie odnowionego spisu świadków po prawomocném oskarżeniu. 222.
 — uzupełnienie śledztwa wstępnego po prawomocnym akcie oskarżenia. 224.
 — władza dyscyplinarna na rozprawie głównej. 235.
 — obecność na rozprawie głównej. 241.
 — prawo pytania się na rozprawie głównej. 249.

Strona interesowana prywatna, wywody na rozprawie głównej. 255, 256.

- wymienienie w wyroku. 270.
- zapisanie wniosków do wyroku. 270.
- zapisanie do protokołu rozprawy. 271.
- dopuszczalność odwołania się. 283.
- układanie Ławy Przysięgłych. 304, 307.
- wyłączenie od urzędu Przysięgłych 306.
- wywody po zadaniu pytan na rozprawie przed Sądem Przysięgłych. 324.
- wywody po orzeczeniu Przysięgłych 335.
- rozprawa główna w skutek postępowania znowionego. 359.
- dochodzenie swych roszczeń. 365.
- odesłanie na drogę prawa cywilnego. 366, 368.
- orzeczenie o roszczeniach. 366.
- wydanie przedmiotów 367, 368.
- wynagrodzenie szkody. 369.
- roszczenia Państwa. 370.
- interes prawny. 371.
- małżeństwo. 371.
- udanie się na drogę prawa cywilnego. 372.
- zapisanie i skutek prawomocności wyroku. 373.
- zmiana wyroku względem roszczeń cywilnych. 374.
- koszta zastępstwa 394.
- popieranie oskarżenia w przekroczeniach. 457.
- odwołanie się w przekroczeniach. 465.
- rozprawa względem odwołania się w przekroczeniach. 471, 473.

Stró ż o w a n i e (straż więzienna), koszta wykonania 388.

Ś w i a d e c t w o, patrz fałszywe świadectwo.

Ś w i a d e c t w o u r z ę d o w e, na zaniechanie śledztwa wstępnego. 110.

- na odbycie rewizyi domu. 141.
- na wypadek przetrząsania. 142.

- Świadectwo urzędowe, potwierdzenie prawomocności wyroku. 373.
- pismo uwierzytelniające w celu pogoni. 415.
- Świadek, obowiązek stawienia się. 8, 150.
- wyłączenie od obrony. 40.
- wezwanie strony interesowanej prywatnej. 47.
- powód wyłączenia Sędziego i Pisarza. 67.
- powód wyłączenia Prokuratora rządowego. 75.
- przesłuchanie przez Władze bezpieczeństwa. 88.
- obecność stron 97.
- dochodzenie szkody. 99.
- obowiązek stawienia się i składania świadectwa. 150, 159. 160.
- uwolnienie od zeznania. 151, 152, 153.
- świadkowie daleko mieszkający. 156. 157.
- doniesienie o wezwaniu. 158.
- dostawienie. 159.
- władza dyscyplinarna. 159, 160.
- orzecznictwo Sądów wojskowych. 161.
- przesłuchanie. 162. 165, 166, 167, 168.
- wyłączenie stron. 162.
- przypomnienie obowiązku zeznania prawdy. 165.
- pytania ogólne 166.
- zapytanie o życie poprzednie 166.
- przesłuchanie szczegółowe. 167.
- stawienie do ócz. 168.
- rozpoznanie. 168.
- odbieranie przysięgi. 169, 170, 171, 247.
- przesłuchanie poszkodowanego. 172.
- udawanie ze strony obwinionego 203.
- spis świadków do rozprawy głównej. 207.
- dzień rozprawy głównej. 221.
- wezwanie po wniesionym akcie oskarżenia. 222.
- orzeczenie o wezwaniu do rozprawy głównej. 225.
- przesłuchanie na rozprawie głównej. 232.
- władza karania na rozprawie głównej. 235.

- Świadek**, przywołanie na rozprawie głównej. 241.
- zapobieżenie porozumieniom się. 241.
 - dostawienie. 242.
 - odczytanie protokółów. 242, 252.
 - kara za niestawienie się. 242.
 - odroczenie. 242.
 - środki prawne przeciw karom za niestawienie się. 243.
 - odebranie przysięgi na rozprawie głównej. 247.
 - przesłuchanie na rozprawie głównej 247, 248.
 - stawienie do ócz. 248.
 - oddalenie i dalsze przesłuchanie na rozprawie głównej. 251.
 - odczytanie zeznan na rozprawie głównej. 252.
 - odczytanie przez Przewodniczącego. 254.
 - zapisanie do protokołu rozprawy. 271.
 - postępowanie w razie fałszywego świadectwa 277.
 - przesłuchanie w razie popełnienia czynu karogodnego podczas rozprawy głównej 278.
 - wyłączenie od obowiązku Przysięgłego. 306.
 - stawienie się przed Sądem Przysięgłych. 314.
 - odczytanie zeznan na rozprawie głównej w skutek znowienia. 359.
 - wynagrodzenie kosztów. 381, 383.
 - wynagrodzenie dla oskarżyciela prywatnego. 383.
 - wynagrodzenie dla poszkodowanego. 383.
 - odbieranie przysięgi w przekroczeniach. 453.
 - przesłuchanie w instancji apelacyjnej w przekroczeniach 470, 471.
- Świadek sądowy**, ustanowienie. 102.
- uwolnienie. 103.
 - podpis. 105.
 - kara dyscyplinarna. 108.
 - przybranie do oględzin. 116.
 - przybranie do rewizji domu i osoby. 142.
 - przybranie do przesłuchania obwinionego. 198.

- Świadek sądowy, wyłączenie od obowiązku Przy-
sięgłego. 306.
- przybranie w przekroczeniach. 452.
- Święto, obliczenie terminu 6.
- odbycie rozprawy głównej. 273.
 - wykonanie wyroku śmierci 403.
- Szkoda, zbadanie. 99.
- postępowanie śledcze. 137.
 - wyłączenie od składania świadectwa. 153.
 - patrz roszczenie z prawa prywatnego.
- Szlachectwo, zawiadomienie o wyroku 402.
- Tabela wykazawcza, przesłanie jej na miej-
sce kary. 405.
- Tajemnica urzędowa, składanie świadectwa.
151.
- Telegram, zatrzymanie 146, 149.
- otworzenie. 147.
 - zawiadomienie. 148.
 - uwięzionych, 187.
- Termin, obliczanie 6.
- przedłużenie. 6.
 - niedotrzymanie przez Prokuraturę rządową. 27.
 - skutek prawny zaniedbania przez oskarżyciela
prywatnego. 46.
 - do ścigania przez oskarżyciela w zastępstwie. 48.
 - oświadczenie względem ścigania w razie rozłą-
czenia spraw karnych 57.
 - zażalenie na delegacją. 63.
 - wykluczenie osób sądowych 73.
 - uwięzienie przez Sąd powiatowy. 89.
 - do aktu oskarżenia. 112.
 - zapowiedzenie zażalenia na uchwały Izby radnej.
114.
 - złożenie zdania przez znawców. 124.
 - udzielenie nakazu rewizji domu i osoby. 140, 141.

Termin, zatrzymanie przesyłek przez Prokuratora rządowego 146.

- zawiadomienie o zatrzymaniu przesyłek. 148.
- udzielenie nakazu uwięzienia. 176.
- przytrzymanie. 177, 178.
- przesłuchanie przez Sędziego śledczego. 179.
- udzielenie uchwały względem zarządzonego aresztu śledczego 181.
- uwięzienie tymczasowe. 181.
- areszt z powodu obawy zwichnięcia. 190.
- uznanie kaucyi za przepadłą 193.
- zażalenie z powodu zniesionego aresztu śledczego. 197.
- do sprzeciwienia się aktowi oskarżenia. 209.
- w razie tymczasowego odrzucenia aktu oskarżenia. 211.
- zażalenie nieważności w postępowaniu względem sprzeciwienia się. 217.
- do przesłuchania oskarżonego. 220.
- do oznaczenia dnia rozprawy głównej. 221.
- wniesienie nowego spisu aktów po prawomocnym oskarżeniu. 222.
- do scigania; orzeczenie o niewłaściwości po rozprawie głównej. 261, 262.
- przybycie nowego czynu karogodnego na rozprawie głównej. 263.
- do wydania wyroku na piśmie. 270.
- do zażalenia nieważności. 284.
- do wywodu zażalenia nieważności. 285.
- wywód strony przeciwnej. 285.
- do rozprawy przed Trybunałem kasacyjnym. 286.
- do odwołania się. 294.
- do wywodu uciążliwości. 294.
- do wyznaczenia rozprawy przed Sądem Przysięgłych; zrzeczenie się z powodu odesłania na posiedzenie Sądu Przysięgłych. 298.

Termin, udzielenie oskarżonemu nazwisk Sędziów i Przysięgłych. 303.

- zażalenie na znowienie. 352.
- orzeczenie o znowieniu. 357.
- uważanie zbrodni za przekroczenie. 363.
- przywrócenie do pierwszego stanu. 364.
- opisanie rzeczy cudzej. 376.
- roszczenie do ceny kupna rzeczy cudzej. 378.
- zgłoszenie się z roszczeniem do wynagrodzenia kosztów. 383, 386.
- zażalenie na zarządzenie względem kosztów. 392.
- oznaczenie kosztów. 395.
- wykonanie wyroku śmierci. 403.
- dla obwinionego do sprzeciwienia się. 421.
- w postępowaniu zaoczném. 423.
- w skutek niestawienia się oskarżonego. 427.
- postępowanie w razie Sądu doraźnego. 439.
- wykonanie wyroku śmierci. 445.
- rozprawa główna w przekroczeniach. 451.
- wezwanie do rozprawy głównej w przekroczeniach. 455.
- postępowanie nakazowe. 461.
- odwołanie się w przekroczeniach. 466, 467.
- rozprawa w skutek odwołania się w przekroczeniach. 471.
- sprzeciwienie się wyrokowi zaocznemu w przekroczeniach. 478.
- znowienie w przekroczeniach. 480.
- orzeczenia w przekroczeniach. 481.
- doniesienie o zabranii pism drukowych. 487.
- potwierdzenie zabrania. 488.
- orzeczenie o zabranii. 489.
- zgaśnięcie zabrania. 489.
- wniosek ścigania. 490.
- roszczenie do wynagrodzenia z powodu zabrania. 491.

- Termin**, sprzeciwienie się w postępowaniu przedmiotowém w sprawach drukowych. 493.
- Trucizna**, sposób obchodzenia się podczas oględzin. 122.
- przybranie chemików. 131.
- Tłómacz**, użycie do tłumaczenia. 100.
- przyzwanie do przesłuchania świadków. 163.
- przesłuchanie obwinionego. 198.
- wynagrodzenie kosztów. 381, 385, 386.
- Tłómaczenie**, patrz tłumacz.
- Trup**, patrz zwłoki.
- Trybunał drugiej instancyi**, patrz Sąd krajowy wyższy.
- Trybunał kasacyjny**, właściwość. 16.
- liczba Sędziów. 16.
- ustanowienie Prokuratora generalnego. 29.
- udział Prokuratora generalnego. 33.
- wydanie 54.
- władza delegowania 63.
- spór o właściwość. 64.
- wyłączenie. 69.
- wykluczenie. 74.
- zażalenie nieważności w postępowaniu względem sprzeciwienia się. 216, 217, 219.
- poddanie pod oskarżenie. 218, 219.
- zażalenie nieważności. 280, 343.
- postępowanie względem zażalenia nieważności. 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291.
- skazanie na karę za lekkomyślność. 288.
- rozprawa w celu obrony ustawy. 292.
- połączenie z odwołaniem się. 296.
- przedłożenie wyroku śmierci. 341.
- znowienie nadzwyczajne. 362.
- orzeczenie złagodzenia kary. 410.
- prośba w drodze łaski. 411.
- zażalenie nieważności w przekroczeniach. 479.

Trybunał kasacyjny, znowienie nadzwyczajne w przekroczeniach. 480.

Trybunał pierwszej instancji, właściwość. 10, 13.

— złożenie Senatów. 18.

— korespondencya. 26.

— obowiązek zapobiegania przewłokom. 27.

— czynności urzędowe Sądów niewłaściwych. 65, 66.

— wykluczenie Trybunału. 74.

— obowiązek donoszenia. 84.

— ustanowienie znawców. 119.

— przepadek kaucyi. 193.

— przedkładanie aktów po wniesieniu aktu oskarżenia. 210.

— przeniesienie oskarżonego po prawomocném oskarżeniu. 220.

— wniesienie zażalenia nieważności. 284, 285.

— wniesienie odwołania się. 294.

— połączenie zażalenia nieważności z odwołaniem się. 296.

— odbycie posiedzenia Sądu Przysięgłych. 297.

— złożenie Sądu Przysięgłych. 300, 301.

— zażalenie nieważności i odwołanie się od wyroków Sądu Przysięgłych. 343, 346.

— wniosek znowienia. 357.

— wytoczenie postępowania zaocznego. 422.

— wkroczenie jako Sąd doraźny. 435.

Trybunał Sądu Przysięgłych, patrz Sąd Przysięgłych.

Tytuł, zawiadomienie o postępowaniu karném. 83.

— zawiadomienie o wyroku. 402.

Ubranie (więzienne), patrz koszta.

Uchwała, Izby radnej. 12, 15.

— Sądu poza rozprawą główną. 13.

— zbieg kilku czynów karogodnych. 22.

Uchwała. wnioski Prokuratury rządowej. 35.

— obecność Prokuratury rządowej. 35.

— wytoczenie skargi w zastępstwie. 48.

— uwięzienia tymczasowego w Sądzie powiatowym. 178.

— aresztu śledczego 179, 180.

— wydalenia oskarżonego z rozprawy głównej. 234.

— wykonalność uchwał, zapadłych na rozprawie głównej. 237.

— w toku rozprawy głównej. 272.

— zmiany pytań, zadanych Przysięgłym. 316, 327.

— zmiany pytań po orzeczeniu Przysięgłych. 331.

— wniosek znowienia. 352.

— dopuszczalność znowienia. 357.

— wpływ na wykonanie kary. 361.

— oświadczenie, iż rzeczy są podejrzone. 378.

— wynagrodzenie kosztów. 390.

— możliwość ściągnięcia kosztów. 391.

— oznaczenie wydatków. 395.

— patrz Sędzia.

— patrz stósunek głosów.

Ucieczka, patrz obawa ucieczki.

Ujęcie, patrz ucieczka.

— uzasadnia właściwość. 52, 54, 58.

Ukaranie, wymagalności ustawowe. 1.

— patrz kara.

Ułaskawienie, odpada zadawanie pytań Przysięgłym. 317.

— naradzanie się nad wyrokiem śmierci. 341.

— prośba skazanych na śmierć. 403.

— postępowanie. 411.

Umocowanie, patrz pełnomocnictwo.

Upadek. skargi publicznej. 2.

Upoważnienia, utrata takowych; zawiadomienie o wyroku. 402.

— wykonanie. 408.

- Upoważnienia, odebranie przysięgi w przekroczeniach. 453.
- Urząd, zawiadomienie o toku postępowania. 83.
- obowiązek do doniesienia. 84.
 - uwalnia od obowiązku świadka sądowego. 103.
 - przesłuchanie jako świadka. 158.
 - zarządzenie i zniesienie aresztu. 176, 402.
 - zawiadomienie o wyrokach. 399, 402.
 - odebranie przysięgi w przypadkach przekroczeń. 453.
 - patrz z urzędu.
- Urząd Najwyższy Marszałkowski, co do osób pozakrajowych. 61.
- przesłuchanie Członków Domu césarskiego. 155.
- Urzędnik, niedozwolone środki w celu przekonania podejrzanego 25.
- zapisanie do wykazu obrońców. 39.
 - zawiadomienie o toku postępowania karnego. 83.
 - uwolniony od obowiązku świadka sądowego. 103.
 - przesłuchanie jako świadka. 158.
 - zarządzenie i zniesienie uwięzienia. 176, 402.
 - dopuszczenie do rozpraw tajemnych. 229.
 - wynagrodzenie należytości. 381.
 - użycie za tłumacza, koszta. 385.
 - zawiadomienie o wyrokach. 399, 402.
 - odwidziny skazanych na śmierć. 403.
 - przystęp podczas tracenia. 404.
 - odwołanie się do przysięgi służbowej. 453.
- Urzędnik rządowy. wpisanie do wykazu obrońców. 39.
- obowiązek przyjęcia 43.
 - wyłączenie od składania świadectwa. 151.
 - patrz urzędnik.
- Urzędowy sługa, patrz sługa urzędowy.
- Urzędowa tajemnica, patrz tajemnica urzędowa.

Usiłowanie, zadawanie pytań Przysięgłym 320.

Ustnie, patrz ogłoszenie.

Uszkodzenie, patrz uszkodzenie ciała.

— patrz roszczenia z prawa prywatnego.

Uszkodzenie ciała, dochodzenie. 132, 133.

Uwięzienie, wsparcie wypuszczonych z więzienia. 7.

— skutecznienie przez Władze bezpieczeństwa. 24.

— zastosowanie postanowień, podanych względem obwinionego. 38.

— rozmowa z obrońcą 45.

— doręczenie odpisu nakazu uwięzienia. 45.

— wpływ skargi w zastępstwie 49.

— uzasadnienie właściwości. 52, 54, 58.

— rozłączenie spraw karnych 57.

— żądanie wydania. 59.

— obchodzenie się z pozakrajowymi. 61.

— skutecznienie przez Sąd powiatowy. 89.

— odrzucenie doniesienia. 90.

— uwolnienie w przypadku zaniechania śledztwa wstępnego. 110.

— prawo zażalenia na Izbę radną. 114.

— przedsięwzięcie rewizji domu 141.

— zatrzymanie listów i przesyłek. 146, 147.

— przytrzymanie tymczasowe 175, 177.

— nakaz uwięzienia. 175, 176.

— doniesienie 176. 402.

— zarządzenie przedmiotami, wziętymi w zachowanie 177.

— zarządzenie w Sądzie powiatowym. 178.

— areszt śledczy. 179, 180.

— zarządzenie przeciw osobom wojskowym. 180.

— uwięzienie w przypadkach przestępstw rozgałęzionych. 181.

— nakaz uwięzienia w przypadkach nieposłuszeństwa. 182.

- Uwięzienie, sposób wykonania. 183, 184, 185.
- zatrudnienie więźniów. 185.
 - odwidziny. 186.
 - przesyłki do więźniów. 187.
 - okowanie. 188.
 - zwidzanie więzień. 189.
 - zniesienie. 190, 196.
 - trwanie w przypadku obawy zwichnięcia. 190.
 - odebranie ślubu. 191.
 - złożenie kaucyi 192, 194, 195.
 - zażalenie na wypuszczenie z więzienia. 197.
 - czynienie wniosku uwięzienia w akcie oskarżenia. 207, 208.
 - orzeczenie o wniesionym akcie oskarżenia. 208, 210, 214.
 - zażalenie na wniesione oskarżenia. 210.
 - orzeczenie o wniesioném sprzeciwieniu się 214.
 - zarządzenie po prawomocności aktu oskarżenia. 220.
 - cofnięcie aktu oskarżenia. 227.
 - orzeczenie w przypadku wniesienia nowego aktu oskarżenia. 227.
 - stawienie się na rozprawie głównej 239.
 - złożenie świadectwa fałszywego na rozprawie głównej. 277.
 - zapowiedzenie zażalenia nieważności. 284.
 - obecność oskarżonego w postępowaniu względem nieważności. 286.
 - uchwała znowienia. 361.
 - wypuszczenie w przypadku uwolnienia od winy. 396.
 - ujęcie nieobecnego. 414, 415.
 - list gończy przeciw zbiegłym z więzienia. 416.
 - przyrzeczenie listu żelaznego. 419.
 - zarządzenie w przypadku uwolnienia w postępowaniu doraźném. 443.

Uwięzienie, odesłanie przed Sędziego właściwego. 443.

- dopuszczalność w przekroczeniach. 452.
- obchodzenie się w przypadkach przekroczeń. 452.
- odwołanie się w przekroczeniach. 466.
- rozprawa względem odwołania się w przekroczeniach. 471.
- koszta opatrywania patrz koszta.
- koszta wykonania patrz koszta.

Uwolnienie, oskarżonego. 259.

- z więzienia w razie wniesionego zażalenia nieważności. 284.
- uchylenie zadawania pytań Przysięgłym. 317.
- w skutek orzeczenia Przysięgłych 334, 337.
- dopuszczalność znowienia. 355.
- orzeczenie względem śledztwa znowionego. 359.
- w połączeniu z orzeczeniem o znowieniu. 360.
- z powodu znowienia nadzwyczajnego. 362.
- dopuszczalność wytoczenia (ciągu dalszego) postępowania. 363.
- wypuszczenie z więzienia. 396.
- w przypadkach Sądu doraźnego. 443.
- wypuszczenie z aresztu w przypadkach przekroczeń. 466.
- w sprawach drukowych; skutek prawny. 492.

Uzupełnienie śledztwa, stanowi pytanie wstępne. 21.

- dochodzeń przygotowawczych przez Sędziego śledczego. 88.
- czynienie wniosków. 112.
- po prawomocnym akcie oskarżenia. 224, 227.
- śledztwa przez uchwałę znowienia. 359.
- w postępowaniu przeciw nieobecnemu. 421.
- zarządzenie Władzy apelacyjnej w przekroczeniach. 476.

- W a g a, sposób oznaczania. 117.
- W a ł c o w n i a, przesłuchanie świadków 158.
- uwięzienie. 176.
 - udzielenie wyroku. 402.
- W a ż n o ś ć, sprawy, sprawozdanie Prokuratury rządowej. 31.
- udanie się po zdanie Wydziału. 126.
- W e g r y, korespondencya. 26.
- właściwość 53, 59.
 - przesłuchanie świadków. 157.
 - wydanie oskarżonego. 421.
- W e z w a n i e, obowiązek stawienia się. 8.
- uważanie za obwinionego. 38.
 - zastosowanie postanowień obowiązujących względem obwinionego. 38.
 - do rozprawy głównej. 79.
 - obowiązek posłuchu. 150.
 - świadków daleko mieszkających. 156, 157.
 - doniesienia. 158.
 - powtórzenie. 159.
 - członków straży i osób wojskowych. 161.
 - obwinionego do przesłuchania. 173.
 - oskarżonego po prawomocném oskarżeniu. 220.
 - oskarżonego do rozprawy głównej. 221.
 - osób wojskowych do rozprawy głównej 223.
 - rozprawa kasacyjna. 286.
 - wynagrodzenie kosztów. 381, 382.
 - zapisanie orzeczenia o wynagrodzeniu kosztów. 383, 386.
 - przeciw nieobecnemu. 413.
 - w razie listu żelaznego. 420.
 - postępowanie w razie nieuskrutecznionego doręczenia do rozprawy głównej. 422.
 - w razie uskrutecznionego doręczenia. 427.
 - publiczne. 422, 423.

Wezwanie, nieuskutecznione doręczenie w przekroczeniach. 452.

- osnowa wezwania w przekroczeniach 454.
- rozprawa względem odwołania się w przekroczeniach. 471.

Więdeń, czas posiedzeń Sądu Przysięgłych, 297.

Wiek, do odbierania przysięgi. 170.

- uwzględnienie w przypadku odstawienia do więzienia 184.
- odczytanie protokółów ze świadkiem spisanych. 252.
- uwzględnianie w postępowaniu doraźném. 442.
- patrz piecza.

Większość, patrz stósunek głosów.

Wliczanie, patrz wykonanie.

Władza apelacyjna, Trybunał piérwszej instancyi. 10, 13, 463.

- Trybunał drugiej instancyi. 15, 280, 294.
- utworzenie senatów stałych 18.

Władza bezpieczeństwa, ściganie przestępstw. 24.

- srodki niedozwolone w celu przekonania podejrzanego. 25.
- znoszenie się z Prokuraturą rządową i podporządkowanie pod nią. 36.
- przyjmowanie doniesień. 86.
- współdziałanie w dochodzeniach przygotowawczych. 87, 88.
- odbycie oględzin. 88.
- odbycie rewizyi domu. 88.
- przesłuchanie świadków 88.
- przybranie do rewizyi domu. 140.
- odbycie rewizyi domu 141.
- pogon. 177.
- przytrzymanie obwinionego. 177.
- wykonanie wyroku smierci. 404.

Władza bezpieczeństwa, sciganie przez po-
goń 415.

— udzielenie listu gończego 417.

— udzielenie przedmiotów przestępstwa. 417.

— zabranie pism drukowych 487.

Władza dyscyplinarna, (porządkowo-karna),
Sędziego śledczego. 108.

— skutek odwołujący zazalenia 113.

— przeciw znawcom 119.

— wzbranianie się wydania przedmiotów przestęp-
stwa 143.

— przeciw świadkom. 159, 160.

— nieposłuszeństwo. 182.

— Przewodniczącego na rozprawie głównej. 233.

— Sądu na rozprawie głównej. 235, 236, 237.

— niestawienie się świadków i znawców na rozpra-
wie głównej 242.

— kary za lekkomyślność, wymierzone przez Try-
bunał kasacyjny 288.

— względem Przysięgłych w izbie obrad. 327.

Władza gminna, sciganie przestępstwa 24.

— obowiązek wspierania. 26.

— znoszenie się z Prokuraturą rządową. 36.

— skutecznianie doręczeń 79, 80.

— wykonanie wyroku śmierci, 404.

— ogłoszenie postępowania doraźnego. 431.

— patrz urząd.

— patrz władza bezpieczeństwa.

Władze krajowe, danie pomocy. 26.

— patrz urząd.

— znoszenie się z Prokuraturą rządową. 36.

Władza Przewodniczącego, (dyskrecy-
onalna). 254.

Władze rządowe, pomoc 26.

— znoszenie się z Prokuraturą rządową. 36.

Władze sprawiedliwości, zażalenia więźniów. 187.

Właściwość, sądów. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

— postanowienia. 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 64, 65, 66.

— jako pytanie wstępne. 21.

— oznaczenie według miejsca czynu. 51.

— oznaczenie według pobytu. 52.

— oznaczenie według ujęcia. 52.

— oznaczenie dla współwinnych i udział biorących. 55.

— oznaczenie w przypadku zbiegu czynów karogodnych. 56, 57, 58.

— prawo delegowania. 62, 63.

— spory o właściwość. 64.

— czynności urzędowe Sądów niewłaściwych. 65, 66.

— doniesienie do Sądów niewłaściwych. 84, 86.

— zawiadomienie w przypadku przesłuchania świadków przez Sędziego śledczego. 157.

— ściganie i uwięzienie przez Władze niewłaściwe. 177.

— uzasadnienie w akcie oskarżenia. 207.

— postępowanie w razie sprzeciwienia się. 208, 212, 216, 217, 219.

— rozstrzygnięcie właściwości i postępowanie w razie sprzeciwienia się aktowi oskarżenia. 212, 213.

— przyczyna nieważności w postępowaniu względem sprzeciwienia się. 216.

— zaprzeczenie po prawomocności oskarżenia. 219.

— orzeczenie po rozprawie głównej. 261, 263.

— oświadczenie niewłaściwości po rozprawie głównej. 261.

— powód nieważności. 281, 344.

Właściwość, rozstrzygnięcie w postępowaniu względem nieważności, w razie nieuzasadnionego oświadczenia niewłaściwości. 288.

- orzeczenie Trybunału Sądu Przysięgłych w przypadku niewłaściwości. 338.
- Sądu doraźnego. 434, 443.
- wykluczenie Sądu powiatowego. 450.
- nieważność w przypadkach przekroczeń. 468.
- rozprawa względem odwołania się w przypadkach przekroczeń. 474, 475.
- w sprawach drukowych. 484, 485, 486.

Wikt, patrz strawa.

Wnioski, wymagane do rozpoczęcia ścigania. 2.

- załatwienie roszczeń cywilnych. 4.
- czynienie w toku śledztwa przez Prokuratorę rządową. 34.
- sędziowska uchwała. 35.
- rozłączenie zastępstwa kilku obwinionych. 42.
- wpływ oskarżyciela prywatnego na przedsięwzięcie dochodzeń. 46, 47.
- skutek zaniedbania terminu przez oskarżyciela prywatnego. 46.
- czynienie na rozprawie głównej przez stronę interesowaną prywatną. 47.
- odczytanie na rozprawie głównej względnie strony interesowanej prywatnej. 47.
- oskarżyciela zastępczego na rozpoczęcie ścigania. 48.
- rozłączenie spraw karnych. 57.
- wymagalność do sądowego działania. 89.
- w przypadku uwięzienia przez Sąd powiatowy. 89.
- wytoczenia śledztwa wstępnego. 90, 91.
- wpływ na obszerność śledztwa wstępnego. 92.
- w toku śledztwa wstępnego. 92, 94, 96, 97.
- zaniechanie śledztwa wstępnego. 109.
- uzupełnienia śledztwa wstępnego. 112.
- uwzględnienie podczas oględzin. 123.

- Wnioski, odebrania przysięgi od świadków w śledztwie wstępniem. 169.
- przedłużenie uwięzienia z powodu obawy zwicznienia. 190.
 - dochodzenia w razie wyznania. 206.
 - uwięzienia w razie wniesienia aktu oskarżenia. 208, 210.
 - czynienie po odrzuceniu aktu oskarżenia w postępowaniu względem sprzeciwienia się. 211.
 - odrzucenie aktu oskarżenia z powodu braku żądania. 213.
 - względem wniesienia aktu oskarżenia — rozstrzygnięcie sprzeciwienia się. 214.
 - wezwanie świadków i znawców po prawomocności oskarżenia. 222.
 - uzupełnienie śledztwa. 224, 225.
 - odroczenia rozprawy głównej. 226.
 - wykluczenia jawności. 229, 231.
 - zastosowania władzy dyscyplinarnej. 235.
 - odjęcia prawa zastępowania. 236.
 - zastrzeżenie obrażonego rozpoczęcia ścigania. 237.
 - rozstrzygnięcie wniosków, uczynionych podczas rozprawy głównej. 238.
 - niestawienie się świadków i znawców na rozprawie głównej. 242.
 - przesłuchanie świadków na rozprawie głównej. 251.
 - odebranie przysięgi od świadków, wezwanych przez Przewodniczącego. 254.
 - na rozprawie głównej po skończonem postępowaniu dowodowem. 255, 324, 335.
 - uwolnienie z powodu braku wniosku. 259, 317.
 - oskarżyciela w razie odesłania przed Sąd Przesięgłych po rozprawie głównej. 261,
 - zmiana stanu sprawy podczas rozprawy głównej. 262, 263, 320, 321.

- Wnioski, oskarżyciela. Uwzględnienie w wyroku. 267.
- zapisanie do wyroku, wydanego na piśmie. 270.
 - zapisanie do protokołu rozprawy. 271.
 - przyczyna nieważności z powodu nieuwzględnienia 281, 344.
 - odkazanie sprawy karnéj na inne posiedzenie Sądu Przysięgłych. 298, 299.
 - układanie Ławy Przysięgłych. 307.
 - Przysięgłych co do zbierania dowodu. 315.
 - zmiana pytań dla Przysięgłych. 316, 327, 331.
 - dopuszczalność znowienia. 352, 353, 354. 355, 356, 357.
 - znowienia nadzwyczajnego. 362.
 - poświadczenia prawomocności wyroku. 373.
 - zmiany wyroku co do roszczeń prywatnych. 374.
 - oznaczenie wydatków. 395.
 - złagodzenia kary. 410.
 - postępowania przeciw nieobecnym. 412, 421.
 - postępowania zaocznego. 422.
 - wzbronienia wykonywania praw obywatelskich. 425.
 - wytoczenie postępowania przed Sądem doraźnym. 437.
 - rozprawa przed Sądem doraźnym. 441.
 - prawa strony interesowanéj prywatnéj w przekroczeniach 449.
 - czynienie w przekroczeniach. 451.
 - wykluczenie jawności w przekroczeniach. 456.
 - rozprawa główna w przekroczeniach. 457.
 - zarządzenie postępowania nakazowego. 460.
 - zabrania pism drukowych. 487, 488, 490.
 - postępowanie przedmiotowe w sprawach drukowych. 493.
- Wojsko, pomoc. 28, 36.
- właściwość. 60.

- W o j s k o**, zawiadomienie o postępowaniu karném. 83.
 — uwolnienie od obowiązku świadka sądowego 103.
 — odbywanie rewizji domu. 140.
 — przesłuchanie świadków. 161.
 — areszt śledczy. 180.
 — wezwanie do rozprawy głównej. 223.
 — noszenie broni na rozprawie głównej. 228.
 — władza dyscyplinarna na rozprawie głównej. 233.
 — wynagrodzenie kosztów. 383.
 — odłożenie kary. 401.
 — Sąd doraźny. 431.
 — dodanie podczas postępowania doraźnego. 436.
 — właściwość Sądu cywilnego w postępowaniu doraźném. 438.
- W o l n o ś ć** od opłaty stępla, podania w sprawach karnych. 380.
- W o l n o ś ć** od pocztowego, podać w sprawach karnych. 380.
- W s p a r c i e**, więźniów; użycie do tego kar pieniężnych. 7.
- W s p ó ł w i n n y**, ustanowienie obrońcy wspólnego. 42.
- uzasadnienie właściwości. 55, 56, 57, 58.
 - niemożność odebrania przysięgi. 170, 247.
 - dostawienie do więzienia. 184.
 - wzgląd w orzeczeniu o sprzeciwieniu się. 213.
 - zapytanie oskarżonego na rozprawie głównej pod względem poczynionych zeznań. 284, 250.
 - odczytanie zeznań na rozprawie głównej. 252.
 - uwzględnienie w postępowaniu co do nieważności. 290.
 - uwzględnienie w postępowaniu co do odwołania się. 295.
 - zadawanie pytań Przysięgłym. 320.
 - zawieszenie wyroku w skutek orzeczenia Przysięgłych. 332.

- Współwinny**, odczytanie zeznań w postępowaniu znowioném. 359.
- zwrot rzeczy cudzej. 367.
 - obliczenie kosztów. 389.
 - wykonanie wyroku śmierci. 404.
 - wpływ postępowania zaocznego. 428.
 - właściwość w postępowaniu doraźném. 434.
 - poszukiwanie w postępowaniu doraźném. 441.
 - uwzględnienie w razie odwołania się w przekroczeniach. 477.
- Wybióranie**, patrz prawo wybiórania.
- Wydalenie**, doniesienie o niém. 407.
- Wydanie**, przedmiotów przestępstwa. 143.
- patrz listy.
- Wydatki**, postanowienia. 395, 396.
- Wydział prawniczy** — zapisanie członków do wykazu obrońców. 39.
- lekarski — zdanie. 126.
- Wygody**, dozwoleń uwiezionym. 185.
- Wykaz**, Prokuratorji rządowej względem śledztw w przekroczeniach. 448.
- patrz sprawozdanie.
 - patrz lista.
- Wykaz obrońców**, wpisanie. 39.
- prawo żalenia się 39.
 - obowiązek przyjęcia. 43.
 - oskarżyciel prywatny. 50.
 - strona interesowana prywatna. 50.
 - zastępstwo w przekroczeniach. 455.
- Wykluczenie**, obrony. 43.
- ścigania ze strony oskarżyciela prywatnego przez zaniechanie czynności potrzebnych z ustawy. 46, 112, 211, 261, 263, 320, 321.
 - ściganie przez Prokuratora rządowego; — prawo obrażonego. 48.

Wykluczenie, ścigania przez stronę interesowaną prywatną z powodu zaniechania czynności potrzebnych z ustawy. 48.

- ścigania przez zrzeknięcie się w przypadku rozłączenia spraw karnych. 57.
- osób sądowych. 72, 73, 74.
- ścigania; przedsięwzięcie dochodzeń. 88.
- ścigania przez Prokuratora rządowego. 90.
- ścigania; zarządzenie co do przedmiotów zatrzymanych. 144.
- zeznania świadka. 152.
- stawienie do ócz. 205.
- przyczyna nieważności. 216.
- Przysięgłych. 307, 308, 309.
- przypadek znowienia. 363
- przygotowanie się na śmierć. 403.

Wykonanie, orzeczenie o przepadku kaucyi. 193.

- uchwały zapadłe na rozprawie głównój. 237.
- zastrzeżenie scigania przestępstwa innego. 264.
- orzeczenie o znowieniu. 358.
- prośba o znowienie 361.
- uchwała znowienia 361.
- znowienie nadzwyczajne. 362.
- prośba o przywrócenie do stanu pierwotnego z powodu terminu upłynionego. 364.
- orzeczenie o roszczeniach cywilnych. 373.
- zmiana wyroku względem roszczeń cywilnych. 374.
- wynagrodzenie kosztów. 381, 388.
- koszta opatrywania potrzeb. 387.
- koszta strzeżenia. 388.
- koszta procesu karnego. 391.
- prawomocność wyroku. 397.
- wstrzymanie. 398.
- wliczenie czasu od ogłoszenia wyroku. 400.
- odłożenie u osób wojskowych. 401.

- Wykonanie, przerwanie.** 401.
 — zawiadomienie o wykonaniu. 402.
 — wyrok śmierci. 403, 404.
 — odrzucenie przygotowania. 403.
 — pogrzebanie. 404.
 — kara więzienia 405.
 — miejsce kary. 405. 406.
 — wpływ Prokuratury rządowej. 405.
 — wygnanie. 407.
 — wydalenie. 407.
 — przypadek przedmiotów. 408.
 — zniszczenie przedmiotów. 408.
 — utrata praw i upoważnień. 408.
 — kary pieniężne. 409.
 — kosztą. 409.
 — odwołanie się w przekroczeniach. 466.
 — kar w przekroczeniach 482
 — skutek próby o złagodzenie lub darowanie kary.
 482.
- Wyłączenie. od wykazu obrońców.** 39.
 — obrońców. 40.
 — Sędziów i Pisarzów. 67, 68, 69. 70, 71.
 — Prokuratora rządowego 75, 76.
 — znawców. 120.
 — odebrania przysięgi od znawców 121, 247.
 — od składania świadectwa 151, 152, 153.
 — odebranie przysięgi od znawców. 170, 247.
 — od stawienia do oczu obwinionemu. 205.
 — Sędziego, powód nieważności. 216, 281, 344.
 — Przysięgłych. 306.
 — Sędziów i Przysięgłych z powodu zawieszenia
 wyroku względem orzeczenia Przysięgłych. 332.
 — Przysięgłych, powód nieważności. 344.
 — powód nieważności w przekroczeniach. 468.
 — karogodności, patrz zniesienie.

Wymiar kary, wymienienie w akcie oskarżenia. 207.

- wniosek oskarżyciela na rozprawie głównej. 255.
- zapisanie w wyroku. 260, 270.
- przekroczenie jako powód nieważności. 281, 344.
- zmiana na rozprawie głównej. 263, 320, 321.
- powód odwołania się. 283.
- rozprawa w celu obrony ustawy. 292.
- zadawanie pytań Przysięgłym. 322.
- nadzwyczajne prawo łagodzenia. 338.
- powód do znowienia. 353, 356.
- połączenie orzeczenia w rzeczy głównej z uchwałą znowienia. 360.
- znowienie nadzwyczajne. 362.
- orzeczenie złagodzenia kary. 410.
- wezwanie publiczne. 423.

Wynagrodzenie, patrz koszta.

- patrz roszczenia z prawa prywatnego.

Wyprzedzenie, uzasadnia właściwość. 51, 52, 56, 58.

- właściwość w sprawach drukowych. 486.

Wyrok, uwolnienie kaucyi 195.

- ogłoszenie w razie rozprawy tajnej. 231.
- odczytanie dawniejszych orzeczeń karnych na rozprawie głównej. 252.
- naradzanie się 257, 258.
- podstawy. 258.
- uwolnienie od winy. 259.
- orzekający winę. 260, 262, 263, 267, 320, 321.
- jeżeli inne istnieje przestępstwo, niż w skardze zawarte. 262, 320.
- przybycie przestępstwa nowego. 263, 321.
- prawomocność w razie zastrzeżenia sobie ścigania dalszego 264.

- Wyrok, osądzenie za przestępstwo dawniej popełnione. 265.
- kara pieniężna. 266.
 - uwzględnienie wniosków oskarżyciela. 267.
 - ogłoszenie. 268, 269.
 - wydanie na piśmie. 270.
 - sprostowanie. 270.
 - popełnienie czynu karogodnego na rozprawie głównej. 278.
 - środki prawne. 280.
 - powód nieważności w wyrzeczeniu 281.
 - zniesienie w postępowaniu względem nieważności. 288, 348, 349.
 - Trybunału kasacyjnego w skutek zażalenia nieważności 291.
 - orzeczenie Trybunału kasacyjnego w celu obrony ustawy. 292.
 - wydanie wyroku w postępowaniu powtórném. 293.
 - zażalenie nieważności względem wyroku nowego. 293.
 - zawieszenie w skutek orzeczenia Przysięgłych. 332.
 - uwolnienie w skutek orzeczenia Przysięgłych. 334, 337.
 - wydanie wyroku na piśmie. 334.
 - uznanie winy. 338.
 - prawo złagodzenia. 338.
 - wyrok śmierci. 339, 341.
 - ogłoszenie 340.
 - wydanie na piśmie. 340.
 - dopuszczalność znowienia. 353, 355, 356.
 - zawieszenie z powodu znowienia. 358.
 - po rozprawie głównej w skutek znowienia. 359.
 - środki prawne 359.
 - co do rzeczy głównej w połączeniu z orzeczeniem znowienia. 360.

Wyrok. znowienie nadzwyczajne. 362.

- dopuszczalność dalszego ciągu (wytoczenia) postępowania 363.
- odesłanie na drogę prawa cywilnego. 366.
- orzeczenie o roszczeniach cywilnych. 366, 367.
- wynagrodzenie szkody 369.
- wynagrodzenie szkody Państwu. 370.
- orzeczenie względem aktów prawnych. 371.
- małżeństwo. 371.
- zapisanie i skutek prawomocności. 373.
- zmiana wyroku co do roszczeń cywilnych. 374.
- orzeczenie o wynagrodzeniu kosztów. 389, 391.
- prawo żalenia się. 392.
- wykonanie. 397.
- w razie niestawienia się oskarżonego. 427.
- w postępowaniu doraźnym. 442, 443.
- środki prawne. 455.
- w przekroczeniach. 458, 459.
- postępowanie nakazowe. 460, 461, 462.
- odwołanie się w przekroczeniach. 463.
- instancja apelacyjna w przekroczeniach. 474, 475, 476, 477.
- w razie niestawienia się w przekroczeniach; sprzeciwienie się 478.

Wyrok śmierci, wykonanie w razie zastrzeżenia ścigania innego przestępstwa 204.

- wyznaczenie kolejności. 339.
- narada i przedłożenie aktów. 341.
- odłożenie wykonania 398.
- wykonanie. 403, 404.
- odrzucenie przygotowania na śmierć. 403.
- w Sądzie doraźnym. 432, 433, 442.
- zarządzenia. 436.
- wykonanie. 445, 446.
- przygotowanie na śmierć w postępowaniu doraźnym. 445.

Wytoczenie śledztwa, prawo zakazania śledztwa. 2.

- sprawozdanie Prokuratury rządowej. 31.
- skutek prawny. 38.
- w skutku wniosku oskarżyciela w zastępstwie. 48.
- zawiadomienie. 83.
- czynienie wniosku. 90, 91.
- obszerność śledztwa wstępnego. 92.
- udzielenie aktów dochodzeń przygotowawczych. 92.
- wahanie się Sędziego śledczego. 92.
- prawo zażalenia. 114.
- zarządzenia drugiej instancyi względem zażalenia. 114.
- orzeczenie o niewłaściwości po rozprawie głównej. 261.
- w postępowaniu doraźnym. 437.
- postępowania zwyczajnego w przypadkach Sądu doraźnego. 439.
- uwolnienie w postępowaniu doraźnym. 443.
- oddanie aktów w razie zniesienia postępowania doraźnego. 446.
- wyrok Władzy apelacyjnej w przekroczeniach. 475.
- po zabranii pism drukowych. 490.

Wywód oględzin, spisanie. 124, 125.

- w przypadkach śmierci. 127.
- w przypadkach dzieciobójstwa. 130.
- w przypadkach chorób umysłowych. 134.
- w przypadkach badania pisma. 135.
- w przypadkach fałszowania papierów kredytowych. 136.
- w przypadkach fałszowania biletów bankowych. 136.
- w przypadkach fałszowania monet. 136.
- odczytanie na rozprawie głównej. 252.

Wywód Przewodniczącego, (resumé). 325.
— powód nieważności. 344.

Wywody, patrz wnioski.

Wyznanie, wpływ bezprawny. 25.

— wpływ, w celu wydobywania. 202.

— odwołanie. 204.

— wpływ na dochodzenia. 206.

— powód do znownienia 355.

— sposób postąpienia sobie w przekroczeniach. 451.

Zakaz, rozszérania pism drukowych. 492.

Zakład karny, patrz wykonanie.

Zakład przewozowy, zatrzymanie przesyłek.
146. 149.

Zakres działania, Prokuratoryi rządowej. 30,
31.

Zamiana, kar pieniężnych. 7, 266.

Zamieszkanie, uzasadnia właściwość. 52.

— zagranica. 54. 59.

— przybicie w miejsce doręczenia. 79, 80.

— doręczenie rozporządzeń sądowych. 81.

— doniesienie instancyi w upadłości. 85.

— przesłuchanie jako świadka. 156.

— przepadek kaucyi. 193.

— dochodzenie. 413.

— przybicie zawiadomienia o wytoczoném postępowaniu zaoczniém. 424.

Zaniechanie śledztwa, prawo zaniechania śledztwa 2.

— sprawozdanie Prokuratoryi rządowej. 31.

— wystąpienie oskarżyciela w zastępstwie. 48.

— zażalenie oskarżyciela w zastępstwie. 49.

— przed rozprawą główną, właściwość dla przekroczeń. 52.

— przez Sędziego śledczego w skutek odrzucenia przez Prokuratoryą rządową. 90.

Zaniechanie śledztwa, przez Sędziogo śledczego. 109.

- zawiadomienie. 110.
- prawo zażalenia. 114.
- poddanie pod oskarżenie w skutek zażalenia. 114.
- zarządzenia drugiej instancyi w skutek zażalenia. 114.
- uwolnienie kaucyi. 195.
- odstąpienie po wniesionym akcie oskarżenia. 211.
- w skutek sprzeciwienia się. 213.
- znwienie 352.
- po zezwoloném znwieniu, ogłoszenie publiczne, 359.
- dopuszczalność ścigania. 363.
- poszukiwanie sprawcy nieznanego. 412.
- przeciw nieobecny. 422.
- w przekroczeniach w przypadku niemożliwości doręczenia. 452.
- w sprawach drukowych, skutek prawny. 492.

Zaoczność, oskarżonego. 427.

- w przekroczeniach. 459.

Zapatrywanie się prawne, związanie instancyj niższych. 293, 351.

- wywód Przewodniczącego. 325.
- oświęcenie Przysięgłych. 327.
- powód nieważności. 344.

Zapytanie, Prokuratoryi rządowej. 31.

Zarobek, uwzględnienie w razie ściągania kary pieniężnej. 7.

- uwzględnianie w razie ściągania kosztów. 391.

Zarządzenie, patrz rozporządzenie.

Zastępca Sędziogo, ustanowienie do stałych senatów. 18.

- przybranie do rozprawy głównej. 221.
- mianowanie do Sądu Przysięgłych. 301.

- Zastępca ubogich, ustanowienie jego. 41.
— wynagrodzenie. 393.
- Zatrudnienie, dozwolone więźniom. 185.
- Zatrzymanie (zabranie), przedmiotów przestępstwa. 143.
— poszlaków przestępstwa, 144.
— papierów. 145.
— listów i przesyłek. 146.
— zabranie pism drukowych, prawo do tego. 487.
— potwierdzenie. 488.
— zniesienie. 488, 489.
— orzeczenie. 489.
— upadek. 489, 490.
— roszczenie do wynagrodzenia. 491.
- Zawiadomienie, strony interesowanej prywatnej o odrzuceniu ścigania. 48.
— strony interesowanej prywatnej o odstąpieniu od ścigania. 48.
— o rozporządzeniach sądowych. 77, 79, 80.
— Prokuratury rządowej. 78.
— oskarżyciela o aktach śledczych. 97.
— o zaniechaném śledztwie wstępném. 110.
— o ukończeniu śledztwa wstępnego. 112.
— wybór znawców. 120.
— rewizya domu i osoby. 140, 141, 142.
— zatrzymanie i otwarcie przesyłek. 147, 148.
— Prokuratury rządowej o poszlakach. 144.
— zatrzymanie papierów. 148.
— uwięzienie tymczasowe. 178.
— areszt śledczy. 180.
— akt oskarżenia. 208, 209.
— oskarżyciela o sprzeciwieniu się. 210.
— dzień rozprawy głównej. 221.
— oskarżonego przez Prokuratorę rządową względem znowienia. 354.

Za wiadomienie, strony interesowanej prywatnej o śledztwie znowioném. 359.

- pokrzywdzonego o postępowaniu karném. 365.
- oskarżonego o założeniu środka prawnego. 397.
- o wykonaniu wyroku śmierci. 404.
- strony interesowanej prywatnej o rozprawie względem odwołania się w przekroczeniach. 471.

Za wieszenie, wyroku w skutek orzeczenia Przyśięgłych. 332.

- wyroku w skutek znowienia. 358.
- wyroku względem roszczeń cywilnych. 374.
- wykonywania praw obywatelskich. 425.
- patrz wykonanie.

Zażalenie, Trybunał pierwszej instancji. 13.

- Trybunał drugiej instancji. 15.
- z powodu wyłączenia od wykazu obrońców. 39.
- przybranie obrońcy do wniesienia. 45.
- przezieranie aktów. 45.
- prawa oskarżyciela w zastępstwie. 49.
- z powodu delegacji. 63.
- w przypadku sporów o właściwość. 64.
- wykluczenie osób sądowych 74.
- wyłączenie Prokuratora rządowego. 76.
- na Sędziego śledczego. 113.
- na rozstrzygnięcia Izby radnej. 114.
- postępowanie w Trybunale drugiej instancji. 114.
- ze strony więźniów do wyższych Władz sprawiedliwości. 187.
- wprowadzenie zwidzania więzień w celu wnoszenia zażaleń. 189.
- wpływ na zniesienie aresztu śledczego. 197.
- na uwięzienie z powodu wniesienia aktu oskarżenia, przedłożenie aktów. 210.
- uchwała znowienia 352.
- wyrzeczenie znowienia. 357.
- zarządzenie co do kosztów. 392.

Zażalenie, oznaczenie wydatków. 395.

- prośba w drodze łaski. 411.
- znówienie w przekroczeniach. 480.
- rozstrzygnięcia Sądów powiatowych. 481.
- zabranie pism drukowych. 487.
- odmówienie potwierdzenia zabrania. 489.
- roszczenie do wynagrodzenia z powodu zabrania 491.
- w sprawach drukowych. 494.
- patrz zażalenie nieważności.
- patrz środki prawne.

Zażalenie nieważności, właściwość Trybunału kasacyjnego. 16.

- w celu obrony ustawy. 33.
- oskarżyciel w zastępstwie 49.
- powód wyłączenia 68.
- na postępowanie względem sprzeciwienia się. 216.
- postępowanie. 217, 219.
- poddanie pod oskarżenie 218, 219.
- dopuszczalność przeciw wyrokom. 280, 293.
- powody nieważności. 281.
- mający prawo do zażalenia. 282.
- postępowanie 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290.
- termin do wniesienia. 284.
- wywód takowego. 285.
- oznaczenie powodów nieważności. 285.
- naradzanie się wstępne w Trybunale kasacyjnym. 286.
- nieuwzględnienie zażalenia. 286.
- wyznaczanie dnia rozprawy. 286.
- rozprawa przed Trybunałem kasacyjnym. 287.
- kara za lekkomyślność. 288.
- odrzucenie zażalenia nieważności. 288.
- orzeczenie w razie przychylenia się do zażalenia nieważności. 288.

Zażalenie nieważności, orzeczenie częściowe. 289.

- ogłoszenie wyroku. 291.
- wydanie na piśmie 291.
- prowadzenie protokołu. 291.
- rozprawa w celu obrony ustawy. 292.
- skutek odrzucenia. 292.
- dopuszczalność, jeżeli rozprawę w skutek orzeczenia Trybunału kasacyjnego powtórzono. 293.
- połączenie z odwołaniem się. 296.
- zrzeczenie się z powodu przekazania przed Sąd Przysięgłych. 298.
- przeciw wyrokom Sądów Przysięgłych. 343, 346, 348, 349, 350.
- powody nieważności 344.
- wniesienie 346.
- przybranie obrońcy 347.
- zniesienie wyroku. 348.
- przekazanie orzeczenia przed Sąd. 348, 349, 350.
- orzeczenie Trybunału kasacyjnego. 350.
- wniesienie wbrew woli oskarżonego. 397, 400.
- powód do znowienia nadzwyczajnego. 362.
- połączenie ze sprzeciwieniem się wyrokowi zaocznemu. 427.
- odwołanie się od wyroków Sądów powiatowych. 464, 468.
- w przekroczeniach 479.

Zbieg, sposób głosowania. 22.

- oznaczenie właściwości. 56, 57, 58.
- orzeczenie o sprzeciwieniu się. 213.
- rozłączenie na rozprawie głównej. 232.
- uwzględnienie w razie osądzenia następnego. 265.
- orzeczenie Trybunału kasacyjnego w postępowaniu względem nieważności 289.
- zawieszenie wyroku w skutek orzeczenia Przysięgłych. 332.

- Zbieg**, dopuszczalność wytoczenia (ciągu dalszego) po ukończeniu postępowania. 363.
- wynagrodzenie kosztów 389.
 - w przypadkach Sądu doraźnego. 434, 441.
- Zbiegnięcie z aresztu, okowanie.** 188, 198.
- ściganie. 416.
- Zdanie, złożenie.** 124, 126.
- w przypadkach śmierci. 129.
 - w uszkodzeniach ciała. 132.
 - co do stanu umysłowego. 134.
 - co do fałszowania papierów kredytowych. 136.
 - co do fałszowania biletów bankowych. 136.
 - co do fałszowania monety. 136.
 - patrz znacwa.
- Zdanie prawne, patrz zapatrywanie się prawne.**
- Zawinięcie, przechowanie przedmiotów przestępstwa.** 98.
- przechowanie w razie zatrzymania przesylek. 148,
- Zdrada główna, obliczenie kosztów.** 377.
- Znacwa, odpisy zdania.** 45.
- powód wyłączenia od czynności Sędziego i Pisarza. 68.
 - powód wyłączenia od czynności Prokuratora rządowego 75.
 - dochodzenie szkody. 99.
 - kara dyscyplinarna, wymierzona przez Sędziego śledczego. 108, 119.
 - przybranie do oględzin. 118, 119.
 - ustanowienie. 119.
 - wyłączenie. 120.
 - zawiadomienie stron. 120.
 - odebranie przysięgi. 121.
 - przezieranie aktów. 123.

Znawca, złożenie wyводу oględzin i zdania. 124, 125, 126.

— powtórzenie oględzin. 125.

— udawanie. 203.

— spis do rozprawy głównej. 207.

— dzień rozprawy głównej. 221.

— wniosek wezwania po prawomocnym akcie oskarżenia. 222.

— orzeczenie o wezwaniu do rozprawy głównej. 225.

— władza dyscyplinarna na rozprawie głównej. 235.

— przywołanie na rozprawie głównej. 241.

— odczytanie protokółów. 242, 252.

— kara niestawienia się. 242.

— odroczenie. 242.

— środki prawne przeciw karom za niestawienie się. 243.

— odbieranie przysięgi na rozprawie głównej. 247.

— przesłuchanie na rozprawie głównej. 247, 248.

— odczytanie zeznań na rozprawie głównej. 252.

— wezwanie przez Przewodniczącego, 254.

— zapisanie do protokołu rozprawy. 271.

— wyłączenie od obowiązku Przysięgłego. 306.

— stawienie się przed Sądem Przysięgłych. 314.

— odczytanie zeznań na rozprawie głównej w skutek postępowania względem znownienia. 359.

— roszczenie do wynagrodzenia szkody. 369.

— wynagrodzenie kosztów. 381, 384, 386.

— przybranie w przekroczeniach. 452.

— przesłuchanie w instancji apelacyjnej w przekroczeniach. 470, 471.

Zniesienie karogodności, oddalenie aktu oskarżenia. 213.

— uwolnienia. 259, 317.

— powód nieważności. 281, 344.

— zadawanie pytania Przysięgłym. 319.

Zniesienie postępowania, rozstrzygnięć Trybunału kasacyjnego w postępowaniu względe sprzeciwienia się. 217.

- przez orzeczenie Trybunału kasacyjnego o postępowaniu główném. 288, 348, 349, 350.
- względem orzeczenia Przysięgłych. 348.
- przypadek znowienia, 358.
- przez instancją apelacyjną w przekroczeniach 475.
- patrz wykonanie.

Znowienie. wniosek obrońcy. 44.

- wniosek oskarżyciela w zastępstwie. 48, 49.
- brak oświadczenia ścigania. 57.
- zaniechanie, odstąpienie, odrzucenie. 352.
- wyrok skazujący. 353, 356.
- czynienie wniosku. 354, 355.
- zawiadomienie oskarżyciela przez Prokuraturę rządową. 354.
- uwolnienie od winy 355.
- uważanie zbrodni za występki lub przekroczenie. 356.
- postępowanie. 357.
- uchwała znowienia. 357. 360.
- skutki prawne uchwały. 358.
- wykonanie kary. 358, 361.
- postępowanie po orzeczeniu znowienia. 359.
- ukończenie postępowania bez rozprawy głównej. 359.
- obwieszczenie orzeczenia. 359.
- odbycie rozprawy głównej. 359.
- wymierzenie kary. 359.
- uchwała znowienia w połączeniu z orzeczeniem o rzeczy głównej. 360.
- obwieszczenie orzeczenia. 360,
- zarządzenie uwięzienia. 361.

Znowienie, (nadzwyczajne); przez Trybunał kasacyjny. 362.

— wydanie wyroku. 362.

— skutek uchwały znowienia. 362.

— dopuszczalność ponownego wytoczenia i dalszego ciągu postępowania. 363.

— zmiana wyroku karnego względem roszczeń cywilnych. 374.

— obowiązek wynagrodzenia kosztów 390.

— w przypadkach Sądu doraźnego. 446.

— w przekroczeniach. 480.

Z urzędu, postąpienie sobie względem ważności małżeństwa. 5.

— Władz obowiązek ścigania 24.

— zażalenie nieważności celem obrony ustawy. 33.

— zarządzenie ścigania. 34.

— dodanie obrońcy. 41, 42.

— rozłączenie spraw karnych. 57.

— doniesienia. 84, 86.

— czynności urzędowe Prokuratury rządowej. 87.

— wkroczenie Sędziego śledczego. 89.

— wkroczenie Sądów powiatowych 89, 93.

— działanie Sędziego śledczego 96.

— władza dyscyplinarna Sędziego śledczego. 108.

— uchylenie bezprawności z powodu zażaleń na Izbę radną. 114.

— przedsięwzięcie zatrzymania przez Sędziego śledczego. 144.

— uwzględnienie współwinnych w orzeczeniu o sprzeciwieniu się. 213.

— dodanie obrońcy po prawomocności oskarżenia 220.

— orzeczenie o uwięzieniu w przypadku wniesienia nowego aktu oskarżenia. 227.

— wykluczenie jawności. 229.

- Z urzędu, zastosowanie władzy karania podczas rozprawy głównej. 235.
- ustanowienie obrońcy w przypadku zastosowania władzy dyscyplinarnej. 236.
 - wprowadzenie środków dowodowych na rozprawie głównej. 254.
 - postępowanie co do zażaleń nieważności. 290.
 - postępowanie co do odwołania się. 295.
 - uwolnienie w przypadku dopuszczenia znowienia. 360.
 - znowienie nadzwyczajne. 362.
 - uwzględnienie skutków cywilnych. 365.
 - ustanowienie obrońcy przed Sądem doraźnym. 440.
 - dodanie obrońcy w przypadkach przekroczeń. 452.
 - postępowanie Władzy apelacyjnej w przypadkach przekroczeń. 477.
- Zwichnięcie, 175, 176, 177, 178, 180.
- obchodzenie się z uwięzionym. 183, 187.
 - trwanie uwięzienia 190.
 - zarządzenia Przewodniczącego. 241.
 - środki do ujęcia nieobecnego. 414.
 - powód uwięzienia w przekroczeniach. 452.
- Zwierchnik, Przysięgłych, patrz Sąd Przysięgłych.
- Zwizdanie, więzień. 189.
- Zwłoka, patrz obawa ze zwłoki.
- Zwłoki, postępowanie śledcze. 127, 128, 129, 130, 131.
- udowodnienie tożsamości. 127.
 - zarządzenie w przypadku stracenia. 404.
- Zwołanie, patrz wojsko.
- Żandarm, przesłuchanie jako świadka. 161.
- wynagrodzenie kosztów. 382.

- życie poprzednie, pytanie się świadków 166.
 — odczytanie wyroków dawniejszych na rozprawie
 głównej. 252.
 — patrz sława.
 żywność, patrz strawa, koszta.

Ważniejsze pomyłki drukarskie.

- wiersz 2, zamiast „do niego“, czytaj do siebie.
wiersz 4, zamiast „do jego“, czytaj do swój.
1. wiersz 10 na końcu, wymaż do.
 3. przed liczbą paragrafu opuszczono znak: §.
 2. wiersz ostatni, zamiast „zozprawiano“, czytaj:
rozprawiano.
 0. ustęp 2, wiersz 6. zamiast „ustalenia“, czytaj:
ustalenie.

